

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1
การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่
ภาคใต้
(Evaluating the Potential of Tourism Products and Services in
Southern of Thailand)

โดย

ดร.พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ

กุมภาพันธ์ 2557

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 1
การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่
ภาคใต้
(Evaluating the Potential of Tourism Products and Services in
Southern of Thailand)

คณะผู้วิจัย

สังกัด

พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์
ฐะปะนีย์ ตริรัตน์ภรณ์
กมลวณีย์ โมราศิลป์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

ชุดโครงการการศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์
การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในภาคใต้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่ให้การสนับสนุนทุนดำเนินการหน่วยวิจัยการบริโภคและเศรษฐกิจยั่งยืนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาโจทย์วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นแหล่งทุนในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ ดร.จันทริกา ธนะโสภณ ผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายอุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่แนะนำชี้แนะและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยจนถึงรายงานความก้าวหน้าในการวิจัยที่ทำให้งานวิจัยนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิยะราช ผู้ประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่เป็นผู้ประสานงานและให้คำแนะนำที่ดีโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์ ผู้อำนวยการแผนการวิจัยที่ประสานงานระหว่างโครงการกับทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์อรอนงค์ เฉียบแหลมที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณชนุดม จันทร์ชุมที่เอื้อเฟื้อภาพ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในภาคใต้ที่เสียสละเวลาให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์และสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้จนสามารถพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพในภาคใต้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ในภาคใต้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดามารดา และครูบาอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้ผู้วิจัย

พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์

ฐะปะนีย์ ตรีรัตนภรณ์

กมลวัฒน์ โมราศิลป์

กุมภาพันธ์ 2557

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญของปัญหา

ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆอีกด้วย ทั้งนี้ในปัจจุบันด้วยบริบทของปัจจัยเกี่ยวเนื่องทั้งสถานการณ์ทางสังคม ภาวะเศรษฐกิจโลก รวมไปถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้แนวโน้มการแข่งขันในอนาคตเข้มข้นมากขึ้น ตัวอย่างเช่นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ที่มีนโยบายการเปิดเสรีด้านบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความโดดเด่นของภูมิภาคนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งด้านการลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้การพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการปรับตัว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสี่ยงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ซับซ้อนและรุนแรงขึ้น เช่น ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก หรือ ภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ลดคุณค่าของทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ ทั้งการเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวและปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนความซ้ำซาก จำเจ ของสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการ หรือให้ประสบการณ์ใหม่ที่มีคุณค่ากับนักท่องเที่ยว เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่กระทบกับความนิยมหรือรายได้ทางการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้งความได้เปรียบอันได้แก่ ความหลากหลาย ความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว และข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างแผนและนโยบายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ในภูมิภาคนั้นๆ

ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดดังต่อไปนี้ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง เพื่อเป็นตัวแทนของภาคใต้ โดยแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นตัวแทนข้างต้น มีความเหมาะสมทั้งในด้านการเป็นแหล่งรายได้หลักทางการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและระดับภาค เช่น สมุย ภูเก็ต กระบี่ รวมไปถึงจังหวัดที่มีศักยภาพรอง แต่มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคตสูง และสามารถที่จะตอบสนองการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ สร้างประสบการณ์ทางเลือก และเพิ่มความหลากหลายให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดระนอง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ว่าด้วยเรื่องราว ตำนานและประวัติศาสตร์ในอดีต ซึ่งนำมาซึ่งการวิเคราะห์ศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และการจับจ่ายซื้อสินค้าเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภูมิภาค ในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นต้น นอกจากนี้พื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่พรมแดนเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิจังหวัดระนองกับประเทศพม่า รวมทั้งศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวทางศาสนา เส้นทางทำบุญ ไหว้พระ ซึ่งจะสามารถศึกษา และวิเคราะห์ศักยภาพ ตลอดจนพัฒนาโครงการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าของประเทศอาเซียนอีกด้วย

ข้อมูลศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศ ตลอดจนการแสวงหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างความหลากหลายและก่อให้เกิดการกระจายรายได้

ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่มุ่งให้ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน” ต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed-method Approach) ซึ่งเป็นการรวมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบทำตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Design) ทำการวิจัยปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบประเมินศักยภาพสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อน แล้วใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณหรือผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพ มาออกแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมุ่งที่จะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆและสืบค้น เพื่อนำเสนอเรื่องราวที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว มาค้นหาคำตอบในเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลมาขยายหรือเพิ่มในส่วนที่การวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถอธิบายได้ ซึ่งวิธีการวิจัยดังกล่าวนี้ได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบัน

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการทางด้านความพร้อมในการให้บริการ อันจะนำไปสู่การข้อสรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตามขีดความสามารถและระดับศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการและความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวยังเอื้อต่อการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในอนาคตสำหรับหน่วยงานบริหารจัดการอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินตามทฤษฎีและกรอบแนวคิด และทำการประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 6 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สถาบันบันเทิง สวนสนุก และแหล่งจำหน่ายสินค้า ด้วยแบบประเมินที่แตกต่างกันเฉพาะในส่วนของรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพด้านความดึงดูดใจของทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานและองค์กร รวมทั้งภาคเอกชนที่รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการขายอยู่ในปัจจุบัน และกำลังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมที่จะขายในอนาคต รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวใหม่ๆที่ยังไม่ได้ตั้งมาสร้างจุดขาย การกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรดำเนินการอยู่ เช่น มุ่งเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า ฯลฯ รวมไปถึง ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในแผนการบริหารจัดการขององค์กรที่สามารถจะกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งแนวทางที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าวนอกจากจะเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรและมีความพร้อมทางด้านการบริหาร

จัดการที่จะรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นข้อมูลที่จะบ่งชี้ในเบื้องต้นสำหรับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการประเมินอีกด้วย

งานวิจัยนี้ประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่พัฒนาขึ้นจากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการประเมินทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัด โดยแบ่งกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์หลักของการประเมินได้ดังนี้

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สถาบันบันเทิง สวนสนุก และแหล่งจำหน่ายสินค้า

ผลการศึกษา

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย พบว่าพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.19 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวม 644 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ตามลำดับ รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีซึ่งมีปริมาณรองลงมานั้น ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลาตามลำดับ

จากผลการศึกษาที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทตกน้ำตก ถ้ำ ภูเขา และป่าไม้ โดยมากอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติทางบก ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ผืนป่าไทยคือในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และด้วยพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะนี้ กิจกรรมเดินป่า นั่งช้างชมธรรมชาติ ล่องแก่ง ชมถ้ำ ทะเลหมอก น้ำตก ฯลฯ จึงเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบริเวณนี้ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอันดามันส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด โดยเฉพาะเกาะ แหล่งปะการัง ป่าชายเลน ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอุทยานแห่งชาติทางทะเล กิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อน อาบแดด ดำน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่นๆ ซึ่งด้วยความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าว ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวบริเวณกลุ่มจังหวัดอันดามันส่วนใหญ่จึงเชื่อมโยงกับทรัพยากรทางทะเลและชายหาด เป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทบ่อน้ำร้อน และน้ำพุร้อน ซึ่งเป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดระนองและกระบี่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวในภาคใต้ โดยมี ผู้ให้ข้อมูล (informants) คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่รับผิดชอบงานด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จังหวัดกระบี่ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง จังหวัด

นครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา รวมทั้งดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังดำเนินการสัมภาษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา และผู้ประกอบการสวนสละอาทิย์ สวนเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นในชุมชน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในแต่ละจังหวัด และรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดสงขลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอหาดใหญ่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวประเภทไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอำเภอหาดใหญ่จำนวนมาก และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุงได้ สำหรับจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดกระบี่มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำนวนมากที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะ หรือถ้าต่าง ๆ ที่มีเรื่องราวของมนุษย์ยุคประวัติศาสตร์ รวมไปถึงการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดกระบี่ แต่ทั้งนี้ การท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่กำลังเผชิญกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นในเกาะลันตา หรือในบริเวณตัวเมืองอันเนื่องมาจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น รวมไปถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการท่องเที่ยว ขณะที่จังหวัดภูเก็ตแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลกที่พบว่ามีปัญหาด้านพื้นที่สาธารณะ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียเพิ่มมากขึ้นทำให้นักธุรกิจจากชาตินั้น ๆ เข้ามาเปิดธุรกิจแข่งกับชาวไทย ทั้งนี้ภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของทรัพยากร และนักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางจากจังหวัดภูเก็ตไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพังงาและจังหวัดกระบี่ได้สะดวกจึงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องการมาเยี่ยมเยือน

จังหวัดพังงาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจากการรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมด 11 เครือข่าย ที่มีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ อาทิ นักท่องเที่ยวจากกลุ่มสแกนดิเนเวียนที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากการท่องเที่ยวในเกาะสมุยที่มีชื่อเสียงติดระดับโลก การท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลิเล็ด กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุมเรียง เป็นต้น ซึ่งมีการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่ามีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และด้านการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่ามีเส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบ้านขุนนาง เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยยามาตะ หรือออกญาเสนาภิมุข รวมไปถึงตำนานพระเจ้าตากสินมหาราชที่เมื่อนครศรีธรรมราช ในขณะที่จังหวัดระนองมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเส้นทางดำน้ำที่หมู่เกาะกำ หรือการท่องเที่ยวในตัวเมืองเยี่ยมชมความงดงามของธรรมชาติ ตลอดจนบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน และบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยตัวแทนทั้งในกลุ่มผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยว ให้ทำการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ครั้งนี้มีทั้งหมด 250 แห่งจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1035 แห่ง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด

กระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน และส่วนใหญ่อยู่ใน จังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต และโดยมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติต่างๆ เช่น อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน น้ำตกร้อน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพังงาที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา และหมู่เกาะสุรินทร์

จากผลการศึกษาพบว่ากระบี่ เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ชายหาด เกาะ น้ำตก น้ำพุร้อน รวมทั้งป่าชายเลนโดดเด่นที่สุดในภาคใต้ จากผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านความสวยงาม และมีคุณค่าในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในระดับสูง แต่ศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ โดยผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่มีความสวยงาม ดึงดูดใจและเหมาะกับการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับสูงกระจายอยู่ตามบริเวณหมู่เกาะและชายฝั่งทะเล ซึ่งครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงมานานของจังหวัดกระบี่ เช่น หมู่เกาะพีพี อ่าวมาหยา และ 4 หมู่เกาะ (เกาะไก่ เกาะปอดะ หาดไร่เลย์ และทะเลแหวก) ที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยจำนวนมากเดินทางจากท่าเรือในจังหวัดกระบี่ และท่าเรือจากจังหวัดภูเก็ต หรือนักท่องเที่ยวจากเขาหลัก จังหวัดพังงา โปรแกรมท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงที่เหมาะสมกับโปรแกรมในลักษณะวันเดียว (One-day trip) ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทหมู่เกาะอื่น เช่น หมู่เกาะพีพี หมู่เกาะลันตา จะเป็นโปรแกรมทัวร์ที่มีการพักค้างในแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูง โดยพบว่าการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดอันดามันมีศักยภาพด้านการจัดการและการรวมกลุ่มในลักษณะของเครือข่าย โดยมีการประสานงานและกระจายนักท่องเที่ยวตามลักษณะลูกค้าและศักยภาพการรองรับของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มบ้านโคกไคร กลุ่มบ้านบางพัฒน์ กลุ่มชุมชนเกาะยาวน้อย กลุ่มชุมชนเกาะนก กลุ่มชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่ เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มชุมชนดังกล่าวมีการประสานงานและส่งต่อนักท่องเที่ยวซึ่งกันและกันโดยพิจารณาจากเงื่อนไขของกิจกรรม ความโดดเด่นและขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มชุมชนบ้านโคกไคร มีความโดดเด่นและได้เปรียบด้านที่ตั้งซึ่งอยู่ในแหล่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวสวยงาม ทั้งหาดทรายร้อน ปูมดแดง รวมไปถึงทัศนียภาพของสองฝั่งคลองที่นักท่องเที่ยวสามารถชมการประมงพื้นบ้าน การเลี้ยงปลาในกระชัง แต่กลุ่มนี้มีข้อจำกัดด้านที่พักนักท่องเที่ยว จึงรับนักท่องเที่ยวเพื่อนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ หรือ รับเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มากโดยพักในโฮมสเตย์ที่รองรับได้ไม่เกิน 10 คน ถ้าหากนักท่องเที่ยวจำนวนมากและต้องการพักค้างด้วย ทางกลุ่มจะส่งต่อไปยังกลุ่มโฮมสเตย์บ้านบางพัฒน์ และหากเป็นนักท่องเที่ยวฮันนีมูนหรือกลุ่มที่ต้องการกิจกรรมหลากหลาย ต้องการพักค้างนานจะถูกส่งต่อไปยังเกาะยาวน้อย เป็นต้น

จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสงขลาโดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศนั้นกลับมีสัดส่วนของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในปริมาณที่น้อย ทั้งนี้เนื่องจากในจังหวัดดังกล่าวแม้มีปริมาณแหล่งท่องเที่ยวน้อยกว่าจังหวัดอื่น แต่มีความโดดเด่นและกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวสูง มีการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตที่ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย แต่อาศัยการกระจายนักท่องเที่ยวที่พักค้างในภูเก็ตไปใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆ เป็นฐานในการประกอบกิจกรรมในลักษณะของ

โปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมดำน้ำ ล่องเรือสำราญ นั่งช้าง เดินป่า ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและมีความโดดเด่นทางด้านกิจกรรมดังกล่าว อาทิ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดพังงา เป็นต้น ส่วนจังหวัดสงขลานั้น ทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพสูงและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอยู่ใน อำเภอลำตาหลวง ซึ่งมีความโดดเด่นทางการเป็นแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้า มีอาหารสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และเทศกาลกินเจ เป็นสิ่งดึงดูดหลัก

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวในภาคใต้ จำนวนทั้งหมด 20 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นจังหวัดนครศรีธรรมราช 6 เส้นทาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 เส้นทาง จังหวัดภูเก็ต 2 เส้นทาง จังหวัดกระบี่ 3 เส้นทาง จังหวัดสงขลา 2 เส้นทาง จังหวัดพังงา 1 เส้นทาง จังหวัดระนอง 3 เส้นทาง

สำหรับหน่วยงานและองค์กรที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการใหม่ ควรให้ความสำคัญกับต้นทุนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยให้สอดคล้องกับสิ่งซึ่งเป็นอัตลักษณ์เดิมที่มีอยู่ก่อน และควรมีการพัฒนาแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในความรับผิดชอบ เนื่องจากแผนการจัดการจะเป็นเครื่องมือในการกำกับและกำหนดทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ช่วยลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องมีการแก้ไขก่อนหลัง อีกทั้งจะเป็นการป้องกันผลกระทบด้านลบที่จะขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาทัศนียภาพ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่กำลังเผชิญอยู่ รวมไปถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาสื่อตัวกลางที่จะเอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งที่ไม่มีการพัฒนาระบบสื่อความหมายซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะให้ความรู้ กระตุ้นจิตสำนึกและส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่ในอดีตเคยมีการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายแต่ปัจจุบันปล่อยให้ชำรุดทรุดโทรมก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่ดี ดังนั้นหากจะทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่มีความดึงดูดใจ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้นักท่องเที่ยว ตลอดจนลดโอกาสในการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสื่อความหมาย

สำหรับผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแล้วธุรกิจท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น การดำเนินธุรกิจที่เอื้อประโยชน์กับท้องถิ่น ไม่เอารัดเอาเปรียบชุมชน เช่น การส่งต่อลูกค้าที่ใช้บริการธุรกิจที่พักไปประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนโดยค่าตอบแทนที่เป็นธรรม การจำหน่ายซื้อสินค้าที่ระลึกในชุมชน การอาศัยวัสดุและวัตถุดิบในท้องถิ่น และการจ้างแรงงานในท้องถิ่น ของสถานประกอบการก็จะช่วยสร้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน ทั้งนี้จากผลการศึกษาที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในตัวชี้วัดย่อยเกี่ยวกับการให้โอกาสชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมต่ำ ทำให้ลักษณะของสังคมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่ได้มีภาพลักษณ์ของการเป็นสถานที่พักผ่อนที่ผู้คนเป็นมิตร เอื้ออารี ยิ้มแย้มและพึงพาอาศัยตามที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

บทคัดย่อ

หัวหน้าโครงการ

ดร.พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์

Email

kpimlapa@wu.ac.th

ระยะเวลาดำเนินการ

15 กรกฎาคม 2555 – 14 ตุลาคม 2556

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพของทรัพยากรและการบริการทางการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการทางด้านความพร้อมในการให้บริการ อันจะนำไปสู่การข้อสรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตามขีดความสามารถและระดับศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการและความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานและองค์กร รวมทั้งภาคเอกชนที่รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่าพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.19 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวม 644 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ตามลำดับ รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีซึ่งมีปริมาณรองลงมานั้น ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลาตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการศึกษา ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน และส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต และโดยมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติต่างๆ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพังงาที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน และหมู่เกาะสุรินทร์

ผู้วิจัยนำข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมาพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวในภาคใต้ จำนวนทั้งหมด 20 เส้นทาง โดยแบ่งเป็นจังหวัดนครศรีธรรมราช 6 เส้นทาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 เส้นทาง จังหวัดภูเก็ต 2 เส้นทาง จังหวัดกระบี่ 3 เส้นทาง จังหวัดสงขลา 2 เส้นทาง จังหวัดพังงา 1 เส้นทาง จังหวัดระนอง 3 เส้นทาง

Abstract

Head of Project Pimlapas Pongsakornrungrungsilp, Ph.D.
Email kpimlapa@wu.ac.th
Duration 15 July 2012 – 14 October 2013

This study aimed to evaluate the potential of tourism resources and services in the South and to develop new tourism programs depending on their potential. By using the mixed methods research, the potential of tourism destinations and resources were collected quantitatively in order to compare the potential level of tourism resources, activities, management – readiness to serve. Furthermore, these data were also used for develop new tourism products relied on capacities and potential to respond tourists' demand and be tourist attraction. However, the data were also collected qualitatively from government and private organizations related to tourism.

The results showed that the study area, 7 provinces, consists of 1,035 tourism destinations. 66.19 percents are natural tourism destinations. Most of them are located in the Nakhon Si Thammarat, Surattanee, Ranong, and Krabi respectively. Secondly, the most of historical destinations tend to be located in Surattanee and Nakhon Si Thammarat, while the culture and tradition destinations are located in Nakhon Si Thammarat and Songkla, respectively. The results showed that overall, beach tourism which has high potential score, tends to be located in Andaman coast; most of them are in Krabi, Phang Nga and Phuket. The most of high potential destinations in Phang Nga are located in the Similan National Park and Surin Islands.

The researcher employed the potential data of tourism destinations to develop the potential tourism programs for generating income from tourism in the south of thailand, 20 potential routes. These routes are in Nakhon Si Thammarat by 6 routes, Surattanee by 3 routes, Phuket 2 routes, Krabi 3 routes, Songkla 2 routes, Phang Nga 1 route and Ranong 3 routes.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ช
Abstract	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ผลการวิจัยที่ได้รับ	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ	5
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว	6
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว	9
การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
กรอบแนวคิดของการวิจัย	21
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	22
วิธีการศึกษา	23
การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากองค์กรบริหารจัดการการท่องเที่ยว	23
การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินศักยภาพ	24
บทที่ 4 ผลการศึกษา	29
ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	29
นโยบาย กฎหมาย และปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	
ในมุมมองของผู้บริหารจัดการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวภาคใต้	33
จังหวัดสงขลา	35
จังหวัดกระบี่	37
จังหวัดภูเก็ต	46
จังหวัดพังงา	51
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	55
จังหวัดนครศรีธรรมราช	58
จังหวัดระนอง	62

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	65
ศักยภาพด้านความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว	69
ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว	74
ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	98
ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรการท่องเที่ยว	98
โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว	101
จังหวัดนครศรีธรรมราช	101
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	106
จังหวัดภูเก็ต	112
จังหวัดกระบี่	115
จังหวัดพังงา	116
จังหวัดสงขลา	120
จังหวัดระนอง	123
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	126
งานวิจัยในอนาคต	127
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	132
ภาคผนวก 1 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ภาคใต้	133
ภาคผนวก 2 บัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ	138
ภาคผนวก 3 ค่าถ่วงน้ำหนักของดัชนีชี้วัดศักยภาพในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	141
ภาคผนวก 4 ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง	145
ภาคผนวก 5 บทความวิจัยที่เผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการ	205

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปัจจัยตัวชี้วัดและความหมายในการประเมินศักยภาพ	17
2 จำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้จำแนกตามประเภท ของแหล่งท่องเที่ยว	29
3 ปริมาณและการกระจายของอุทยานแห่งชาติใน 7 จังหวัดภาคใต้	34
4 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช	82
5 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสุราษฎร์ธานี	83
6 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดภูเก็ต	84
7 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดกระบี่	85
8 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดพังงา	86
9 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสงขลา	87
10 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดระนอง	88
11 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช	90
12 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสุราษฎร์ธานี	91
13 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดภูเก็ต	92
14 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดกระบี่	94
15 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดพังงา	95
16 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสงขลา	96
17 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่นที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดระนอง	97
18 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช	107
19 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	111
20 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดภูเก็ต	114
21 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดกระบี่	118
22 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดพังงา	119
23 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดสงขลา	121
24 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ของจังหวัดระนอง	125

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย	2
2 พื้นที่การศึกษา 7 จังหวัดภาคใต้	3
3 องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	6
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	21
5 ปริมาณและลักษณะการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้	31
6 ปริมาณและการกระจายของอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ภาคใต้	32
7 แต่เดิม อาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่	37
8 ตลาดน้ำคลองแดนในช่วงเวลาปกติที่ยังไม่เปิดขายสินค้า	37
9 ลักษณะของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวบริเวณถนนคนเดินจังหวัดกระบี่	38
10 ป้ายให้ข้อมูลบริเวณสุสานหอย	39
11 ร้อยละของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวในจังหวัดระนองต้องการไป	40
12 แหล่งท่องเที่ยวบริเวณอ่าวท่าเลน	41
13 ปัญหาขยะบริเวณเกาะลันตา อ.เกาะลันตา จังหวัดกระบี่	44
14 ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมายบริเวณถ้ำพระนาง และท่าปอมคลองสองน้ำ จังหวัดกระบี่	44
15 กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณหาดในยางอุทยานแห่งชาติสิรินาถ	47
16 หาดในทอน	50
17 แหล่งท่องเที่ยวสาธิตเชิงเกษตร ตำบลบ้านสาคร	51
18 กิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านโคกไคร	52
19 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโปรแกรมการท่องเที่ยวสวนสละอาทิตย์	56
20 การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าฉาง	57
21 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแหลมประทับ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	60
22 ภูเขาหญ้ากับงานมิวสิกเฟสติวล	62
23 บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง	63
24 พระราชวังรัตนรังสรรค์และหอพระเก้าเก็จ	64
25 ระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้จำแนกตามรายจังหวัด	66
26 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่มีศักยภาพโดยรวมสูง	66
27 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร	68
28 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา	70
29 ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพรรณและสัตว์ป่า	71
30 สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและประเพณีจังหวัดนครศรีธรรมราช	71
31 การย้อมผ้าบาติก ชุมชนเกาะกลาง	72
32 ตลาดน้ำคลองแดน และทุ่งหยีเพ็ง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูงในพื้นที่ภาคใต้	72
33 ตลาดน้ำคลองแห จังหวัดสงขลา	73
34 แหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี	73
35 กิจกรรมปาร์ตี้ชายหาด Apple Moon Party	74

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
36 แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสูงและมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆสูง	75
37 ยานพาหนะโดยสารทางการท่องเที่ยว	76
38 ลักษณะพื้นที่ที่มีขนาดพื้นที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว	77
39 ข้อจำกัดด้านเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว	77
40 การจัดเก็บและลำเลียงขยะกลับขึ้นไปกำจัดบนฝั่ง	78
41 การบริการที่พักของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์	79
42 การบริการด้านอาหาร	79
43 แสดงป้ายและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	80
44 ตัวอย่างป้ายที่ชำรุด	80
45 แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในระดับต่ำ	81
46 ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	81
47 เส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยยามาตะ ซามูไรโยธยา: เชื่อมประวัติศาสตร์ไทยญี่ปุ่น	102
48 เส้นทางท่องเที่ยวเยี่ยมบ้านขุนนางเมืองคอน	103
49 เส้นทางท่องเที่ยวWonderful Nakhon Si Thammarat	104
50 เส้นทางท่องเที่ยว นั่งเรือวิถีชีวิตลุ่มน้ำปากพนัง	104
51 เส้นทางมหัศจรรย์ธรรมชาติขนอม	105
52 เส้นทางตามรอยพระเจ้าตาก	106
53 เส้นทางล่องเรือลุ่มน้ำตาปี	106
54 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะสมุย	110
55 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาสาร	110
56 เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้รอบเกาะภูเก็ต	112
57 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนภูเก็ต	113
58 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนยี่งอ	115
59 เส้นทางท่องเที่ยวแม่น้ำพุนนัง	115
60 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกระบี่	116
61 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพังงา	117
62 เส้นทางท่องเที่ยวอำเภอลำพูน	120
63 เส้นทางดำน้ำระนอง	123
64 เส้นทางเมืองระนอง	124
65 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน	124

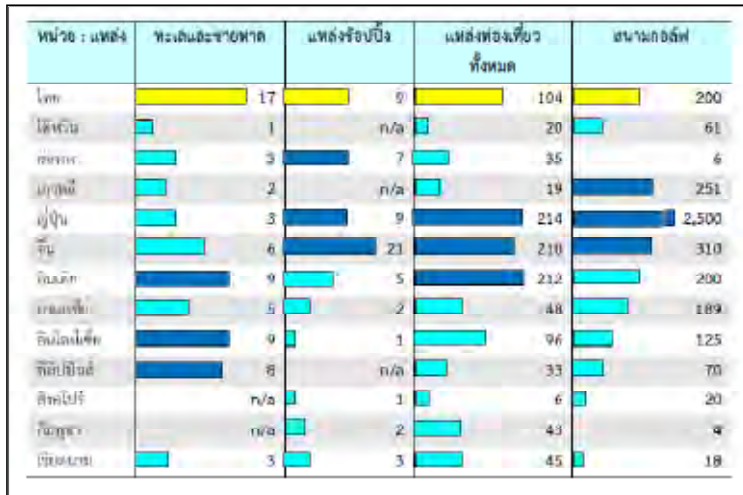
บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1. ความสำคัญของปัญหา

ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆอีกด้วย ทั้งนี้ในปัจจุบันด้วยบริบทของปัจจัยเกี่ยวเนื่องทั้งสถานการณ์ทางสังคม ภาวะเศรษฐกิจโลก รวมไปถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้แนวโน้มการแข่งขันในอนาคตเข้มข้นมากขึ้น ตัวอย่างเช่นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ที่มีนโยบายการเปิดเสรีด้านบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความโดดเด่นของภูมิภาคนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งด้านการลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้การพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการปรับตัวนอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสี่ยงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ซับซ้อนและรุนแรงขึ้น เช่น ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกหรือ ภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ลดคุณค่าของทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ ทั้งการเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวและปัญหาภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนความซ้ำซาก จำเจ ของสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการ หรือให้ประสบการณ์ใหม่ที่มีคุณค่ากับนักท่องเที่ยว เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่กระทบกับความนิยมหรือรายได้ทางการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้งความได้เปรียบอันได้แก่ ความหลากหลาย ความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวและข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างแผนและนโยบายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆในภูมิภาคนั้นๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆของ World Economic Forum พบว่า ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในปี 2552 อยู่ในอันดับที่ 39 ของโลก แม้ประเทศไทยจะมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรพื้นฐาน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ด้วยความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ในทุกจังหวัดและมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลกมีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่นซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวรวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเชื่อมโยงและยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมากเมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชียโดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงนักท่องเที่ยวรู้จักกันดีจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 100 แห่งเป็นรองประเทศจีนญี่ปุ่นและอินเดียตามลำดับโดยนักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดมากที่สุดตามภาพที่ 1

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555)

ภาพที่ 1 จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศักยภาพการท่องเที่ยวไทยขึ้นอยู่กับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดอันเป็นจุดแข็งสำคัญซึ่งกระจายอยู่ทางภาคใต้ของประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2554) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งสร้างรายได้ 1 ใน 5 ของรายได้ประเทศไทย แต่ยังเป็นการกระจุกตัวอยู่เฉพาะบางพื้นที่โดยส่วนใหญ่มาจากแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตพังงากระบี่และเกาะสมุยในจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติโดยมีรายได้รวมกันสูงถึงร้อยละ 83 ของรายได้การท่องเที่ยวภาคใต้ และจากการประเมินศักยภาพและจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมทั่วประเทศ โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) พบว่าจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงสุดของภาคใต้ คือ กระบี่ ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานีและนราธิวาส

ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดดังต่อไปนี้ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง(ดังแสดงในภาพที่ 2)เพื่อเป็นตัวแทนของภาคใต้ โดยแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นตัวแทนข้างต้น มีความเหมาะสมทั้งในด้านการเป็นแหล่งรายได้หลักทางการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและระดับภาค เช่น สมุย ภูเก็ต กระบี่ รวมไปถึงจังหวัดที่มีศักยภาพรอง แต่มีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคตสูง และสามารถที่จะตอบสนองการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ สร้างประสบการณ์ทางเลือก และเพิ่มความหลากหลายให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดระนอง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ว่าด้วยเรื่องราวตำนานและประวัติศาสตร์ในอดีต ซึ่งนำมาซึ่งการวิเคราะห์ศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และการจับจ่ายซื้อสินค้าเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภูมิภาค ในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นต้น นอกจากนี้พื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่พรมแดนเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ จังหวัดระนองกับประเทศพม่า รวมทั้งศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวทางศาสนา เส้นทางทำบุญ ไหว้พระ ซึ่งจะสามารถศึกษา และวิเคราะห์ศักยภาพ ตลอดจนพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าของประเทศอาเซียนอีกด้วย

ข้อมูลศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศ ตลอดจนการแสวงหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างความหลากหลายและก่อให้เกิดการ

กระจายรายได้ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่มุ่งให้ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลกสามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมสมดุลและยั่งยืน” ต่อไป

ภาพที่ 2 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา 7 จังหวัดภาคใต้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการดำเนินการโครงการวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เพื่อประเมินศักยภาพของทรัพยากรและการบริการทางการท่องเที่ยว
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษานโยบาย กฎหมาย และปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวหมายถึง การประเมินทรัพยากรและการบริการทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ศักยภาพด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม กับด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางหลักในการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ครอบคลุม 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง

อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการหรือบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สงวนและคุ้มครองทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ โดยมีความแตกต่างกันทั้งวัตถุประสงค์ในการประกาศจัดตั้ง ความเข้มข้นในการใช้ประโยชน์ การบริหารจัดการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อรักษาระบบนิเวศในพื้นที่ดังกล่าว โดยครอบคลุม อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่สงวนชีวลัย (Biosphere Reserve) และพื้นที่มรดกโลก (World Heritage)

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาและประเมินศักยภาพของอุทยานหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในภาคใต้ โดยมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้ที่จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางบก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางทะเลและชายหาด แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นอื่นๆ 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง

4.2 ขอบเขตด้านข้อมูลในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยครอบคลุมทั้งศักยภาพในด้านคุณค่า และความดึงดูดใจ ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังรวมถึงแนวทาง วิธีการประเมินศักยภาพ โดยการสร้างตัวชี้วัดที่จะบ่งชี้ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้

5. ผลการวิจัยที่ได้รับ (Outputs)

5.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

5.2 โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ (Outcomes)

การวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้มีประโยชน์ที่ได้รับดังนี้

6.1 สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์สามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา

6.2 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในภาคใต้ได้แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้ให้สามารถเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้

6.3 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการและนักวิจัยในโครงการกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในการร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้

6.4 การนำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการ จำนวน 1 ครั้ง และการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติเกี่ยวกับบริหารธุรกิจและการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 1 บทความ

บทที่ 2

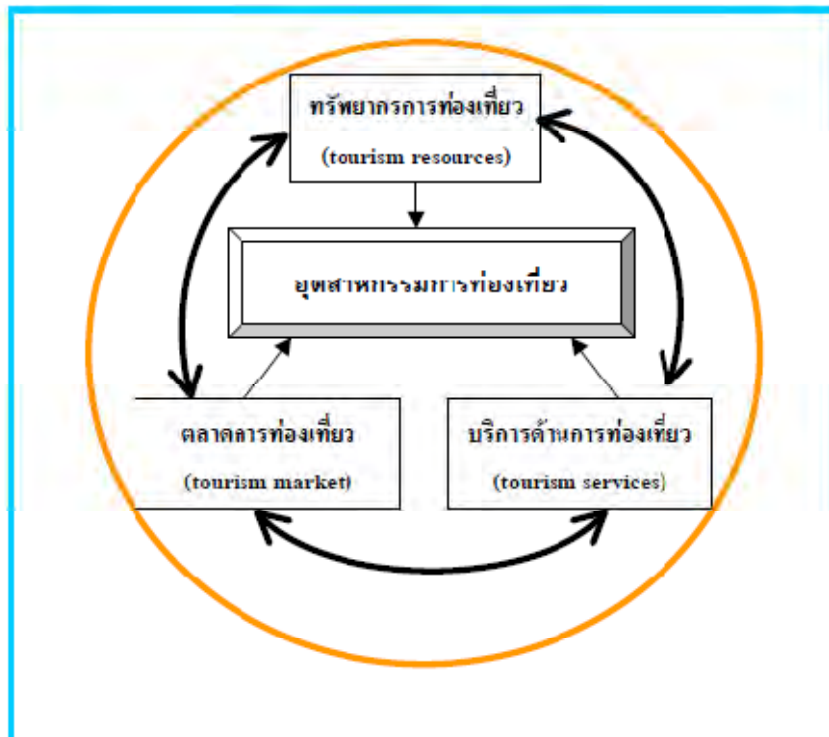
การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Reviews)

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) โดยทั่วไปแล้วคือกิจกรรมการเดินทางและพักค้างของบุคคลต่าง ๆ ณ สถานที่ที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยตามปกติโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนขณะติดต่อธุรกิจ ประชุมสัมมนาหรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่มีใช้การประกอบอาชีพโดยระยะเวลาที่ไปเยือนนั้น WTO ให้คำจำกัดความไว้ว่าต้องไม่เป็นเวลาที่ต่อเนื่องกันเกิน 1 ปี

จากประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวจะพบว่ามนุษย์เป็นนักเดินทางที่นิยมท่องเที่ยวมาตั้งแต่อดีตทั้งในรูปแบบของการผจญภัยเพื่อแสวงหาประสบการณ์และดินแดนอันอุดมสมบูรณ์เพื่อการดำรงชีวิตจนกระทั่งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการตั้งถิ่นฐานถาวรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีการพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนาทางด้านคมนาคมขนส่งตลอดจนการสื่อสารที่ทันสมัยในที่สุดการท่องเที่ยวได้พัฒนาเป็นสาขาหนึ่งที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจที่มีผู้ซื้อและผู้ขายหรือผู้ให้บริการเรียกกันว่า “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” ซึ่งมีองค์ประกอบดังภาพต่อไปนี้

ที่มา: พิมพลภัส พงศกรรังศิลป์ (2555)

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเปรียบเสมือนเครื่องจักรสำคัญที่ขับเคลื่อนระบบการท่องเที่ยวโดยเปรียบเสมือนทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการเดินทางท่องเที่ยวมักอธิบายในรูปแบบของอุปสงค์และอุปทานทางการ

ท่องเที่ยว นั้นคือนักท่องเที่ยวต้องการพักผ่อนและใช้ช่วงเวลาว่างหรือวันหยุด (Holiday periods) ในการเดินทางและประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งความต้องการ (Demand) เหล่านี้ก็จะได้รับการสนองตอบในรูปแบบของประสบการณ์การท่องเที่ยว จากการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวซึ่งก็คืออุปทาน (Supply) ทางการท่องเที่ยวนั่นเอง อย่างไรก็ตามมีนักวิจัยและนักวิชาการจำนวนมากได้ให้ความหมายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในความหมายเดียวกันกับทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายความหมายด้วยกัน อาทิ สินค้าและบริการของธุรกิจต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (เสรี วังสีไพจิตร, 2534) แหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงงานเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น (วรรณวณิชวานิช, 2539; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2532) หรือหมายถึงจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) ซึ่งนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2540) กล่าวว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวนี้ไม่จำกัดเพียงแค่แหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่รวมไปถึงจินตนาการที่นักท่องเที่ยวมีอีกด้วย ซึ่งแนวคิดนี้ Schroeder (2009) กล่าวว่ายุคปัจจุบันเป็นยุคที่นักท่องเที่ยวหรือลูกค้าเป็นผู้ที่จะตีความหรือจินตนาการเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับและมองเห็น

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หรือสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และเป็นปัจจัยด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว (tourism supply) โดยฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548) ได้ให้คำจำกัดความของ อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ไว้ว่า หมายถึง ปริมาณของบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเต็มใจและสามารถทำการขายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในขณะเดียวกันก็ได้ให้นิยามของอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว (tourism demand)ว่าหมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการหรือบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีความต้องการ มีอำนาจซื้อ และมีความเต็มใจที่จะจ่ายสินค้าและบริการที่กำหนดในเวลานั้นๆ ปริมาณสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมหมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปสงค์การท่องเที่ยวด้วย อุปสงค์การท่องเที่ยวเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความต้องการขายสินค้าทั่วไปและสินค้าการท่องเที่ยวอื่นๆ โดยเฉพาะธุรกิจย่อยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ช่วยเพิ่มรายได้แก่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้น

โดยปัจจัยผลักดันจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยดึงดูดจากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวหรือก่อให้เกิดอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวนั่นเอง ทั้งนี้ ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548, 21) ได้อธิบายปัจจัยทั้งสองดังกล่าวไว้ดังนี้

1. ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาทางการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์
2. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคาการท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการสื่อสารมวลชน

ด้วยเหตุนี้ ความพร้อมหรือศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการต่างๆในแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสันทนาการต่างๆ จึงเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญที่

จะต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ในขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาถึงความยั่งยืนของทรัพยากรด้วยทั้งนี้ในการศึกษาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว นั้น จำเป็นต้องพิจารณาความหมาย และขอบเขตของคำว่า ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว ซึ่งการตีความหรือขอบเขตของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวสามารถทำได้แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ Smith (1994) ได้อธิบายถึง ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวว่าควรมีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเกี่ยวข้องกันทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชีวภาพไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ การบริการ โรงแรม/ที่พัก เสรีภาพในการเลือกซื้อ และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง Middleton (1989) กล่าวว่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว หมายความว่ารวมไปถึงทั้งสิ่งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ที่สามารถตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ผลลัพธ์จากการใช้ผลิตภัณฑ์ก็คือประสบการณ์การท่องเที่ยว ส่วน ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548) กล่าวว่าสินค้าทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย โดยมีทั้งสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเทนั้นๆ ซึ่งได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม สินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีได้ขึ้นกับทรัพยากรที่อยู่คู่กับพื้นที่มาแต่ดั้งเดิม (non resource-based tourism) แต่เป็นกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากนี้สินค้าทางการท่องเที่ยวประเภทเดียวกันของแต่ละประเทศจะมีความสามารถในการทดแทนกันได้ นั้นหมายความว่าหากนักท่องเที่ยวไม่เดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นทดแทนได้แต่อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวอื่นสามารถทดแทนความต้องการของผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง แต่ทดแทนกันได้ไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้แต่ละประเทศมีอำนาจในการกำหนดราคาของสินค้าการท่องเที่ยวดังกล่าวแตกต่างกัน

ทั้งนี้ในด้านขอบเขตของสินค้าและบริการในด้านการท่องเที่ยว ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548) ได้กล่าวว่ามีลักษณะเฉพาะดังนี้

1. สินค้ามีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้อง หรือสัมผัสก่อนการตัดสินใจซื้อได้เช่น การเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ลูกค้าน่าจะซื้อจากจินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว และประสบการณ์
2. สินค้ามีเอกลักษณ์มีเฉพาะแบบเดียวไม่เหมือนใคร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ (Natural attractions) หรือสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made attractions) ซึ่งอาจมีบางส่วนที่สร้างเลียนแบบจนดูเหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้แต่ผู้ขายก็ต้องพยายามเลือกสรรใช้ กลยุทธ์ การสร้างความแตกต่างในตัวสินค้าให้มีความแปลกแตกต่างจากสินค้าของคู่แข่ง และอยู่ใน ความนิยมของลูกค้าเพื่อรักษาตลาดไว้

สำหรับ Goeldner, Ritchie and McIntosh (2000) อุปสงค์ทางการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือประกอบด้วย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น การขนส่ง โรงแรม/ที่พัก และทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวม อากาศ สภาพภูมิอากาศ ธรรมชาติที่สวยงาม และทรัพยากรน้ำ ส่วนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้น คลอบคลุมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ทั้งประปา ถนน โทรศัพท์ และสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ซึ่งรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น สนามบิน ที่จอดรถ ท่าเรือ ที่พัก ฯลฯ ในส่วนของการขนส่ง คือ เรือ เครื่องบิน รถโดยสาร แท็กซี่ ทั้งนี้องค์ประกอบทางวัฒนธรรมนั้นให้รวมถึงประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และงานศิลปะต่างด้วย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการแพทย์

โดยทั่วไปแล้วการพิจารณาศักยภาพของอุปสงค์ทางการแพทย์ และความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวมักนิยมพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ร่วมกับองค์ประกอบทางด้านการบริหารจัดการของรัฐ และ ปริมาณและคุณภาพของธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวในประเด็นของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเทศไทยมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทมากกว่า 2,800 แห่ง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) และมีแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญติดอันดับโลก ได้แก่ ภูเก็ต พัทยา เกาะสมุย เชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น ห้วยขาแข้ง เขาใหญ่ อุทยาน สุโขทัย และบ้านเชียง อย่างไรก็ตามการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยที่ผ่านมา เน้นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก กล่าวคือ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นต้นทุนเดิมถูกนำไปใช้ประโยชน์ในฐานะที่เป็นตัวกลางดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยขาดการอนุรักษ์และฟื้นฟู ผลที่ตามมาทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าเหล่านั้นเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว บางแห่งถูกทำลายจนหมดศักยภาพในเชิงคุณค่าการท่องเที่ยวอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นในการประเมินศักยภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยหลักทั้ง 2 ด้าน คือ ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมการบริการทางการแพทย์และการอนุรักษ์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วย

1.2.1 ศักยภาพทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

การศึกษาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญต่อการตัดสินใจวางแผนทั้งด้านการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการพัฒนาสินค้าใหม่ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวม ทั้งนี้ โดยคำว่า “ศักยภาพทรัพยากร” นั้น หมายความว่า คุณลักษณะพื้นฐานของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นปัจจัยดึงดูด และส่งผลให้เกิดความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการ และการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (นภวรรณ ฐานะกาญจน์พงษ์เขียว และนิทัศน์ นุ่นสง, 2554) และในการประเมินนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด (indicator) และมาตรฐาน (standard) ในการวัดที่ชัดเจน ซึ่งรวมถึงการนิยาม และจำแนกประเภทของทรัพยากรหรือแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการประเมินให้ชัดเจนด้วย เพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดศักยภาพต่อไป ทั้งนี้วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2532) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวว่าเกี่ยวข้องกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ดังนั้น ก่อนที่จะกล่าวถึงการประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

โดยมนัส สุวรรณ และอุดม เกิดพิบูลย์ (2543) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ และน้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่

สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้องแต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า และการเล่นการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น ในขณะที่วรรณา วงษ์วานิช (2537, 87) ได้กล่าวในมุมมองที่คล้ายกันว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) จึงหมายถึง สรรพสิ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ในรูปแบบของวัตถุ กิจกรรม สภาพแวดล้อม รวมไปถึงพื้นที่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ สวยงามตามธรรมชาติและขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้วยเหตุนี้แหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปจึงหมายถึง “แหล่งที่เป็นจุดหมาย (destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว มีทรัพยากร กิจกรรมและการบริการที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว” นั่นเอง

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว (tourism resources) หรือสินค้าทางการท่องเที่ยวจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (tourism supply) ที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ เป็นอุปทานที่รวบรวมเอาสินค้าและบริการหลายประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมเข้าไว้ด้วยกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตชุมชน อัยาศัยไมตรีซึ่งสินค้าเหล่านี้มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน โดย สินค้าทางการท่องเที่ยว นั้น หมายถึง สินค้าและบริการของอุตสาหกรรมย่อยต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่มีพื้นฐานอยู่บนการสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่นที่พัก อาหาร การขนส่ง การซื้อของ และกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น (เสรี วังสไพจิตร, 2534, 34)

ดังนั้นการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเบื้องต้นจึงเชื่อมโยงกับคุณลักษณะพื้นฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปควรมีลักษณะตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (2550) กล่าวไว้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายประเภทที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ควรมีลักษณะหลักที่สำคัญ 4 ประการ หรือเรียกว่า 4As คือ

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัวอันมีสาเหตุมาจากความงามตามธรรมชาติของสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว เช่น หาดทราย น้ำตกที่สวยงาม พันธุ์ไม้นานาพันธุ์หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ผุ่่งแกะใน Scenery Resort สวนผึ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาลไม่ว่าจะเป็นงานประเพณีในเทศกาลสำคัญของแต่ละท้องถิ่น อาทิ งานเผาเทียนเล่นไฟ วันลอยกระทงจังหวัดสุโขทัย งานยี่เป็งเชียงใหม่ งานปีใหม่เมืองเชียงใหม่ งานแห่ผ้าขึ้นธาตุ นครศรีธรรมราช เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความสะดวกของนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม และได้รับประสบการณ์ รวมถึงความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องได้แก่ เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ ระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น

3. ความประทับใจ (Amenity) ตามที่ Shaw and Williams (2004) ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับประสบการณ์และความเพลิดเพลินใจจากเรื่องราวและประวัติความเป็นมา ตลอดจนเอกลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความประทับใจ เช่น

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทราชวัง วัด โบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีต อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเล หรือเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานคาร์นิวัลในประเทศบราซิล งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย เป็นต้น

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ได้แก่ การบริการด้านการตลาด เช่น การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น และการประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จะเข้าไปประเมินศักยภาพนั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงประเภทของทรัพยากรนั้นๆ ด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท โดยเพิ่มเติมจากการท่องเที่ยวได้แบ่งไว้ 3 ประเภทตามลักษณะ คุณค่าและความสนใจของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (natural tourism resources) หมายถึง ทรัพยากรทั้งทางด้านชีวภาพและกายภาพ ได้แก่ พื้นที่ป่า สัตว์ป่า น้ำตก ถ้ำ ชายหาด เกาะ แก่ง และปะการัง เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้มีความงดงามโดดเด่น เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ลำธาร ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขื่อน สวนรุกขชาติ อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด ห้วย หนอง คลอง บึง ธรรมชาติใต้ทะเลและปะการัง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีความสวยงาม และนับว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด โดยแบ่งย่อยออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.1 ทิวทัศน์ (Scenery) ทิวทัศน์ต่างๆ ทางธรรมชาติทั้งที่สวยงามและแปลกประหลาดจะเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเยี่ยมชม เช่น แกรนด์แคนยอนในประเทศสหรัฐอเมริกา ภูเขาไฟวิสซูเวียสในประเทศอิตาลีหรือสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล เช่น ในฤดูหนาวดอกทิวลิปหรือดอกซากุระบาน เป็นต้น

1.2 สัตว์ป่าและพรรณไม้ (Wildlife and Flora) สัตว์ป่าและพรรณไม้เป็นส่วนหนึ่งของความงามตามธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่น่าศึกษาหาความรู้ รวมทั้งความหลากหลายของพรรณไม้ในป่าประเภทต่างๆ ซึ่งนับวันจะหมดไป แต่ยังคงมีที่ให้ท่องเที่ยวได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า สวนสัตว์เปิด สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เป็นต้น

1.3 สภาพภูมิอากาศ (Climate) สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป เช่น แสงแดด สายลม อากาศอบอุ่น หรือหิมะตกในฤดูหนาว ตลอดจนลักษณะอากาศที่แตกต่างไปจากถิ่นเดิมของตน จะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ เช่น ฤดูร้อนนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปยังชายฝั่งทะเล หรือฤดูหนาวชาวยุโรปนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศแถบตะวันออกซึ่งมีอากาศที่อบอุ่นกว่า เป็นต้น

1.4 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon) เป็นลักษณะของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น พระอาทิตย์เที่ยงคืน การเกิดสุริยุปราคา การเกิดฝนดาวตก เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา (Archeological and Historical resources) หมายถึง พื้นที่ หรือแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา โดยมีหลักฐาน และร่องรอยทางกายภาพที่เหลืออยู่ ซึ่งอาจบ่งบอก ถึงสภาพความเป็นมาและพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตทั้งในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ รวมถึงวัตถุต่างๆที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นด้วย ตัวอย่างของทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ได้แก่ เช่น วัด โบราณสถาน ชุมชนเก่า ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ในที่ต่างๆ อาทิอุทยานประวัติศาสตร์ในจังหวัดสุโขทัย พระพุทธรูป และ เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 โบราณสถาน หมายถึง สิ่งของโบราณที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบสถ์ วิหาร วัง โดยมีอายุ เก่าแก่กว่า 100 ปีขึ้นไป เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย วัดไชยวัฒนาราม จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

2.2 โบราณวัตถุ หมายถึง สิ่งของโบราณที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป ศิลาจารึก มีอายุเก่าแก่กว่า 100 ปีขึ้นไป

2.3 ศาสนสถานหรือปูชนียสถาน หมายถึง สถานที่ควรแก่การนับถือหรือควรแก่การบูชา เช่น พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร และวัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นต้น

2.4 ศาสนวัตถุหรือปูชนียวัตถุ หมายถึง วัตถุที่ควรแก่การบูชา เคารพนับถือ เช่น พระพุทธรูป เทพเจ้า เป็นต้น

2.5 แหล่งประวัติศาสตร์ หมายถึง สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น สถานที่ที่กระทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี สุสานสัมพันธมิตร จังหวัด กาญจนบุรี ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (Cultural and traditional tourism resources) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ทางศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วยงานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดง ศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่าต่างๆ รวมไปถึง ศิลปะการแสดง การแต่งกาย แบบโบราณ ภาษาพื้นเมือง ความเชื่อเรื่องวิญญาณ กิจกรรมการยังชีพแบบดั้งเดิมของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทั้งนี้ ยังรวมถึงสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก หรือพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น และสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยวัตถุประสงค์ ดั้งเดิมที่สร้างขึ้นนั้นอาจไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น เขื่อน โรงงานผลิตเบียร์ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา สวนองุ่น และหมู่บ้านของชาวนาชาวไร่ เป็นต้น เช่น งานประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตชาวเล) ศูนย์วัฒนธรรม แหล่งผลิต หัตถกรรมพื้นบ้านสินค้าพื้นเมือง ไร่ นา สวน พืชผัก ผลไม้ เหมือง แหล่งซื้อสินค้า โรงละคร แหล่งบันเทิง โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรม โรงงานอุตสาหกรรม และเมืองที่ทันสมัย

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมบันเทิงและความเพลิดเพลิน (Entertainment and Hedonistic Tourism Resources) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้มักอยู่ใน เขตเมือง หมายถึง สถานที่หรือกิจกรรมที่สร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินให้แก่ นักท่องเที่ยวทุก ประเภท อาทิ สวนสาธารณะ สวนสนุก แหล่งบันเทิงยามค่ำคืน โรงละคร โรงภาพยนตร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังสามารถจำแนกตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร พื้นที่ในที่นี้ หมายถึง ที่ตั้งของทรัพยากรนั้นๆ และ “ลักษณะ” หมายถึงลักษณะที่เป็นธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้ง 2 นี้ ประกอบกัน สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นผู้ใช้ประโยชน์ (user-oriented areas) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้ชุมชน การเข้าถึง (accessibility) เพื่อประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวจึงกระทำได้ง่าย เพราะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขึ้นมารองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ และสนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะสร้างขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมเฉพาะอย่าง เช่น สวนสาธารณะในเขตเมือง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสวนสนุก เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวกึ่งธรรมชาติ (Intermediate areas) มักตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากกว่าประเภทแรก แต่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เปิดโอกาสให้เดินทางเข้าถึงได้สะดวก ตัวอย่างทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ อาทิ รีสอร์ท อุทยาน และวนอุทยาน

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ (natural resource-based areas) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นแตกต่างจากทรัพยากรในสองกลุ่มข้างต้นตรงที่มีความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมมากกว่า และนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายมากกว่า เช่น การดูนก (bird watching) และการเดินป่า (trekking) ความหลากหลายในการประกอบกิจกรรมนี้จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรพื้นฐานว่าเป็นลักษณะใด หากทรัพยากรพื้นฐานเป็นพื้นที่ชายทะเล ก็เหมาะสมสำหรับกิจกรรมเล่นน้ำ ว่ายน้ำ อาบแดด หรือดำน้ำ เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ป่า ก็เหมาะกับกิจกรรมเดินป่า/ศึกษาธรรมชาติ หรือกิจกรรมพักค้างแรมโดยการใช้เต็นท์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบเน้นธรรมชาติส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากเขตชุมชน และบางแห่งการเดินทางเข้าถึงยังไม่สะดวกเท่าที่ควร (มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2550)

โดยทั่วไปแล้วทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทำการวิเคราะห์ศักยภาพ นั้นหมายความว่าครอบคลุมถึงศักยภาพทรัพยากรเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยวในการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพทรัพยากรที่ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด (Indicator) และมาตรฐาน (Standard) ในการวัดหรือประเมินผลที่ชัดเจน (นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว และนิทัศน์ นุ่นสง, 2554)

ในงานวิจัยนี้ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ (พัชรภรณ์ ก้อนสิน และคณะ, 2555)

1.2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

ทั้งในการพัฒนาและประเมินศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องมีการคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวแตกต่างกัน เนื่องจาก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมีหลายประการ ตลอดจนมีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปริมาณการขยายตัวของธุรกิจอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จะเป็นทั้งปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ยาก ซึ่งผู้ประกอบการสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตลาดท่องเที่ยวบ้าง และสามารถเตรียมกิจกรรม

ทางการตลาดเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่สำคัญมีดังนี้ (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2548, 21)

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic factors) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยทางเศรษฐกิจจะส่งผลต่ออำนาจซื้อ (purchasing power) ของนักท่องเที่ยว ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้และการเคลื่อนย้ายทุน วัฒนธรรม และศิลปะ ทั้งนี้การใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมาจากรายได้ของนักท่องเที่ยว อัตราการแลกเปลี่ยน และระดับราคา (Tse, 2001) ช่วงใดที่มีภาวะเศรษฐกิจดีนักท่องเที่ยวจะมีการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น แต่หากช่วงใดที่ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี นักท่องเที่ยวอาจจะมีการชะลอการเดินทาง ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนและปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ

2. ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ (demographic factors) เกี่ยวข้องลักษณะของประชากร ได้แก่ ขนาดและองค์ประกอบของครอบครัว อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ ซึ่งตามทฤษฎีการตลาดแบบดั้งเดิม ปัจจัยทางประชากรศาสตร์จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว หรือการตัดสินใจซื้อ แต่ภายใต้แนวคิดการตลาดสมัยใหม่ ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์อาจจะไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการบริโภค (ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2555) ซึ่ง Shaw and Williams (2004) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่านักท่องเที่ยวไม่ได้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แน่นอนตามปัจจัยประชากรศาสตร์ แต่อาจจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเพลิดเพลินและประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

3. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ (geographic factors) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันและก่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง และเกี่ยวข้องกับสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่เป็นปัจจัยดึงดูด (pull factor) ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว

4. ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคม (socio-cultural factors) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยปัจจัยทางด้านกลุ่มและสังคมจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้คุณค่ากับการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านวัฒนธรรมผู้บริโภคที่นักท่องเที่ยวมีการให้ความหมายต่อการเดินทางท่องเที่ยว (Arnould and Thompson, 2005) โดย Shaw and Williams (2004) ได้กล่าวถึงแนวคิดการท่องเที่ยวแบบ Post-Fordism ที่นักท่องเที่ยวมีการให้ความหมายกับการเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวและการได้รับการยอมรับจากคนรอบข้าง

5. ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย (political and regulatory factors) เป็นได้ทั้งปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายด้านการขออนุญาตเข้าเมือง (visa) ซึ่งในปัจจุบันมีการงดเว้นวีซ่าในหลายประเทศที่ส่งผลให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในเขตสหภาพยุโรปที่ในอดีตต้องมีการขอวีซ่าเข้าเมือง แต่ภายหลังการรวมกลุ่มสหภาพยุโรปทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศต่าง ๆ ในสหภาพยุโรปง่ายขึ้น หรือการงดเว้นการขอวีซ่าของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น หรือการยกเว้นวีซ่าให้นักท่องเที่ยวชาวจีนในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

6. ปัจจัยทางสื่อสารมวลชน (mass media communication factors) เป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากสื่อสารมวลชนมีการสื่อสารและนำเสนอเรื่องราวที่

น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันข่าวสารด้านลบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านก่อการร้าย โรคระบาด ปัญหาการเมืองก็จะทำให้เกิดความกลัวและเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

7. ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคมขนส่ง (technology of communication and transportation) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาข้อมูล การสำรองห้องพัก หรือบัตรโดยสารเครื่องบิน ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีขนส่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้สะดวกมากขึ้น

1.2.3 คุณภาพการท่องเที่ยว

ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการท่องเที่ยวว่าคุณภาพการท่องเที่ยว คือ ผลลัพธ์จากกระบวนการที่นำไปสู่ความพึงพอใจในสินค้าและบริการในระดับราคาที่เหมาะสม มีความปลอดภัย มีสุขอนามัย ความเป็นธรรมในการได้รับบริการ และมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง วิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมโดยกำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพการท่องเที่ยวที่องค์การการท่องเที่ยวโลกให้ความสำคัญ คือ

1. ความมั่นคงปลอดภัย
2. สุขอนามัยในที่พัก กระบวนการผลิตและบริการ
3. ความเป็นธรรมในการได้รับบริการ
4. มีความชัดเจนโปร่งใส ให้ข้อมูลที่เป็นจริง
5. ความเป็นของแท้
6. มีความกลมกลืนสอดคล้องต่อสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

ส่วนการส่งเสริมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ตลอดจนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554)

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวการสร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเพื่อเตรียมความพร้อมประเทศให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งให้อิทธิพลอำนวยความสะดวกแก่คนทุกกลุ่ม (Tourism for All)

2) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงให้มีความสมบูรณ์ดังเดิมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนการพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานในระดับสากลและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ

พัฒนาท่องเที่ยวเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีคุณภาพมาตรฐานและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยวได้

3) การพัฒนาสินค้าบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์กิจกรรมนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยวการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้าการลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวสร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสร้างกระแสการรับรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยวการดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประชาสัมพันธ์จัดงานและจัดงานแสดงต่างๆ (Event) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นมีการใช้จ่ายมากขึ้นและสร้างกระแสการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นโดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีเอกภาพมีการบูรณาการร่วมกันลดความซ้ำซ้อนของภารกิจและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการในทุกระดับ

1.3 การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดย Thuong et al. (2012) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรองรับของนักท่องเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพต่อการกระจายรายได้ในภาคใต้ เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวจะช่วยทำให้สามารถวางแผนและจัดการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง หรือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์ (2549) ได้นำเสนอแนวทางการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยประเมินจากศักยภาพในด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านความสะอาด เป็นต้น (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2544) โดยมีระดับการวัดในการประเมินแบบช่วง (Interval Scale) 5 ช่วง ได้แก่ ศักยภาพสูงสุด ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ และศักยภาพต่ำที่สุดทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งตามตัวชี้วัดศักยภาพที่กำหนดจะถูกนำมาคำนวณหาค่าศักยภาพโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก(ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์, 2546)

$$TRP = \frac{W_1R_1+W_2R_2+W_3R_3+.....W_nR_n}{W_1+W_2+W_3+.....W_n}$$

โดย TRP = ระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว (tourism resource potential)

$R_{1....n}$ = ค่าคาดคะเนศักยภาพของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n (กำหนดให้เป็น 5 ศักยภาพสูงสุด -1 ศักยภาพต่ำสุด)

$W_{1....n}$ = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n (กำหนดให้เป็น 5 มีความสำคัญมากที่สุด -1 มีความสำคัญน้อยที่สุด)

จากนั้นเปรียบเทียบค่าระดับศักยภาพที่ได้รับเกณฑ์ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} 1.0 - 2.3 &= \text{low potential หรือ ศักยภาพต่ำ} \\ 2.4 - 3.7 &= \text{moderate potential หรือ ศักยภาพปานกลาง} \\ 3.8 - 5.0 &= \text{high potential หรือ ศักยภาพสูง} \end{aligned}$$

โดยปัจจัยตัวชี้วัดและความหมายในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นสามารถประยุกต์ได้จากเกณฑ์ในการจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการของดรธรณี เอ็มพันธุ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยตัวชี้วัดและความหมายในการประเมินศักยภาพ

ตัวชี้วัด	ความหมาย
1. การเดินทางและการเข้าถึง	ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ประเภทของเส้นทางและพาหนะในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ระยะเวลาของการเดินทาง
2. ความเป็นธรรมชาติและสภาพพื้นที่	ระดับความเป็นธรรมชาติ และรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
3. ประสพการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ	การอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในระหว่างการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว การควบคุมและดูแลความปลอดภัยและการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: ดรธรณี เอ็มพันธุ์ (2549)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ได้จัดทำโครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้จากการศึกษาศักยภาพในความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่ธรรมชาติใน 14 จังหวัดภาคใต้พบว่าจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่ธรรมชาติทั้งสิ้น 109 แห่งมีพื้นที่ที่เหมาะสมมาก (High potential) ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวน 16 แห่งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ พังงา กระบี่ สตูล พัทลุง สุราษฎร์ธานี สงขลา นราธิวาส และ นครศรีธรรมราช มีพื้นที่ที่เหมาะสมน้อย (Low potential) ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวน 39 แห่ง และส่วนใหญ่มีความเหมาะสมปานกลาง (Medium potential) 54 แห่ง พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็นพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ (Protected area) ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและวนอุทยานต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลของ

กรมป่าไม้เช่นอุทยานแห่งชาติเขาสกจังหวัดสุราษฎร์ธานีอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางครามจังหวัดกระบี่เป็นต้นพื้นที่เหล่านี้มีคุณสมบัติแสดงให้เห็นคุณค่าที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติเช่นสภาพโดดเด่นของระบบนิเวศและสังคมพืชธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมและหรือความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นอกจากนี้พื้นที่เหล่านี้ยังมีแนวโน้มสูงในการพบเห็นสัตว์ป่าเป็นแหล่งรวมพืชและสัตว์หายากตลอดจนมีสภาพภูมิทัศน์ภูมิฐานที่สวยงามเด่นแปลกตาเช่นเกาะแก่งต่างๆและเขาหินปูนเป็นต้นสิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรนั้นหนาแน่นการพื้นฐานที่สำคัญสำหรับรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทต่างๆที่จะพัฒนาขึ้นในพื้นที่ท่องเที่ยวได้แก่การเดินป่าดูนกศึกษาธรรมชาติถ่ายรูปธรรมชาติป่าเขาศึกษาวัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ของชนท้องถิ่นดั้งเดิม ฯลฯ และดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย ทั้งหมด 2,579 แหล่ง โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 1,401 แหล่งและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 1,178 แหล่ง และสามารถจัดระดับแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระดับ โดยจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับสูงในภูมิภาคต่าง ๆ มีดังนี้

1. ภาคใต้ ได้แก่ สตูล สุราษฎร์ธานี พังงา ตรัง ชุมพร กระบี่และระนอง
2. ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ น่าน ตากและแม่ฮ่องสอน
3. ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ตราด สระบุรี และระยอง
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเลย และมุกดาหาร

มงคล โปร่งเจริญและ สมโภชน์ วีระกุล (2545) ดำเนินการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าชายน้ำ และสัตว์น้ำตามลำน้ำแม่น้ำมูล โดยประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่แม่น้ำมูลไหลผ่าน โดยในโครงการนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินเพื่อนำเสนอเส้นทางทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางที่มีศักยภาพได้แก่ บ้านท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และบ้านท่าหลวง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

นัตยา ธนพลเกียรติ (2547) ดำเนินการศึกษาปัจจัยที่ใช้ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม อันได้แก่ ปัจจัยด้านการตลาด การบริหารจัดการ ทรัพยากรและการบริการ และดำเนินการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรและการตลาดในระดับปานกลาง ศักยภาพด้านการบริการในระดับต่ำ และโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอลำทะเมนชัย มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง นอกจากนี้ งานวิจัยยังได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการตลาด ทรัพยากรและการบริการ

ประทีป นวลเจริญ และคณะ (2547) ได้ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในทั้งสามจังหวัดที่เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีการเก็บรวบรวมกับชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมไปถึงการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยในพื้นที่เดียวกันนี้

รุ่งรัตน์ ทองสกุล และคณะ (2549) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ประเพณี และวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ โดยศึกษาเกี่ยวกับ 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนชาวไทยพุทธ ชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนชาวไทยมุสลิม และชุมชนชาวเล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ

สัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบางแห่งมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์แต่ขาดการนำเสนอออกมาให้กับ นักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชนของแต่ละชุมชนที่ จะนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2547) ได้ศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณทะเลสาบสงขลาเพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น การให้ การศึกษา การรักษาสิ่งแวดล้อมและองค์กรในการจัดการ เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของ นักท่องเที่ยวที่ต่อแหล่งท่องเที่ยว และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในทะเลสาบ สงขลา โดยดำเนินการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 49 แหล่ง และสามารถจำแนก ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกได้ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ ศักยภาพมาก ศักยภาพปานกลาง และศักยภาพ น้อย และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลาว่าต้องยึดมั่น ตามหลักการและปรัชญาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเคร่งครัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548) ได้ทำการศึกษาผลกระทบและการ กำหนดท่าทีไทยต่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก โดยได้มีการสรุปภาพรวมการวิเคราะห์ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยทางด้านราคา เทคโนโลยี และการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลเป็นหลัก อีกทั้งยังมีความโดดเด่นด้านสินค้าการท่องเที่ยวที่หลากหลาย พร้อมทั้งรัฐบาล ให้การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแต่มีข้อจำกัดในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่ง ยังอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงในขณะที่หลายประเทศ เช่น จีนก็มีจุดเด่นด้านความหลากหลายของทรัพยากร เช่นกัน ทั้งนี้หลายประเทศเช่น ประเทศเวียดนาม ซึ่งมีสินค้าทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมหลากหลาย หากแต่ก็ยังมีข้อจำกัดด้านการคมนาคมขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาเป็นอย่างมาก

นิทัศน์ นุ่นสง (2549) ได้ศึกษาศักยภาพทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้โดยสำรวจและวิเคราะห์ ลักษณะทางชีวกายภาพของทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้ประเภทเส้นทางศึกษาธรรมชาติและน้ำตกทั่ว ประเทศด้วยตัวชี้วัด 10 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีศักยภาพในระดับสูงมาก ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิวแม่ปาน โดยเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ กม. 33 – หอนงผกชี และเส้นทางศึกษาธรรมชาติกรุงชิง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ น้ำตกกะโรม น้ำตกแม่ยะ น้ำตกเหวนรก และน้ำตกป่าละอู

ดไนยา ตั้งอุทัยสุข (2552) ได้ศึกษา ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวใน จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่าจำนวนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนทั้งสิ้น 65 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งครอบคลุมทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนสถาน ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และประเภทมนุษยสร้างขึ้น (ที่ไม่ใช่โบราณสถาน) โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถานมากที่สุดคือมี 35 แห่งรองลงมาคือทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มี 14 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการตลาดของภาครัฐในโครงการ “Amazing Thailand” ในการทำการตลาด ต่างประเทศโดยได้ชูภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของภาคกลางเน้นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตและ

นโยบายเศรษฐกิจ ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งประกาศเมื่อ 29 ธันวาคม 2551 ว่าเป็นภาคกลางเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม มรดกโลกและมรดกธรรมชาติ

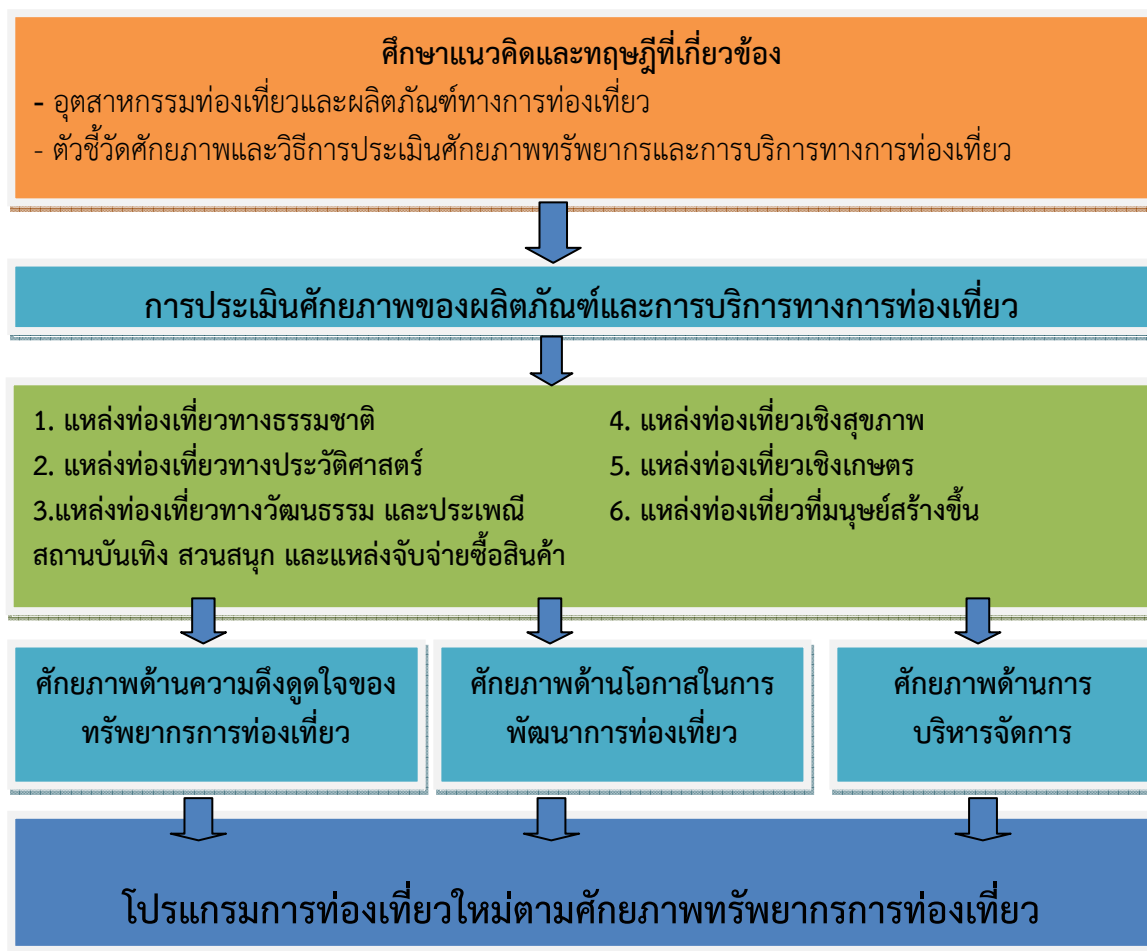
มยุรี นาสา และเฉลิมเกียรติ สุริยะวงศ์ (2554) ได้ดำเนินการสำรวจ รวบรวมข้อมูลและประเมินสถานภาพทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของวนอุทยานชีหลง จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วยแบบประเมินศักยภาพ การจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ การวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยว และการประเมินผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยวที่สังเกตเห็นได้ โดยจะมีปัจจัยชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน และคำนวณค่าคะแนนด้วยสมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย ผลการศึกษา ในส่วนของผลการประเมินสถานภาพ พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับการจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ พบว่า สามารถจำแนกได้เป็นประเภทธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (Semi-Primitive Motorized, SPM) และมีการนำเสนอกิจกรรมที่สามารถทำได้ในพื้นที่แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับเยาวชน การศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อน เป็นต้น

จริญญา ณพิกุล และวรัชต์ มัธยมบุรุษ (2555) ได้ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว และประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพในด้านกายภาพ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ และด้านการบริหารและการจัดการ โดยแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายคือ ต้องมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว โดยยึดหลักตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พัชรภรณ์ ก้อนสิน และคณะ (2555) ได้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในโครงข่ายสามพันโบกโดยใช้แบบประเมินของการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจะเน้นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับสามพันโบก ผลการประเมินพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 52 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 19 แห่ง วัฒนธรรม 27 แห่ง ประวัติศาสตร์ 2 แห่ง ศิลปะวิทยาการ 2 แห่ง OTOP 1 แห่ง นันทนาการ 1 แห่ง โดยผู้วิจัยนำผลการประเมินมาจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจัดเส้นทางท่องเที่ยว และได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้จากการตรวจสอบเอกสารพบว่าการศึกษาและประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์หรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอดีต โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา มุ่งที่จะประเมินศักยภาพทรัพยากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนใหญ่ อาทิ วิภา ศรีระทุ (2551) ที่ได้ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์โดยใช้แนวทางการประเมินตามตารางตรวจสอบทรัพยากรของ Godfrey และ Clarke โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนี้ยังขาดงานวิจัยที่จะพัฒนามาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่จะบ่งชี้ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการทางการท่องเที่ยวในภาพรวม

3. กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed-method Approach) ซึ่งเป็นการรวมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบทำตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Design) ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบประเมินศักยภาพสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อน แล้วใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณหรือผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพ มาออกแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมุ่งที่จะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสืบค้น เพื่อนำเสนอเรื่องราวที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว มาค้นหาคำตอบในเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลมาขยายหรือเพิ่มในส่วนที่การวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถอธิบายได้ ซึ่งวิธีการวิจัยดังกล่าวนี้ได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบัน (Cresswell & Clark, 2007 และสุวิมล ว่องวานิช และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2554)

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการทางด้านความพร้อมในการให้บริการ อันจะนำไปสู่การข้อสรุปในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตามขีดความสามารถและระดับศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการและความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวยังเอื้อต่อการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในอนาคตสำหรับหน่วยงานบริหารจัดการอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินตามทฤษฎีและกรอบแนวคิด และทำการประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 6 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สถาบันเชิง สวนสนุก และแหล่งจำหน่ายสินค้าด้วยแบบประเมินที่แตกต่างกันเฉพาะในส่วนของการรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพด้านความดึงดูดใจของทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานและองค์กร รวมทั้งภาคเอกชนที่รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการขายอยู่ในปัจจุบัน และกำลังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมที่จะขายในอนาคต รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้ตั้งมาสร้างจุดขาย การกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรดำเนินการอยู่ เช่น มุ่งเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า ฯลฯ รวมไปถึง ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในแผนการบริหารจัดการขององค์กรที่สามารถจะกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นตลอดจนแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งแนวทางที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพ

ดังกล่าวนอกจากจะเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรและมีความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการที่จะรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นข้อมูลที่จะบ่งชี้ในเบื้องต้นสำหรับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการประเมินอีกด้วย

3.1 วิธีการศึกษา

การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการประเมินศักยภาพของทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของภาคใต้ต่อการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ในพื้นที่ 7 จังหวัดดังต่อไปนี้ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง

โดยจังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ และจังหวัดพังงา ที่เป็นตัวแทนของแหล่งท่องเที่ยวหลักซึ่งมีศักยภาพและความสำคัญในระดับประเทศ เป็นที่รู้จักในระดับโลก มุ่งขายสินค้าแบบดั้งเดิมในลักษณะของทะเลและชายหาด อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวส่งผลกระทบสูงในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) จังหวัดดังกล่าวจำเป็นต้องมีการประเมินศักยภาพ และค้นหาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ดึงดูดและสร้างประสบการณ์ใหม่ ในส่วนของจังหวัดอื่น คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดระนองนั้น เป็นพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของแหล่งท่องเที่ยวรองที่มีศักยภาพในการตอบสนองต่อตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ (niche market) และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน การศึกษาในโครงการนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาในด้านอุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism Supply) เพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากร ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการที่สามารถจัดอันดับทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามศักยภาพในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว อันนำไปสู่การเพิ่มรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาคใต้ โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากองค์กรบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ประชากร การศึกษาในครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ทั้งในระดับนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภูมิภาค หรือประจำจังหวัด ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาสำหรับกลุ่มผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูมิภาคหรือจังหวัดนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรโดยการสัมภาษณ์

การสุ่มตัวอย่าง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเองโดยยึดตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างหลักในการศึกษาคครั้งนี้ คือหัวหน้าหน่วยงานบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ประธานเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งหัวหน้าอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 ตัวอย่าง

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการขาย หรือนำเสนอออกสู่ตลาดอยู่ในปัจจุบัน และข้อมูลรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมเพื่อขายในอนาคต รวมทั้งข้อมูลเชิงลึกของทรัพยากรการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเฉพาะในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานบริหารจัดการต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) ในลักษณะของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

แม้จะเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) แต่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญในการที่จะนำไปสู่การตอบโจทก์การวิจัยและการได้มาซึ่งข้อมูลที่จะบ่งชี้ในเบื้องต้นสำหรับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการประเมิน และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรและมีความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยดำเนินการตั้งคำถามตามเงื่อนไขของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน โดยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการขายอยู่ในปัจจุบัน และกำลังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมที่จะขายในอนาคต รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวใหม่ๆที่ยังไม่ได้ตั้งมาสร้างจุดขาย
2. การกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรดำเนินการอยู่ เช่น มุ่งเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า ฯลฯ
3. ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในแผนการบริหารจัดการขององค์กรที่สามารถจะกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น
4. แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งแนวทางที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น

3.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินศักยภาพ

1. งานวิจัยนี้อาศัยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์โดยใช้แบบประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่พัฒนาขึ้นจากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการประเมินทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัด โดยแบ่งกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์หลักของการประเมินได้ดังนี้

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ สถาบันบันเทิง สวนสนุก และแหล่งจำหน่ายสินค้า

ทั้งนี้กล่าวโดยภาพรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นตัวแทนของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ หาดทราย เกาะ แก่งและทะเล ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีการสร้างสมและถ่ายทอดกันมารุ่นต่อรุ่น คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมนิยมประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยงานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ยกตัวอย่างเช่น ประเพณีการแห่หางดาน ประเพณีแข่งเรือยาว เทศกาลกินเจ เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรเอื้อต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ แหล่งน้ำพุร้อน และบ่อน้ำร้อนต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวในเขตเมืองซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมากและเป็นที่นิยมมากในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ซึ่งได้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางสถานบันเทิง สวนสนุก และแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าที่จัดได้ว่าเป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่สำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 7 จังหวัด โดยจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการวางแผนเดินทางเพื่อประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรการท่องเที่ยว

4. การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการคำนวณศักยภาพ ในการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ผู้วิจัยทำการพัฒนาแบบประเมินศักยภาพจากการตรวจสอบเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านหลักคือ 1. ศักยภาพด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว 2. ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นศักยภาพที่บ่งชี้ถึงระดับความพร้อมในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป 3. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมศักยภาพทั้งทางด้านความดึงดูดใจ ลักษณะทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม กิจกรรมการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและการบริหารจัดการ โดยมีระดับการวัดในการประเมินแบบช่วง (Interval Scale) 5 ช่วง ได้แก่ ศักยภาพสูงสุด ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ และศักยภาพต่ำที่สุดทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งตามตัวชี้วัดศักยภาพที่กำหนดจะถูกนำมาคำนวณหาค่าศักยภาพโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก

$$TRP = \frac{W_1R_1 + W_2R_2 + W_3R_3 + \dots + W_nR_n}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n}$$

โดย TRP = ระดับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว (tourism resource potential)

$R_{1...n}$ = ค่าคาดคะเนศักยภาพของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n (กำหนดให้เป็น 5 ศักยภาพสูงสุด -1 ศักยภาพต่ำสุด)

$W_{1...n}$ = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n (กำหนดให้เป็น 5 มีความสำคัญมากที่สุด -1 มีความสำคัญน้อยที่สุด)

จากนั้นเปรียบเทียบค่าระดับศักยภาพที่ได้รับเกณฑ์ดังต่อไปนี้

$$1.0 - 2.3 = \text{low potential หรือ ศักยภาพต่ำ}$$

2.4 – 3.7	=	moderate potential หรือศักยภาพปานกลาง
3.8 – 5.0	=	high potential หรือศักยภาพสูง

สำหรับการพัฒนาแบบประเมินศักยภาพนี้ ได้มีการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความชำนาญด้านการท่องเที่ยวจำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของปัจจัยบ่งชี้และให้ความเห็นเกี่ยวกับค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดย่อยในศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ปัจจัยชี้วัดศักยภาพที่มีความเหมาะสม และได้ค่าน้ำหนักจากผู้เชี่ยวชาญ ในการที่นำแบบประเมินดังกล่าวไปใช้ในการประเมินและคำนวณค่าศักยภาพต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อแสดงถึงค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของศักยภาพในด้านต่าง ๆ และนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง และแผนภาพ

6. ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดทำแผนที่สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกในการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจโดยมีรายละเอียด และวิธีการจัดทำแผนที่การกระจายของแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามระดับศักยภาพ หรือแผนที่สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

วิธีการจัดทำแผนที่การกระจายของแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามระดับศักยภาพ หรือ แผนที่สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ คือ 1. การรวบรวมแหล่งข้อมูลและการออกแบบฐานข้อมูลเชิงบรรยาย 2. การจัดเตรียมและการนำเข้าข้อมูล 3. การตรวจสอบและแก้ไขโครงสร้างข้อมูล และ 4. การนำเข้าข้อมูลอรรถาธิบายและเชื่อมโยงกับข้อมูลแผนที่ จากนั้นจึงนำฐานข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ และ ประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนในรายละเอียดได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมแหล่งข้อมูลและออกแบบฐานข้อมูลเชิงบรรยาย

เป็นการสำรวจและรวบรวมแหล่งข้อมูลเป็นการตรวจสอบนำเข้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และ นำข้อมูลมาประเมินคุณภาพข้อมูลทั้งในด้านระดับความละเอียดถูกต้องของข้อมูล โดยพิจารณาตามตัวชี้วัดศักยภาพ สำหรับการจัดทำฐานข้อมูลจะจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) และข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data)

ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) เป็นข้อมูลที่บอกพิกัดพื้นที่ จะแสดงโดยอาศัยเส้นโครงแผนที่ที่มีอยู่หลายประเภท และมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแผนที่ส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะใช้เส้นโครงแผนที่แบบยูนิเวอร์ซัล ทรานส์เวอร์ส เมอร์เคเตอร์ (Universal Transverse Mercator Project – UTM) ซึ่งสามารถใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ช่วยในการแปลงระบบพิกัดต่างๆได้

ส่วนข้อมูลอรรถาธิบาย (Attribute data) เป็นข้อความอธิบายที่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงภาพ เหล่านั้น เช่น ชื่อถนน, ลักษณะพื้นผิว และจำนวนช่องทางวิ่งของเส้นถนนแต่ละเส้น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การจัดเตรียมและการนำเข้าข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์

การจัดเตรียมข้อมูลแผนที่โดยแผนที่ที่รวบรวมมานั้นจะต้องทำการจัดเตรียมเพื่อให้พร้อมและง่ายต่อการนำเข้า รวมทั้งเป็นการตรวจสอบข้อผิดพลาดที่อาจมีบนแหล่งข้อมูล ซึ่งการเตรียมข้อมูลที่ดีจะช่วยให้การนำเข้า และการแก้ไขข้อมูลทำได้ง่ายรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลที่นำมาจากแต่ละแหล่งที่มา ซึ่งการจัดเตรียมแผนที่สำหรับการนำเข้า ควรประกอบด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้

- การตรวจสอบกำหนดจุดควบคุมพิกัดแผนที่ ซึ่งจะช่วยในการแปลงค่าพิกัดของข้อมูลแผนที่
- การตรวจสอบข้อมูลแผนที่ที่สับสนหรือผิดพลาดโดยแก้ไขหรือทำให้ชัดเจน เช่น พื้นที่ที่มีข้อมูลหนาแน่นมาก อาจนำไปขยายก่อนที่จะนำเข้า
- การจัดเตรียมคำรหัสประจำองค์แผนที่ (map elements) เพื่อสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลอรรถาธิบาย (attribute data) ในส่วนของการนำเข้าข้อมูลแผนที่นั้น ทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและลักษณะของแหล่งข้อมูลต้นฉบับ เช่น การ digitize แผนที่ข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูล เป็นวิธีพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถนำไปแก้ไขต่อได้ สามารถใส่รหัสและแก้ไขข้อมูลได้ในระหว่างการ digitize ตัวอย่างการนำเข้าข้อมูลแผนที่ เช่น การพิมพ์ค่าพิกัดแผนที่เข้าทางแป้นพิมพ์ (keyboard) กรณีนี้ข้อมูลจะมีลักษณะเป็นจุดที่มีจำนวนจุดบนแผนที่ไม่มากนัก สามารถอ่านค่าพิกัดได้ หรือเป็นข้อมูลค่าพิกัดที่มีผู้หาไว้แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและแก้ไขโครงสร้างข้อมูล

ข้อมูลเชิงรหัสที่ได้นำเข้าสู่ระบบนั้นยังอาจมีความผิดพลาดและความคลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในกระบวนการนำเข้า โดยเฉพาะข้อมูลที่มีขนาดและพื้นที่ครอบคลุมการทำงานขนาดใหญ่ ดังนั้น จำเป็นต้องมีขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลในฐานข้อมูลกับข้อมูลต้นแบบ และแก้ไขความผิดพลาดต่างๆ ให้น้อยที่สุด นอกจากนั้นขั้นตอนนี้ยังรวมถึงการสร้าง Topology ให้กับข้อมูลแผนที่ในฐานข้อมูลอีกด้วย เนื่องจากโครงการนี้ ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรม Arc GIS ข้อมูลควรแก้ไขและตรวจสอบข้อมูลในฐานข้อมูลให้มีความละเอียดถูกต้อง ทั้งในด้านตำแหน่งและทางด้านข้อมูลบรรยาย เช่น ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและความถูกต้องของตำแหน่งจากข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข้อมูล โดยตรวจสอบการ plot check ที่ละ layer, ตรวจสอบข้อมูลบรรยาย เพื่อการจัดการความถูกต้องของข้อมูล เช่น รหัสแผนที่ (ID) โดยตรวจสอบความถูกต้องของตัวอักษร จากนั้นจะจัดข้อมูลลงในโครงสร้างที่ออกแบบไว้ รวมทั้งการสร้างตารางข้อมูลประกอบที่จำเป็นในการเชื่อมโยงข้อมูล และการแสดงผลให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเข้าข้อมูลบรรยายเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับข้อมูลแผนที่

ข้อมูลบรรยายส่วนใหญ่เป็นตาราง ตัวเลข ตัวอักษรเชิงบรรยาย สามารถนำเข้าโดยใช้แป้นพิมพ์ (keyboard) นอกจากนั้นสามารถนำเข้าได้ด้วยวิธีอื่นๆอีก เช่น การใช้ Word processor หรือ Spread Sheet ก็จะถูกแปลงเข้าสู่โครงสร้างฐานข้อมูลที่เตรียมไว้ เมื่อนำเข้าข้อมูลแล้วจะทำการเชื่อมโยงเข้ากับข้อมูลแผนที่ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างคำรหัสที่บันทึกอยู่ในข้อมูลทั้ง 2 ประเภท และ เมื่อได้ข้อมูลทั้ง 2

ประเภทที่ถูกต้อง,สมบูรณ์และสอดคล้องกันแล้ว ผู้วิจัยสามารถนำผลมาช่วยในการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพในสิ่งที่โครงการต้องการให้สัมฤทธิ์ผลได้

7. ก่อนที่ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยจะมีการนำเสนอผลการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละจังหวัดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้เสียกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 4

ผลการศึกษา (Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

ด้วยสภาพภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ที่มีความโดดเด่นทางด้านการเป็นเมืองชายฝั่งทะเลชายหาด และหมู่เกาะต่างๆ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางบก อาทิ น้ำตก ถ้ำ ภูเขา น้ำพุร้อน และสังคมพืชป่าดิบชื้นที่กระจายทั่วไป ทำให้ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของภาคใต้ ในพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง มีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่อาศัยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด เป็นฐานในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลักจะกระจายอยู่บริเวณพื้นที่ชายทะเล โดยมีการจัดนำเที่ยว และการกระจายของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางบกและแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั่วไปในภูมิภาค อย่างไรก็ตามแม้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะมีความใกล้เคียงกันทางภูมิศาสตร์และความ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด แต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดย่อย ทั้งทางฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทยก็มีความแตกต่างกัน ด้วยลักษณะเฉพาะของทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป

ตารางที่ 2 จำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

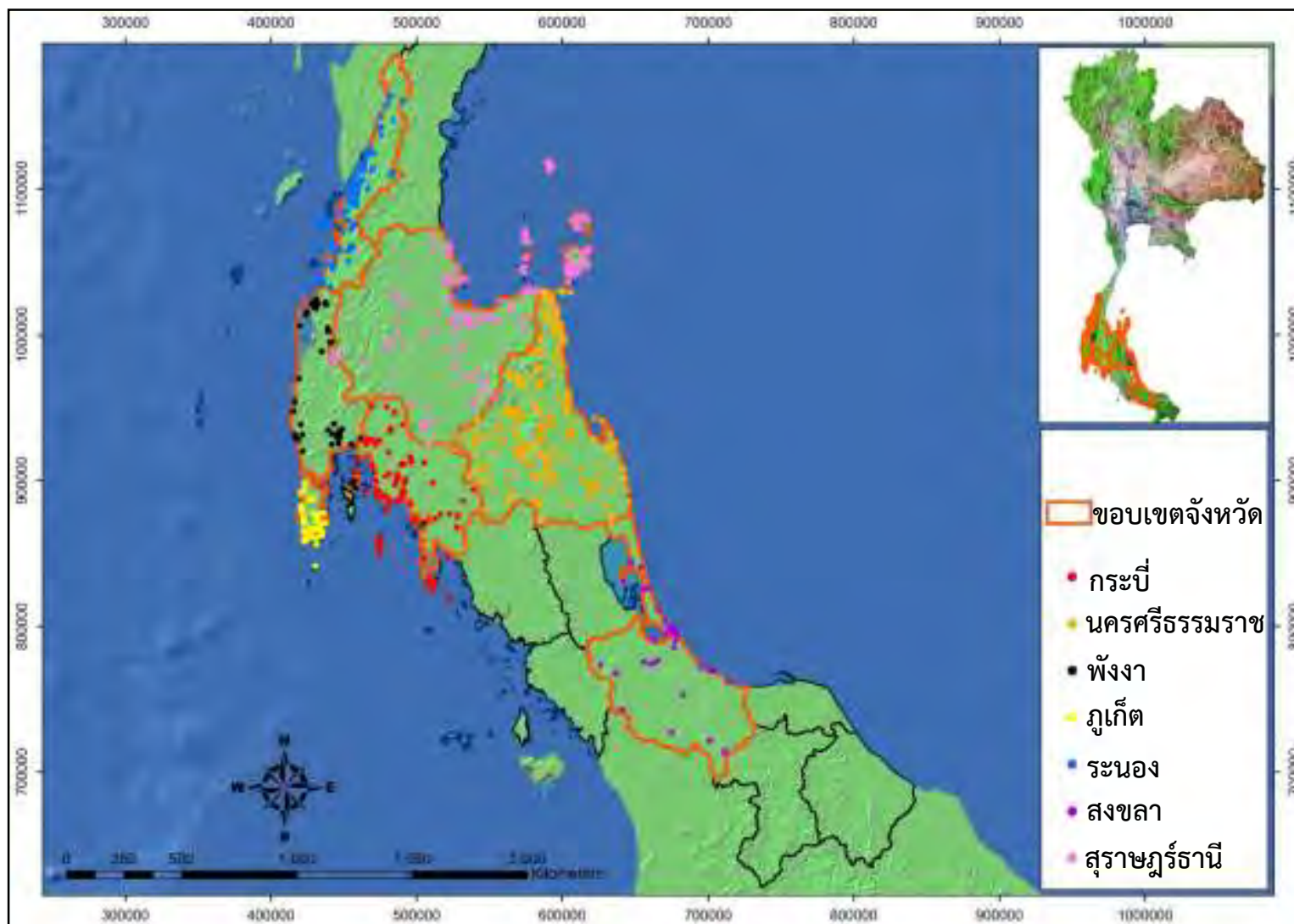
จังหวัด	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว					
	ธรรมชาติ	ประวัติ- ศาสตร์	วัฒนธรรม ประเพณี	เชิง สุขภาพ	มนุษย์ สร้างขึ้น	เชิงเกษตร
นครศรีธรรมราช	210	60	25	7	7	15
สุราษฎร์ธานี	144	64	15	5	10	6
กระบี่	95	9	2	3	2	3
พังงา	52	4	2	1	0	0
ภูเก็ต	27	2	11	0	5	2
ระนอง	101	24	4	4	0	0
สงขลา	15	9	22	1	4	1
รวม	644	172	81	21	28	27

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทต่างๆ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย พบว่าพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035

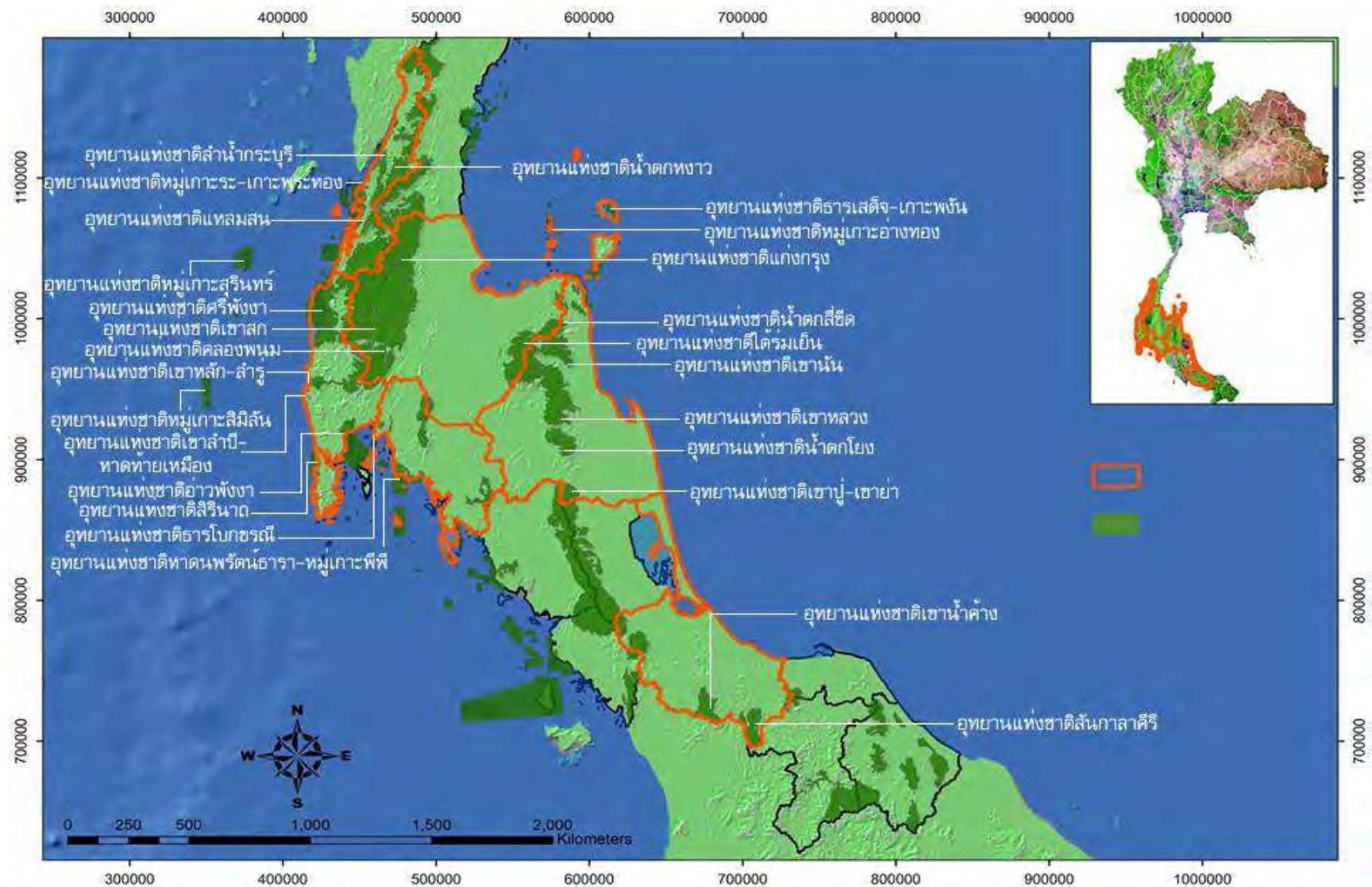
แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.19 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวม 644 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ตามลำดับ รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีซึ่งมีปริมาณรองลงมานั้น ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลาตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางที่ 2 และภาพที่5) อย่างไรก็ตามข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปริมาณและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพในการบริหารจัดการ และศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด แต่ข้อมูลนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ประกอบกับข้อมูลศักยภาพของทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในการพิจารณาพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวต่อไป

จากผลการศึกษาที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทบึงได้แก่ น้ำตก ถ้ำ ภูเขา และป่าไม้ โดยมากอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติทางบก ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยคือในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช (รายละเอียดดังตารางในเอกสารแนบ) และด้วยพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะนี้ กิจกรรมเดินป่า นั่งช้างชมธรรมชาติ ล่องแก่ง ชมถ้ำ ทะเลหมอก น้ำตก ฯลฯ จึงเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบริเวณนี้ (รายละเอียดดังภาพที่6)

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอันดามันส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด โดยเฉพาะเกาะ แหล่งปะการัง ป่าชายเลน ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอุทยานแห่งชาติทางทะเล กิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อน อาบแดด ดำน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่นๆ ซึ่งด้วยความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าว ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวบริเวณกลุ่มจังหวัดอันดามันส่วนใหญ่จึงเชื่อมโยงกับทรัพยากรทางทะเลและชายหาดเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทบ่อน้ำร้อน และน้ำพุร้อน ซึ่งเป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดระนองและกระบี่

ภาพที่ 5 ปริมาณและลักษณะการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

ภาพที่ 6 ปริมาณและการกระจายของอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ภาคใต้

ตอนที่ 2 นโยบาย กฎหมาย และปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในมุมมองของผู้บริหารจัดการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวภาคใต้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางด้าน นโยบาย กฎหมายและปัจจัยทางสังคม ในมุมมองของผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวในภาคใต้ โดยมุ่งที่จะให้วิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ในมุมมองทางผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายใต้ นโยบาย กฎหมาย และปัจจัยทางสังคมที่หลากหลายและแตกต่างกัน โดยผู้ให้ข้อมูล (informants) คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่รับผิดชอบงานด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา จังหวัดกระบี่ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา รวมทั้งดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังดำเนินการสัมภาษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา และผู้ประกอบการสวนสละอาทิตย์ สวนเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นในชุมชน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในแต่ละจังหวัด และรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 60 นาที

ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอุทยานแห่งชาติ (National Parks) ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลและบริหารจัดการโดยสำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้นจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และผ่านการพิจารณาเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งตามพ.ร.บ.ดังกล่าว อุทยานแห่งชาติ หมายถึง "บริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน โดยรัฐจะประกาศพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วยที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง ให้มีกรรมการคนหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงเกษตรเป็นประธาน อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมมหาดไทย ผู้แทนกรมที่ดิน และกรรมการอื่นไม่เกินสิบเอ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง"

ในพื้นที่ศึกษาพบว่ามียุทยานแห่งชาติทั้งสิ้น 28 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงาและจังหวัดกระบี่ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปริมาณและการกระจายของอุทยานแห่งชาติใน 7 จังหวัดภาคใต้

นครศรีธรรมราช	กระบี่	พังงา
อุทยานแห่งชาติเขาลง	อุทยานแห่งชาติเขาพนมเบญจา	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา
อุทยานแห่งชาติเขานัน	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี	อุทยานแห่งชาติเขาลำเลี้ยว
อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา	อุทยานแห่งชาติศรีพังงา
อุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี	อุทยานแห่งชาติเขาลำปี-หาดท้ายเหมือง
อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	ภูเก็ต	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
สุราษฎร์ธานี	อุทยานแห่งชาติสิรินาถ	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา
อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง	ระนอง	สงขลา
อุทยานแห่งชาติเขาสก	อุทยานเขาน้ำตกหงาว	อุทยานเขาน้ำค้าง
อุทยานเขาคลองพนม	อุทยานเขาน้ำกรบบุรี	อุทยานเขาสันกาลาคีรี
อุทยานเขาดิรั้มเย็น	อุทยานเขามูเกาะระนอง	
อุทยานเขาดิธารเสด็จ-เกาะพะงัน	อุทยานเขาดิแหลมสน	
อุทยานเขามูเกาะอ่างทอง		

ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดต่างๆ อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติจึงมีการบริหารจัดการภายใต้วัตถุประสงค์หลักครอบคลุมทั้ง 3 ด้านคือ

1. เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ ให้คงอยู่ตามธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรที่สำคัญ ได้แก่ สัตว์ป่า พืชพรรณ และลักษณะธรรมชาติที่สวยงามเป็นพิเศษ รวมทั้งแหล่งอนุรักษ์พันธุกรรมที่สำคัญ
2. เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ
3. เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเป้าหมายหลักในการจัดการทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรและการเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาวิจัยด้วย

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (Wildlife Sanctuary) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเพื่อว่าสัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้มากขึ้น เช่น สวรรคต ซึ่งตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประ-บางคราม อ.คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีสระน้ำธรรมชาติ และมีพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติเป็นที่อยู่อาศัยของนกแล้วทั้งด้าเป็นต้น ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ดังกล่าวจึงต้องมีการจัดการภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ. 2535 และ 2546

นอกจากนี้พบว่ากฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นคือ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ถึง 2546 (รวม 5 ฉบับ) ซึ่งเป็นพ.ร.บ.ที่ครอบคลุมการดำเนินการต่างๆทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในตำบล รวมไปถึงการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาคนกลุ่มต่างๆในตำบล นอกจากนี้ยังรวมถึงการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ผลการศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยพบว่าหน่วยงานหลักได้แก่ กรมการท่องเที่ยว โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการตลาดการท่องเที่ยว คือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาหรือกำหนดเส้นทาง โปรแกรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ภายใต้บริบททางด้านกฎหมาย นโยบายและเงื่อนไขทางสังคมต่างๆ โดยผลการสัมภาษณ์ถึงเส้นทางท่องเที่ยว ศักยภาพของทรัพยากรและปัญหาในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายใต้กฎหมายและนโยบายเฉพาะของพื้นที่มีดังต่อไปนี้

2.1 จังหวัดสงขลา

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง และในปีที่ผ่านมา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาได้มีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว 8 เส้นทางรอบทะเลสาบสงขลา ภายใต้แนวคิด “8 เส้นทางมนต์เสน่ห์ทะเลสาบสงขลา” ซึ่งแต่ละเส้นทางมีการนำเอาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มาแนะนำให้กับนักท่องเที่ยว โดยคุณประภาส อินทนปสาธน์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ได้กล่าวถึงเส้นทางท่องเที่ยว 8 เส้นทาง ดังนี้

“สำหรับ 8 เส้นทาง จะมี เส้นทางเกษตร เส้นทางเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน เส้นทางไหว้พระ เส้นทางย่านเมืองเก่า เส้นทางตัวเมืองหาดใหญ่ ซึ่งในแต่ละเส้นทางจะมีการคอมบายกัน ซึ่งในส่วนของเส้นทางหาดใหญ่อาจจะเป็นในเรื่องของการช้อปปิ้ง และไปที่สวนสาธารณะซึ่งเป็นเส้นทางที่ขายในปีที่ผ่านมา และมาปีนี้ก็ได้ทำการต่อยอด เพียงแต่ว่ามาทำการลงรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้น อย่างเช่นในเรื่องของเส้นทางไหว้พระ ซึ่งเส้นทางไหว้พระนี้ ทาง ททท.ได้ลงรายละเอียดเส้นทางไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จังหวัดสงขลาและพัทลุง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง โดยเส้นทางแรกจะเป็นในส่วนของไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาจจะเป็น 25 วัดหรือ 30 วัด ซึ่งในขณะนี้กำลังรวบรวมข้อมูลอยู่ เส้นทางที่สองเป็นเส้นทางในเรื่องของตามรอยหลวงปู่ทวด และเส้นทางที่สามเป็นเส้นทางในเรื่องของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ จะเป็นพิธีลอดซุ้มประตูปาและพิธีกินเหนียวดำกับว่านสมุนไพร ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้เป็นพิธีกรรมที่ได้ยกขึ้นมาขาย” ประภาส อินทนปสาธน์ (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุง เนื่องจากเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ที่เดินทางมาสักการะและไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพรให้โชคดีและร่ำรวยได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม ณ วัดนาทิว อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์เดินทางมาสักการะและขอพรจากหลวงพ่อกัทร อริโย ที่ได้รับการขนานนามจากชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ว่า “พระสามตา” ซึ่งเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางผ่านจากด่านสะเดาเข้าถึงจังหวัดสงขลาก่อนที่จะเดินทางไปที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะหลวงพ่อกัทรได้นั้นคือ ตั้งแต่ 7.00 น. – 16.00 น. ผู้วิจัยพบว่า ณ เวลา 9.00 น. มีรถบัสโดยสารจากประเทศมาเลเซียนำนักท่องเที่ยวมาจำนวน 6 คัน ซึ่งจากการสอบถามกับมัคคุเทศก์ชาวไทยพบว่า ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่เป็นจำนวนมาก และหนึ่งในโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การไหว้พระและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเหตุนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจึงได้นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดสงขลา

จำนวน 15 วัด และจังหวัดพัทลุง จำนวน 15 วัด นอกจากนี้ คุณอุทิศ ลิ่มสกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ได้กล่าวถึงเส้นทางสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามรอยหลวงปู่ทวด ว่า

“กลุ่มคนที่ศรัทธาในเส้นนี้หรือความชอบในเส้นนี้ยังมีอีกเยอะ เหมือนอย่างเช่นเส้นทางตามรอยหลวงปู่ทวด...มีในเรื่องของเส้นทางไหว้พระ 9 วัด แม้กระทั่งเส้นทางไหว้พระนอน ซึ่งอันนี้เขาก็ทำอยู่ แต่วามันจะอยู่ที่ทางท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ก็คือใช้บของกรมฯ และจังหวัดที่จะพัฒนาตรงนี้ขึ้นมา และในส่วนของท่านเองที่เขาทำ อย่างเช่น ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ที่เขาจะทำในเรื่องของการลงทุนสร้างกิจกรรม ลงทุนสร้าง ICE DOME แล้วก็พัฒนาในเรื่องของกิจกรรมโครงสร้างพื้นฐาน ในการที่จะเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยว อย่างเช่นในเรื่องของ เคเบิลคาร์ หอดูดาว แล้วก็สร้างงานเทศกาลประเพณี แล้วก็ในขณะเดียวกันของเทศบาลคลองแห เขาก็มีในเรื่องของสนับสนุนตลาดน้ำคลองแห ของเทศบาลนครสงขลา ก็จะเป็นในเรื่องของย่านเมืองเก่า ลงทุนสร้างรกรางชมเมือง” อุทิศ ลิ่มสกุล (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

โดยทั้งผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่าความเชื่อจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งคุณประภาส อินทนปสาธน์ได้กล่าวเสริมว่า

“เรื่องหลวงปู่ทวดในสงขลาก็คือ สมเด็จพระโคงศา ที่วัดพะโคะซึ่งเชื่อว่าเป็นสถานที่เกิดของหลวงปู่ทวด แต่เรื่องไม่มีเพียงแค่หลวงปู่ทวดเท่านั้น ยังมีตำนาน 4 สมเด็จพระที่เกี่ยวข้องกัน นอกจากนี้หากจะมองเชื่อมโยงกับจังหวัดนครศรีธรรมราช หากมองตลาดให้กว้างขึ้นอีก น่าจะเป็นเรื่องของหลวงปู่ทวดใหม่ ...ยิ่งไปแถว OTOP ก็ยิ่งดี เพราะเป็นการกระจายรายได้ลงชุมชน ...ประเด็นของนครศรีธรรมราชจะมีคนเดินทางเยอะทุกปี” ประภาส อินทนปสาธน์ (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

จากมุมมองนี้ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มองเห็นถึงโอกาสความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช รวมไปถึงประเทศเพื่อนบ้านด้วย ซึ่งเส้นทางไหว้พระสักการะหลวงปู่ทวดโดยเกี่ยวข้องกับการตามรอยสักการะและติดตามเรื่องราวของหลวงปู่ทวดตั้งแต่สถานที่เกิดจนถึงสถานที่ละสังขารจะสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งในประเทศตั้งแต่จังหวัดสงขลาไปจนถึงนครศรีธรรมราช และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศมาเลเซียได้ จึงทำให้สามารถเพิ่มระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวได้

นอกจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมพบว่า นอกจากการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อแล้ว นักท่องเที่ยวเกือบทุกเชื้อชาติจะเดินทางมาเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่เพื่อซื้อสินค้าและรับประทานอาหารจีนที่หลากหลาย ดังภาพที่ 7 นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นกลุ่มที่มีความต้องการการท่องเที่ยวกลางคืน คาราโอเกะ นวดแผนโบราณมาก แต่ก็เป็นการท่องเที่ยวที่กระจุกตัวในอำเภอหาดใหญ่เท่านั้น

ภาพที่ 7 แต่เตี้ยม อาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่

ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่นอกจากนิยมซื้อสินค้าต่าง ๆ แล้วยังมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในตัวจังหวัดสงขลา ไม่ว่าจะเป็นหาดสมิหลา เกาะยอ ตลาดน้ำคลองแดน สวนน้ำสงขลา สวนสัตว์สงขลา เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีครอบครัวและมีบุตรอายุน้อยจะนิยมพาบุตรหลานไปท่องเที่ยวที่สวนน้ำสงขลา เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย ขณะที่คลองแดนกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีทุกวันเสาร์ที่มีกิจกรรมที่น่าสนใจแต่หากเป็นวันธรรมดา ตลาดน้ำคลองแดนจะเป็นเพียงชุมชนที่เรียบง่ายตามวิถีชีวิตดั้งเดิม ซึ่งเหมาะกับการไปพักผ่อนที่คลองแดน ดังเช่นที่แสดงในภาพที่ 8 ดังนั้น การสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นี้จะสามารถก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่นมากขึ้น

ภาพที่ 8 ตลาดน้ำคลองแดนในช่วงเวลาปกติที่ยังไม่เปิดขายสินค้า

2.2 จังหวัดกระบี่

ก่อนที่ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ ได้แก่ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดกระบี่ โดยผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น จากสถานประกอบการ ณ ถนนคนเดินจังหวัดกระบี่ใกล้ห้างสรรพสินค้า Voke และอนุสาวรีย์มนุษยโบราณ ดังแสดงในภาพที่ 9 พบว่า ถนนคนเดินเปิดวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว ซื้อสินค้าและรับประทานอาหารจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาชิมอาหารไทยและประสบการณ์แปลกใหม่ โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ต้องการทดลองทานอาหารพื้นบ้าน ทั้งนี้นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวสแกนดิเนเวีย และรัสเซียจะนิยม

นั่งดื่มและรับประทานอาหารบริเวณถนนคนเดิน ทั้งนี้สินค้าที่วางจำหน่ายในตลาดถนนคนเดินนั้นมีสินค้าประเภทเสื้อผ้า ภาพวาด และเครื่องประดับ โดยบนเวทีมีการแสดงทั้งคาบาเรต์ รำไทย รำกระบองไฟ แต่ขาดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกระบี่ ซึ่งจังหวัดกระบี่น่าจะใช้โอกาสนี้ในการเผยแพร่จุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของจังหวัดกระบี่ผ่านการแสดงชุดต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากทั่วโลกได้เรียนรู้และรับชม

ภาพที่ 9 ลักษณะของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวบริเวณถนนคนเดินจังหวัดกระบี่

โดยถนนคนเดินได้รับการสนับสนุนจากหอการค้าจังหวัดกระบี่ และเปิดให้มีการจำหน่ายสินค้าและอาหารราคาไม่สูง อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับถนนคนเดินที่บ่อผุด เกาะสมุย ที่มีการกำหนดธีม (Theme) ของถนนคนเดินการกำหนดรูปแบบและสินค้าที่จำหน่ายจะเป็นการช่วยเสริมภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัดกระบี่ได้นอกจากนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาศักยภาพ ณ สุสานหอย 75 ล้านปี พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางมาท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่เดินลงไปชมตามเส้นทางท่องเที่ยวช่วงสั้นๆ นั้นจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียม ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท และอัตราสำหรับชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาท ซึ่งพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่หลากหลาย นักท่องเที่ยวเดินลงไปเจอจุดสื่อความหมายที่น่าประทับใจของหอยมานำแสดงให้ดู (ภาพที่ 10) แต่ก็ยังขาดความดึงดูดใจ ขณะที่บริเวณชายหาดมีนักท่องเที่ยวไปตกปลาริมหาด ทั้งนี้ได้มีการกั้นไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินเข้าไปในแผ่นฟอสซิลหอยเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเดินเหยียบบนชั้นหอย แต่เมื่อกิจกรรมมีน้อย การเก็บค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ต้องจ่ายในราคาสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมากจึงทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่คุ้มค่า ดังนั้น จึงควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้นนอกเหนือจากการเดินชมและการเดินไปซื้อสินค้าที่ระลึก และควรมีป้ายสื่อความหมายทางธรรมชาติเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และชมธรรมชาติไปด้วย

ภาพที่ 10 ป้ายให้ข้อมูลบริเวณสุสานหอย

นอกจากนี้ ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทำปอมคลองสองน้ำซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ และในอดีตเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแต่ปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนและเล่นน้ำ ดังแสดงดังภาพที่ 10 โดยทำปอมคลองสองน้ำนี้บริหารจัดการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขาคคราม รายได้จากการเก็บค่าผ่านทางเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาคคราม จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาคครามที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่พบว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพื้นที่ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 ปัจจุบันได้กำหนดจุดให้นักท่องเที่ยวเล่นน้ำได้จุดเดียว จากเดิมที่ไม่ได้ระบุ แต่ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้รากไม้และระบบนิเวศได้รับความเสียหายและเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าส่วนหนึ่งที่แหล่งท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางกายภาพไปจากเดิมคือ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเขาคครามได้มีการนำรถขุดลงไปขุดในน้ำทำให้ปัจจุบันน้ำในคลองพรุทำปอมไม่ใสเหมือนอดีต อย่างไรก็ตาม บริเวณพื้นที่ที่กำหนดให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมเล่นน้ำนั้นเป็นจุดที่ค่อนข้างอันตรายเนื่องจากน้ำเย็นและมีความลึกมาก และนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวมีเด็กเล็กจำนวนมาก แต่ขาดป้ายเตือนหรือป้ายแจ้งให้นักท่องเที่ยวใช้ความระมัดระวังในการเล่นน้ำ ดังนั้น ผู้บริหารจัดการแหล่งควรจัดทำป้ายบอกความลึกของแหล่งท่องเที่ยว และควรมีป้ายสื่อความหมายทางธรรมชาติที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และศึกษา เนื่องจากป้ายในปัจจุบันเสื่อมโทรม ที่สำคัญควรมีอุปกรณ์ทางด้านความปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมทั้งพายคายัคและเล่นน้ำ เช่น ห่วงยางช่วยชีวิต และเสื้อชูชีพเป็นต้นนอกจากนี้ยังพบว่ามียกนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ แต่ไม่สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมการเล่นน้ำที่เสี่ยงดังและอาศัยพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมเป็นพื้นที่กว้าง ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องเดินทางกลับ ซึ่งปัญหานี้เช่นเดียวกันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น สระมรกต หรือน้ำตกกร่อน และพุร้อนน้ำร้อนเค็มคลองท่อม ที่มีความแออัดของนักท่องเที่ยว และขาดการวางแผนพื้นที่ในด้านการบริการนักท่องเที่ยวและการวางแผนด้านผังพื้นที่ให้เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และเป็นอุปสรรคขัดขวางการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ภาพที่ 11 กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณท่าปอมคลองสองน้ำ

กิจกรรมการท่องเที่ยวในท่าปอมคลองสองน้ำ คือ เล่นน้ำ พายเรือคายัค และชมธรรมชาติ ทางผู้ดูแลควรมี lifeguard คอยให้ความช่วยเหลือรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยสิ่งที่พบเห็นคือเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม มีต่างชาติเดินมาอยากเล่นน้ำ แต่พฤติกรรมการเล่นน้ำของคนไทยและต่างชาติต่างกัน แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันเป็นเพียงแนวคิดในอุดมคติ แต่ในทางปฏิบัติ มีความแตกต่างกันอันเนื่องจากวัฒนธรรมที่ต่างกันนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่มีจุดหรือบริเวณเฉพาะที่จะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว สิ่งที่สามารถทำได้คือ การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆ ให้หลากหลาย (zoning) โดยพื้นที่แรกเป็นพื้นที่เสี่ยงสูง อยู่ชั้นล่างๆ สุด มีความแออัด และควรมีพื้นที่ด้านบนเป็นพื้นที่ส่วนตัวเงียบสงบโดยใช้ธรรมชาติเป็นฉากกัน

จากการศึกษา พบว่า การกระจายรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากท่าปอมคลองสองน้ำไม่มีกิจกรรมอื่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และร้านอาหารบริเวณนั้นยังไม่มีศักยภาพที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าเฉพาะเครื่องดื่ม ไม่รับประทานอาหาร ดังนั้นกลุ่มลูกค้าของร้านอาหารจึงมีเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย

ดังนั้นจึงควรมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างท่าปอมคลองสองน้ำ กับอ่าวท่าเลน เนื่องจากอ่าวท่าเลนเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่อยู่ใกล้ท่าปอมคลองสองน้ำ โดยผลการศึกษาพบว่าอ่าวท่าเลน (ภาพที่ 12) เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแหล่งหนึ่งในกระปีที่รองรับนักท่องเที่ยวที่ทะลักมาจากอ่าวนาง และเริ่มมีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่เข้มข้นขึ้น มีความเป็นเมืองท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเริ่มมีบาร์ รีสอร์ทรายรอบ ทางเข้าถนนกำลังปรับปรุง และขยายพื้นถนน เนื่องจากปัจจุบันถนนแคบมาก อ่าว

ท่าเลนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักคือ การพายเรือคายัค ปัจจุบันราษฎรท้องถิ่นบริเวณนั้นเริ่มมีการประกาศขายที่ และมีร้านอาหารรายรอบ มีบริการรับฝากรถของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น เกาะยาว ใช้เวลา 30 นาที และเกาะอื่น ๆ เช่น เกาะห้อง เกาะไร่ ทะเลแหวกเล็ก ถ้านั่งเรือจากอ่าวท่าเลนไปเกาะพีพี ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 25 นาที องค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองเป็นผู้บริหารจัดการท่าเรือนี้ สำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองยังไม่ได้ดำเนินการเต็มรูปแบบแต่หากมีคณะดูงาน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองสามารถจัดเรือสปีดโบ๊ท (Speed Boat) ในลักษณะของโปรแกรมเข้าไปเย็นกลับ (One day Trip) ไปยังถ้ำกระตูดูกชาวเล เกาะห้อง เกาะรังนก เขาชนาน้ำ เกาะไร่ ใช้เวลา 9.00 -15.00 น.

ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองไม่มีนโยบายด้านการท่องเที่ยวแต่ยินดีที่จะช่วยอำนวยความสะดวก แต่สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นกังวลและต้องการแนวทางแก้ไขปัญหามาระยะยาวคือ การทำอย่างไรที่จะทำให้คนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวด้วยทั้ง ๆ ที่คนท้องถิ่นเป็นคนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีการทำป้ายโฆษณาขายที่ดิน โดยนายทุนจากทางอ่าวนางเริ่มเข้ามาประกอบธุรกิจเช่าเรือคายัคเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าบริการเรือคายัค 2 ที่นั่ง 300 บาท 3 ที่นั่ง 500 บาทต่อวัน ทั้งนี้ อ่าวท่าเลนเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ที่ได้รับรางวัลลูกโลกทองคำ โดยนายสมชาย เหล่าสกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองเป็นผู้ดำเนินการจากการพูดคุยและแลกเปลี่ยนกับชุมชนท้องถิ่นพบว่า สิ่งที่ชุมชนคำนึงถึงคือมาตรการทางด้านภาษี ทำอย่างไรชุมชนท้องถิ่นจึงสามารถเก็บภาษีจากผู้ประกอบการ เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่กลับคืนสู่ชุมชน และธุรกิจท่องเที่ยวจากภูเก็ต พังงาเริ่มมีการเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ชุมชนจึงคิดว่าทำอย่างไรชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองจะสามารถเข้าไปมีบทบาทในการบริหารจัดการได้

ภาพที่ 12 แหล่งท่องเที่ยวบริเวณอ่าวท่าเลน

สำหรับค่าบริการเรือหางยาวไปเกาะยาวหรือเกาะอื่น ๆ อยู่ที่ประมาณ 1,000 – 1,500 บาทต่อวัน ถ้านั่งเรือสปีดโบ๊ทไปเกาะยาว ค่าบริการ 200 บาทต่อคน เรือหางยาว 120 บาทต่อคน เจ้าของเรือได้รายได้ โดยนักท่องเที่ยวประเภทสะพายเป้ (Backpackers) จะเดินทางเข้ามายังอ่าวท่าเลนเพื่อต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่พื้นที่นี้มีศักยภาพในการพักค้างแรม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ พบว่า

“ปัจจุบัน มีเครื่องเหล้าจากรัสเซียและจีนมาลงที่กระบี่เยอะมาก วันหนึ่งมาหลายเที่ยว... นักท่องเที่ยวเหล่านี้ล้นมาจากภูเก็ต สนามบินภูเก็ตรับไม่ได้แล้วเลยส่งมาทางนี้ ในส่วนของเรา แต่ลวันพนักงานแทบไม่ได้พัก เพราะมีเครื่องมาลงตลอด...ปีสองปีนี้รัสเซียกับจีน โดยเฉพาะจีนบินมาเยอะมาก” สัญลักษณ์ ไครบุตร (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2556)

จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่นั้นมีนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียและจีนเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปีแต่ด้วยจังหวัดกระบี่ได้ประกาศตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่มุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“กระบี่เรามุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพ กลุ่มสแกนฯ ดังนั้น กระบี่จึงต้องมีการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ แต่ว่าปัจจุบันเราต้องยอมรับว่ามีนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนและรัสเซียเพิ่มมากขึ้น เราจะทำอย่างไรที่จะทำให้ลูกค้ากลุ่มนี้สามารถดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติของการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีได้” วิยะดา ศรีรางกุล (สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2556)

จากมุมมองดังกล่าว ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ก็ยังให้ความสำคัญกับโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ได้มีการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ว่า

“เรา (กระบี่) มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพจำนวนมาก และมีกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสปาหรือน้ำพุร้อน รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น หุ่นหีเพ็ง พุน้ำร้อนเค็ม...แต่ก็มีหลายที่ที่ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเช่นลันตาที่การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมของพื้นที่” วิยะดา ศรีรางกุล (สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2556)

ซึ่งในกรณีนี้ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกระบี่ได้กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ อาทิ หุ่นหีเพ็ง พุน้ำร้อนเค็ม เป็นต้น หรือแหล่งท่องเที่ยวเขาชนาน้ำที่มีชุมชนตำบลคลองประสงค์ แต่แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จำเป็นต้องพัฒนาแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเนื่องจากเหตุผลสองประการคือ ประการแรก แนวโน้มนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะรัสเซีย กับจีนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่มากขึ้น ประการที่สอง แหล่งท่องเที่ยวประเภททะเล ชายหาด โดยเฉพาะการท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะมีการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวอย่างมาก ดังเห็นได้จากการลงพื้นที่ 4 หมู่เกาะ พบว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะนี้วันละหลายพันคน ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ร่วมจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากข้าราชการ หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ ร่วมกับผู้บริหาร วช.และสกว. จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

1. การรับฟังปัญหาและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2555 ณ เมอริโธม กระบี่ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดกระบี่ โดยมีผู้ที่มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่เข้าร่วมประชุมอย่างมาก

2. การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ จากกลุ่มผู้ประกอบการ 4 กลุ่มคือธุรกิจโรงแรม ที่พัก ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจจันทนาการและเรือโดยสาร และธุรกิจสปา ในระหว่างวันที่ 6 – 7 ธันวาคม 2555 ณ พิช ลาгуน่า รีสอร์ท จังหวัดกระบี่ ดำเนินการโดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ และสำนักงานจังหวัดกระบี่

จากผลการศึกษาศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ และ ผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากข้าราชการ หัวหน้าหน่วยงาน และองค์กรที่รับผิดชอบบริหารจัดการการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นพบว่าโดยภาพรวมแล้ว ทั้งหน่วยงานผู้บริหารจัดการพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ต้องการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และในเบื้องต้นได้มีความเห็นร่วมกันว่าจะพัฒนาจังหวัดกระบี่ให้เป็น “เมืองท่องเที่ยวคุณภาพ มีชื่อเสียงระดับโลก” โดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากทรัพยากรหลักที่โดดเด่นของจังหวัดกระบี่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีการจัดการที่รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มรอง ที่เดินทางเข้ามาในช่วง Low Season ซึ่งจะทำให้สามารถให้บริการการท่องเที่ยวได้ตลอดปี ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปแล้วการการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ประสบปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

พบว่าแหล่งท่องเที่ยวหลักที่ได้รับความนิยมสูง เช่น หมู่เกาะลันตา หมู่เกาะพีพี อ่าวนาง ประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่แออัดในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง และหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการจัดเก็บขยะ ซึ่งงบประมาณที่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นได้รับค่อนข้างจำกัด และเพียงพอเฉพาะการจัดการขยะจากครัวเรือน แต่ไม่ครอบคลุมการจัดการขยะที่เกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก่อให้เกิดขยะปริมาณมากที่ไม่สามารถขนย้ายหรือกำจัดได้ (ดังภาพที่13) นอกจากนี้ยังพบปัญหาภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น มีการค้ำขยะของลึงบนเกาะลันตา ซึ่งจะนำไปสู่ผลกระทบทางด้านสัตว์ป่าต่อไปได้ รวมไปถึงปัญหาการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนที่จะช่วยป้องกัน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งยังขาดการดูแล ไม่มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ ขาดการพัฒนาระบบที่สร้างการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว หรือเคยมีการพัฒนาแต่ปัจจุบันเสื่อมโทรม ไม่สามารถใช้งานได้ (ดังภาพที่14)

ทั้งนี้จากผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นยังพบปัญหาผู้ประกอบการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาขยะและการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติของผู้ประกอบการ รวมไปถึงปัญหาการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างสถานประกอบการขนาดใหญ่กับธุรกิจขนาดเล็กของชุมชนท้องถิ่น การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ ชายหาดและป่าเขา การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการบางราย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาการจับจองพื้นที่สาธารณะบริเวณชายหาด ซึ่งส่งผลให้รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนไป แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดและหาดทราย ถูกจับจองและถือครองโดยผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่พัก นักท่องเที่ยวทั่วไปที่ไม่ได้พักในโรงแรมดังกล่าวไม่มีเส้นทางเดินลงหาด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมได้

ภาพที่ 13 ปัญหาขยะบริเวณเกาะลันตา อ.เกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ภาพที่ 14 ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาระบบป้ายสื่อความหมายบริเวณถ้ำพระนาง และท่าปอมคลองสองน้ำ จังหวัดกระบี่

2. ปัญหาด้านการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.1 การขาดแคลนแรงงาน

ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวที่สะท้อนมาจากกลุ่มผู้ประกอบการในจังหวัดกระบี่ คือการขาดแคลนบุคลากรที่ต้องการเข้ามาทำงานในอาชีพการบริการ เนื่องด้วยพื้นฐานทางสังคมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน และอาชีพประมงเป็นหลัก สัดส่วนรองลงมาก็จะกระจายกันไปในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่มีรายได้มั่นคงเนื่องจากงานทางด้านการบริการและการท่องเที่ยวมีปัจจัยด้านฤดูกาล รวมทั้งปัจจัยเกี่ยวเนื่องต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เข้ามาเกี่ยวข้องก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวน้อย ปัญหาดังกล่าวนี้นหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปิดการค้าเสรีอาเซียน ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภูมิภาคอื่นเข้ามา

2.2 ปัญหาคุณภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องอาศัยแรงงานมนุษย์จำนวนมากในการให้บริการ ดังนั้นทักษะในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นและสำคัญในการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว สืบเนื่องจากโครงสร้างตลาดทางการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น แต่พบว่าปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดกระบี่ กำลังเผชิญกับปัญหาทักษะของพนักงานในการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งทักษะเฉพาะในการปฏิบัติงาน เช่น สปา การนวด การบริการอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ เช่น จีน รัสเซีย ในการที่จะสื่อสารกับลูกค้า รวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น เมนู ผลจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ต้องการที่จะให้มีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้น

3. ปัญหาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาด

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกลุ่มลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งรูปแบบการบริการ และทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนต่างๆที่จะรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านั้น แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการตลาดและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นทั้งในภาพรวมระดับประเทศ จากสถิตินักท่องเที่ยวในรอบสามปีนี้มีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียเพิ่มมากขึ้นและนักท่องเที่ยวหลักจากภูมิภาคอื่นเริ่มลดจำนวนลง สำหรับจังหวัดกระบี่นั้นจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการท่าอากาศยานจังหวัดกระบี่พบว่าในปี พ.ศ. 2555 ถึงต้นปี 2556 นี้มีเที่ยวบินตรงที่นำนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนและรัสเซียมาใช้บริการสนามบินจังหวัดกระบี่จำนวนมากขึ้น ประกอบกับข้อมูลจากผู้ประกอบการที่พักในจังหวัดกระบี่ที่อัตราการเข้าพักของนักท่องเที่ยวจากจีนและรัสเซียสูงขึ้นด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการตลาดนี้ จะนำไปสู่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีการต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต่างกัน จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทางในการที่ป้องกันปัญหาและรับมือกับแนวโน้มดังกล่าว

สำหรับปัญหาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันนั้นเช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยและเอเชียซึ่งส่วนใหญ่เดินทางมาจากภูมิภาคอื่นและจะกระจุกตัวอยู่ตามหมู่เกาะ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น หมู่เกาะพีพี พื้นที่ 4 หมู่ ได้แก่ ไร่เลย์ เกาะไก่ เกาะปอดะ ทะเลแหวก นอกจากนี้ยังกระจายตัวอยู่ทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวทางบกประเภทน้ำพุ น้ำตก เช่น น้ำตกร้อน คลองสองน้ำ สระมรตทั้งนี้ น้ำตกร้อนอาจจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ด้วยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวจีนที่เน้นสนุกสนาน เสียงดัง ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบสงบสัมผัสและเรียนรู้กับธรรมชาติจึงเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจะมีการเข้าไปใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวที่แยกจากกันอย่างชัดเจนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ ที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันได้

4. ปัญหาการขาดแผนการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การขาดองค์ความรู้และข้อมูลสำคัญที่จะสามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้

รวมถึงขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมไปถึงการแบ่งเขตการจัดการ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่การท่องเที่ยวมีการกระจุกตัว เช่น หมู่เกาะลันตา หมู่เกาะพีพี และบริเวณอ่าวนาง นอกจากนี้ยังขาดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งปัญหาการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

5. ปัญหาด้านการกระจายรายได้สู่ชุมชน

จากผลการวิจัยซึ่งวิเคราะห์การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวโดยเฉพาะจากผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสู่ชุมชน และจากนักท่องเที่ยวสู่ชุมชน โดยการติดตามการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวตามการไหลเวียนของกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่าในทางปฏิบัติชุมชนบางแห่งต้องพึ่งพิงรายได้จากนักท่องเที่ยวที่สถานประกอบการส่งต่อมาในลักษณะของทัวร์เหมาจ่าย โดยรายได้ไม่กระจายไปสู่ชุมชนมากนัก ธุรกิจโรงแรมได้รับผลประโยชน์มากกว่า ยกตัวอย่างเช่น กรณีกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณหาดทรายร้อน ชุมชนได้รับค่าตอบแทนจากการจัดนำเที่ยวรวมอาหารเครื่องดื่มสำหรับรายการนำเที่ยว 1 วันในราคา 1,400 บาท ในขณะที่ทางโรงแรมนำไปขายให้กับนักท่องเที่ยว 3,500 บาท เป็นต้น หรือที่ชุมชนอ่าวท่าเลน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องรับภาระผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ทั้งขยะและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชนโดยที่ชุมชนให้ความเห็นไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 จังหวัดภูเก็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากคุณอุทิศ ลิ้มสกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาได้พัฒนาการท่องเที่ยวด้านการไหว้พระ 9 วัดของจังหวัดภูเก็ต โดยคุณอุทิศ ลิ้มสกุล กล่าวว่า

“ไหว้พระ 9 วัดของภูเก็ต จะมีเส้นทางศาลเจ้าและวัด โดยเส้นทางไหว้ศาลเจ้าเป็นหลัก 9 ศาลเจ้า เนื่องจากตอนนั้นมันเป็นช่วงหลังสิ้นปีจึงได้ทำการนั่งคุยกับศาลเจ้าว่า อยากจะพาให้คนมาไหว้ เพราะว่าตอนนั้นจะมีเรื่องของปาฏิหาริย์อย่างเช่นของศาลเจ้ากิ้วเที้ยนเก้งที่สะพานหิน ที่บอกว่าสิ้นปีมาแล้วไม่เป็นอะไร น้ำทะเลแยก อันนี้อันที่หนึ่ง อันที่สองคือพระพรหมสี่หน้าที่ป่าตองซึ่งสิ้นปีมาแล้วแต่ไม่เกิดความเสียหาย สามคือหอรบซึ่งที่หาดกมลา ซึ่งตอนนี้ได้นำมาเป็นจุดโลบายให้กับคนมาไหว้ โดยมีการศึกษาข้อมูลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นๆ ช่วยในเรื่องของอะไรเช่นว่าการไปนมัสการหลวงพ่อบ้างไปเพื่อขออะไร ยศถาบรรดาศักดิ์ เป็นต้น ซึ่งการทำเส้นทางเหล่านี้เจ้าหน้าที่ได้ทำการศึกษากับทางศาลเจ้าเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะเกิดการกระจายรายได้” อุทิศ ลิ้มสกุล (สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2555)

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวในภูเก็ตกับโปรแกรมการท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัดเป็นการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางด้านจิตวิญญาณ (spirituality) ที่ส่งผลอย่างมากในด้านการกระจายรายได้เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย โดยเฉพาะไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ จีน เป็นต้น จะมีความเชื่อในด้านเหล่านี้และสถานที่ใดที่มีชื่อเสียงจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยว หรือกล่าวได้อีกมุมมอง

ว่าเส้นทางการท่องเที่ยวนี้มีเรื่องราว (story) หรือตำนาน (myth) ที่เป็นจุดขาย และการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตรวมถึงนักท่องเที่ยวที่เป็นคนภูเก็ตเอง นั่นคือคณะท่องเที่ยวเทศบาลป่าครอกในจังหวัดภูเก็ตที่เดินทางศึกษาดูงานและไหว้พระเก้าวัด โดยหลังจากที่พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการทำบุญพบว่า นักท่องเที่ยวมีการทำบุญเฉลี่ยประมาณ 1,000 บาทต่อวัด เนื่องจากไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว

โดยจากการลงพื้นที่ในหาดในยาง พบว่า หาดในยาง หาดทรายธรรมชาติแบบไทย ๆ ที่ยังคงความเป็นหาดทรายแวดล้อมด้วยธรรมชาติแห่งเดียวในจังหวัดภูเก็ตดังแสดงในภาพที่ 15 นักท่องเที่ยวต้องจ่ายค่าเช่าอุทยานฯ คนละ 80 บาท และตรงไปยังจุดบริการนักท่องเที่ยวที่มีการจัดทำศาลาพักร้อนหลายหลัง พร้อมบริการที่จอดรถ และห้องน้ำ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการนั่งในศาลาก็สามารถสั่งอาหารจากร้านอาหารแผงลอยที่ทางอุทยานฯ มีการจัดการและควบคุมให้มีการจำหน่ายอาหารประเภทส้มตำ กล้วย ลำปำ ปลาเผา เป็นต้น ไปรับประทานอาหารได้ โดยนำเสื้อของร้านค่าไปปูนั่งริมหาดทราย ได้บรรยากาศแบบไทย ๆ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในหาดในยางนี้ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเป็นชาวภูเก็ตที่เดินทางมาท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ครอบครัว คนรัก หรือกลุ่มที่มาดูงาน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาในวันนี้สามารถคาดคะเนด้วยสายตาได้ว่ามากกว่า 100 คน ในเวลาประมาณสองชั่วโมง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยประกอบกิจกรรมคือ เล่นน้ำ ชมวิว เล่นดนตรี รับประทานอาหารร่วมกัน แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นมีจำนวนน้อยมากไม่เกิน 10 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยเล่นดนตรี ร้องเพลง เล่นน้ำทะเลค่อนข้างเสียงดัง ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการนอนอาบแดด ดำน้ำดูปะการัง

ภาพที่ 15 กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณหาดในยางอุทยานแห่งชาติสิรินาถ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เข้ามาดูแลและประจำการในพื้นที่โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว (Lifeguard) บริเวณชายหาดของแหล่งท่องเที่ยวนี้ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งที่นักท่องเที่ยวสามารถดำน้ำดูปะการังได้ตลอดแนวหาดทราย ซึ่งในพื้นที่ปรากฏกองซากปะการังที่ตายและเกยตื้นซ้อนทับกันเป็นแนวสวยงาม นอกจากนี้ทางที่มรักษาความปลอดภัยบริเวณหาดนี้ยังมีบริการอุปกรณ์กิจกรรมดำน้ำตื้น เช่น เสื้อชูชีพ หน้ากากดำน้ำ ตีนกบให้เช่าในราคาชิ้นละ 50 บาท ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวไม่มีการสื่อสารหรือให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว ดังนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จึงนิยมเดินทางมาที่หาดในยางเพื่อสังสรรค์ ฉลอง และเล่นน้ำ และโดยมากเป็นนักท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารประเภท ส้มตำไก่ย่าง ปลาทอด เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นรายรอบพบว่า หาดในยางเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดียวในภูเก็ตในปัจจุบันที่ยังไม่มีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์หรือถูกครอบครองโดยเอกชน อีกทั้งยังคงความเป็นธรรมชาติแบบเดิม ๆ ไว้ได้ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดียวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยยังสามารถทำกิจกรรมโดยไม่รู้สึกแปลกแยก อย่างไรก็ตามก็ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวแต่ละคนว่าแต่ละคนจะชอบบรรยากาศแบบไหน ชอบธรรมชาติเงียบสงบหรือชอบบันเทิงสนุกสนาน ซึ่งก็มีให้เลือกแตกต่างกันไป

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น หาดป่าตองนั้นกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่า เดินทางมาหาดป่าตองไม่มีทางลงหาดเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปเป็นที่พักและรีสอร์ทของเอกชนก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะต้องพักโรงแรมเท่านั้นจึงจะสามารถลงหาดได้ ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับเกาะสมุย แล้วพบว่าเดิม หาดเฉวง ก็ประสบปัญหาเดียวกัน คือไม่มีเส้นทางให้กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้พักโรงแรมหรือรีสอร์ท สามารถที่จะลงไปเที่ยวบริเวณหาดได้ แต่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเกาะสมุยได้มีการจัดพื้นที่เฉพาะเป็นทางสาธารณะพร้อมลานจอดรถให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้บางส่วนเพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะไม่ทราบข้อมูล และจุดลงหาดสาธารณะดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดส่วนใหญ่ก็มีโซนที่แบ่งแยกระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ อาจจะเป็นเพราะพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน คนไทยอาจจะคุ้นชินกับการส่งเสียงดัง สนุกสนาน ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมกิจกรรมอาบแดดและใช้ชีวิตแบบเนิบช้า เงียบสงบ ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะนิยมพักผ่อนและใช้เวลาอยู่แต่ในที่พัก จึงกระทบกับการที่การท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักไม่มีการกระจายรายได้ไปยังผู้ประกอบการอื่นที่อยู่รายรอบ ลดการจับจ่ายในการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากชาวไทยนั้น ยังส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวปัจจุบันมุ่งที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยไม่ให้ความสนใจกับตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยเนื่องจากสามารถได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากกว่า ในประเด็นนี้ได้มีการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนได้เสียทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตแต่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อว่า

“...อย่างในเรื่องของการใช้พื้นที่สาธารณะบริเวณชายหาด ในสมัยก่อนปี 2535 จะมีกฎหมายเข้ามาควบคุม ในเรื่องของการสร้าง ทุกคนใช้พื้นที่สาธารณะ แล้วหลังจากนั้นมีประกาศของทางกระทรวงวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมออกมา ทำให้ในเรื่องของการก่อสร้างต่างๆ การใช้พื้นที่ก่อสร้างอะไรต่างๆ ถูกควบคุมไปทั้งหมด ไม่สามารถสร้างตึกสูงเกิน 4 ชั้น หรือว่าสูงเลยยอดมะพร้าวได้อันที่สองในการใช้พื้นที่ ถึงจะเป็นคนในพื้นที่แต่ก็ยังงงว่า ทำไมถึงสามารถใช้พื้นที่สาธารณะไปทำรายได้ให้กับบุคคลเฉพาะกลุ่ม กลายเป็นว่ามันเป็นปัญหาซึ่งทางท้องถิ่นเองก็ไม่สามารถแก้ได้

เพราะไม่รู้ว่าเป็นเบื้องหน้าเบื้องหลังเป็นยังไง หรือว่าเป็นในเรื่องของฐานเสียง หรือเป็นอะไร อันนี้ก็ไม่รู้อย่างชัดเจน แล้วถามว่า อย่างพื้นที่สาธารณะใครไปใช้ก็ได้ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติ สามารถใช้พื้นที่สาธารณะตรงนั้นได้หมด เพียงแต่ว่าภาพที่เราเห็นมีการใช้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของร่มและเต็นท์ผ้าใบ ทำให้ที่ตรงนั้นมีความรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ที่ถูกกีดกัน คนที่ไปใช้เขาก็จะไม่ชอบ หรืออาจจะเป็นทัศนคติไม่อยากจะไปใช้บริการพื้นที่ตรงนั้น อยากจะหาพื้นที่ที่เงียบสงบ ทำให้เข้าใจว่าภาพลักษณ์ตรงนั้นคนที่เข้าไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ก็เลยเสี่ยงไปหาที่อื่น จากอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก อาจารย์ยังมองว่าจะไปลงเล่นน้ำทะเลที่หาดป่าตองได้ยังไง...” นิรนาม (สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555)

ความเห็นนี้สะท้อนถึงปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะชายหาดในประเทศไทยที่มีการครอบครองพื้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวอื่น ๆ เข้าไปท่องเที่ยวลำบาก แม้ว่าจะไม่มีการห้ามนักท่องเที่ยวเดินผ่านเข้าไปในบริเวณนั้น แต่ด้วยบรรยากาศรายรอบด้วยลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวของโรงแรมนั้นทำให้นักท่องเที่ยวอื่นไม่กล้าที่จะเดินลงพื้นที่ประเดี๋ยวนี้ คุณอุทิศ ลิมสกุล กล่าวต่อว่า

“...คือตอนนี้ ทุกคนและธุรกิจท่องเที่ยวที่นั่นให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แล้วมันจึงไปตอกย้ำกับนักท่องเที่ยวคนไทยว่าภูเก็ตถ้าไป จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่านั้น ก็เลยกลายเป็นว่าพัวพันกันไปหมด ร้านอาหาร คนไทยก็มีความรู้สึกที่ไม่อยากเข้า ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นภาษาอังกฤษหมด ซึ่งมีทั้งภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย ภาษาจีน พอเข้าไปเราจะมีความรู้สึกว่าเรามีความแปลกแยก ในขณะที่เดียวกันพนักงานที่ให้บริการเขาก็มีความรู้สึกที่ไม่อยากรับคนไทย คนไทยอาจจะเรื่องมาก คนไทยอาจจะ เออ อะไรอย่างนี้ ก็เลยกลายเป็นว่าปัญหามันค่อยๆ สะสม...” อุทิศ ลิมสกุล (สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2555)

ในประเด็นนี้ เนื่องมาจากจังหวัดภูเก็ตไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นอีกต่อไป แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก ผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวชาวจีนพบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนจะรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเพียง 2 แห่ง ได้แก่ ภูเก็ต และเชียงใหม่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะต้องมาเยี่ยมชมให้ได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกหลั่งไหลมาเยี่ยมชมและท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและส่งผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดที่เปลี่ยนแปลงและเกิดผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากการที่มีนักธุรกิจจากหลายชาติ อาทิ รัสเซีย จีน เกาหลี เป็นต้น เข้ามาดำเนินการธุรกิจ มีการนำมัคคุเทศก์จากประเทศตนเองเข้ามานำเที่ยวในประเทศไทย โดยมีมัคคุเทศก์ท่านหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตได้กล่าวว่า

“...ทุกวันนี้ ไกด์ท้องถิ่นแทบไม่ต้องทำงาน เพราะทัวร์ต่างชาติพาไกด์มาเอง...เราเคยคุยกันเรื่อง Sitting Guide แต่วันนี้ทำไม่ได้เลย ทัวร์ต่างชาติไม่ได้ต้องการ Sitting Guide แล้ว เราได้แต่นั่งมอง” มัคคุเทศก์ท้องถิ่น (สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2555)

ปัญหานี้เป็นปัญหาหนึ่งที่ผู้ประกอบการนำเที่ยวในท้องถิ่นต้องพบกับปัญหา และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกรกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศไม่ใช้บริการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาที่การท่องเที่ยวไทยต้องเผชิญในระยะเวลาหลายสิบปี

ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังหาดในทอนที่อยู่ไม่ไกลกัน ดังแสดงในภาพที่ 16 แต่หาดในทอนได้เปลี่ยนไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวรัสเซีย เนื่องจากเห็นป้ายโฆษณาและร้านค้ามีภาษารัสเซีย รวมไปถึงมีนักธุรกิจเป็นชาวรัสเซียด้วย ธุรกิจไทยรายย่อยที่นี้เป็นร้านขายผลไม้ ส่วนธุรกิจขนาดกลางส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหาร รีสอร์ท สปา สภาพพื้นที่หาดทรายของหาดในทอนยาวและเรียงรายไปด้วยเตียงผ้าใบและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นอนอาบแดดจำนวนมาก ไม่มีนักท่องเที่ยวชาวไทย

และเอเชียในหาดในทอน ณ ขณะนั้นเลย ขณะที่อีกด้านหนึ่งของหาดในทอน มีคลื่นแรงมาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนหนึ่งเล่นน้ำทะเลและเล่นคลื่นกันอย่างสนุกสนาน นักท่องเที่ยวที่อยู่ในร่มนอกจากจะดื่มกินอาหารเครื่องดื่ม จะมีนอนพักและนวดแผนโบราณ ณ ปัจจุบัน หาดในทอนกำลังจะพัฒนาไปจนมีลักษณะเดียวกันกับหาดป่าตองในอนาคต กิจกรรมการท่องเที่ยวในหาดในทอนค่อนข้างเรียบง่ายและสงบ นักท่องเที่ยวเน้นพักผ่อนและเล่นน้ำทะเลมากกว่า

ภาพที่ 16 หาดในทอน

ผู้วิจัยได้เข้าไปเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้และสาธิตเกษตรตำบลสาครที่องค์การบริหารส่วนตำบลสาครได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตร มีการจำหน่ายสินค้าการเกษตร และจัดพื้นที่ให้ชุมชนได้มีโอกาสจำหน่ายสินค้าเพื่อสร้างรายได้ จากการเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลพบว่าศูนย์การเรียนรู้ฯ นี้มีพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ เป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนหนึ่ง และเช่าพื้นที่จากชาวบ้านส่วนหนึ่ง เพื่อเปิดเป็นศูนย์สาธิตและให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว อาทิ การปลูกข้าว ดำนา เกี่ยวข้าว การปลูกพืชไฮโดรโปนิกส์ การปลูกผัก การปลูกบวบยักษ์ และพืชอื่น ๆ มีโรงเรือนสาธิตด้านการทำนา สปาชุมชนหรือห้องอบไอน้ำ Ecolodge จำนวน 5 หลัง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเพื่อเรียนรู้การทำนา การดำนา การปลูกข้าว การเกี่ยวข้าว การดำข้าว นักท่องเที่ยวที่มาส่วนใหญ่เป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่ยังมีไม่มาก เพราะกิจกรรมแบบนี้ไม่ได้ถูกบรรจุในโปรแกรมนำเที่ยว และเป็นพื้นที่ทางผ่านไปยังหาดในทอน ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ศูนย์การเรียนรู้ฯ นี้จะสามารถก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวได้จำนวนมาก เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลสาครได้จัดพื้นที่ให้สมาชิกในชุมชนนำสินค้าเกษตรมาวางจำหน่าย โดยในเบื้องต้นสมาชิกในชุมชนที่มาจำหน่ายสินค้าเกษตรไม่ได้จำหน่ายผักผลไม้ที่ปลูกเอง แต่รับซื้อมาจากชาวสวนและต้องเป็นรับผิดชอบความเสี่ยงในการจำหน่ายไม่หมดที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีกำไรเพราะว่านักท่องเที่ยวแวะซื้อน้อย และอาจจะเป็นเพราะป้ายสื่อความหมายเป็นภาษาไทยจึงไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากนักด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ศูนย์การเรียนรู้และสาธิตเกษตรตำบลสาครจึงมีศักยภาพอย่างมากที่จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดพื้นที่นี้เข้าสู่โปรแกรมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 17 แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตเชิงเกษตร ตำบลบ้านสาคุ

อีกแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เข้าไปสังเกตพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคือ ภูเก็ตแฟนตาซี โดยพบนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ กลุ่มเอเชียตะวันออก จีน ไต้หวัน ญี่ปุ่น และกลุ่มอินเดีย นักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป กลุ่มยุโรปตะวันออก และทางอเมริกา พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตะวันตกจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเป็นระเบียบเรียบร้อย ขณะที่เอเชียจะค่อนข้างไม่เป็นระเบียบ สิ่งที่พบเห็นคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนที่จากการสังเกตในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ผู้วิจัยจะไม่ค่อยพบเห็นตามชายหาด แต่จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบรับประทานอาหาร ดูการแสดงและซื้อสินค้า ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวดัตช์จะนิยมใช้เวลาบนชายหาด เล่นน้ำทะเล และชมการแสดงในตอนเย็น รวมไปถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ตามเกาะต่าง ๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในเครือข่ายอื่น ๆ เช่น กระบี่ พังงา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการกระจายรายได้ทางตรงสู่ชุมชนในรูปแบบที่ชุมชนท้องถิ่นได้รายได้จากนักท่องเที่ยวโดยตรงจะพบเห็นน้อยในธุรกิจนี้หรือสยามนิรมิตที่ดำเนินการธุรกิจเดียวกัน แต่เป็นการกระจายรายได้ทางอ้อมอันเนื่องมาจากการจ้างงาน จ้างคนท้องถิ่นหรือจ้างช่างฝีมือมาผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในพื้นที่บริการ

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต นอกจากที่จะต้องสัมผัสสัสมัชาติด้วยการเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่าง ๆ อาทิ เกาะต่าง ๆ ในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง การพักผ่อนเล่นน้ำทะเลแล้ว นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติยังคาดหวังกับการท่องเที่ยวสถานบันเทิงยามราตรี

2.4 จังหวัดพังงา

สำหรับจังหวัดพังงา ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนท้องถิ่นในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร (ภาพที่ 18) ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลมะรุ่ย อำเภอบ้านทับทิม จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นหนึ่งชุมชนในเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาที่มีสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด 11 ชุมชน ผู้วิจัยเข้าพักในที่พักรีสอร์ทของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครเพื่อประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นดินแดนสองทะเลระหว่างพังงา และกระบี่ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ ได้แก่ หาดโคลนร้อน หรือหาดทรายร้อน เขาตังเลิน ดอนหอยตลับ ถ้าภาพเขียนสี น้ำม้นโบราณ ถ้ำลอด ถ้ำมิด และถ้ำลาภู ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรร่วมกับกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนอื่นในจังหวัดกระบี่ อาทิ เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนอ่าวลึก เป็นต้น

โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร่นั้น นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือชมป่าชายเลน การพายคายัค ชมการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านของชุมชน ฟาร์มหอยนางรม และปลาที่มีการเลี้ยงในกระชังภายในชุมชน โดยผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร์ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพียง 1 กลุ่มต่อวันจำนวนไม่เกิน 8 – 15 คน ทางกลุ่มให้ความเห็นว่าการควบคุมจำนวนจะเป็นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเนื่องจากทรัพยากรดังกล่าวเป็นเสมือนชีวิต เพราะเกี่ยวข้องกับแหล่งในการหาเลี้ยงชีพ การทำประมง การใช้ประโยชน์ป่าชายเลนผืนเดียวกันนั้น ในการดำรงชีพของคนทั้งหมดในชุมชนบ้านโคกไคร์ และจากเหตุการณ์คลื่นสึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 ป่าชายเลนช่วยป้องกันชุมชนบ้านโคกไคร์จากคลื่นยักษ์สึนามิเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน รากไม้และกิ่งก้านสาขาสายช่วยลดความแรงของคลื่นสึนามิ ทำให้ราษฎรบริเวณดังกล่าวนี้หวงแหนและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ภาพที่ 18 กิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านโคกไคร์

จากการสอบถามถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโคกไคร์ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยมีสัญชาติอังกฤษ เยอรมนี รองลงมาคือจากสหรัฐอเมริกาเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โคกไคร์สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่คือนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร์มีการเชื่อมโยงเครือข่ายท่องเที่ยวกันใน 11 เครือข่ายเพื่อดำเนินการการท่องเที่ยวของชุมชนตามความถนัดและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน แม้ว่าการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพังงาดูเหมือนจะมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอื่นมาก แต่การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพังงามีการดำเนินการแบบมีระบบและยั่งยืน เนื่องจากทางเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาจะเน้นและให้ความสำคัญกับการคัดสรรและวางแผนการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทั้งในด้านการเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และการรองรับต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว พิจารณาความพร้อมของสมาชิกในเครือข่ายและมีการประชุมทุกเดือน การท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาเน้นการเติบโตและพัฒนาไปด้วยกัน ไม่มีการแข่งขันกันเองและให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืนทั้งของทรัพยากรการท่องเที่ยวและชุมชนรายรอบ ผู้วิจัยเข้าพักที่ชุมชน พุดคุยกับเจ้าของบ้านที่บริการที่พักโฮมสเตย์ และสนทนากับผู้ที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกลุ่ม

การท่องเที่ยวชุมชนโคโคไครดังเช่นตัวอย่างที่คุณนิกร สารการ หนึ่งในผู้ก่อตั้งและกรรมการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไคร กล่าวว่า

“..เราไม่เน้นเงิน เช่น ใครจะมา Homestay ทางกลุ่มจะส่งไปบางพัฒน์ เพราะเรารู้ว่าเรายังไม่พร้อม เราเน้นรับทัวร์เข้าไป-เย็นกลับมาจากเขาหลัก คิดหัวละ 1,400 บาท ทางโรงแรมเก็บจากนักท่องเที่ยวประมาณ 3,000 - 4,000 บาท ถ้าทำอะไรไม่พร้อมจะไม่ได้ และเราก็ไม่อยากโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวมาก พอทำกลายเป็นสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้คนอื่น อย่างเช่น หาดทรายร้อนอยู่แถบนี้ มีทัวร์มาจากภูเก็ต มาจากกระบี่ แต่ถ้าเราอยู่ในเครือข่าย พอจะมาหาดทรายร้อน เครือข่ายก็ส่งมาให้เรา แต่ถ้าเป็นกลุ่มคนไทย ต้องการพักค้างแรม เราส่งไปนอนบางพัฒน์ ซึ่งเน้นที่พักที่สะดวก สบาย อาหารพร้อมกว่าที่นี่”นิกร สารการ (สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2555)

คุณนิกรเล่าให้ฟังถึงแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไคร ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อไปครั้งแรกเพื่อขอพักในโฮมสเตย์บ้านโคโคไครและได้รับคำตอบเช่นนั้น ผู้วิจัยจึงต้องอธิบายถึงกระบวนการวิจัยและเหตุผลในการพัก ณ บ้านโคโคไคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนโคโคไครและเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาทั้งหมด 11 แห่ง ต่างยึดมั่นในแนวทางของเครือข่ายที่ให้มีความสำคัญกับความยั่งยืนของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ เครือข่ายการท่องเที่ยวนี้ยังทำหน้าที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังเช่นกรณีต่อไปนี้

“นักท่องเที่ยวต้องการอะไร เราจัดให้ไปให้ตรงกลุ่ม สอบถามพูดคุย เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มฮันนีมูนมาโคโคไคร เราไม่รับ เราส่งไปเกาะยาวน้อย มีกิจกรรม ข้าวใหม่ปลามัน ต้อนรับกลุ่มฮันนีมูน จัดสิ่งที่เหมาะสมให้กับลูกค้า เน้นจัดการให้ดี การท่องเที่ยวแบบนี้ต้องลุย ๆ แต่คนไทยไม่ชอบลุย เราจะเลือกลูกค้าและส่งต่อไปกับเครือข่าย ที่โคโคไคร ฝรั่งชอบ ส่วนใหญ่จะมี Contact กับบ่อแสนวิลล่า กับ Unseen ปีต่อปี ปกติจะรับนักท่องเที่ยวที่ book ล่วงหน้า”สมพร สารการ (สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

สิ่งที่คุณสมพร สารการกล่าวไว้แสดงให้เห็นว่านอกจากที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนต่าง ๆ ในพังงาจะไม่แข่งขันกันเองแล้ว ยังทำหน้าที่แทนกลุ่มการท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในจังหวัดพังงาได้สอดคล้องกับศักยภาพที่แท้จริงของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และเป็นการดำเนินการได้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นความยั่งยืนเป็นหลักมากกว่าจะให้ความสำคัญกับรายได้ที่รับจากการท่องเที่ยว ดังเช่นกรณีของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไครที่พยายามปฏิเสธไม่รับนักท่องเที่ยวมาพักโฮมสเตย์ที่บ้านโคโคไครแต่จะส่งไปที่กลุ่มบางพัฒน์แทนเนื่องจากการดำเนินการด้านธุรกิจที่พักหรือการให้บริการโฮมสเตย์ไม่ใช่สิ่งที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไครถนัดหรือมีความโดดเด่น ซึ่งกลุ่มบางพัฒน์มีชื่อเสียงด้านโฮมสเตย์ในระดับประเทศ ดังนั้นหากนักท่องเที่ยวที่เป็นคณะใหญ่หรือนักท่องเที่ยวทั่วไปต้องการพักในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มักเป็นกลุ่มต้องการที่พักเร่งด่วนหรือในเวลากระชั้นชิด ทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไครจะติดต่อประสานงานกับชุมชนบางพัฒน์ซึ่งมีความพร้อมด้านที่พัก และมีความโดดเด่นด้านการให้บริการโฮมสเตย์ ในการส่งต่อนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันทางกลุ่มมุ่งที่จะให้บริการทางด้านการจัดนำเที่ยวและนำประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จึงเน้นที่จะรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว หรือโรงแรมที่พักในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น นักท่องเที่ยวในพื้นที่เขาหลัก รวมทั้งกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่มีการติดต่อประสานไว้ล่วงหน้ามีกำหนดการและรายการนำเที่ยวที่ชัดเจน ซึ่งทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคโคไคร ที่

สมาชิกยังคงประกอบอาชีพหลักทางการประมง สามารถวางแผนในการบริหารจัดการได้จากข้อมูลทั้งวัน เวลา ปริมาณนักท่องเที่ยว ข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปของนักท่องเที่ยว อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการ ให้บริการด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม และโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ส่งผลต่อต้นทุนการดำเนินงานที่ลดลง ทั้งนี้ในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างในชุมชนบ้านโคกไคร้เพื่อ ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้ก็ให้บริการที่พักในลักษณะของโฮมส เตย์ที่เรียบง่ายซึ่งมีจำนวนจำกัด โดยคิดค่าบริการที่พักราคาละ 200 บาทต่อคน

ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวหลักที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้ให้บริการนักท่องเที่ยวคือ กิจกรรมพายคายัค ชมภาพเขียนสี หาดทรายร้อน โคลนร้อน งมหอยตลับ นวดฝ่าเท้าร้อน ซึ่งมีชื่อเสียง และรู้จักกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมสพารธรรมชาติรวมไปถึงการชมวิถีชีวิตของชุมชนประมง การหาปลา และกระชังเลี้ยงปลาในชุมชนบ้านโคกไคร้

อย่างไรก็ตาม นอกจากแนวทางด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคก ไคร้ให้ความสำคัญ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้ยังให้ความสำคัญกับตลาดเป้าหมายและ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ดังที่คุณนิกร สารการได้กล่าวไว้ว่า

“เนื่องมาจากปีที่ผ่านมา ทางสหภาพยุโรปประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อ นักท่องเที่ยวที่ไปด้วย เพราะเขาหลักได้รับผลกระทบ...นักท่องเที่ยวจากเขาหลัก คนลดลง จึงทำ ให้ตอนนี้เครือข่ายต้องปรับกลยุทธ์เจาะกลุ่มเอเชียมากขึ้น อย่างไรก็ตามทัวร์จีนมาติดต่อเยอะ แต่ ก็ยังไม่ตัดสินใจรับเพราะปัจจุบันทางเครือข่ายเน้นตลาดยุโรปเป็นหลัก หากรับทัวร์จีน ตลาด ยุโรปหายเลย นอกจากจีนแล้วที่มารับยังมีรัสเซีย เพราะรัสเซียมา สแกนดิเนเวียจะไม่มา...”นิกร สารการ (สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

เห็นได้ว่ากลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนเข้าใจพฤติกรรมตลาดและนักท่องเที่ยว เข้าใจความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และเลือกตลาดเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคก ไคร้ยังคงเลือกนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพคือกลุ่มสแกนดิเนเวียเป็นหลักมากกว่าจะดำเนินการตลาดตาม กระแสนั้นคือ การเลือกตลาดนักท่องเที่ยวรัสเซียหรือจีนที่มีการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น โดยคุณสมพร สารการ เลขานุการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า

“ถ้ารับทัวร์จีน รับทัวร์จีน 100 คน เท่ากับรับฝรั่ง 10 คน ทัวร์จีนเรื่องมากด้วยและเน้นการกิน เป็นหลัก ถ้าเป็นฝรั่ง ไปเที่ยวเข้าถ้าดูสัตว์ป่า ดูกันจริง ๆ เข้าใจวิธีการท่องเที่ยว วิธีการชม รักษา สิ่งแวดล้อมมากกว่า นับว่าเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวจีน เสียงดัง ไม่เคารพสถานที่...” สมพร สารการ (สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

สิ่งที่คุณสมพรกล่าวคือเหตุผลที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้มุ่งเน้นนักท่องเที่ยว กลุ่มคุณภาพ นั่นคือ กลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติควบคู่ไปกับการ เดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าใจและยินดีดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติระหว่าง การเดินทางท่องเที่ยวที่ทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้ดำเนินการ

การดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้เป็นการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจ ชุมชน โดยสมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร้เป็นผู้ให้บริการกับนักท่องเที่ยวเพื่อมุ่งเน้นการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมของชุมชน การดำเนินงานช่วยแรกมีการระดม เงินทุนจากสมาชิกและมีการบริหารงานภายใต้คณะกรรมการบริหารของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคก ไคร้ จำนวน 13 คน และมีเงินลงทุนเบื้องต้น 400,000 บาท สมาชิกในชุมชนบ้านโคกไคร้ส่วนใหญ่เป็น

ชาวมุสลิมจึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครไม่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกชุมชนคนอื่นมากนัก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครจะไม่ได้มีสมาชิกของชุมชนบ้านโคกไครทั้งหมดได้เข้ามามีส่วนร่วมทางตรงกับการบริหารจัดการ แต่เนื่องจากกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้มีการจัดสรรเงินรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชนบ้านโคกไครเพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และสร้างการมีส่วนร่วมทางอ้อมของสมาชิกในชุมชนในด้านการรองรับการท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และลดการต่อต้านจากสมาชิกชุมชนคนอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร โดยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่เป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงของสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร และการมีส่วนร่วมทางอ้อมของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกไครที่มีการประกอบอาชีพอื่น

2.5 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีดังแสดงในภาพที่ 19 โดยดำเนินการเข้าไปท่องเที่ยว ณ สวนสละอาทิตย์ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางไปท่องเที่ยว ทั้งกลุ่มดูงาน และกลุ่มที่เดินทางไปเพื่อท่องเที่ยวเนื่องจากโปรแกรมการท่องเที่ยวไม่ได้จำกัดเพียงแค่สวนสละอาทิตย์แต่ยังเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในชุมชน แต่โปรแกรมหลักของการท่องเที่ยว ณ สวนสละอาทิตย์คือ การชิมผลไม้ในสวน โดยคุณอาทิตย์ มติธรรม เจ้าของสวนสละอาทิตย์ และผู้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้ กล่าวถึงการดำเนินการท่องเที่ยวว่า

“การทำโปรแกรมการท่องเที่ยวทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น 100 % และขายในราคาแพงด้วย สวนสละอาทิตย์ขายสละแพงที่สุด ถามได้เลยว่าสวนสละอาทิตย์ขายแพง ผลผลิตเราก็มากที่สุด เราคุมและวางแผนการผลิตได้ การท่องเที่ยวทำให้เราสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรได้แก้ปัญหาด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและราคาผลผลิตได้ เราคุมระยะเวลาการเก็บเกี่ยวได้ อายุสละหลังจากผสมเกสรแล้วใช้เวลา 9 เดือน เราทำสัญลักษณ์ไว้ทุกต้น ทุกต้นรู้หมดว่าจะเก็บสละได้เดือนอะไร ผมก็สามารถวางแผนการตลาดได้ล่วงหน้า ช่วงไหนต้องขายเท่าไร รู้หมด” อาทิตย์ มติธรรม (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2555)

โดยคุณอาทิตย์ มติธรรมได้แสดงถึงเหตุผลสำคัญในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งประเด็นที่สำคัญคือ การสร้างการกระจายรายได้ หรือการเพิ่มยอดขายของสละและสินค้าอื่น ๆ ของสวนสละอาทิตย์นั่นเอง ทั้งนี้คุณอาทิตย์ มติธรรม ได้เล่าถึงโปรแกรมการท่องเที่ยว ดังนี้

“โปรแกรมท่องเที่ยวไปทั้งผ้ามั้ง มีผืนทำรังเต็มหน้าผา ถ้ำพระ – เขาขม มีพระโบราณ บูรณะครั้งล่าสุดคือ ปี พ.ศ. 2501 ตามประวัติว่ามีอายุสมัยเดียวกับยุคเส้นทางสายไหม ได้ไปทำบุญด้วยนอกจากนี้ยังไปสวนสมุนไพรดอยสลิติย์ ไปอบสมุนไพร เรียนรู้สมุนไพร หรือนั่งชมพระอาทิตย์ตกสวยมาก โปรแกรมนี้ 3 ชั่วโมง 250 บาท รวมข้าวเที่ยงด้วย และค่าอบสมุนไพรด้วย มีรถม้าให้บริการด้วย” อาทิตย์ มติธรรม (สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2555)

ภาพที่ 19 การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโปรแกรมการท่องเที่ยวสวนสละอาติย์

สวนสละอาติย์จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาประมาณครึ่งวัน ณ เส้นทางท่องเที่ยวนี้โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการชิมสละ การอบสมุนไพร และชมความสวยงามของธรรมชาติ และเห็นได้ว่าสวนสละอาติย์เน้นทำการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งหวังให้การเกษตรอยู่ได้ ยิ่งช่วงหน้าฤดูการผลไม้ ต้นเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนกันยายน จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาจำนวนมาก หากต้องการโปรแกรมรับประทานอาหารด้วยสามารถประสานงานล่วงหน้าได้ โดยทางสวนสละอาติย์จัดอาหารพื้นบ้าน ไม่มีเนื้อหมู มีแต่ไก่ปลา น้ำพริก แกงเลียง อย่างไรก็ตามหากนักท่องเที่ยวต้องการพักค้างแรม ในบริเวณนี้มีที่พักใกล้เคียงในตัวอำเภอบ้านนาสาร ไม่ว่าจะเป็นคลิบโฮเต็ล มีห้องพักให้บริการจำนวน 18 ห้อง ที่ดำเนินการโดยเทศบาลตำบลนาสาร และสวนหน้าเขาบังกาโล มีห้องพักให้บริการจำนวน 9 หลัง เป็นต้น

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ สวนสละอาติย์สามารถประกอบกิจกรรมได้หลายอย่าง ทั้งเยี่ยมชมสวนเกษตร ชิมสละ และเดินทางไปตามโปรแกรมการท่องเที่ยว หลังจากเดินทางออกจากบ้านนาสารสามารถมุ่งตรงไปยังแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรัตนโกศัย หรือบ่อน้ำพุร้อนท่าสะทอน ในตำบลท่าสะทอน อำเภอฟุนพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนหย่อนใจ อย่างไรก็ตาม บ่อน้ำพุร้อนรัตนโกศัยยังขาดพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวจะได้แช่น้ำร้อนเช่นเดียวกันกับที่จังหวัดกระบี่หรือจังหวัดระนอง เพราะพบเห็นแต่บ่อแช่เท้า ทั้งนี้ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้จะมีร้านค้าชุมชนที่คนในท้องถิ่นนำสินค้ามาวางจำหน่ายซึ่งเป็นการกระจายรายได้ได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้เดินทางไปกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าฉาง (ภาพที่ 20) เพื่อลงเรือชมวิถีชีวิตชุมชน ออกสู่อ่าวบ้านดอน ชมชนากกลางทะเล ป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถชมนก หรือฝูงลิงในพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ หลังจากนั้นได้เข้าชมพื้นที่ลานโลกพระจันทร์ที่มีบ่อน้ำร้อนที่มีความเชื่อว่าสามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ดี แต่พื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีเพียงป้ายสื่อความหมายบอกชื่อแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ไม่ดีนัก ทั้งนี้ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าฉางเป็นหนึ่งในกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นชุมชนบ้านลิเล็ด ชุมชนคลองบางใบไม้ ชุมชนบ้านพุมเรียง

ภาพที่ 20 การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าฉาง

โดยในส่วนของชุมชนบ้านพุมเรียง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเยี่ยมชมกลุ่มทอผ้าพุมเรียง ชมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าที่มีชื่อเสียงไปยังต่างประเทศ อาทิ มาเลเซีย หรือบรูไน โดยในพื้นที่บ้านพุมเรียง มีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับพระบรมธาตุไชยา และจุดเริ่มต้นของท่านพุทธทาสภิกขุ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเกิด โรงเรียนสมัยวัยเด็ก วัดที่ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุ สวนโมกข์เก่าที่ปัจจุบันเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมสามเณรในภาคฤดูร้อน ซึ่งเมื่อออกจากบ้านพุมเรียง ผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับธนาคารปูม้าที่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน วิถีชีวิตชาวเล ชมธนาคารปูม้าที่มีสัตว์น้ำที่หลากหลายให้เรียนรู้ สามารถลงเรือเพื่อออกสู่อ่าวบ้านดอน การมีส่วนร่วมในการปลูกหญ้าทะเลที่เป็นอาหารที่สำคัญของปลาพะยูน รวมทั้งได้มีโอกาสเรียนรู้ในการเป็นผู้

อนุรักษ์พิทักษ์ทะเลไทย โดยผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนชุมเรียงสามารถให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี คุณอรรถพร เนื่องอุดม ในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2556 โดยมีประเด็นดังนี้

“ปัจจุบันการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระจุกตัวอยู่แต่ในเกาะสมุย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ บินข้ามเมืองสุราษฎร์ข้ามไปสมุยกันหมดทั้งที่ในตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งท่องเที่ยวหรือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย” อรรถพร เนื่องอุดม (สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2556)

ในมุมมองของผู้ประกอบการท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี ต้องการให้มีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในตัวเมืองสุราษฎร์ธานีและใกล้เคียงเพื่อดึงนักท่องเที่ยวให้แวะมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกเหนือจากเกาะสมุยบ้าง ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวได้มาก ทั้งนี้ ได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวจีน และรัสเซีย พบว่า

“สนามบินสุราษฎร์ฯ ก็มีเครื่องบินเช่าเหมาลำมา บางทีสนามบินก็รับไม่ได้ ก็มาลงที่สุราษฎร์ฯ แต่สิ่งที่เราต้องคิดคือ เราจะทำอย่างไรที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้สนใจที่จะแวะพักเที่ยวในสุราษฎร์ธานี” อรรถพร เนื่องอุดม (สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2556)

ในประเด็นนี้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่นิยมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต หรือเกาะสมุย ทั้ง ๆ ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวชุมชนที่นำนักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชาวเล และออกไปชมความงดงามของอ่าวบ้านดอน รวมทั้งทัศนียภาพของป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์

2.6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านทะเล ชายหาด ด้านถ้ำ น้ำตกและภูเขา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น และ กิจกรรมการท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ ได้ถูกนำเสนอเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่สิ่งหนึ่งที่พบเห็นคือ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชแค่ทางผ่านในการมาไหว้พระธาตุเมืองนคร ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวสักการะได้ถึงเพียงแค่ 16.30 น. หลังจากนั้นนักท่องเที่ยวก็เดินทางกลับ ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวต้องพักค้างคืน ซึ่งจากการเสนอขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ต้องการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวตักบาตรเช้าที่ท่าชี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประวัติศาสตร์และเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีการตักบาตรในตอนเช้าตรู่ของทุกวัน โดยมีพระสงฆ์จำนวนมากเดินบิณฑบาตรในพื้นที่ดังกล่าวและมีผู้คนมาตักบาตรในยามเช้าตรู่ของเมืองนครศรีธรรมราชจำนวนมากเป็นภาพที่น่าสนใจ

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในอำเภopakพนัง และประกอบกิจกรรมล่องเรือแม่น้ำปากพนัง พร้อมรับประทานอาหารเย็นบนเรือ โดยนักท่องเที่ยวต้องเดินทางไปถึงท่าเรือประมาณ 16.00 น. และลงเรือไปยังประตูปายน้ำอุทกวิทยาสระสิทธิ์ และชมปล่องโรงสีข้าวโบราณสมัยรัชกาลที่ 5 ระหว่างการท่องเที่ยวจะมีไกด์ท้องถิ่นบรรยายเรื่องราวต่างที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและตำนานในริมฝั่งแม่น้ำปากพนัง โดยเรือบริการจะเสิร์ฟอาหารและล่องเรือไปยังปากอ่าวปากพนัง ไปยังจุดสะตือทะเลที่มีการทำพิธีปลุกเสกองค์จุฑามารามเทพเมื่อช่วงปี 2545 – 2552 ซึ่งคุณนิเวศน์ เลิศคุณากรณ์ ไกด์ท้องถิ่นและเป็นคนในพื้นที่อำเภอปากพนังได้กล่าวถึงเส้นทางท่องเที่ยวปากพนังในส่วนถนนชวนเดินที่มีเส้นทางท่องเที่ยวตั้งแต่ปาก

พนักฝั่งตะวันออกล่องเรือข้ามปากเพื่อเดินบนถนน จับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้า และลงเรือข้ามแม่น้ำปากพนักเพื่อกลับไปฝั่งที่จอดรถ

สำหรับการท่องเที่ยวในตัวเมืองนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์คุณณภัตสร คำขาย ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราชเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ควรพัฒนาดังนี้

“...เส้นทางบ้านขุนนางเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเส้นทางที่น่าสนใจ เนื่องจากนครศรีธรรมราชเป็นเมืองใหญ่ที่มีขุนนางอยู่ในจังหวัดจำนวนมาก มีอาคารสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส และสถาปัตยกรรมแบบเก่าหลายแห่ง มีเรื่องราวมากมาย แต่ยังไม่มีใครดำเนินการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้...” ณภัตสร คำขาย (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2556)

นอกจากเส้นทางท่องเที่ยวบ้านขุนนาง ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังบ้านหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นศิลปินที่มีฝีมือและความสามารถ และรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ โดยหนังสุชาติ ทรัพย์สินได้กล่าวถึงเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหนึ่งเส้นทางที่เกี่ยวข้องกับตำนานและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อดีตบุรพทิศตรีไทยที่ทรงกอบกู้เอกราชที่มีเรื่องราวและความผูกพันกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และมีสถานที่หลายแห่งที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ไม่ว่าจะเป็นวัดเขาขุนพนมที่เป็นสถานที่ที่สมเด็จพระเจ้าตากสินเสด็จมาในช่วงบั้นปลายชีวิต เก่งจีนวัดแจ้ง เก่งจีนวัดประดู่ที่เชื่อว่าเป็นสถานที่บรรจุอัฐิของสมเด็จพระเจ้าตากสิน หรือสถูปพระเจ้าตากสิน ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารที่ปัจจุบันมีการสร้างพระบรมรูปของสมเด็จพระเจ้าตากสินไว้ให้นักท่องเที่ยวได้กราบสักการะโดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ ณ วัดเขาขุนพนม และได้พูดคุยกับพระอาจารย์อานวยชัย เจ้าอาวาสวัดเขาขุนพนม และได้รับฟังเรื่องราวและตำนานที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งในเส้นทางนี้นักท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงเข้าไปท่องเที่ยวในคีรีวง และอำเภอช้างกลางที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชิมข้าวยาเจ็ดสีพร้อมเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ หากนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวประเภทน้ำตก หรือถ้ำ รวมทั้งการชมทะเลหมอกในยามเช้าสามารถพักค้างคืนได้ที่ลานสกาเมืองที่อากาศดีที่สุดในประเทศไทยและท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนในแถบเทือกเขาหลวง

โดยผู้วิจัยได้พูดคุยกับคุณนริศ น้อยทับทิมเกี่ยวกับเรื่องราวการท่องเที่ยวที่น่าสนใจเกี่ยวกับตำนานยามาตะ อดีตเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจเนื่องจากปัจจุบันยังมีเรื่องราวหรือหลักฐาน ณ ถนนนางงาม ซึ่งคุณนริศ น้อยทับทิมกล่าวว่า

“...ถนนนางงาม มาจากคำว่า ยามาตะ นามางะ ซือเต้มของยามาตะหรือ ออกญาเสนาภิมุข ที่ปัจจุบันยังหลงเหลือบ่อน้ำยามาตะ ซึ่งตั้งอยู่ที่ร้านโกปี ใกล้ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่น้อยคนที่จะรู้ว่าบ่อน้ำนั้นมีประวัติศาสตร์ และความเป็นมา...” นริศ น้อยทับทิม (สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2556)

โดยตำนานยามาตะ ชามุโรโทยะเป็นตำนานอีกเรื่องหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะต้องเดินทางออกนอกประเทศคนละ 1 ครั้งเพื่อศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชาวญี่ปุ่นในต่างประเทศ และเส้นทางท่องเที่ยวนี้นี้จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นได้ นอกจากบ่อน้ำญี่ปุ่นแล้ว ยังมีสวนญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่ที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ หรือทุ่งท่าลาดที่เป็นกิจกรรมเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ขนอม โดยนั่งเรือชมหิ่งห้อยคลองขนอมซึ่งใช้เวลาในการท่องเที่ยวรวมเวลาเดินทางไปกลับ 1 ชั่วโมง โดยเส้นทางขาไปและ

ขากลับเป็นการเดินทางในเส้นทางเดิมเพราะมีเส้นทางเดียว จากการสอบถามพบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในคลองขนอมนี้มีหลายกลุ่ม ตั้งแต่นักเรียน จนถึงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเที่ยวจะมาประมาณสัปดาห์ละคน ส่วนมากที่มาจะพักที่บังกะโลที่อ่าวท้องหยี อำเภอนอม เจ้าของโรงแรมจะติดต่อให้พานักท่องเที่ยวล่องเรือ ซึ่งจะบอกจำนวนคน และตีสราคาราคาเรือตามจำนวนคนที่มาใช้บริการ โดยมีคนขับเรือซึ่งเป็นคนท้องถิ่นพานั่งเรือชมและบรรยายให้ข้อมูล ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยก็จะล่องเรือไปเรื่อยๆ สบายๆ ไม่ต้องให้ข้อมูลอะไรมาก ทั้งนี้ในการล่องเรือนักท่องเที่ยวต้องใส่เสื้อชูชีพของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้ที่กำหนดให้นักท่องเที่ยวสวมใส่เพื่อความปลอดภัย หากต้องการนั่งเรือชมหิ่งห้อยสามารถ ติดต่อมาทางอุทยานฯ เจ้าหน้าที่อุทยานฯ จะประสานให้คนขับเรือมานำเที่ยว

ปัจจุบัน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้กำลังก่อสร้างที่ทำการที่อ่าวท้องหยีในตำแหน่งที่สวยงามมองเห็นวิวทิวทัศน์ ซึ่งจุดนั้นเป็นเส้นทางที่คาดว่าจะมีการก่อสร้างเชื่อมต่อกับเขาปลายดำที่สามารถเดินทางไปยังอำเภอสหัสได้ง่ายขึ้น ณ ขณะนี้มีหน่วยพิทักษ์ป่าที่หาดท้องซึ่งแต่อาจะลำบากในช่วงกลางคืนเพราะภูมิประเทศไม่ค่อยเอื้ออำนวย

สำหรับเกาะนอกและเกาะในมีการบุกเบิกและพัฒนาในสมัยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้คนแรกในช่วงปีพ.ศ. 2544-45 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในทะเลขนอมที่น่าสนใจและมีตำนาน อาทิเช่น ตำนานบ่อน้ำทะเลจืด หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดที่เดินทางมาถึงทะเลขนอมและไม่มีน้ำจืดดื่ม โดยหลวงปู่ทวดได้เหยียบลงบนน้ำทะเลทำให้สามารถดื่มน้ำในบริเวณที่ท่านเหยียบลงไปได้ (ภาพที่ 21) และปัจจุบันน้ำทะเลในบริเวณนั้นเมื่อเข้าสู่จุดที่เชื่อว่าหลวงปู่ทวดเหยียบไว้ก็จะเป็นน้ำจืด อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทางอบต.ได้ดำเนินการก่อสร้างรูปหล่อขนาดใหญ่ของหลวงปู่ทวดไว้ให้นักท่องเที่ยวได้กราบสักการะ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถลงเรือเพื่อชมโลมาสีชมพูในทะเลขนอมได้

ภาพที่ 21 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแหลมประทับ อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทั้งนี้เมื่อดำเนินการสังเกตแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดพบว่าหลายแห่งเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาแล้วแต่ไม่สามารถเดินลงไปยังชายหาดได้เนื่องจากเป็นหาดทรายที่มีโรงแรมของเอกชนสร้างอยู่ปากทางเข้า เช่นเดียวกันกับที่พบในชายหาดที่จังหวัดภูเก็ตหรือเกาะสมุย โดยหาดหน้าด่าน ทางลงหาดเป็นถนนส่วนบุคคลของโรงแรมขนอมโกเลเด็นท์ บีช แม้ว่าจะมีป้ายท่องเที่ยวที่ตรงมาจากตลาดขนอมที่

บอกว่าตรงไปอีก 1 กิโลเมตร จะถึงหาดหน้าด่าน แต่ก็ไม่สามารถที่จะขับรถเข้าไปได้เพราะจะต้องจอดรถในที่จอดรถของโรงแรม แต่อย่างไรก็ตามในโซนหาดหน้าด่านยังเป็นพื้นที่ที่ยังว่างเปล่าอยู่ยังไม่มีมีการทำประโยชน์หรือสร้างรีสอร์ทมากนัก ยังคงเป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ในอนาคต แต่ก็ยังมีการติดป้ายขายที่ดินอยู่เป็นระยะๆ

ผู้วิจัยเดินทางไปยังหาดหัวถนน พบว่าทางเข้าหาดเป็นถนนคอนกรีตของ อบต. แต่ทางที่เข้าไปกรังสองข้างทางว่างเปล่า แต่พอเข้ามาถึงหาดทรายแล้วพบว่า เป็นหาดทรายที่มีร่มเงาของต้นไม้ มีชาวบ้านสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ริมหาดทราย และยังมีรีสอร์ทบางแห่งเปิดดำเนินการในแถบนั้นด้วย ซึ่งหาดหัวถนนนั้นเป็นหาดทรายที่มีความสวยงามและมีความยาวของหาดทรายมาก แม้ว่าจะยังเป็นที่กรังว่างเปล่าแต่จากการสอบถามพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกจับจองโดยนายทุนหมดแล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่รับรู้ได้จากการที่ผู้วิจัยเดินลงมาถึงหาดหัวถนน นั่นก็คือ หาดหัวถนนยังเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปทำกิจกรรมได้โดยไม่ต้องกังวลหรือไม่ต้องเกรงใจอะไรเพราะพื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่สาธารณะยังไม่มีมีการก่อสร้างหรือครอบครองมากนัก นับว่าเป็นโอกาสที่ดีหากภาครัฐมีการเข้าไปดำเนินการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสาธารณะดังเช่น สวนสาธารณะที่หาดพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือตามตัวอย่างที่พบเห็นที่ประเทศจีน ซึ่งเชื่อว่าถ้าเกิดภาครัฐเข้ามาดำเนินการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยที่มีการจัดการทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชื่อว่าจะทำให้พื้นที่ตรงนี้ยังสามารถที่จะอนุรักษ์ได้ ซึ่งตัวอย่างในประเทศจีนจะทำให้เห็นว่าต้องมีการบริหารจัดการโดยภาครัฐ อาจมีการจัดเป็นโซนสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว โซนในการขายของที่ระลึก โซนห้องน้ำ โซนร้านอาหาร เป็นต้น

โดยปัญหาที่พบอย่างหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวทางชายหาดและทางทะเลของประเทศไทย ก็คือ ชายหาดถูกจับจองโดยเอกชน ในการทำโรงแรมหรือรีสอร์ท นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าถึงได้ แม้ว่าทางโรงแรมและรีสอร์ทจะบอกว่าได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ไม่สามารถเข้าไปได้หากไม่ได้เป็นแขก ของที่พักหรือโรงแรมนั้นๆ ซึ่งลักษณะแบบนี้ยกตัวอย่างได้จากอ่าวพระนาง จ. กระบี่ นักท่องเที่ยวที่ลงเรือมาสามารถเดินอยู่บนหาดทรายได้ และที่อ่าวนางที่มีการคุมโซนเพื่อให้เอกชนอยู่อีกฝั่งหนึ่ง ทำให้อ่าวนางหรือหาดนพรัตน์ธารานักท่องเที่ยวสามารถที่จะลงไปเล่นน้ำได้ ในขณะที่บางที่ อย่างเช่น สมุย จะต้องเป็นคนที่มีช่องทางจริงๆ ถึงสามารถที่จะเดินลงไปเล่นในหาดทรายได้ อันนี้เป็นปัญหาที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาจัดการ ที่จะรักษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายและทะเล ให้คงอยู่เป็นสมบัติของประชาชนและสาธารณะอันต่อไป ทั้งนี้ยังจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่บุคคลอื่นด้วย โดยการเปิดโอกาสให้พ่อค้าแม่ค้าหรือบุคคลอื่นๆ เข้ามามีโอกาสที่จะสร้างรายได้จากตรงนั้น

ทั้งนี้ สิ่งหนึ่งที่พบเห็นกับชายหาดที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินเข้าไปได้ จะยกตัวอย่างเช่น หาดหัวถนน พอเราเข้าไปจะพบว่า มีนักท่องเที่ยวที่เป็นคนในท้องถิ่นหรืออาจจะเป็นคนในจังหวัดใกล้เคียง มาทำกิจกรรมบนชายหาด ไม่ว่าจะเป็น เล่นน้ำทะเล หรือว่าถ่ายรูป ทำกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในขณะนี้พบเห็นมีหาดคอเชากับหาดหัวถนน ซึ่งยังเป็นพื้นที่ที่เข้าไปได้และเป็นพื้นที่ทางภาครัฐจะต้องรับผิดชอบดำเนินการเพื่อที่จะได้จัดการ ซึ่งขณะนี้ชนอมกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว หากขาดการพัฒนาที่ชัดเจนก็อาจจะทำให้ชนอมกลายเป็นเหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่คนในท้องถิ่นต้องอพยพออกไปที่อื่น และเป็นเรื่องของพวกนายทุนที่เข้ามาดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโรงแรม ร้านอาหาร หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

สำหรับเส้นทางการท่องเที่ยวในชนอม นอกจากการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดแล้ว การท่องเที่ยวในชนอมมีการจัดกิจกรรมแอมเฟลมนูบาร์ตี้ ซึ่งเป็นคืนเดือนแรมที่เน้นการท่องเที่ยวแบบปลอดภัย เสพติดมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางไปท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมดังกล่าว ออกจากชนอม

นักท่องเที่ยวสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอสิชลได้ โดยปัจจุบันมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอสิชลไม่ว่าจะเป็นทางด้านทะเลและชายหาด หรือทางด้านการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่กำลังก่อสร้างที่ปากอ่าวสิชล และศาลตาปะขาว ศาลเจ้าศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ใกล้เคียงกันซึ่งเป็นสถานที่ที่คนจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อสักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสมหวังตามที่ต้องการทั้งนี้เส้นทางการท่องเที่ยวช่วงระหว่างขนอม – สิชล นักท่องเที่ยวสามารถแวะพักซื้อผลไม้ท้องถิ่นที่ชาวบ้านในชุมชนนำผลผลิตออกมาวางจำหน่าย

2.7 จังหวัดระนอง

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวต้องมีความตั้งใจอย่างแท้จริงในการเดินทางไปท่องเที่ยวเนื่องจากเส้นทางที่เดินทางไปจังหวัดนครศรีธรรมราชในช่วงที่ผ่านมาต้องเดินทางด้วยรถยนต์เท่านั้น และต้องผ่านเส้นทางที่คดเคี้ยวกว่า 400 โค้ง แต่ในปัจจุบันนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2556 มีการเปิดเส้นทางบินกรุงเทพฯ – ระนองโดยสายการบินนกแอร์จึงทำให้การเดินทางไปสะดวกมากขึ้น ทำให้ระนองซึ่งเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวสุขภาพจากบ่อน้ำพุร้อนที่มีชื่อเสียงสามารถเปิดประตูรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

การเดินทางจากจังหวัดชุมพรเข้าสู่จังหวัดระนองสามารถเดินทางได้สามเส้นทาง เส้นทางแรกเดินทางมาจากกรุงเทพมหานครเข้าสู่จังหวัดชุมพรและเลี้ยวเข้าจังหวัดระนองทางแยกปฐมพรผ่านน้ำตกบุญญบาล น้ำตกที่มีจุดแวะพักและบริการนักท่องเที่ยวริมถนน เส้นทางที่สองคือ เดินทางมาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เข้าจังหวัดชุมพรและเลี้ยวเข้าจังหวัดระนองทางแยกพะโต๊ะ ซึ่งจะพบกับภูเขาหญ้าเป็นอันดับแรกก่อนที่จะเข้าสู่จังหวัดระนอง และเส้นทางสุดท้ายคือ การเดินทางจากจังหวัดพังงาเข้าสู่อำเภอกะเปอร์ที่มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมุสลิมโฮมสเตย์ที่มีชื่อ

ภาพที่ 22 ภูเขาหญ้ากับงานมิวสิคเฟสตีวัล

ผู้วิจัยเดินทางเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ณ ภูเขาหญ้า (ดังภาพที่ 22) ซึ่งมีภาคเอกชนเข้าไปจัดมิวสิคเฟสตีวัล เนื่องจากบริเวณภูเขาหญ้ามีลานกว้างขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับกิจกรรมในรูปแบบมิวสิคเฟสตีวัลเช่นเดียวกันกับที่จัดในต่างประเทศ มีลานกว้างที่สามารถกางเต็นท์ได้ ผู้วิจัยได้พูดคุยกับพ่อค้าแม่ค้าที่นำสินค้ามาจำหน่ายภายหลังกิจกรรมมิวสิคเฟสตีวัลผ่านไปหลายสัปดาห์ โดยยังพบเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนกับครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็มีการถ่ายภาพแต่งงานของคู่บ่าวสาวที่มาใช้ภูเขาหญ้าเป็นสถานที่ถ่ายภาพแต่งงานจำนวนมาก ทั้งนี้หากไม่นับ

กิจกรรมมิวสิกเฟสตีวัล ภูเขาหญ้าเหมาะกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อน หย่อนใจ และรับประทานอาหารร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน

นอกเหนือจากภูเขาหญ้า ผู้วิจัยเดินทางไปสังเกต ณ บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน บ่อพ่อและบ่อแม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อว่าเมื่อไประนองแล้วไม่แวะไปไม่ได้ แต่เมื่อไปแล้วพบว่าสภาพแวดล้อมของบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อปี พ.ศ. 2547 ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปท่องเที่ยวมาก โดยในปัจจุบันมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินมาก โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่บ่อน้ำพุร้อนที่มีการก่อสร้างพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวมีอ่างน้ำจากภูเขาและพื้นที่พักผ่อน (ดังภาพที่ 23) มีบริการล็อกเกอร์เก็บเสื้อผ้าและของใช้ โดยมีค่าบริการนักท่องเที่ยวคนละ 40 บาท แต่ผู้ที่เก็บเงินคือโรงแรมทรินิตี้ ซึ่งเป็นภาคเอกชนในจังหวัดระนอง และยังพบเห็นการสูบน้ำร้อนใส่รถบรรทุกน้ำเพื่อนำไปใช้บริโภคในโรงแรมที่พักต่าง ๆ ในจังหวัดระนอง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจากบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินนั้นสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวชุมชนหาดส้มแป้น และวัดหาดส้มแป้น สามารถซื้อสินค้าชุมชนที่ชุมชนท้องถิ่นนำสินค้าในท้องถิ่นมาวางจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว หลังจากนั้นสามารถเดินทางไประนองแคนยอนที่มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว

ภาพที่ 23 บ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

ผู้วิจัยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองจังหวัดระนองโดยสังเกต ณ สวนสาธารณะคอซู้เจียง หน้าศาลหลักเมืองจังหวัดระนอง ซึ่งมีอนุสาวรีย์ของท่านคอซู้เจียงซึ่งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของจังหวัดระนองที่เป็นลานขนาดใหญ่พร้อมพื้นที่ออกกำลังกายริมน้ำที่ใช้เวลาไม่นานก็สามารถเดินทางไปเยี่ยมชมพระราชวังรัตนรังสรรค์ (ดังภาพที่ 24) ซึ่งเป็นพระราชวังของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ที่เป็นการสร้างจำลองจากพระราชวังหลังจริงที่ตั้งอยู่ ณ ศาลากลางจังหวัดระนองเก่าที่อยู่บนเขา แต่ผู้ฟังไปตามกาลเวลา จึงมีการสร้างพระราชวังจำลองในด้านล่างที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมได้ โดยพื้นที่รายรอบพระราชวังนั้นมีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาออกกำลังกายกันจำนวนมาก และบริเวณใกล้กันนั้นมีหอพระแก้วเกจิ โดยใช้เวลาเดินจากพระราชวังรัตนรังสรรค์ไปยังหอพระแก้วเกจิเพียง 2 นาที หอพระแก้วเกจิเป็นการสร้างขึ้นโดยเทศบาลเมืองระนอง โดยจำลองรูปหล่อบูชาของพระเกจิอาจารย์ชื่อดังในจังหวัดระนองและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าไปกราบไหว้และสักการะขอพร โดยเมื่อเดินเท้าต่อไปจะเข้าสู่เขตถนนคนเดินที่มีการจัดงานในช่วงเดือนธันวาคม – เมษายนของทุกปี โดยถนนเส้นนี้มีร้านอาหารและร้านจำหน่ายสินค้าจำนวนมากที่นักท่องเที่ยวสามารถมา

เดินพักผ่อนหย่อนใจเพื่อซื้อสินค้าหรือรับประทานอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีงานถนนคนเดินจะมีกิจกรรมและสินค้าให้เลือกซื้อมากขึ้นทั้งสินค้าจากประเทศไทยและสินค้าจากประเทศพม่า

ภาพที่ 24 พระราชวังรัตนรังสรรค์และหอพระแก้วเกจิ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เดินทางออกนอกตัวเมืองจังหวัดระนองไปยังปากน้ำระนองเพื่อรับประทานอาหารเช้าระหว่างการเดินทางได้เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง อาทิ กำแพงเมืองเก่าและจวนเจ้าเมืองระนองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แต่ขาดป้ายสื่อความหมายนักท่องเที่ยวให้ทราบประวัติความเป็นมาหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเมืองระนอง ผู้วิจัยเยี่ยมชมวัดสุวรรณคีรีวิหารที่มีเจดีย์ศิลปะพม่ามีอายุหลายร้อยปีชื่อว่า “พระเจดีย์ดามู” แต่ไม่ทราบว่าจุดเด่นของวัดสุวรรณคีรีคืออะไร เนื่องจากไม่มีป้ายสื่อความหมายที่จะบอกถึงรายละเอียดหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นจึงเดินทางออกไปยังสุสานเจ้าเมืองระนองที่ตลอดเส้นทางมีสุสานคนในตระกูล ณ ระนอง เมื่อถึงปากน้ำระนอง มีร้านอาหารหลายร้านที่มีวิวทิวทัศน์สามารถมองเห็นเกาะสองของประเทศพม่า และสามารถรับประทานอาหารทะเลสดในเมนูที่หลากหลาย

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสักการะไหว้พระขอพรสามารถเดินทางไปสักการะสังฆารของหลวงพ่อด่วนวัดบางนอนที่สังฆารไม้ไหม้ไฟในตอนทำพิธีพระราชทานเพลิงศพ ทางวัดจึงเก็บสังฆารไว้ให้นักท่องเที่ยวได้สักการะขอพร ในบริเวณวัดมีพระนอนองค์ใหญ่ศิลปะพม่าพร้อมตำนานเรื่องราวของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดที่เกี่ยวข้องกับวัดบางนอนนอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาวที่มีน้ำตกจากภูเขา ซึ่งภายในทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาวมีที่พักรับรองนักท่องเที่ยวพร้อมลานกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปพักผ่อนและสัมผัสธรรมชาติได้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปบ่อน้ำพุร้อนพรรั้งที่อยู่ภายในอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ มีที่จอดรถที่กว้างขวาง และป้ายสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เพียงแต่มีพื้นที่สำหรับแช่น้ำร้อนจำนวนเพียงแค่ 2 บ่อที่รองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงครั้งละไม่เกิน 20 คน หากไปช่วงที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นก็ต้องรอคิว แต่การบริหารจัดการค่อนข้างดี เพราะน้ำมีการไหลระบายตลอดเวลาและหลังจากแช่ในบ่อน้ำร้อนแล้วสามารถลงไปแช่น้ำเย็นธรรมชาติที่มีลักษณะคล้ายสปาบำบัดธรรมชาติสามารถผ่อนคลายได้อย่างดี นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถเที่ยวชมความงดงามของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ขึ้นอยู่ตามเส้นทางต่าง ๆ ในบ่อน้ำร้อนพรรั้ง ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงในบริเวณนี้ยังรวมไปถึงวัดบ้านหงาวที่มีพระพุทธรูปดีบุกองค์ใหญ่ที่สุดในโลกที่เปิดให้นักท่องเที่ยวมาสักการะเนื่องจากบริเวณแห่งนี้เป็นเหมือนแร่ดีบุก

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพรที่รับผิดชอบดูแลการท่องเที่ยวในจังหวัดระนองและจังหวัดชุมพร ซึ่งผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพรแนะนำว่า

“...อยากให้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมพรกับระนอง สองฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน นอกจากนักท่องเที่ยวจะนิยมไปท่องเที่ยวเกาะพยามที่จังหวัดระนองแล้ว ผมอยากแนะนำให้ลองไปที่เกาะพิทักษ์ที่มีการท่องเที่ยวชุมชนเน้นการอนุรักษ์และการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวมากมาย ทั้งการปั่นจักรยานรอบเกาะ ...” อุทัย วรรณาสกุล (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2556)

ด้วยบทบาทความรับผิดชอบสองจังหวัด ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพรจึงพยายามเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองจังหวัด ทั้งนี้ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดระนอง ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร กล่าวว่า

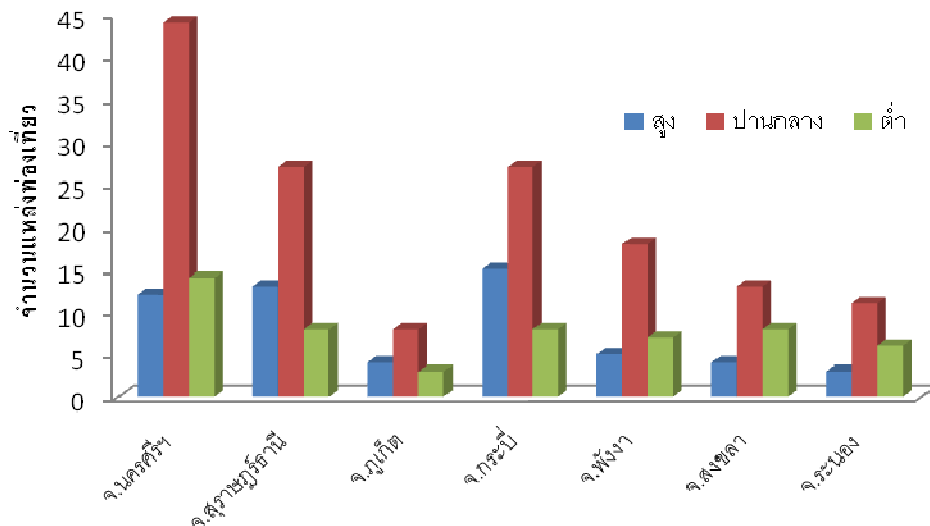
“...แหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่น่าสนใจจังหวัดระนองคือ หมู่เกาะกำ ที่รวมเกาะกำน้อย เกาะกำใหญ่ เกาะญี่ปุ่น เกาะค้างคาว นักท่องเที่ยวสามารถดำน้ำและกินอาหารทะเลที่สดและตัวใหญ่มากอย่างไม่เคยเห็นมาก่อน ทะเลสวยมาก...” อุทัย วรรณาสกุล (สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2556)

หมู่เกาะกำ เป็นหมู่เกาะที่คนส่วนหนึ่งเข้าใจว่าเป็นหมู่เกาะในจังหวัดพังงา แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วเป็นหมู่เกาะที่อยู่ในเขตของจังหวัดระนอง ซึ่งจากการสอบถามผู้จัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะกำนั้นพบว่านักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยเดินทางไปจากท่าเรือที่จังหวัดระนองด้วยเรือหางยาวที่มีค่าเช่าเรือลำละ 2,000 บาท สามารถนั่งได้ 8 – 10 คน เฉลี่ยคนละ 200 บาท

ตอนที่ 3 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

ทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะถูกนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อีกด้วย ทั้งนี้ในปัจจุบันด้วยบริบทของปัจจัยเกี่ยวเนื่องทั้งสถานการณ์ทางสังคม ภาวะเศรษฐกิจโลก รวมไปถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้แนวโน้มการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในตลาดโลก เข้มข้นมากขึ้นปัจจัยทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวจึงยิ่งทวีความสำคัญในการที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดนักท่องเที่ยว การศึกษาค้นคว้าได้ทำการประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้ 3 ด้านคือ ศักยภาพด้านคุณค่า ความสวยงาม ความดึงดูดใจ ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสภาพปัญหาในแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยตัวแทนทั้งในกลุ่มผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยว ให้ทำการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ครั้งนี้มีทั้งหมด 250 แห่งจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035 แห่ง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 ระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้จำแนกตามรายจังหวัด

จากผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน (ภาพที่ 26) และส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต และโดยมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติต่างๆ เช่น อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน น้ำตกร้อน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพังงาที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน และหมู่เกาะสุรินทร์

ภาพที่ 26 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่มีศักยภาพโดยรวมสูง

จากผลการศึกษาพบว่ากระบี่ เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ชายหาด เกาะ น้ำตก น้ำพุร้อน รวมทั้งป่าชายเลนโดดเด่นที่สุดในภาคใต้ จากผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านความสวยงาม และมีคุณค่าในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในระดับสูง แต่ศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ โดยผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่

มีความสวยงาม ดึงดูดใจและเหมาะกับการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับสูงกระจายอยู่ตามบริเวณหมู่เกาะและชายฝั่งทะเล ซึ่งครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงมานานของจังหวัดกระบี่ เช่น หมู่เกาะพีพี อ่าวมาหยา และ 4 หมู่เกาะ (เกาะไก่ เกาะปอดะ หาดไร่เลย์ และทะเลแหวก) ที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยจำนวนมากเดินทางจากท่าเรือในจังหวัดกระบี่ และท่าเรือจากจังหวัดภูเก็ต หรือนักท่องเที่ยวจากเขาหลัก จังหวัดพังงา โปรแกรมท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงที่เหมาะสมกับโปรแกรมในลักษณะวันเดียว (One-day trip) ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทหมู่เกาะอื่น เช่น หมู่เกาะพีพี หมู่เกาะลันตา จะเป็นโปรแกรมทัวร์ที่มีการพักค้างในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้สามารถแบ่งกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1: เกาะลันตาและหมู่เกาะบริวาร ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงจะอยู่ในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา เช่น เกาะห้า เกาะหงู เกาะรอกนอกและเกาะรอกใน กองหินม่วงและกองหินแดง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงมีระบบนิเวศใต้น้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายของทรัพยากรและกิจกรรม ทั้งดำน้ำตื้นและดำน้ำลึก ทั้งนี้ข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยวคือศักยภาพในการบริหารจัดการบริเวณโดยรวมของเกาะลันตาทั้งการกำจัดขยะ และการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวบริเวณหมู่เกาะพีพี เป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งที่มีศักยภาพด้านความสวยงามและความดึงดูดใจสูง แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ได้แก่ เกาะพีพีดอน พีพีเล อ่าวมาหยา อ่าวลิ๊ะซามะ อ่าวปิเล๊ะ ถ้ำไวกิ้ง เกาะไม้ไผ่ ซึ่งเป็นแหล่งเที่ยวหลักอีกกลุ่มหนึ่งของจังหวัดกระบี่ ทั้งนี้ในส่วนของศักยภาพด้านการบริหารจัดการโดยภาพรวมนั้นค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำเช่นเดียวกับหมู่เกาะลันตา ซึ่งประสบปัญหาด้านภูมิทัศน์ทางกายภาพและปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเกาะ

กลุ่มที่ 3: แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมานาน เป็นศูนย์กลางที่รองรับการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดกระบี่ซึ่งมีศักยภาพในการรองรับด้านความดึงดูดใจสูง แต่การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำคือบริเวณ อ่าวนาง หาดไร่เลย์ หาดนพรัตนธารา คลองม่วง อำเภอเมือง รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง เช่น เกาะปอดะ เกาะไก่ ทะเลแหวก สุสานหอย 75 ล้านปี เป็นต้น

กลุ่มที่ 4: แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยวที่ล้นมาจากอ่าวนาง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวบริเวณ อ่าวท่าเลน ซึ่งมีศักยภาพสูงในด้านของความหลากหลายในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่โดดเด่นคือการพายคายัค อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักอื่นๆ เช่น เกาะยาว เกาะห้อง เกาะรังนก เขาชนาน้ำ เกาะไร่ ทั้งนี้บริเวณดังกล่าวเริ่มมีการจัดจอบ และพัฒนาพื้นที่รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก รวมไปถึงท่าเรือเอกชนเพื่อเตรียมรับการขยายตัว

กลุ่มที่ 5: แหล่งท่องเที่ยวที่รองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดกระบี่ที่ตั้งอยู่ในบริเวณรอยแยกตัวของเปลือกโลกทำให้จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธารน้ำร้อนและกลุ่มนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการประกอบกิจกรรมแช่น้ำ เล่นน้ำ และพักผ่อน ได้แก่ น้ำพุร้อนเค็ม น้ำตกร้อน และสระมรกต ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้จัดอยู่กลุ่มที่มีศักยภาพสูงด้านคุณค่าของทรัพยากรทั้งในด้านของความสวยงาม หายากมีเฉพาะพื้นที่ เหมาะแก่การประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว โดยน้ำพุร้อนเค็มเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในกลุ่มนี้ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมารองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย สำหรับศักยภาพด้านการบริหาร

จัดการนั้นค่าคะแนนที่ได้น้อยคือทางด้านความกลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวกที่พัฒนา และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนในการป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ 6: แหล่งท่องเที่ยวชุมชน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการจัดการและให้บริการโดยชุมชนท้องถิ่นนั้นมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่จัดการโดยภาครัฐ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน อาทิ ชุมชนบ้านเกาะกลาง กลุ่มโฮมสเตย์เกาะลันตา ในกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเดิมมีศักยภาพในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดอัตลักษณ์และสินค้าทางการท่องเที่ยวคล้ายคลึงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั่วไปในภูมิภาค โดยเน้นการให้บริการที่พักชุมชน (Homestay) ทั้งนี้มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ภายใต้การบริหารจัดการโดยชุมชน คือเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนอ่าวลึก ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับสูง ได้แก่ หาดทรายร้อน การสปาด้วยโคลนร้อน การงมหอยตลับ รวมทั้งนำชมเกาะกาโรส หมู่เกาะห้อง ถ้ำเพชร ถ้ำผีหัวโต ถ้ำลอดเหนือ-ใต้ โดยภาพรวมแม้การท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดกระบี่ไม่ได้มีศักยภาพสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในภูมิภาค แต่เนื่องจากศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่น หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้มีการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืนภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชนแล้วก็จะสามารถที่จะเติบโตได้ในอนาคต

กลุ่มที่ 7: แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี อาทิ วัดถ้ำเสือ ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวจีน และอาเซียนอื่นๆ โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางสักการะและขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพียงแต่ต้องมีการสร้างเรื่องราวและตำนานในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 27 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

ทั้งนี้พบว่าจังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูง โดยพบว่าการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดอันดามันมีศักยภาพด้านการจัดการและการรวมกลุ่มในลักษณะของเครือข่าย โดยมีการประสานงานและกระจายนักท่องเที่ยวตามลักษณะลูกค้าและศักยภาพการรองรับของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มบ้านโคกไคร กลุ่มบ้านบางพัฒนา กลุ่มชุมชนเกาะยาวน้อย กลุ่มชุมชนเกาะนก กลุ่มชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่ เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มชุมชนดังกล่าวมีการประสานงานและส่งต่อนักท่องเที่ยวซึ่งกัน

และกันโดยพิจารณาจากเงื่อนไขของกิจกรรม ความโดดเด่นและขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มชุมชนบ้านโคกไคร (ภาพที่ 27) มีความโดดเด่นและได้เปรียบด้านที่ตั้งซึ่งอยู่ในแหล่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวสวยงาม ทั้งหาดทรายร้อน ปูมดแดง รวมไปถึงทัศนียภาพของสองฝั่งคลองที่นักท่องเที่ยวสามารถชมการประมงพื้นบ้าน การเลี้ยงปลาในกระชัง แต่กลุ่มนี้มีข้อจำกัดด้านที่พักนักท่องเที่ยว จึงรับนักท่องเที่ยวเพื่อนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หรือ รับเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มากโดยพักในโฮมสเตย์ที่รองรับได้ไม่เกิน 10 คน ถ้าหากนักท่องเที่ยวจำนวนมากและต้องการพักค้างด้วย ทางกลุ่มจะส่งต่อไปยังกลุ่มโฮมสเตย์บ้านบางพัฒนา และหากเป็นนักท่องเที่ยวฮันนีมูนหรือกลุ่มที่ต้องการกิจกรรมหลากหลาย ต้องการพักค้างนานจะถูกส่งต่อไปยังเกาะยาวน้อยเป็นต้น

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสงขลาโดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศนั้นกลับมีสัดส่วนของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในปริมาณที่น้อย ทั้งนี้เนื่องจากในจังหวัดดังกล่าวแม้มีปริมาณแหล่งท่องเที่ยวที่น้อยกว่าจังหวัดอื่น แต่มีความโดดเด่นและกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวสูง มีการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตที่ผลการศึกษาระบุให้เห็นว่ามีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย แต่อาศัยการกระจายนักท่องเที่ยวที่พักค้างในภูเก็ตไปใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆ เป็นฐานในการประกอบกิจกรรมในลักษณะของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมดำน้ำ ล่องเรือสำราญ นั่งช้าง เดินป่า ในพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพสูงและมีความโดดเด่นทางด้านกิจกรรมดังกล่าว อาทิ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดพังงา เป็นต้น ส่วนจังหวัดสงขลาเน้นทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพสูงและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอยู่ใน อ.หาดใหญ่ ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านการเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้า มีอาหาร สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และเทศกาลกินเจ เป็นสิ่งดึงดูดหลัก ทั้งนี้ในส่วนของคุณภาพในแต่ละด้านนั้นมีรายละเอียดในแต่ละตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

3.1 ศักยภาพด้านความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความดึงดูดใจซึ่งครอบคลุมปัจจัยทั้งด้านคุณค่า ความสวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่กระจายอยู่ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทย โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่ อยู่ในฝั่งทะเลอันดามัน โดยเฉพาะจังหวัดกระบี่ โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางทะเล ได้แก่ อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี ส่วนทางฝั่งอ่าวไทยจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในลักษณะของพื้นที่ป่าเขา โดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติเขาลง และอุทยานแห่งชาติเขาสก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละตัวชี้วัดศักยภาพปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้โดยทั่วไปมีค่าคะแนนเฉลี่ยของศักยภาพทางด้านความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพในระดับสูงกว่าปัจจัยอื่น ทั้งนี้พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ส่วนใหญ่ยังคงมี ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในระดับสูง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านนี้โดดเด่นตัวอย่างเช่น สระมรกต หาดทรายร้อน น้ำตกร้อน ทะเลใน เส้นทางชมปลาโลมาสีชมพู โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน (ภาพที่ 28) และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์

ภาพที่ 28 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา

นอกจากนี้ในส่วนของปัจจัยชี้วัดทางด้านความหลากหลายของระบบนิเวศ ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ต้นไม้ สัตว์ป่าและพืชพรรณต่างๆ รวมไปถึงโอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า และ/หรือสัตว์น้ำในทะเลนั้นพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านนี้ค่อนข้างน้อย โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพในด้านดังกล่าวสูงคือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ห่างไกลหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในหมู่เกาะต่างๆ เช่น เกาะต่างๆในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา ได้แก่ กลุ่มเกาะห้า กลุ่มเกาะหินแดง และกลุ่มเกาะโหล่ง รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทป่าเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์และยังคงความหลากหลายทางชีวภาพสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านสัตว์ป่า พืชพรรณและระบบนิเวศป่าดิบชื้นซึ่งเป็นลักษณะเด่นของป่าทางภาคใต้ ได้แก่แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางบกในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเส้นทางเดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาลงพที่มีจุดเด่นทางด้านพรรณไม้หายากเช่น มหาสดำ กล้วยไม้ป่า และอุทยานแห่งชาติเขาสก ซึ่งมีบัวผุดเป็นจุดเด่นทางด้านพืชพรรณทั้งสองพื้นที่มีค่าคะแนนความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่นหายากใกล้สูญพันธุ์สูงกว่าพื้นที่อื่น (ภาพที่ 29)

ภาพที่ 29 ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพรรณและสัตว์ป่า

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพทางด้านคุณค่าและความดึงดูดทางวัฒนธรรมสูงนั้นกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดต่างๆ ของพื้นที่ศึกษา โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นสิ่งดึงดูด ทั้งในรูปแบบของประเพณี เช่น งานบุญเดือนสิบและการแห่ผ้าขึ้นธาตุของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาพที่30) ประเพณีลอยเรือ ของหมู่เกาะลันตาจังหวัดกระบี่ เทศกาลกินเจในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

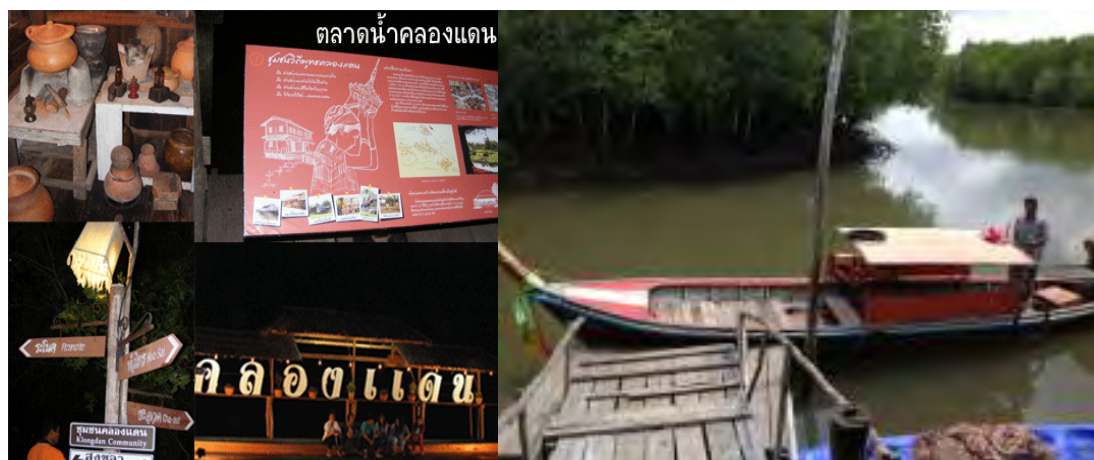
ภาพที่ 30 สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและประเพณีจังหวัดนครศรีธรรมราช

แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่พบว่า มีสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด และมีวัฒนธรรม วิถีชีวิต เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การเลี้ยงปลาในกระชัง มาเพิ่มมูลค่าและความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ชุมชนเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ (ภาพที่ 31)

ภาพที่ 31 การย้อมผ้าบาติก ชุมชนเกาะกลาง

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพทั้งในด้านประเพณี วัฒนธรรมและการเป็นพื้นที่เชื่อมต่อหรือรอยต่อระหว่างจังหวัด เช่น ตลาดน้ำคลองแดน (ภาพที่ 32) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดสงขลา ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ดังกล่าวให้บริการโฮมสเตย์และมีกิจกรรมการขายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การแสดงรำโนราห์เป็นต้น

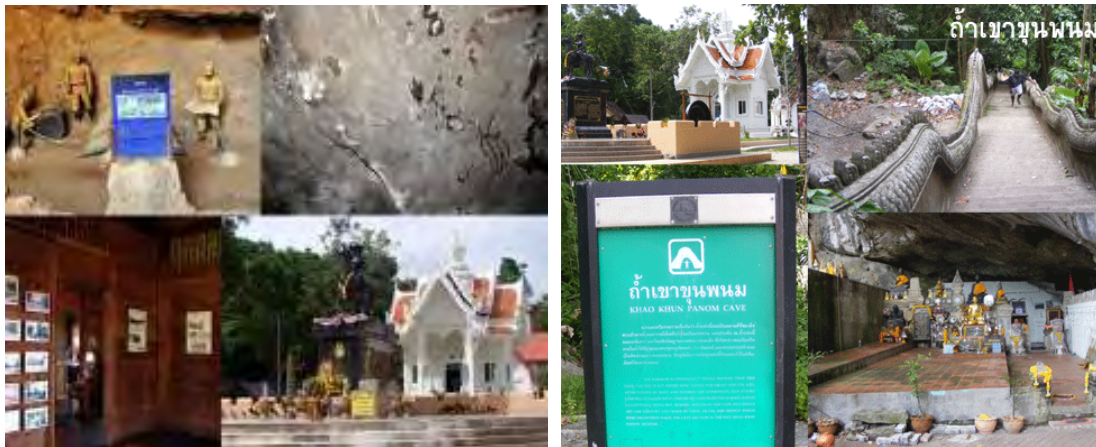
ภาพที่ 32 ตลาดน้ำคลองแดน และทุ่งหิ่เพ็ง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูงในพื้นที่ภาคใต้

นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภท “ตลาดน้ำ” (ภาพที่ 33) และ “ถนนคนเดิน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยอาศัยกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทจับจ่าย ซื้อสินค้าที่ระลึก และอาหารของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจและได้รับความนิยมในจังหวัดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นการรำโนราห์ให้นักท่องเที่ยวได้ชม แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพความดึงดูดใจสูง ได้แก่ ถนนคนเดินในหมู่บ้านชาวประมงบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย ตลาดน้ำคลองแห และตลาดน้ำคลองแดน เนื่องจากเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีการพัฒนาขึ้นโดยมีการกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์โดยเน้นสินค้าท้องถิ่น มีมาตรการในการบริหารจัดการให้กิจกรรมและสินค้าทางการท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว

ภาพที่ 33 ตลาดน้ำคลองแห จังหวัดสงขลา

นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้มีศักยภาพด้านคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีสูง ดังเห็นได้จากภาพที่ 34 ร่องรอยประวัติศาสตร์มนุษย์ยุคเก่ากับภาพเขียนสีบนผนังถ้ำในจังหวัดกระบี่ รวมไปถึงการแสดงหุ่นจำลองชีวิตของทหารญี่ปุ่นในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในจังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกับตำนานวัดเขาขุนพนมที่มีหลักฐานและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเสด็จมาสู่จังหวัดนครศรีธรรมราช พร้อมกับเรื่องราวของขุนนางเมืองนคร หัวเมืองหลักที่มีขุนนางจากอยุธยาหรือจากกรุงเทพมหานครมาปกครองจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นออกญาเสนาภิมุข หรือยามาตะ นางามาซะ ขุนนางอโยธยาชาวญี่ปุ่น หรือขุนนางอื่น ๆ ที่เป็นคนไทย

ภาพที่ 34 แหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ที่มีปัจจัยทางด้านจำนวนและความหลากหลายของประเภททรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวสูง ซึ่งถ้าหากมีการพัฒนากิจกรรมที่หลากหลายและมีการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวก็จะก่อให้เกิดความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวสูงด้วย ทั้งนี้ปัจจุบันนอกจากแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้วยังมีการจัดงานเทศกาลขึ้นมาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชื่นชอบกิจกรรมบันเทิง โดยกิจกรรมดังกล่าวตัวอย่างเช่น กิจกรรมปาดัซายหาดแอมเพอร์มูล ณ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเน้นความสนุกสนาน โดย

มีแนวคิดที่จะพัฒนาให้เป็นกิจกรรมประจำปี โดยมีการกวดขันเรื่องยาเสพติด เพื่อไม่ให้มีภาพลักษณ์ด้านลบเช่นในหลายพื้นที่ ซึ่งในแต่ละเดือนจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมนี้จำนวนมาก ดังแสดงในภาพที่ 35

ภาพที่ 35 กิจกรรมปาร์ตี้ชายหาด Apple Moon Party

ในขณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในฝั่งอ่าวไทยเนื่องจากเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของบริเวณนี้คือเกาะสมุยที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียงได้ ไม่ว่าจะเป็นหมู่เกาะอ่างทอง เกาะแตน เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานบริหารจัดการการท่องเที่ยวต้องการผลิตภัณฑทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวรวมทั้งต้องการสร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์คุณภาพ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่าแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวบริเวณฝั่งอ่าวไทยนี้ได้คือ เกาะพะลวย ซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่ 6 ต.อ่างทอง อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี โดยพื้นที่เกาะส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง รวมไปถึงถนนคนเดินบริเวณชุมชนประมงบ่อผุด กิจกรรมการปั่นจักรยานรอบเกาะหรือที่เรียกว่าโครงการปั่นเกาะและการท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ในการร่วมปลูกมะพร้าวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเกาะสมุยให้มีพื้นที่เพิ่มมากขึ้นและจะเป็นเอกลักษณ์ของเกาะสมุยต่อไป

3.2 ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว

สำหรับศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละตัวชี้วัดนั้น ผลการศึกษาพบว่าด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งปริมาณและความหลากหลายนั้นพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในภาคใต้มีศักยภาพที่จะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรฐานเดิมที่มีอยู่แล้วได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายและอุดมสมบูรณ์เช่นจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้งนี้การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ให้มีความหลากหลายจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและขยายเวลาในการพักค้างให้นานขึ้น แต่ทั้งนี้กิจกรรมใหม่ที่พัฒนาขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ให้สอดคล้องทั้งบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของนักท่องเที่ยว และแม้แต่

แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแต่ยังขาดกิจกรรมท่องเที่ยวเช่น เกาะสมุยเอง ก็มีศักยภาพในการพัฒนา กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้จากทรัพยากรเดิม ทั้งการปั่นจักรยานรอบเกาะ โดยมีการพัฒนาจุดท่องเที่ยวสำหรับแวะพักที่มีกลิ่นอายของความเป็นชุมชนประมงเดิมให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมในลักษณะของหมู่บ้านประมง การท่องเที่ยวสีเขียวบนเกาะพะลวย การสร้างกิจกรรมถนนคนเดินบ่อผุดที่ดึงดูดผู้ประกอบการท้องถิ่นมาขายสินค้าและอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพในหัวข้อย่อยด้านความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นนั้นพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางฝั่งทะเลอันดามันในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่และพังงา จะมีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงกันมากกว่าทางฝั่งอ่าวไทย โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสวยงามและดึงดูดใจสูง จะตั้งอยู่ไม่ไกลกันมาก สามารถเชื่อมร้อยเข้าเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวได้ทั้งภายในจังหวัดและภายในภูมิภาคได้ ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นสูงคือ พื้นที่ 4 หมู่เกาะ (ไร่เลย์ เกาะไก่ เกาะปอดะ และทะเลแหวก) อ่าวท่าเลน ของจังหวัดกระบี่ กับหาดโคลนร้อนที่เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับจังหวัดพังงา และสามารถจัดโปรแกรมท่องเที่ยวต่อไปยังพื้นที่อื่นทั้งในพังงาและกระบี่ได้อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในโปรแกรมของผู้ประกอบการที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางมาจากจังหวัดภูเก็ตอีกด้วย ทั้งนี้พื้นที่ในลักษณะนี้มีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการที่ซับซ้อนเนื่องจากมีกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลากหลายจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการและให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่

ภาพที่ 36 แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสูงและมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

สำหรับผลการวิเคราะห์ถึงศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความใกล้ไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่ศูนย์กลาง ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกโอกาสในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติโดยตามทฤษฎีนั้น ปัจจัยด้านความยากง่ายในการเข้าถึง หรือความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญซึ่งผลการวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางบกในความดูแลของหน่วยงานบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นหรือแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนทั่วไปจะสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีถนนคอนกรีตและมียานพาหนะในลักษณะของรถโดยสาร รถเช่า หรือสามารถเข้าถึงโดยรถยนต์ส่วนตัวสะดวกสบาย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางบกประเภทน้ำตก ป่าเขา ยอดเขา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในลักษณะผจญภัยหรือกึ่งผจญภัยนั้น มีข้อจำกัดใน

การเข้าถึง ทั้งทางด้านถนนและยานพาหนะให้บริการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยภาพรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวทางบกส่วนใหญ่ศักยภาพด้านการเข้าถึงอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง ทั้งนี้ตัวอย่างยานพาหนะที่ให้บริการในพื้นที่ภาคใต้ทั้งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและภายในแหล่งดังภาพที่ 37

การเข้าถึงภูเขาหญ้า จังหวัดระนองด้วยรถยนต์ที่นักท่องเที่ยวนำมาเอง

การเข้าถึงอ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่ โดยรถสองแถวคลาสสิกแบบโบราณและรถสามล้อ สำหรับนักท่องเที่ยวในเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

เรือหางยาวที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 37 ยานพาหนะโดยสารทางการท่องเที่ยว

สำหรับขนาดเนื้อที่หรือพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวนั้น พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดทางฝั่งทะเลอันดามันจะมีศักยภาพสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวทางฝั่งอ่าวไทย เนื่องจากสภาพพื้นที่และสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้มีพื้นที่ชายหาดเป็นแนวยาวทั้งนี้กิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในพื้นที่ภาคใต้ที่อาศัยขนาดเนื้อที่ประกอบกิจกรรมคือการพักผ่อนในบรรยากาศ

สงบ อาบแดด และชมทิวทัศน์ โดยจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดกระบี่จะมีพื้นที่หาดทรายที่สวยงาม ทรายละเอียด พื้นที่พอเหมาะกับการอาบแดดของนักท่องเที่ยว(ดังภาพที่38)

ภาพที่ 38 ลักษณะพื้นที่ที่มีขนาดพื้นที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดในด้านเนื้อที่หรือมีศักยภาพต่ำทางด้านขนาดพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมนั้นจะส่งผลให้ศักยภาพโดยรวมของแหล่งลดลงแม้แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะมีความสวยงามและดึงดูดใจ แต่ความแออัดจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางจิตวิทยาและจำนวนนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะเกินขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยา (Psychological Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นที่จำกัดโดยสภาพทางธรรมชาติหรือสัณฐานรูปทรงของพื้นที่ทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดก็เช่น บริเวณเขาพิงเขา หรือเขาตะปู จังหวัดพังงา ดังภาพที่ 39

ภาพที่ 39 ข้อจำกัดด้านเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

3.3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

โดยปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย องค์การปกครองท้องถิ่น องค์การส่วนภูมิภาค และองค์กรส่วนกลางศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบ่งเป็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาตรการในการจัดการและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อัน

เนื่องมาจากการท่องเที่ยวการจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวจากการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งถูกนำไปเสนอขายโดยขาดการวิเคราะห์หรือวางแผนด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ผู้ประกอบการจากหลายจังหวัดนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ โดยขาดการให้ความสำคัญกับแนวคิดความยั่งยืนร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น โปรแกรมการท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะในจังหวัดกระบี่ที่มีการนำนักท่องเที่ยวจากจังหวัดกระบี่โดยขึ้นเรือที่หาดนพรัตน์ธารา นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดภูเก็ตและพังงาเข้าไปท่องเที่ยวด้วยทำให้ในแต่ละวัน แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 หมู่เกาะ ต้องรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากและสิ่งที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลยคือผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปริมาณขยะที่ตกค้างในพื้นที่ อย่างไรก็ตามแม้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งโดยเฉพาะหมู่เกาะลันตาและหมู่เกาะพีพี ในจังหวัดกระบี่มีปัญหาในการจัดการขยะ แต่ในพื้นที่บริเวณอ่าวไร่เลย์ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงแรม ที่พักของเอกชนนั้นพบว่ามีศักยภาพสูงในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือกันของผู้ประกอบการบริเวณนั้นในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมโรงแรม มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าบริเวณอ่าวน้ำเมา มีการลำเลียงขยะออกไปกำจัดบนฝั่ง (ภาพที่ 40) สภาพพื้นที่มีความสะอาด เป็นระเบียบ และเงียบสงบ

ภาพที่ 40 การจัดเก็บและลำเลียงขยะกลับขึ้นไปกำจัดบนฝั่ง

นอกจากนี้ยังพบว่าหาดโคลนร้อน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกระบี่ ได้มีการใช้ประโยชน์จากผู้ประกอบการที่อยู่ในจังหวัดภูเก็ตและพังงาเช่นเดียวกัน ซึ่งหาดโคลนร้อนนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเปราะบางค่อนข้างสูง ต้องการการควบคุม วางแผน และบริหารจัดการไม่ให้มีการนำสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ใช่วัตถุตามธรรมชาติ เช่น แก้ว ไม้ เศษขยะเข้าไปเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว สำหรับตัวชี้วัดศักยภาพด้านมาตรการในการจัดการและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวโดยการให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวพบว่า แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชน อาทิ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับธุรกิจท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวและชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่การเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

สำหรับปัจจัยที่วัดด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการทางด้านการให้บริการสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน อาทิ ถนน และเส้นทาง การคมนาคมขนส่ง การรักษาความปลอดภัย การดูแลด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวผลการประเมินศักยภาพพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะการบริการที่พัก อาหารและธุรกิจเกี่ยวเนื่องซึ่งมีปัญหาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งที่พักส่วนใหญ่ให้บริการโดยหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่ เช่น ที่พักในอุทยานแห่งชาติซึ่งมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันตามความต้องการของนักท่องเที่ยวดังภาพที่ 41

ภาพที่ 41 การบริการที่พักของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์

บริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย

ภาพที่ 42 การบริการด้านอาหาร

การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการประกอบกิจกรรม และป้ายห้ามเพื่อความปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีศักยภาพต่ำ คือป้ายชำรุด เช่น ป้ายห้ามเล่นน้ำ ป้ายน้ำวน ซึ่งไม่สามารถใช้งานได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของนักท่องเที่ยวและกระทบกับศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยว

ภาพที่ 43 แสดงป้ายและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินศักยภาพตัวชี้วัดเกี่ยวกับการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถังขยะ ป้ายห้าม ป้ายสื่อความหมาย รวมถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ให้บริการข้อมูล ข่าวสารอันจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านนี้ต่ำ ป้ายในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเสื่อมโทรมโดยเฉพาะป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกสถานที่ และป้ายบอกทิศทางที่ขาดการดูแลรักษา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวหรือการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตัวที่ดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 44 ตัวอย่างป้ายที่ชำรุด

ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่จะให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่เคยได้งบประมาณก่อสร้างอาคารศูนย์บริการแต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ ไม่มีผู้รับผิดชอบดูแล ปลอมยให้ร้างและทรุดโทรม (ดังภาพที่ 45) ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของชมรม สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

ภาพที่ 45 แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในระดับต่ำ

นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งแม้จะมีศักยภาพสูงด้านการบริการพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามาโดยเฉพาะในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นแต่ส่วนใหญ่มีศักยภาพปานกลางถึงต่ำด้านการพัฒนาระบบป้ายของแหล่งท่องเที่ยว โดยในหลายจังหวัดเช่น จังหวัดนครศรีธรรมราชมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดป้ายบอกสถานที่ ป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน รวมถึงป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงจุดบริการต่างๆ เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ และที่สำคัญที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้ส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาและปรับปรุงระบบสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการเช่นห้องน้ำสำหรับผู้พิการรถเข็นมีบริการเส้นทางสำหรับผู้พิการอันจะเป็นการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ทัดเทียมนานาชาติ

โดยในส่วนจากร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกมีศักยภาพในระดับปานกลาง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมจะมีศักยภาพในการพัฒนาสินค้าที่ระลึกที่มีความโดดเด่น โดยสินค้าที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารของแต่ละจังหวัดแสดงดังตารางที่ 4 - 17

ภาพที่ 46 ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึก ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดนครศรีธรรมราช			
1. เครื่องถมนคร	เป็นหัตถกรรมสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักแพร่หลาย มีลวดลายสวยงามต่างๆให้เลือกมากมาย สินค้าเครื่องถมได้แก่ แหวน สร้อยคอ กำไล ขัน พาน และถาด	ถนนท่าช้าง หลังสนามหน้าเมือง บริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และ ในบริเวณตลาดท่าวัง	เครื่องประดับและ ของตกแต่งบ้าน
2. สร้อยนะโมร้อยเงินและ สร้อยสามกษัตริย์	เป็นงานฝีมือที่ตกทอดกันมาช้านานด้าน ช่างเงินของชาวนครศรีธรรมราชที่ ประดิษฐ์ถักร้อยสร้อยนานาชนิด มีทั้งเงิน ทอง และสามกษัตริย์ (คือ เงิน ทอง นาก)	ถนนท่าช้าง หลังสนามหน้าเมือง	เครื่องประดับ
3. ตัวหนังตะลุง	เป็นงานฝีมือ ของชาวนครศรีธรรมราช โดยการนำหนังวัวหรือหนังแพะดิบ มาแกะเป็นรูปตัวละครต่างๆ ในหนังตะลุง ลวดลายมีความประณีต สวยงาม	บริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	ของที่ระลึก
4. เครื่องจักสานย่านลิเภา	เป็นงานฝีมือของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีมานานมากกว่า 100 ปี ย่านลิเภา เป็นพืชเถาที่ขึ้นในที่ชื้น ดินเหนียว มีความทนทาน ชาวบ้านจึงนำมาสานเป็น เครื่องใช้สอยแทนหวาย เช่น กระเป่าถือ กล่องยาเส้น ปั่นชา เป็นต้น บางชิ้น จะมีการเลี่ยมนก เงิน ถมทอง หรือทอง ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า	บ้านหมน ตำบลท่าเรือ,บ้านนา เคียน ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช และครอบครัว ทหารในค่ายวิชารัฐ	เครื่องจักสาน
5. ขนมลา ชนิดต่างๆ	ขนมลา เป็นขนมที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีรูปแบบที่ หลากหลาย และหลายรสชาติ แต่ยังคงความอร่อยไว้เช่นเดิม	บริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	อาหาร

ตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดสุราษฎร์ธานี			
1. ผ้าไหมพุมเรียง	เป็นงานหัตถกรรมที่มีความสวยงามด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมพุมเรียงได้แก่ ลายราชวัตร ลายดอกพิกุล ลายดอกโคม ลายนพเก้า และลายยกเบ็ด	77 หมู่ที่ 2 ตำบลพุมเรียง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทร. 08-1838-4772 , 077-454781	เครื่องนุ่งห่ม
2. ไข่เค็มไชยา	เป็นไข่เค็มที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทำจากไข่เป็ดมีไข่แดงมาก รสชาติอร่อย สามารถเก็บไว้ได้นาน สามารถทำเป็นอาหารได้หลากหลายเมนู ราคาไม่แพง	กลุ่มผลิตและจำหน่ายไข่เค็มไชยา โทร. 0-7738-1712 ชมรมไข่เค็มทิพวรรณ โทร. 0-7743-1580	อาหาร
3. ผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา	เป็นงานฝีมือ ของชาวนาสาร โดยนำใบยางพารามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ฝีเสื้อ ดอกไม้ เป็นต้น	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอนาสาร โทร. 0-7734-1110 และร้านขายของที่ระลึกต่างๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี	ของที่ระลึก

ตารางที่ 6 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดภูเก็ต

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดภูเก็ต			
1. น้ำพริกกุ้งเสียบ	เป็นน้ำพริกแห้งตำกับกุ้งเสียบ นิยมรับประทานคู่กับผักสดต่างๆ รสชาติอร่อย เก็บไว้ได้นาน ราคาไม่แพง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร "กรทอง" 59 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โทร.081-922-2998,076-216147	อาหารสำเร็จรูป
2. สับปะรดภูเก็ต	เป็นสับปะรดพันธุ์พื้นเมืองที่มีรสชาติหวานกรอบอร่อย ต่างกับสับปะรดที่อื่น	หาซื้อได้ในตลาดทั่วไปใน จังหวัดภูเก็ต	ผลไม้
3. เม็ดมะม่วงหิมพานต์	เป็นผลิตภัณฑ์อาหารอย่างหนึ่ง ที่นิยมซื้อกันเป็นของฝากทั้งในรูปอบแห้ง ทอด ฉาบ และอื่นๆ	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร "กรทอง" 59 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โทร.081-922-2998, 076-216147	อาหารสำเร็จรูป
4. ไข่มุกเกาะรังใหญ่	เป็นไข่มุกแท้ มีความสวยงาม และมีเลือกสรรหลายรูปแบบ	ร้านไข่มุกเกาะรังใหญ่ 30/5 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โทร.081-797-0241,0-7623-8566	ศิลปะประดิษฐ์ และ ของที่ระลึก
5. ขนมพริกไทย	เป็นขนมพื้นเมืองของจังหวัดภูเก็ต ใช้รับประทานเป็นอาหารว่างร่วมกับน้ำชา มีความกรอบและอร่อย	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร "กรทอง" 59 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โทร.081- 922-2998, 076-216147	อาหาร
6. ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก	เป็นผ้าบาติกที่มีสีสันและลวดลายที่สวยงาม สะท้อนให้เห็นถึงความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	กลุ่มพัฒนาอาชีพมินดาบาติก 20/1 หมู่ที่ 2 ต.ไม้ขาว อ.ถลาง จ.ภูเก็ต โทร. 081-539-7646	เครื่องแต่งกาย

ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดกระบี่

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดกระบี่			
1. กาละแม (บ้านควนเคียร)	รสชาติหอมหวาน สามารถเก็บไว้ได้นาน ราคาไม่แพง	กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาร่วมใจพุดินนา 24/1 ม.2 ต.พุดินนา อ.คลองท่อม จ.กระบี่ โทร.075-643-476, 081-728-6127	อาหาร
2. เครื่องแกง (บ้านใหญ่)	เป็นเครื่องแกงที่มีรสชาติเข้มข้น อุดมไปด้วยสมุนไพรซึ่งมีในท้องถิ่น	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านใหญ่พัฒนา 39 หมู่ 3 ตำบลเขาพนม อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ โทร.086-689253, 075-603904	อาหาร
3. ส้มโชกุนส้มโชกุนศรีเจริญ	จุดเด่นของส้มโชกุนศรีเจริญ คือ หอม หวาน ชานนิ่ม	บริษัท ศรีเจริญ ฟิชชันวิน จำกัด 99 หมู่ 3 บ้านห้วยเลียด ต.เขาหิน อ.เขาพนม จ.กระบี่ โทร. 081-970-2639	ผลไม้
4. กุ้งเสียบยำสมุนไพร (จ๊อ)	รสชาติอร่อย สามารถเก็บไว้ได้นาน อุดมด้วยสมุนไพร	ร้านจ๊อ 149 หมู่ 3 ถ.กระบี่-เขาทอง ต.ไสไทย อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่ โทร.075-622-924	อาหารทะเลแปรรูป
5. กลุ่มเรือหัวโทงจำลอง	เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามและแสดงความเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของ จ.กระบี่	กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์เรือหัวโทง 4/2 หมู่ 4 ต.อ่าวนาง อ.เมือง จ.กระบี่ โทร.: 081-968-8532 , 075-637-390	หัตถกรรมของที่ระลึก
6. ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย	เป็นงานหัตถกรรมที่มีความสวยงามและความคงทน	บ้านไสไทย หมู่ที่ 4 บ้านไสไทย ต.ไสไทย อ.เมือง จ.กระบี่ ติดต่อ : นายสมบัติ เองฉ้วน โทร :075-630344	หัตถกรรมของที่ระลึก

ตารางที่ 8 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดพังงา

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดพังงา			
1. ดอกไม้จากใบยางพารา	เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่มีความประณีตสวยงาม	กลุ่มดอกไม้จากใบยางพารา 50/8 หมู่ 1 ต.กระโสม อ.ตะกั่วทุ่ง จ. พังงา โทร. 086-593-0973	หัตถกรรมของที่ระลึก
2. กาแฟโบราณบรรจุพร้อมดื่ม	เป็นกาแฟโบราณที่แปรรูปด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบโบราณ กลิ่นหอม รสชาติกลมกล่อม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทรัพย์สวนใหม่ 178/1 หมู่ 6 ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา โทร. 089-588-5830	อาหารสำเร็จรูป
3. เครื่องประดับไข่มุก	เป็นงานหัตถกรรมเครื่องประดับที่ทำจากไข่มุกแท้ มีความประณีตและสวยงาม	กลุ่มสตรีเกาะปันหยี 66/3 หมู่ 2 บ้านเกาะปันหยี ต.เกาะปันหยี อ.เมือง จ.พังงา โทร.089-725-7896	หัตถกรรมและของที่ระลึก
4. กะปิ แกงไตปลา	เป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป รสชาติอร่อย	กลุ่มสตรีแปรรูปอาหาร หมู่ 4 บ้านเหนือ ต.กะไหล อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา โทร.081-893-6479, 076-444-217	อาหารทะเลแปรรูป
5. ขนมทองม้วนยายแป้น	เป็นขนมทองม้วนที่มีความกรอบ รสชาติอร่อย	กลุ่มอาชีพบ้านเทพนิมิตร 1/1 หมู่ 3 ต.ถ้ำทองกลาง อ.ทับปุด จ.พังงา โทร.089-683-1237, 076-414-117	อาหาร

ตารางที่ 9 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสงขลา

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดสงขลา			
1. ข้าวเกรียบกุ้ง-ปลา	เป็นอาหารทานเล่นที่มีรสชาติอร่อย ทำจากกุ้งและปลาแห้งๆ	หาซื้อได้จากร้านค้าบริเวณถนนนครในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	อาหาร
2. ผ้าทอเกาะยอ	เป็นผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสงขลา มีลวดลายสวยงามหลากหลาย ลายเส้นละเอียดและมีความทนทาน เป็นที่นิยมของสุภาพสตรีทั่วไป	มีจำหน่ายตามร้านค้าบริเวณถนนนครในและถนนนางงาม จ.สงขลา	เครื่องนุ่งห่ม
3. ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปต่างๆ เช่น ลูกพรุน ถั่วพิตต้าชีส ไอ้แม่ต๊ะมะม่วงหิมพานต์	ราคาไม่แพง มีให้เลือกหลากหลายรูปแบบ	ตลาดกิมหยง หาดใหญ่	อาหาร
4. กรงนกเขา จ.สงขลา	เป็นหัตถกรรมที่มีความประณีตสวยงาม และมีรูปแบบให้เลือกหลากหลาย	บ้านสะกอม ตำบลสะกอม หมู่ 2 บ้านนา ตำบลบ้านนา และหมู่บ้านหัวดิน ตำบลป่าชิง อ.เมือง จ.สงขลา โทร.074-231-055, 074-238-518, 074-243-747	หัตถกรรม
5. กล่องเอนกประสงค์จากใบเตย	เป็นเส้นใยพืชที่มีความคงทนต่อสภาพแวดล้อม	กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาหัตถกรรมเส้นใยพืช 139-38 ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา โทร. 074-447-270, 081-196-6386	หัตถกรรม

ตารางที่ 10 ข้อมูลพื้นฐานด้านสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดระนอง

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดระนอง			
1. เม็ดมะม่วงหิมพานต์หรือกาหยู	เมล็ดใหญ่ มีความมัน เป็นพิเศษ และมีหลายรูปแบบให้เลือก เช่น อบเนย อบเกลือ และแบบเผา	สามารถหาซื้อได้ทั่วไป บริเวณตลาดสด ร้านขายของฝากในสวนสาธารณะรักษะวาริน อาทิเช่น ร้านนาริรัตน์ โทร. 077-823-7456,ร้านปรีชา โทร. 077-812-288 ร้านน้ำเสง โทร. 077-833-237 ร้านมุกอมรศิลป์ โทร. 077-821-058,	อาหาร
2. ซาลาเปาทับทึล	ซาลาเปาทับทึล มีเนื้อแป้งบางนุ่ม รสชาติอร่อย	มีจำหน่ายบริเวณสองฟากฝั่งของถนนเพชรเกษม เช่น ร้านอันหยกหย่วน โทร. 077-846-218-9 ร้านข้าวมันไก่และขนมจีบ โทร. 077-846-075	อาหาร
3. กาแฟสดคั่วบด	เป็นกาแฟที่มีกลิ่นหอม รสชาติกลมกล่อม	สามารถหาซื้อได้ที่ศูนย์สาธิตการตลาดของอำเภอเมืองระนอง หรือกลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านทุ่งมะพร้าว โทร. 081-701-1856	อาหาร
4. น้ำดื่มแร่ธรรมชาติระนอง	เป็นน้ำดื่มแร่ธรรมชาติที่สะอาด บริสุทธิ์ อีกหนึ่งสินค้า OTOP ที่ขึ้นชื่อของ จ.ระนอง	หาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป และโรงแรมจันทร์สมฮอท สปา โทร. 077-822-516-9 น้ำดื่มธารน้ำแร่ โทร. 077-821-155	อาหาร
5. ผลิตภัณฑ์หนังปลากระเบน	ผลิตภัณฑ์คุณภาพที่นำหนังปลากระเบนมาทำเป็นผลิตภัณฑ์หลากหลาย เช่น กระเป๋า เข็มขัด มีความคงทนมาก	สามารถหาซื้อได้ที่สนามบินจังหวัดระนอง	หัตถกรรม

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สินค้าที่ระลึก	ลักษณะเด่นของสินค้า	จุดจำหน่าย	ประเภทของสินค้า
จังหวัดระนอง			
6. ปูนิมอัดแข็ง	เป็นหนึ่งในสินค้า OTOP ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดระนอง ปูนิมเป็นปูที่โตเต็มที่ทำให้กระดองเก่าเล็กเกินไปจนต้องมีการลอกคราบจากนั้นนำมาแช่แข็ง เพื่อจัดจำหน่าย รสชาติอร่อยสามารถทำอาหารได้หลากหลายเมนู	นางหงส์ฟาร์มปูนิม อยู่บริเวณปากน้ำระนอง บ้านเขานางหงส์ โทร. 077-822-170 มีจำหน่ายบริเวณสนามบินจังหวัดระนอง และโรงแรมจันทร์สม ฮอท สปา	อาหาร

ตารางที่ 11 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดนครศรีธรรมราช			
1.ขนมจีนเส้นสด	เส้นขนมจีนที่มีความสด ทำให้เส้นมีความเหนียวนุ่มและมีน้ำยาที่เข้มข้น และมีให้เลือกหลากหลายรสชาติ พร้อมทั้ง ผักเหนาะ(ผักสดชนิดต่าง) ไว้เป็นเครื่องเคียง	ร้าน ขนมจีนเมืองคอน ถนนพานยม 23 ถนนพานยม (หัวมุมถนน) ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราชโทร.075-34261	เมนูทั่วไป
2. ข้าวยาเมืองนคร	เป็นอาหารที่ นำข้าวสวยมาผสมกับผัก สมุนไพร ผลไม้ เนื้อสัตว์ และมีการนำน้ำ “บูดู” คือน้ำที่มาจากการหมักปลา ตัวเล็กๆ มาผสมคลุกเคล้ากัน ทำให้มีรสชาติเข้มข้น	ร้านครัวนครขึ้นใต้ดิน ห้างโรบินสันโอเชียน นครศรีธรรมราช โทร.075-317197	เมนูทั่วไป
3. หมี่ผัดปากพนัง	หมี่ผัดปากพนัง เป็นอาหารขึ้นชื่อของ อำเภอปากพนัง ด้วยรสชาติที่อร่อย เข้มข้น	ร้าน บ้านชายคลอง ตลาดปากพนัง 3031 ถนนพานิชสัมพันธ์ ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก อำเภอปากพนัง โทร.075-333831	เมนูทั่วไป
4. มังคุดคัดเมืองนคร	มังคุดคัดจะมีสีขาวสะอาด กรอบ และรสชาติหวานมันอร่อยรับประทานได้ทั้งเนื้อและเมล็ด	ชุมชนสถานีรถไฟ นครศรีธรรมราช	เฉพาะฤดูกาล
5. ขนมลาเมืองคอน	เป็นขนมที่ทำจากแป้งข้าวเจ้า ผสม น้ำผึ้ง แล้วค่อย ๆ ละเลงลงบนกระทะน้ำมันที่ร้อนระอุ กลายเป็นแผ่นขนมลาที่มีเส้นเล็กบางราว ไยไหม และสอดสานกันเป็นร่างแห	ณ บริเวณวัดพระมหาธาตุวรวิหาร	เมนูทั่วไป

ตารางที่ 12 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี			
1. หอยนางรม	หอยนางรมสดๆ ตัวใหญ่ รสหวาน เนื้อในขาว รับประทานกับยอดกระถินและกระเทียมเจียว	ร้านอาหารบ้านเคียงเลชีฟู้ด 124 หมู่ 7 กระแต อ.กาญจนดิษฐ์ จ.สุ ราษฎร์ธานี โทร. 0-7725-5243	เมนูทั่วไป
2. ไช้เค็มไชยา	เป็นไช้เค็มที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ด้วยรสชาติที่ อร่อย ทำอาหารได้หลายรูปแบบ และสามารถ เก็บไว้ได้นาน ราคาไม่แพง	กลุ่มผลิตและจำหน่ายไช้เค็มไชยา โทร. 077381712 ชมรมไช้เค็ม ทิพวรรณ โทร. 077431580	เมนูทั่วไป
3. ขนمجี่	ทำมาจากข้าวเหนียว น้ำ และน้ำตาล โดยนำข้าว เหนียวแช่น้ำค้างประมาณ ๓-๕ ชั่วโมง จากนั้นนำ ข้าวเหนียวมาห่อด้วยใบไม้ แล้วนำจี่ไปต้มจนสุก นิยมรับประทานกับน้ำเชื่อม หรือน้ำกะทิ	หารับประทานได้ทั่วไปใน จ.สุ ราษฎร์ธานี โดยเฉพาะ ในอำเภอไชยา	เมนูทั่วไป
4. เงาะโรงเรียน	เป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ ธานี มีรสชาติหวานและกรอบ ผลโต เนื้อแห้ง เปลือกบาง	หารับประทานได้ทั่วไปใน จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยเฉพาะใน อำเภอนาสาร	อาหารเฉพาะ ฤดูกาล

ตารางที่ 13 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดภูเก็ต

ชื่อ เมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภท ของ อาหาร
จังหวัด ภูเก็ต			
1. โอ้เอ๋ว หรือ โอ๊ะเอ๋ว	ได้จากวุ้นของเมล็ดโอ้เอ๋ว ทำที่แช่น้ำแล้วใช้เมือกโอ้เอ๋วมาผสมกับเมือกของกล้วยน้ำว้า ใส่เจียกเพื่อให้โอ้เอ๋ว เกาะตัวเป็นก้อน นำมาใส่น้ำเชื่อมและน้ำแข็งใส กินแก้ร้อนใน และลดการกระหายน้ำจากวุ้นของเมล็ดโอ้เอ๋ว	ร้านขนมหวาน (โอ้เอ๋ว) 88 ถนน เยาวราช ตำบล ตลาดใหญ่ อำเภอเมือง ภูเก็ต ภูเก็ต 08-9728-9505	เมนู ทั่วไป
2. โลบะ	ปรุงจากส่วนประกอบหลัก คือ เนื้อหมู โดยมีหัวหมู และเครื่องในหมู ต้มด้วยเครื่องพะโล้ ก่อนนำไปลวกด้วยน้ำผสมซีอิ๊วดำจนพอสุก แล้วจึงทอดด้วยน้ำมันจนผิวด้านนอกกรอบ แต่เนื้อในยังคงความนุ่มของเนื้อไว้	ยานสีแยกสยาม จังหวัดภูเก็ต	เมนู ทั่วไป
3. ซูแซ่ หรือ สลัด ผักภูเก็ต	เป็นอาหารพื้นเมืองของภูเก็ตอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งรสชาติอร่อยไร้ที่ติ ลักษณะคล้ายสลัดผักหรือสลัดแขก อาจจะเรียกได้ว่าเป็นสลัดผัก ภูเก็ตก็ได้ ซูแซ่ นิยมทานเป็นอาหารว่างยามบ่าย	ร้านหมี่ตันโพธิ์ (แป๊ะกง) บริเวณ วงเวียนสุรินทร์ (วงเวียนหอ นาฬิกา) 214/7- 8 ถ.ภูเก็ต ต.	เมนู ทั่วไป

		ตลาดเหนือ อ. เมือง จ.ภูเก็ต โทร.076- 216293,089- 7299638	
4. หมี่สั่ว	เป็นอาหารพื้นบ้านที่มีเฉพาะจังหวัดภูเก็ตเท่านั้น โดยเส้นหมี่สั่ว จะมีลักษณะสีขาวเส้นเล็ก ๆ หักง่าย รสชาติเค็ม เมื่อต้องการรับประทาน เพียงต้มน้ำให้เดือดปรุงรส จากนั้นนำเส้นหมี่สั่วลงไปและใส่เครื่องปรุงเนื้อหมูหรือเนื้อไก่ นิยมรับประทานเป็นอาหารเช้า โดยจะคู่กับข้าวต้ม	ร้านหมี่อ่าวเก 97/1 ซ. พุนผล 3 ถ. พุนผล ต. ตลาดเหนือ อ. เมือง จ.ภูเก็ต โทร. 076- 213058	เมนู ทั่วไป
5. น้ำพริก ภูเก็ต หรือน้ำชุบหย่า	เป็นน้ำพริกที่มีรสชาติเปรี้ยว เค็ม เผ็ด และหวานเล็กน้อย	ร้านพริกหวาน กู้ กู ถนนรัชฎา นุสรณ์ ต.รัชฎา อ.เมืองภูเก็ต จ. ภูเก็ต	เมนู ทั่วไป

ตารางที่ 14 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดกระบี่

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดกระบี่			
1. หอยชักตีนลวก	หอยชักตีนลวกจิ้มกินกับน้ำจิ้มซีฟู้ดรสชาติเด็ด	ร้านพิศำธรา แผงขายอาหาร สวนสาธารณะธารา โทรศัพท์. 08 1397-7332	เมนูทั่วไป
2. กุ้งเสียบ	คือกุ้งเสียบไม้ย่างไปรมควันหรือย่างด้วยไฟอ่อนๆ สามารถเก็บไว้ได้นาน จัดเป็นการถนอมอาหาร อย่างหนึ่งของคนกระบี่	ร้านเรือนไม้ 315/5 ถนนมหาราช ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัด กระบี่โทร.075-631-797	เมนูทั่วไป
3. เคยนิ่ง	นำเคยหมักหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่ากุ้งส้ม ใส่ลง ตักกับไข่ไก่หรือไข่เป็ด เติมหั้วกะทิ ตะไคร้ซอย หอมแดงซอย พริกขี้หนูสด ตีให้เข้ากัน แล้วนำไป นึ่งราว 15 นาที ก็จะได้เคยนิ่ง กลิ่นหอม รสชาติ อร่อย	ครัวพนิดา 151-155 ถนนมหาราช ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองกระบี่ กระบี่ โทร. 075-622-048	เมนูทั่วไป

ตารางที่ 15 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดพังงา

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดพังงา			
1. สะเต๊ะพังงา คุณทิพย์	สะเต๊ะเครื่องในหมู ไม่เหนียว เวลารับประทานจะหนึบๆ รับประทานกับ น้ำจิ้มสะเต๊ะของคุณทิพย์ เนื้อละเอียด รสชาติกลมกล่อม หอมเครื่องเทศ	ร้านสะเต๊ะพังงา คุณทิพย์ เปิดขาย ตั้งแต่เวลา 11.00-17.30 น. ทุกวัน ตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม ระหว่าง โรงเรียนสตรีพังงา กับ โรงเรียน ดิบุค โทร.0-7641-1322	เมนูทั่วไป
2. อาหารทะเล และอาหารพื้นบ้านรสเด็ด	อาหารทะเลสดๆ กับอาหารพื้นบ้านรสเด็ด	ห้องอาหารใบตอง 26/16 หมู่ 7 ด้านหน้าของบ้านเขาหลักรีสอร์ท ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จ. พังงา โทร. 076-420199	เมนูทั่วไป
3. ปูดำผัดมะนาว ต้มกะทิผักเหมียงกุ้งสด	อาหารทะเลสดๆ รสชาติเข้มข้น	ร้านอาหารทะเล ปูดำ 108/2 หมู่ 3 ถนนเพชรเกษม ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จ.พังงา โทร.0-7658-1366,0-7658-1240	เมนูทั่วไป

ตารางที่ 16 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดสงขลา

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดสงขลา			
1. ขนมบอก	เป็นขนมที่ทำมาจาก แป้งข้าวเหนียว น้ำตาลปึกที่ทำจากตาลโตนด นำส่วนผสมต่างๆ คลุกให้เข้ากัน จากนั้นนำไปตากแดด แล้วนำมาอัดใส่กระบอกไม้ไผ่ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ ขนมบอก	สุนทร-กัลยา อันเจริญ หมู่ที่1 บ้านน้ำ ต. น้ำน้อย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	เมนูทั่วไป
2. บะกุตเต้	คือ กระจุกหมูต้มเครื่องยาจีน เป็นอาหารพื้นเมืองที่คนนิยมรับประทานเป็นอาหารเช้า พร้อมกับของนึ่ง เช่น ซาลาเปา ขนมจีบ	ร้านเล้งก๊ะบะกุตเต้ อาคาร ตรงข้ามกับ โรงเรียน แสงทองวิทยา ถนนธรรมานุวัตร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ สงขลา โทร.08-1990-3367	เมนูทั่วไป
3. ซุปหางวัวและอาหารมุสลิม	ซุปหางวัว รสเด็ด และอาหารมุสลิมสูตรต้นตำหรับ	ร้าน อาหารอิสลาม สุมาตรา 55/1 ถนน รัชการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โทร. 074-246-459	เมนูทั่วไป
4. ทะเลเผา, ปลาเก๋นึ่งบ๊วย , ปลากระพงนึ่งมะนาว , หอยหลอดผัดฉ่า	อาหารทะเลสดๆ น้ำจิ้มรสเด็ด ด้วยบรรยากาศริมทะเลสาบสงขลา	ร้านอาหารทะเล ศิรดา 8/2 หมู่ 2 ถนน สงขลา-ระโนด ตำบลเกาะยอ อ.เมือง จ. สงขลา โทร.074-450-235,086-299-7444	เมนูทั่วไป

ตารางที่ 17 ข้อมูลพื้นฐานด้านอาหารท้องถิ่น ที่เป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้: จังหวัดระนอง

ชื่อเมนูอาหาร	เอกลักษณ์และจุดเด่นของอาหาร	ร้านแนะนำ	ประเภทของอาหาร
จังหวัดระนอง			
1. ซาลาเปาทับหลี	ลักษณะเด่นของซาลาเปาอยู่ที่ แป้งที่มีความนุ่มนวล และบางกว่าซาลาเปาทั่วไป ขนาดของซาลาเปาไม่ใหญ่จนเกินไป ใส่ซาลาเปาจะถูกบรรจุลงในเนื้อแป้งแบบพอดี เวลาที่ท่านรับประทาน จะได้สัมผัสทั้งความนุ่มของเนื้อแป้ง และรสชาติอันกลมกล่อมของตัวไส้	หมู่บ้านทับหลี อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง	เมนูทั่วไป
2. ยาวเย	ยาวเยเป็นอาหารที่มีส่วนประกอบใหญ่ๆ 2 ส่วน คือส่วนแรกเป็นส่วนของอาหารมี ผักบั้งจีน แดงกวา เต้าหู้ทอด (เต้าคั่ว) กุ้งทอด ถั่วลิสงคั่ว งาคั่ว และส่วนที่ 2 เครื่องปรุงหรือน้ำปรุงรส มีน้ำส้มสายชู พริกแห้งป่น กระเทียมเจียว น้ำตาลทราย และเกลือ	ร้านอาหาร เจแอนด์ทีฟู้ดแอนด์ไอส์ 267 ถนนเรืองราษฎร์ ตำบลเขานิเวศน์ (ตรงข้ามโรงแรมรัตนสิน) โทร.077-832-483, 077-834-939	เมนูทั่วไป
3. กุ้งต้มกะปิใบเหมียง, ปูนิ่มทอดกระเทียม และอาหารทะเลต่างๆ	อาหารทะเลสดๆ รสชาติเข้มข้น บรรยากาศแสนสบายริมแม่น้ำกระบุรี	ร้านอาหารท่าเรือ กระบุรี ระนอง ริมแม่น้ำกระบุรี ถนนสุดสาคร อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง โทร. 077-891-035, 077-891-060	เมนูทั่วไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Summary and Recommendations)

ในการศึกษาเรื่องการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวในภาคใต้ ประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดดังต่อไปนี้ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและ จังหวัดระนองโดยข้อมูลศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศ ตลอดจนการแสวงหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างความหลากหลายและก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่

ในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ในการวิจัยนี้เป็นการพัฒนาตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed-method Approach) โดยเป็นการบูรณาการวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบทำตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Design) ทำการวิจัยปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบประเมินศักยภาพสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อน แล้วใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณหรือผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพ มาออกแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมุ่งที่จะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆโดยมีผลการวิจัยดังนี้

5.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย พบว่าพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035 แหล่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.19 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวม 644 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ตามลำดับ รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีซึ่งมีปริมาณรองลงมานั้น ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลาตามลำดับ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทหาดได้แก่ น้ำตก ถ้ำ ภูเขา และป่าไม้ โดยมากอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติทางบก ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยคือในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และด้วยพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะนี้ กิจกรรมเดินป่า นั่งช้างชมธรรมชาติ ล่องแก่ง ชมถ้ำ ทะเลหมอก น้ำตก ฯลฯ จึงเป็นส่วนสำคัญของโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบริเวณนี้ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอันดามัน ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด โดยเฉพาะเกาะ แหล่งปะการัง ป่าชายเลน ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอุทยานแห่งชาติทางทะเล กิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อน อาบแดด ดำน้ำ และกิจกรรมทางน้ำอื่นๆ ซึ่งด้วยความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ดังกล่าว ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวบริเวณกลุ่มจังหวัดอันดามันส่วนใหญ่จึงเชื่อมโยงกับทรัพยากรทางทะเลและชายหาด เป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทบ่อน้ำร้อน และน้ำพุร้อน ซึ่งเป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดระนองและกระบี่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวในภาคใต้ โดยมี ผู้ให้ข้อมูล (informants) คือ ผู้อำนวยการ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่รับผิดชอบงานด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา จังหวัดกระบี่ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา รวมทั้งดำเนินการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (non-participation observation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังดำเนินการสัมภาษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้จัดการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา และผู้ประกอบการสวนสละอาทิพย์ สวนเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นในชุมชน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในแต่ละจังหวัด และรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดสงขลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอนาทมมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวประเภทไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอำเภอนาทมจำนวนมาก และยังสามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดพัทลุงได้ สำหรับจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดกระบี่มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำนวนมากที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะหรือถ้ำต่าง ๆ ที่มีเรื่องราวของมนุษย์ยุคประวัติศาสตร์ รวมไปถึงการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดกระบี่ แต่ทั้งนี้ การท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่กำลังเผชิญกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นในเกาะลันตา หรือในบริเวณตัวเมืองอันเนื่องมาจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น รวมไปถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการท่องเที่ยว ขณะที่จังหวัดภูเก็ตแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลกที่พบว่ามีปัญหาด้านพื้นที่สาธารณะ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียเพิ่มมากขึ้นทำให้นักธุรกิจจากชาตินั้น ๆ เข้ามาเปิดธุรกิจแข่งกับชาวไทย ทั้งนี้ภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของทรัพยากร และนักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางจากจังหวัดภูเก็ตไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพังงาและจังหวัดกระบี่ได้สะดวกจึงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องการมาเยี่ยมชมเยือน

จังหวัดพังงาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจากการรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมด 11 เครือข่าย ที่มีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ อาทิ นักท่องเที่ยวจากกลุ่มสแกนดิเนเวียที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากการท่องเที่ยวในเกาะสมุยที่มีชื่อเสียงติดระดับโลก การท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลิเล็ด กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุมเรียง เป็นต้น ซึ่งมีการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่ามีความศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และด้านการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า

เส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบ้านขุนนาง เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยยามาตะ หรือออกญาเสนาภิมุข รวมไปถึงตำนานพระเจ้าตากสินมหาราชที่เมือง นครศรีธรรมราช ในขณะที่จังหวัดระนองมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเส้นทางดำ น้ำที่หมู่เกาะกำ หรือการท่องเที่ยวในตัวเมืองเยี่ยมชมความงดงามของธรรมชาติ ตลอดจนบ่อน้ำพุร้อน รักษะวาริน และบ่อน้ำพุร้อนพรั้ง

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยตัวแทนทั้งในกลุ่มผู้บริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยว ให้ทำการประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ครั้งนี้มีทั้งหมด 250 แห่งจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1035 แห่ง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ ในพื้นที่จังหวัดกระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผล การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่มี ศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน และส่วนใหญ่อยู่ใน จังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต และโดยมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติต่างๆ เช่น อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำพุร้อน น้ำตกร้อน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพังงาที่มีศักยภาพสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน และหมู่เกาะสุรินทร์

จากผลการศึกษาพบว่ากระบี่ เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ เป็นพื้นที่ชายหาด เกาะ น้ำตก น้ำพุร้อน รวมทั้งป่าชายเลนโดดเด่นที่สุดในภาคใต้ จากผลการประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลส่วนใหญ่มีศักยภาพด้านความสวยงาม และมี คุณค่าในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในระดับสูง แต่ศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ ในระดับปานกลางถึงต่ำ โดยผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลและชายหาดที่ มีความสวยงาม ดึงดูดใจและเหมาะกับการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับสูงกระจายอยู่ตาม บริเวณหมู่เกาะและชายฝั่งทะเล ซึ่งครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงมานานของจังหวัดกระบี่ เช่น หมู่เกาะพีพี อ่าวมาหยา และ 4 หมู่เกาะ (เกาะไก่ เกาะปอดะ หาดไร่เลย์ และทะเลแหวก) ที่มี นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยจำนวนมากเดินทางจากท่าเรือในจังหวัดกระบี่ และท่าเรือจาก จังหวัดภูเก็ต หรือนักท่องเที่ยวจากเขาหลัก จังหวัดพังงา โปรแกรมท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงที่เหมาะสมกับโปรแกรมในลักษณะวันเดียว (One-day trip) ในขณะที่แหล่ง ท่องเที่ยวประเภทหมู่เกาะอื่น เช่น หมู่เกาะพีพี หมู่เกาะลันตา จะเป็นโปรแกรมทัวร์ที่มีการพักค้างใน แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูง โดยพบว่า การท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดอันดามันมีศักยภาพด้านการจัดการและการรวมกลุ่มในลักษณะของ เครือข่าย โดยมีการประสานงานและกระจายนักท่องเที่ยวตามลักษณะลูกค้าและศักยภาพการรองรับของ แต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มบ้านโคกไคร กลุ่มบ้านบางพัฒน์ กลุ่มชุมชนเกาะยาวน้อย กลุ่มชุมชนเกาะนก กลุ่ม ชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่ เป็นต้น ทั้งนี้กลุ่มชุมชนดังกล่าวมีการประสานงานและส่งต่อนักท่องเที่ยวซึ่งกันและ กันโดยพิจารณาจากเงื่อนไขของกิจกรรม ความโดดเด่นและขีดความสามารถในการรองรับของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มชุมชนบ้านโคกไคร มีความโดดเด่นและได้เปรียบด้านที่ตั้งซึ่งอยู่ในแหล่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยว สวยงาม ทั้งหาดทรายร้อน ปูมดแดง รวมไปถึงทัศนียภาพของสองฝั่งคลองที่นักท่องเที่ยวสามารถชมการ ประมงพื้นบ้าน การเลี้ยงปลาในกระชัง แต่กลุ่มนี้มีข้อจำกัดด้านที่พักนักท่องเที่ยว จึงรับนักท่องเที่ยวเพื่อ

นำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หรือ รับเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มากโดยพักในโฮมสเตย์ที่รองรับได้ไม่เกิน 10 คน ถ้าหากนักท่องเที่ยวจำนวนมากและต้องการพักค้างด้วย ทางกลุ่มจะส่งต่อไปยังกลุ่มโฮมสเตย์บ้านบางพัฒน์ และหากเป็นนักท่องเที่ยวฮันนีมูนหรือกลุ่มที่ต้องการกิจกรรมหลากหลาย ต้องการพักค้างนานจะถูกส่งต่อไปยังเกาะยาวน้อยเป็นต้น

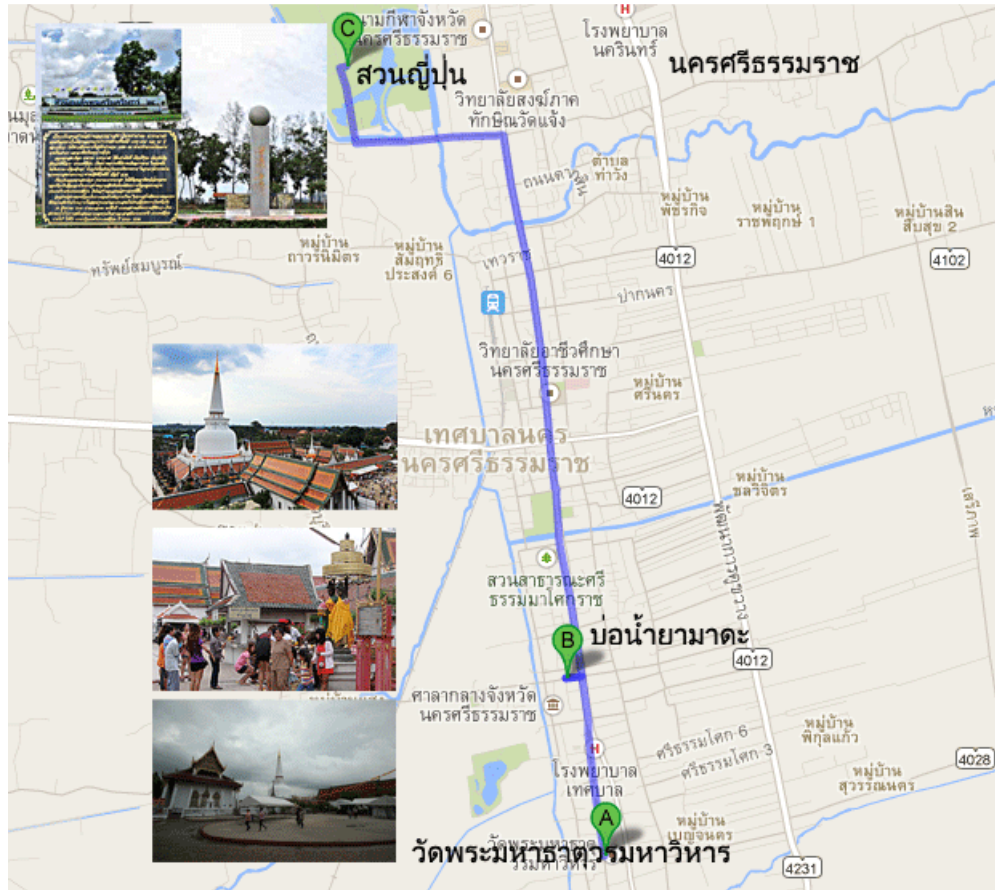
จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสงขลาโดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศนั้นกลับมีสัดส่วนของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในปริมาณที่น้อย ทั้งนี้เนื่องจากในจังหวัดดังกล่าวแม้มีปริมาณแหล่งท่องเที่ยวน้อยกว่าจังหวัดอื่น แต่มีความโดดเด่นและกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวสูง มีการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตที่ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่น้อย แต่อาศัยการกระจายนักท่องเที่ยวที่พักค้างในภูเก็ตไปใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดอื่นๆ เป็นฐานในการประกอบกิจกรรมในลักษณะของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมดำน้ำ ล่องเรือสำราญ นั่งช้าง เดินป่า ในพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพสูงและมีความโดดเด่นทางด้านกิจกรรมดังกล่าว อาทิ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดพังงา เป็นต้น ส่วนจังหวัดสงขลาเน้นทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพสูงและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอยู่ใน อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านการเป็นแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้า มีอาหาร สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และเทศกาลกินเจ เป็นสิ่งดึงดูดหลัก

5.2 โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยนำผลการประเมินศักยภาพของทรัพยากรและบริการทางการท่องเที่ยวมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว (ดังแสดงในบทที่ 4) เพื่อกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ดังนี้

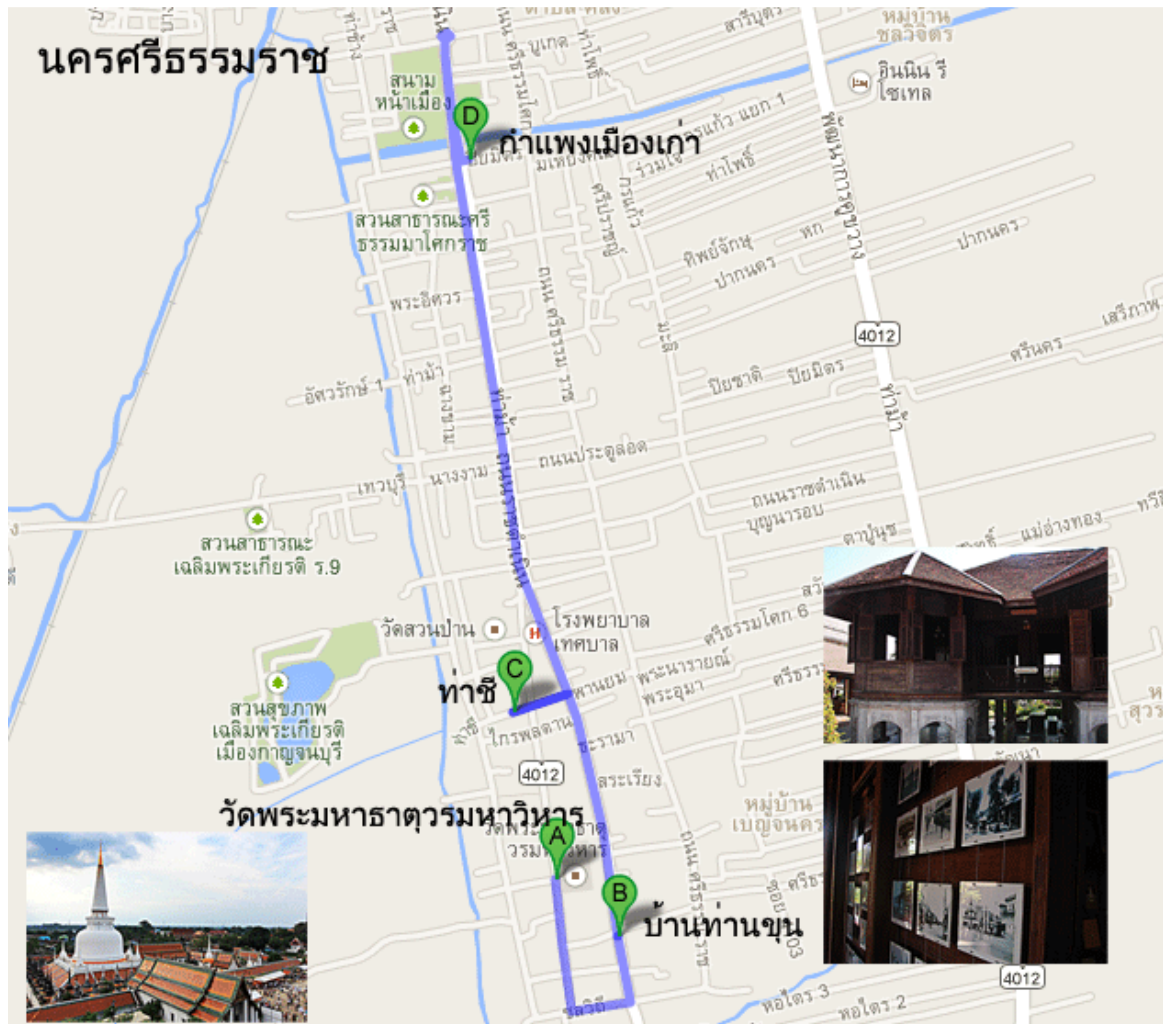
1. จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งหมด 6 เส้นทาง(ตารางที่ 17) ดังนี้

1.1 ตามรอยยามาตะ ซามูไรโอโยธยา: เชื่อมประวัติศาสตร์ไทยญี่ปุ่น (ภาพที่ 47) มีจุดเด่นคือการสักการะและขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นมรดกโลกและตามรอยออกญาเสนาภิมุข เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชที่เป็นชาวญี่ปุ่น โดยสักการะขอพรพระธาตุเมืองนครฯ หรือพระธาตุไไร่เงา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า ก่อนที่จะรับประทานอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงที่ร้านโกปี และแวะชมบ่อน้ำยามาตะ ซึ่งเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงเรื่องราวของยามาตะ นางามาเซ โดยปัจจุบันเพี้ยนมาเป็นชื่อถนนนางงาม ก่อนที่จะเดินทางไปชมสวนญี่ปุ่นที่มีป้ายหินขนาดใหญ่เป็นอนุสรณ์ในการระลึกถึงออกญาเสนาภิมุขหรือยามาตะ นางามาเซ

ภาพที่ 47 เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยยามะตะ ซามูไรโยธยา: เชื่อมประวัติศาสตร์ไทยญี่ปุ่น

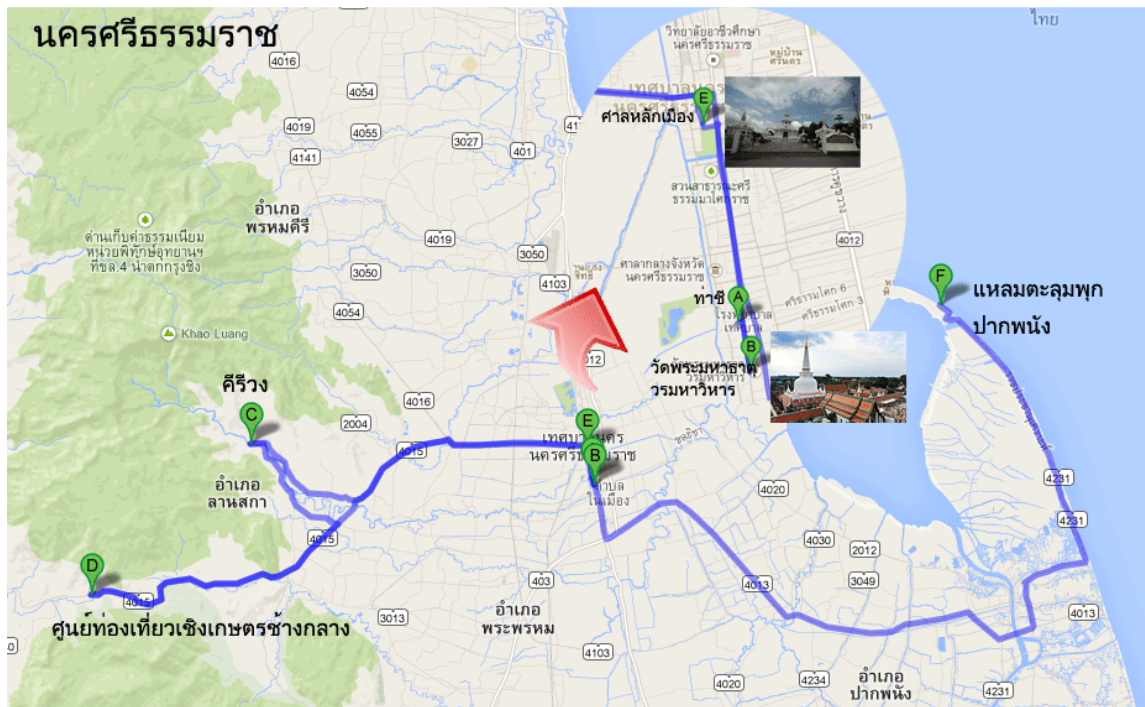
1.2 เยี่ยมบ้านขุนนางเมืองคอนเยี่ยมชมเรื่องราวขุนนางแห่งเมืองนครศรีธรรมราช หัวเมืองหลักแห่งภาคใต้ (ภาพที่ 48) สักการะมรดกโลก พระธาตุไร่เงา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า ก่อนที่จะรับประทานอาหารที่บ้านท่านขุน หรือบ้านขุนรัฐภูมิวิจารณ์ อดีตขุนนางแห่งเมืองนครศรีธรรมราช ก่อนที่จะเยี่ยมชมกำแพงเมืองเก่า และชมบ้านขุนนางอื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 48 เส้นทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมบ้านขุนนางเมืองคอน

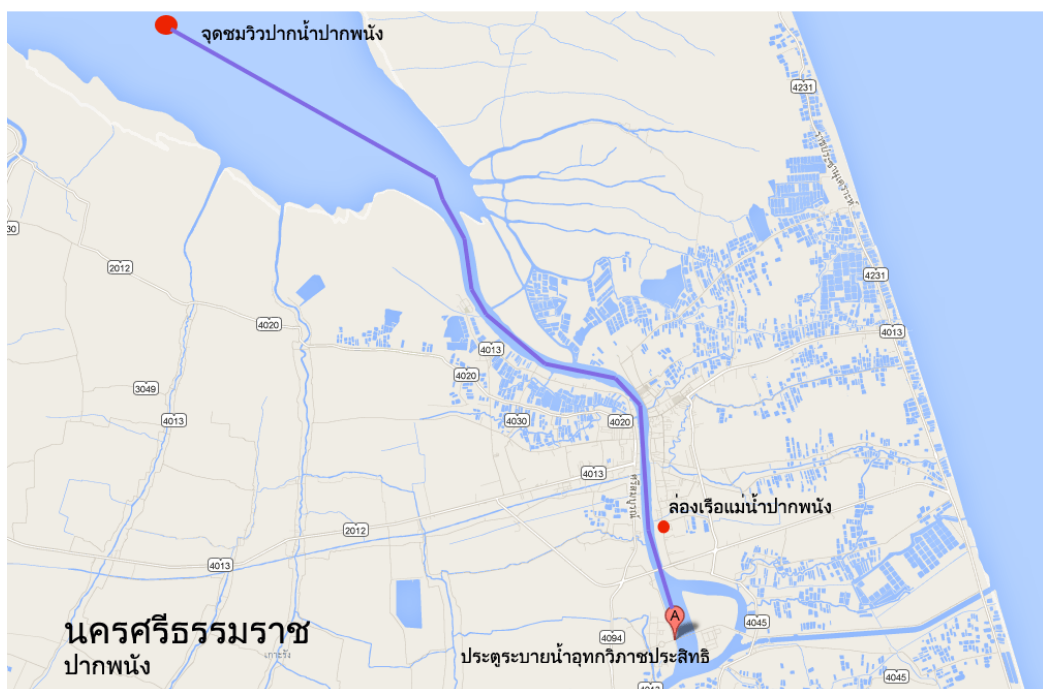
1.3 เส้น Wonderful Nakhon Sri Thammarat สัมผัสธรรมชาติและเสน่ห์ของวิถีชีวิตชาวศรีวิชัยกับดินแดนอากาศดีที่สุดในประเทศไทย สู่เส้นทางเชื่อมโยงตั้งแต่สมัยอดีตศรีวิชัย – ปากพนัง และสัมผัสวิถีชีวิตคนเมืองพุทธยามเช้า(ภาพที่ 49)มุ่งสู่ศรีวิชัย หมู่บ้านท่ามกลางขุนเขา แวดล้อมด้วยธรรมชาติกับดินแดนที่ได้ชื่อว่ามีอากาศดีที่สุดในประเทศไทย พร้อมสัมผัสวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวศรีวิชัย เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ก่อนที่จะไปรับประทานอาหารกลางวันท่ามกลางเงาไม้เขียวชอุ่ม เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอช้างกลาง ก่อนที่จะเข้าสู่ตัวเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อสักการะศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชและซื้อของที่ระลึก ในช่วงเย็นเดินทางไปยังอำเภอปากพนังเพื่อล่องเรือและรับประทานอาหารเย็นบนเรือที่แหลมตะลุมพุก ก่อนกลับมาพักผ่อนในตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช หากมีโอกาสสามารถนั่งรถชมเมืองนครศรีธรรมราชยามค่ำคืน

รุ่งเช้า ตื่นแต่เช้าเพื่อสัมผัสช่วงเวลาเช้าตรู่ของเมืองนครศรีธรรมราชกับการตกบาตรในยามเช้าที่มีประชาชนจำนวนมากมารอใส่บาตรพระสงฆ์เป็นภาพที่งดงามและอิ่มเอมใจ ก่อนที่จะไปรับประทานอาหารท้องถิ่นที่ตลาดท่าม้า และสักการะมรดกโลก พระธาตุไฉน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์ตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ให้ไว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า

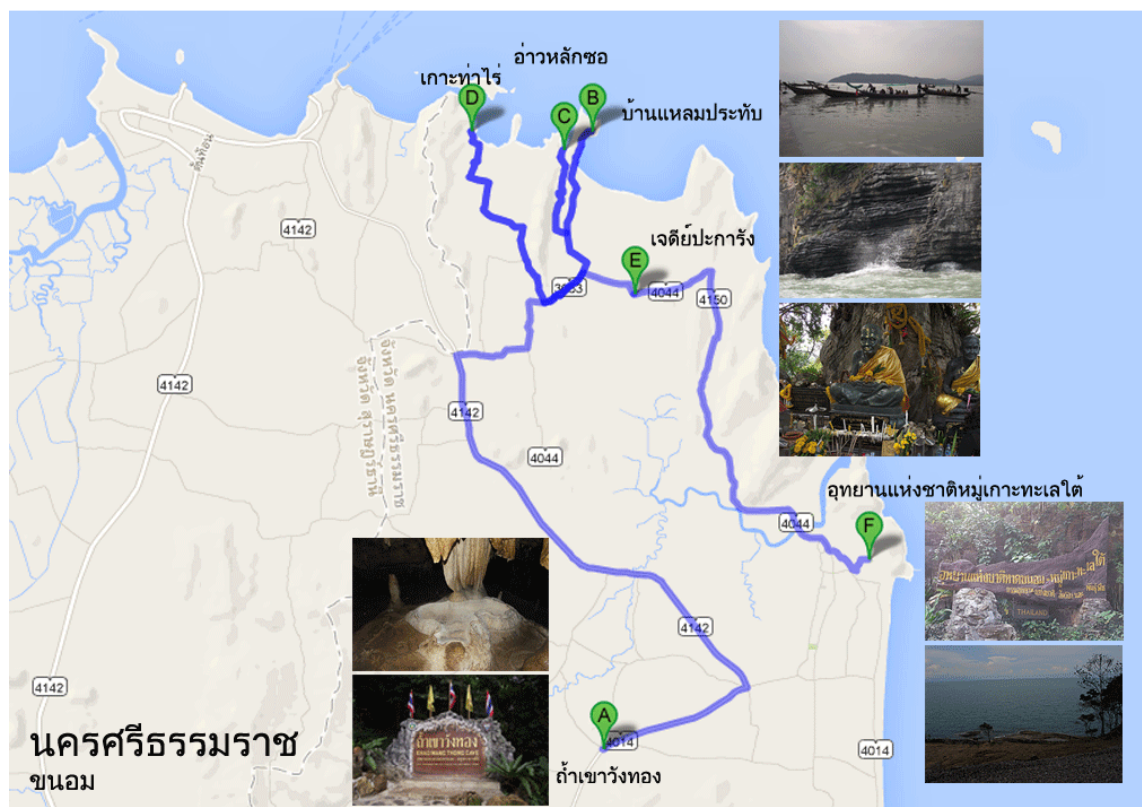
ภาพที่ 49 เส้นทางการท่องเที่ยวWonderful Nakhon Sri Thammarat

1.4 เส้นทางเรือวิถีชีวิตลุ่มน้ำปากพนัง (ภาพที่ 50) สัมผัสวิถีชีวิตยามเย็นของสองฝั่งแม่น้ำปากพนังล่องเรือและรับประทานอาหารบนเรือเพื่อพาชมประตูกทกวิภาชประสิทธิ และโรงสีข้าวประวัติศาสตร์สมัยรัชกาลที่ 5 พร้อมชมวิวทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำปากพนัง ชมคอนโดนกนางแอ่นและวิถีชีวิตของคนในลุ่มน้ำปากพนัง รวมไปถึงวิถีชีวิตชาวเล ก่อนมุ่งสู่หาดต้อทะเลซึ่งเป็นจุดที่ทำพิธีปลุกเสกองค์จตุคามรามเทพในอดีต ก่อนที่จะแวะที่ถนนคนเดินปากพนัง

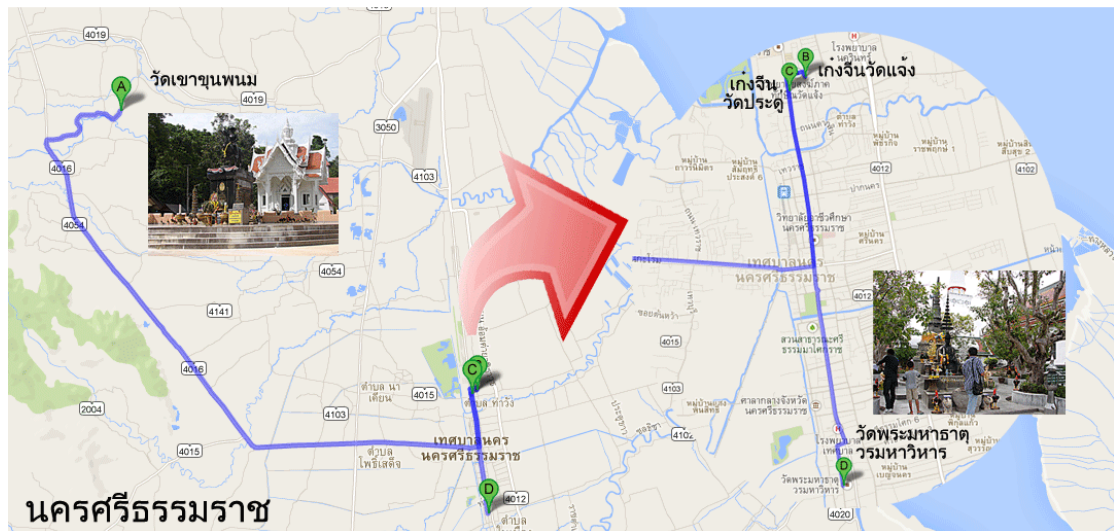
ภาพที่ 50 เส้นทางการท่องเที่ยว นั้งเรือวิถีชีวิตลุ่มน้ำปากพนัง

1.5 เส้นทางมหัศจรรย์ธรรมชาติขนอม (ภาพที่ 51) สัมผัสความงดงามที่สร้างสรรค์โดยธรรมชาติกับเกาะแก่งในทะเลขนอม และชมโลมาสีชมพูเยี่ยมชมความงดงามของหินงอกหินย้อยที่ถ้ำเขาวังทองก่อนที่จะลงเรือที่บ้านแหลมประทับเพื่อเยี่ยมชมความงดงามตามธรรมชาติของเกาะแก่งต่าง ๆ และชมโลมาสีชมพูกลางทะเล พร้อมทั้งเยี่ยมชมและสักการะบ่อน้ำทะเลจืดกับตำนานที่มีความเชื่อมโยงกับหลวงปู่ทวด เหยียบน้ำทะเลจืด และแวะชมเจดีย์ปะการังที่มีอายุนับพันปี

ภาพที่ 51 เส้นทางมหัศจรรย์ธรรมชาติขนอม

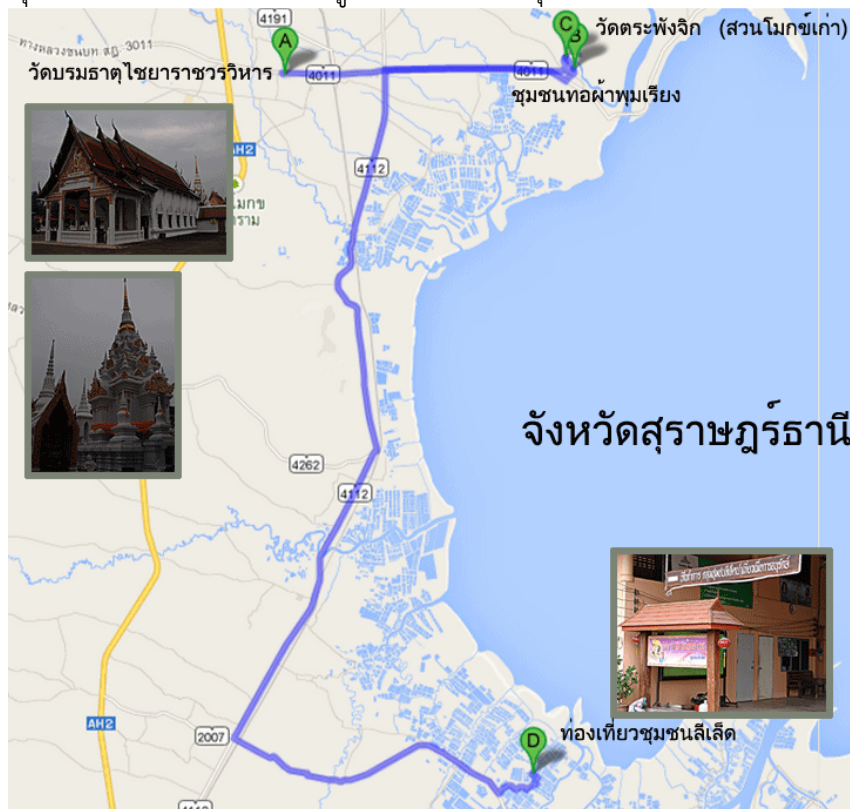
1.6 เส้นทางตามรอยพระเจ้าตาก(ภาพที่ 52) เส้นทางประวัติศาสตร์กับตำนานของมหาราชพระองค์หนึ่งของราชอาณาจักรไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เยี่ยมชมเส้นทางเสด็จสู่จังหวัดนครศรีธรรมราช สถานที่ปฏิบัติธรรมและสถานที่จำวัดกับเรื่องราวอีกมากมายในถ้ำขนาดใหญ่ ก่อนที่จะเข้าสู่ตัวเมืองนครศรีธรรมราช เยี่ยมชมแก่งจันทน์แจ้ง และแก่งจันทน์ประดู่ที่เชื่อว่าเป็นสถูปที่บรรจุอัฐิธาตุของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และมุ่งตรงสู่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร สักการะมรดกโลก พระธาตุไธสง ๙ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ๙ วิหารพระทรงม้า ก่อนขอพรสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๙ พระบรมอนุสาวรีย์ และสถูปพระเจ้าตากสินมหาราช

ภาพที่ 52 เส้นทางตามรอยพระเจ้าตาก

2. จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด 3 เส้นทาง (ตารางที่ 19) ดังนี้

2.1 เส้นทางล่องเรือลุ่มน้ำตาปี(ภาพที่ 53) ตามรอยท่านพุทธทาส และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำตาปีสักการะขอพรพระธาตุไชยา ก่อนที่จะเยี่ยมชมและเลือกซื้อผ้าไหมที่สวยงาม ณ ชุมชนทอผ้าพุมเรียง ก่อนตามรอยท่านพุทธทาส เยี่ยมชมสถานที่เกิด เรียนหนังสือ และอุปสมบท และสวนโมกข์เดิม มุ่งสู่ที่พักชุมชนลีเล็ด นั่งเรือชมคลองคูหึ่งห้อย วิถีชีวิตชุมชนประมง

ภาพที่ 53 เส้นทางล่องเรือลุ่มน้ำตาปี

ตารางที่ 18 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1. ตามรอยยามาคะ ซามูไรโยธยา:เชื่อมประวัติศาสตร์ไทยญี่ปุ่น	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร บ่อน้ำยามาคะ(ถนนนางงาม บริเวณร้านโกปี ศาลากลาง) สวนญี่ปุ่น (สวนสาธารณะศรีนครินทร์ทุ่งท่าลาด)	สักการะและขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นมรดกโลกและตามรอยออกญาเสนาภิมุข เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชที่เป็นชาวญี่ปุ่น โดยสักการะขอพรพระธาตุเมืองนครฯ หรือพระธาตุไฉงา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า ก่อนที่จะรับประทานอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงที่ร้านโกปี และแวะชมบ่อน้ำยามาคะ ซึ่งเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงเรื่องราวของยามาคะ นางามาซะ โดยปัจจุบันเพี้ยนมาเป็นชื่อถนนนางงาม ก่อนที่จะเดินทางไปชมสวนญี่ปุ่นที่มีป้ายหินขนาดใหญ่เป็นอนุสรณ์ในการระลึกถึงออกญาเสนาภิมุข หรือยามาคะ นางามาซะ
2.เยี่ยมบ้านขุนนางเมืองคอน	1.วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร 2. บ้านขุนรัฐวุฒิวิจารณ์ 3. กำแพงเมือง 4. บ้านขุนนาง	เยี่ยมชมเรื่องราวขุนนางแห่งเมืองนครศรีธรรมราช หัวเมืองหลักแห่งภาคใต้ สักการะมรดกโลก พระธาตุไฉงา ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จตุคามรามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า ก่อนที่จะรับประทานอาหารที่บ้านท่านขุน หรือบ้านขุนรัฐวุฒิวิจารณ์ อดีตขุนนางแห่งเมืองนครศรีธรรมราช ก่อนที่จะเยี่ยมชมกำแพงเมืองเก่า และชมบ้านขุนนางอื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

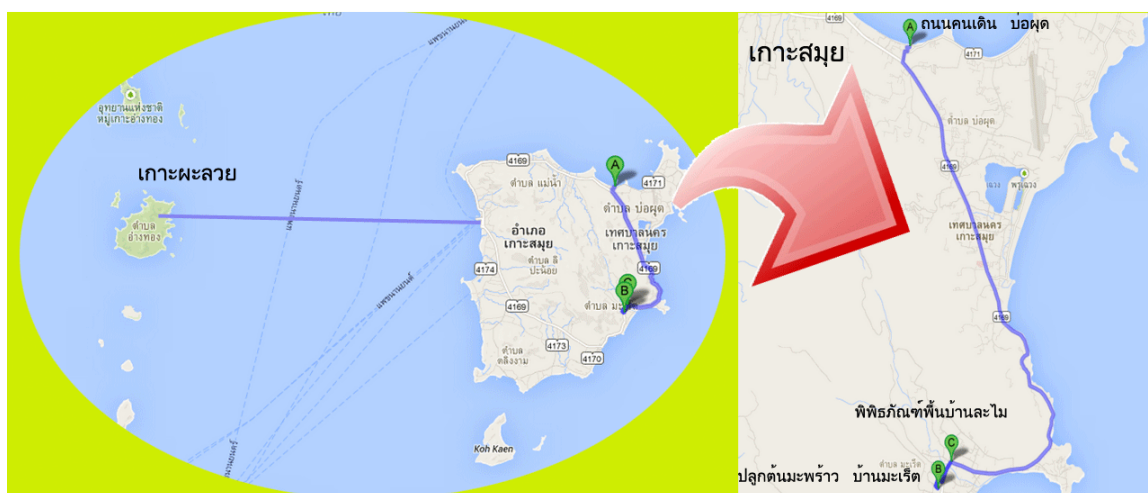
ตารางที่18 (ต่อ)

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
3. Wonderful Nakhon Sri Thammarat (2 วัน 1 คืน)	1. ตักบาตรทำซี 2. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร 3. คีรีวง 4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง 5. ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช (ชื่อของที่ระลึกทำข้าง) 6. ล่องเรือรับประทานอาหารเย็นแหลมตะลุมพุก	สัมผัสธรรมชาติและเสน่ห์ของวิถีชีวิตชาวคีรีวงกับดินแดนอากาศดีที่สุดในประเทศไทย สู่เส้นทางเชื่อมโยงตั้งแต่สมัยอดีตคีรีวง – ปากพนัง และสัมผัสวิถีชีวิตคนเมืองพุทธยามเช้า มุ่งสู่คีรีวง หมู่บ้านท่ามกลางขุนเขา แวดล้อมด้วยธรรมชาติกับดินแดนที่ได้ชื่อว่ามีอากาศดีที่สุดในประเทศไทย พร้อมสัมผัสวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวคีรีวง เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ก่อนที่จะไปรับประทานอาหารกลางวันท่ามกลางอำเภอข้างกลาง เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอข้างกลาง ก่อนที่จะเข้าสู่ตัวเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อสักการะศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชและชื่อของที่ระลึก ในช่วงเย็นเดินทางไปยังอำเภอปากพนังเพื่อล่องเรือและรับประทานอาหารเย็นบนเรือที่แหลมตะลุมพุก ก่อนกลับมาพักผ่อนในตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช หากมีโอกาสสามารถนั่งรถชมเมืองนครศรีธรรมราชยามค่ำคืน รุ่งเช้า ตื่นแต่เช้าเพื่อสัมผัสช่วงเวลาเช้าตรู่ของเมืองนครศรีธรรมราชกับการตักบาตรในยามเช้าที่มีประชาชนจำนวนมากมารอใส่บาตรพระสงฆ์เป็นภาพที่งดงามและอิ่มเอมใจ ก่อนที่จะไปรับประทานอาหารท้องถิ่นที่ตลาดท่าม้า และสักการะมรดกโลก พระธาตุไธสง วน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จุฑามารเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอให้ได้ไหว้รับ ณ วิหารพระทรงม้า
4. นั่งเรือวิถีชีวิตลุ่มน้ำปากพนัง	1. ประตูกวักวิทยาสระสิทธิ์ 2. โรงสีข้าวประวัติศาสตร์ 3. คอนโดนกนางแอ่น 4. วิถีชีวิตชุมชนสองฝั่งแม่น้ำปากพนัง 5. ถนนคนเดินปากพนัง	สัมผัสวิถีชีวิตยามเย็นของสองฝั่งแม่น้ำปากพนัง ล่องเรือและรับประทานอาหารบนเรือเพื่อพาชมประตูกวักวิทยาสระสิทธิ์ และโรงสีข้าวประวัติศาสตร์สมัยรัชกาลที่ 5 พร้อมชมวิวทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำปากพนัง ชมคอนโดนกนางแอ่นและวิถีชีวิตของคนในลุ่มน้ำปากพนัง รวมไปถึงวิถีชีวิตชาวเล ก่อนมุ่งสู่สะพานตลิ่งเป็นจุดที่ทำพิธีปลุกเสกองค์จุฑามารเทพในอดีต ก่อนที่จะแวะที่ถนนคนเดินปากพนัง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

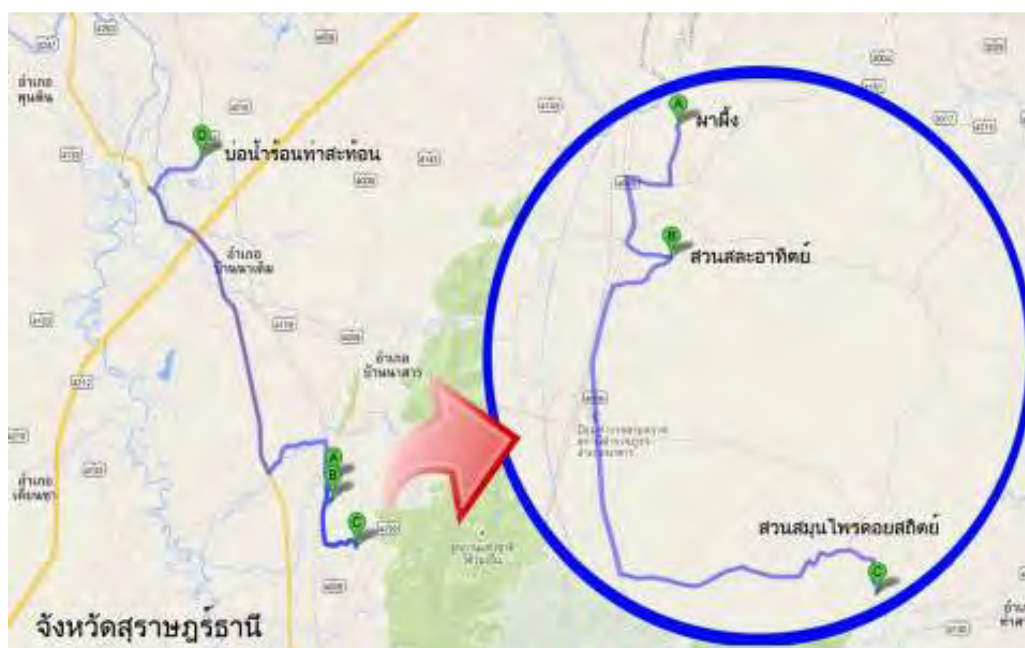
เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
5. มหัศจรรย์ ธรรมชาติขอนแก่น	1. ถ้ำเขาวังทอง 2. บ้านแหลมประทับ 3. อ่าวหลักซอ (เขาพับผ้า) 4. บ่อน้ำทะเลจืด 5. เกาะถ้ำ 6.เจดีย์ปะการัง 7.อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเลใต้	สัมผัสความงดงามที่สร้างสรรค์โดยธรรมชาติกับเกาะแก่งในทะเลขอนแก่น และชมโลมาสีชมพู เยี่ยมชมความงดงามของหินงอกหินย้อยที่ถ้ำเขาวังทองก่อนที่จะลงเรือที่บ้านแหลมประทับเพื่อเยี่ยมชมความงดงามตามธรรมชาติของเกาะแก่งต่าง ๆ และชมโลมาสีชมพูกลางทะเล พร้อมทั้งเยี่ยมชมและสักการะบ่อน้ำทะเลจืดกับตำนานที่มีความเชื่อมโยงกับหลวงปู่ทวด เขยิบน้ำทะเลจืด และแวะชมเจดีย์ปะการังที่มีอายุนับพันปี
6. ตามรอยพระเจ้าตาก (one day trip)	1. เขาชูพนม 2. เก่งจันทัดแจ้ง 3. เก่งจันทัดประดู่ 4. อนุสาวรีย์พระเจ้าตาก	เส้นทางประวัติศาสตร์กับตำนานของมหาราชพระองค์หนึ่งของราชอาณาจักรไทยที่มีความเกี่ยวพันกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เยี่ยมชมเส้นทางเสด็จสู่จังหวัดนครศรีธรรมราช สถานที่ปฏิบัติธรรมและสถานที่จำวัดกับเรื่องราวอีกมากมายในถ้ำขนาดใหญ่ ก่อนที่จะเข้าสู่ตัวเมืองนครศรีธรรมราช เยี่ยมชมเก่งจันทัดแจ้ง และเก่งจันทัดประดู่ที่เชื่อว่าเป็นสถูปที่บรรจุอัฐิธาตุของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และมุ่งตรงสู่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร สักการะมรดกโลก พระธาตุไธสง ๓ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และสักการะขอพรองค์จุฬารามเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ ขอได้ไหว้รับ ๓ วิหารพระทรงม้า ก่อนขอพรสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๓ พระบรมอนุสาวรีย์ และสถูปพระเจ้าตากสินมหาราช

2.2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะสมุย (ภาพที่ 54) สัมผัสสมุยอีกมุมมองหนึ่ง และท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ สำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมเยี่ยมชมเกาะอนุรักษ์พลังงาน ชมชุมชนบนเกาะพะลวยที่เน้นการใช้พลังงานทางเลือก ร่วมกิจกรรมปลูกมะพร้าวปลูกมะพร้าวบนภูเขา (Voluntary Tourism) แวะชมวิถีชีวิต ความเป็นมา และเรื่องราวของชาวละไมในพิพิธภัณฑสถานบ้านละไม ก่อนที่จะมุ่งสู่ Fisherman Village เพื่อรับประทานอาหาร ซึ่งหากเป็นวันศุกร์เย็นพบกับกิจกรรมถนนคนเดินบ่อผุด

ภาพที่ 54 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะสมุย

2.3 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาสาร(ภาพที่ 55) ชมเกษตรแนวใหม่ พร้อมชิมสละจากต้น และอบสมุนไพรที่ดอยสกลิตมุ่งสู่สวนสละอาทิตย์ เยี่ยมชมสวนเกษตรแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถชิมสละจากสวน ก่อนนั่งรถรางเยี่ยมชมผาผึ้ง และอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพที่ดอยสกลิต มุ่งสู่บ่อน้ำร้อนท่าสะท้อนเพื่อแช่น้ำร้อนจากธรรมชาติ

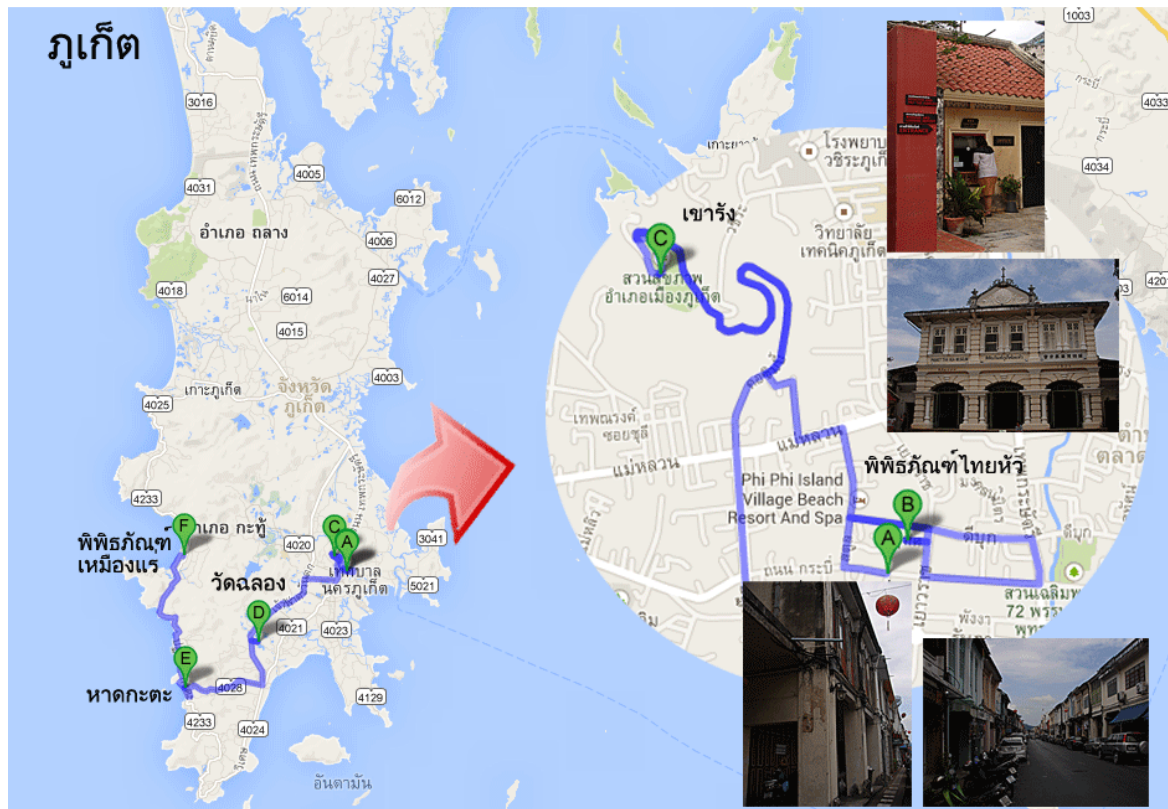
ภาพที่ 55 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาสาร

ตารางที่ 19 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1.ล่องเรือลุ่มน้ำตาปี	1.พระธาตุไชยา 2.ชุมชนทอผ้าพุมเรียง 3.ตามรอยพระพุทธรูทาส 4.ชุมชนลีเล็ด	ตามรอยท่านพุทธทาส และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำตาปี สักการะขอพรพระธาตุไชยา ก่อนที่จะเยี่ยมชมและเลือกซื้อผ้าไหมที่สวยงาม ณ ชุมชนทอผ้าพุมเรียง ก่อนตามรอยท่านพุทธทาส เยี่ยมชมสถานที่เกิด เรือนหนังสือ และอุปสมบท และสวนโมกข์เดิม มุ่งสู่ที่พักชุมชนลีเล็ด นั่งเรือชมคลองดูหิ่งห้อยวิถีชีวิตชุมชนประมง
2. ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เกาะสมุย	1.เกาะพะลวย 2.ถนนคนเดินบ่อผุด 3.ปลูกมะพร้าวที่บ้านมะเร็ด 4.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละไม	สัมผัสสมุยอีกมุมมองหนึ่ง และท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ สำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม เยี่ยมชมเกาะอนุรักษ์พลังงาน ชมชุมชนบนเกาะพะลวยที่เน้นการใช้พลังงานทางเลือก ร่วมกิจกรรมปลูกมะพร้าวปลูกมะพร้าวบนภูเขา (Voluntary Tourism) แวะชมวิถีชีวิต ความเป็นมา และเรื่องราวของชาวละไมในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละไม ก่อนที่จะมุ่งสู่ Fisherman Village เพื่อรับประทานอาหาร ซึ่งหากเป็นวันศุกร์เย็นพบกับกิจกรรมถนนคนเดินบ่อผุด
3.ท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาสาร	1.สวนสละอาติถย์ 2. ฝายั้ง 3.สวนสมุนไพรนาสาร 4. บ่อน้ำร้อนท่าสะทอน	ชมเกษตรแนวใหม่ พร้อมชิมสละจากต้น และอบสมุนไพรที่ดอยสลิต มุ่งสู่สวนสละอาติถย์ เยี่ยมชมสวนเกษตรแนวใหม่ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถชิมสละจากสวน ก่อนนั่งรถรางเยี่ยมชมฝายั้ง และอบสมุนไพรเพื่อสุขภาพที่ดอยสลิต มุ่งสู่บ่อน้ำร้อนท่าสะทอนเพื่อแช่น้ำร้อนจากธรรมชาติ

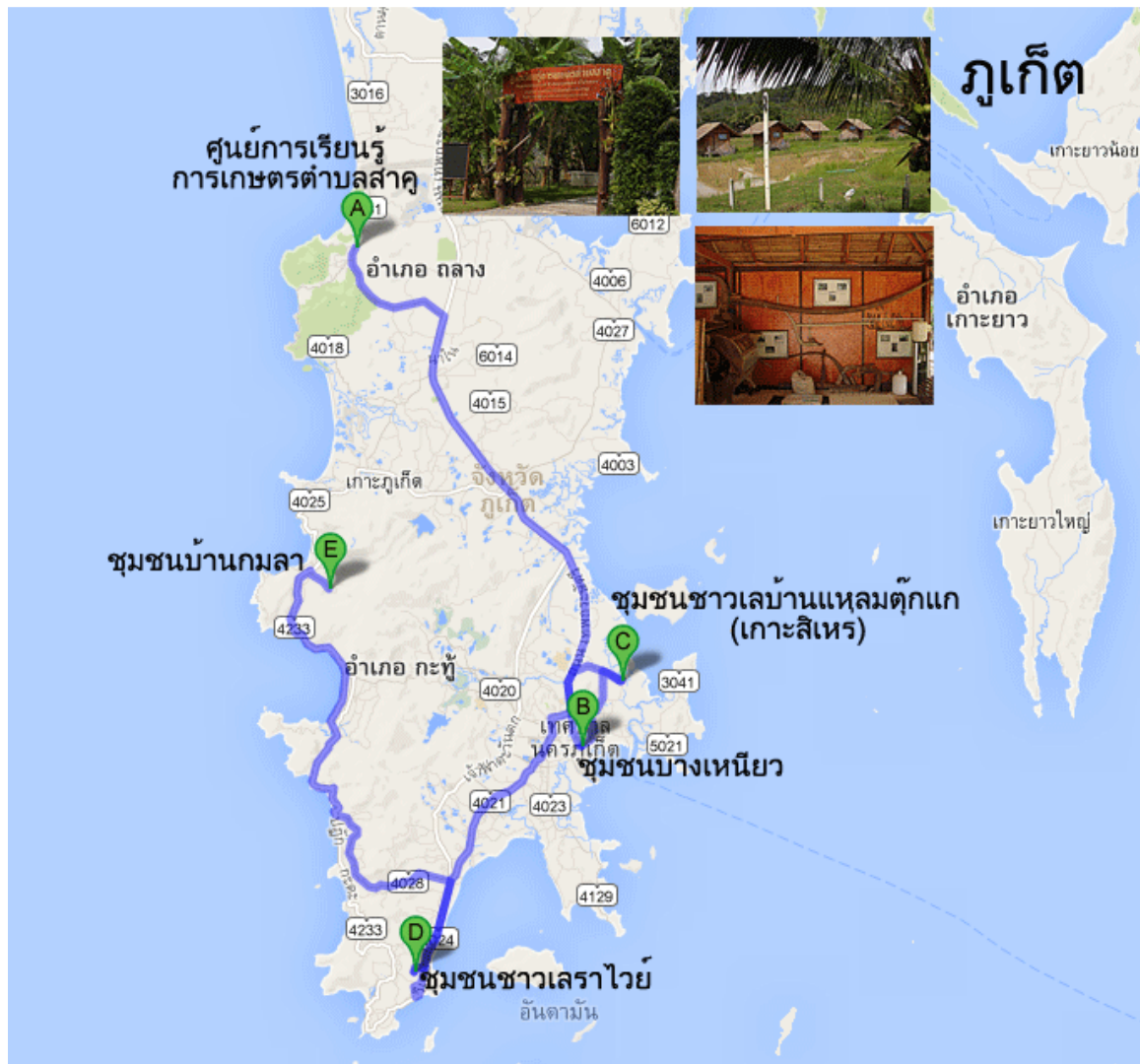
3. จังหวัดภูเก็ต ทั้งหมด 2 เส้นทาง (ตารางที่ 20) ดังนี้

3.1 เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้รอบเกาะภูเก็ต (ภาพที่ 56) เรียนรู้เรื่องราวการก่อสร้างตัวของเมืองภูเก็ต กับวิถีชีวิตคนภูเก็ตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันชมย่านเมืองเก่ากับตึกชิโนโปรตุกีส ก่อนแวะชมประวัติความเป็นมาของเมืองภูเก็ตกับเรื่องราวคนภูเก็ตในยุคแรก ๆ เรียนรู้เรื่องราวของเหมืองแร่ ตำนานมหาวิทยาลัยชีวิตของเมืองภูเก็ต ก่อนชมบรรยากาศของเมืองภูเก็ตบนยอดเขาช้าง จุดชมวิวที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในภูเก็ต สักการะขอพรจากหลวงพ่อแช่มวัดฉลอง ขึ้นชมความงามของหาดกะตะและกะรน และชมพระอาทิตย์ตกดินที่แหลมพรหมเทพ

ภาพที่ 56 เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้รอบเกาะภูเก็ต

3.2 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน(ภาพที่ 57)สัมผัสวิถีชุมชนเมืองภูเก็ตเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเกษตร ตำบลสาคร ลงมือทำนา และเรียนรู้การทำเกษตรแผนใหม่ ก่อนเยี่ยมชมชุมชนบางเหนียว และสักการะศาลเจ้าบางเหนียว ศาลเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ของคนภูเก็ต ชมวิถีชีวิตชุมชนที่เกาะสิเหร่ และพักโฮมสเตย์บ้านเหรียญ

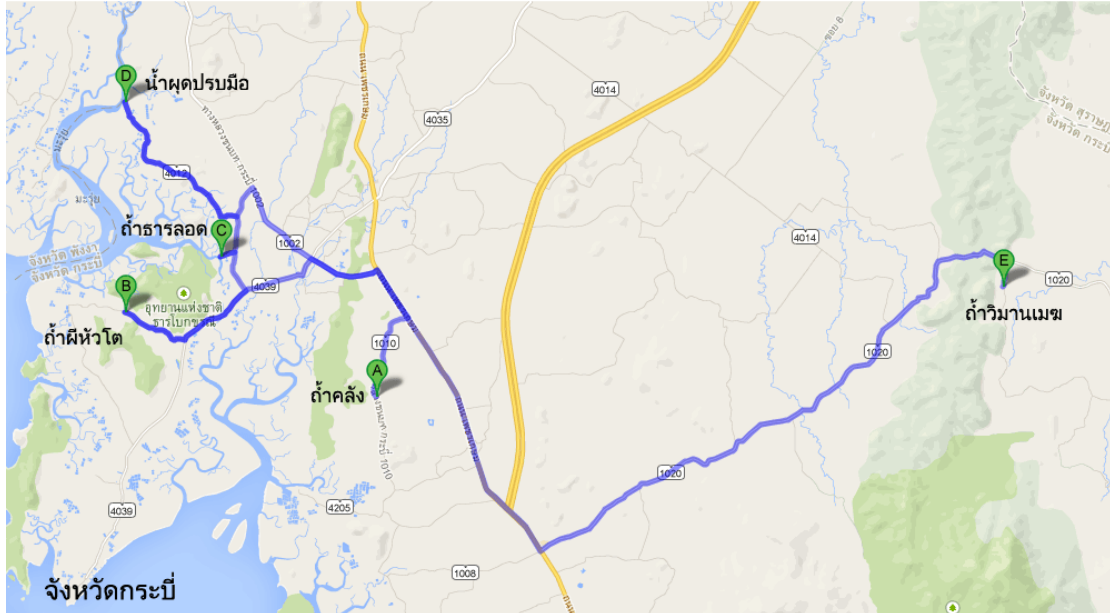
ภาพที่ 57 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนภูเก็ต

ตารางที่ 20 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดภูเก็ต

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1.ท่องเที่ยวเรียนรู้รอบเกาะภูเก็ต (เส้นทางที่ผนวกแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม)	1. ย่านเมืองเก่า 2. พิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ 3. พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว 4. วัดฉลอง 5. เขารัง 6. หาดกะตะและหาดกะรน 7. แหลมพรหมเทพ	เรียนรู้เรื่องราวการก่อร่างสร้างตัวของเมืองภูเก็ต กับวิถีชีวิตคนภูเก็ตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ชมย่านเมืองเก่ากับตึกชิโนโปรตุกีส ก่อนแวะชมประวัติความเป็นมาของเมืองภูเก็ตกับเรื่องราวคนภูเก็ตในยุคแรก ๆ เรียนรู้เรื่องราวของเหมืองแร่ ดำเนินมหาวิทยาลัยชีวิตของเมืองภูเก็ต ก่อนชมบรรยากาศของเมืองภูเก็ตบนยอดเขารัง จุดชมวิวที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งในภูเก็ต สักการะขอพรจากหลวงพ่อแช่มวัดฉลอง ขึ้นชมความงามของหาดกะตะและกะรน และชมพระอาทิตย์ตกดินที่แหลมพรหมเทพ
2.ท่องเที่ยวชุมชนภูเก็ต	1. ศูนย์การเรียนรู้การเกษตร ตำบลสาคร 2. ชุมชนบางเหนียว 3. ชุมชนเกาะสีหะ 4. โฮมสเตย์บ้านเหรียง	สัมผัสวิถีชุมชนเมืองภูเก็ต เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเกษตร ตำบลสาคร ลงมือทำนา และเรียนรู้การทำเกษตรแผนใหม่ ก่อนเยี่ยมชมชุมชนบางเหนียวและสักการะศาลเจ้าบางเหนียว ศาลเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ของคนภูเก็ต ชมวิถีชีวิตชุมชนที่เกาะสีหะ และพักโฮมสเตย์บ้านเหรียง

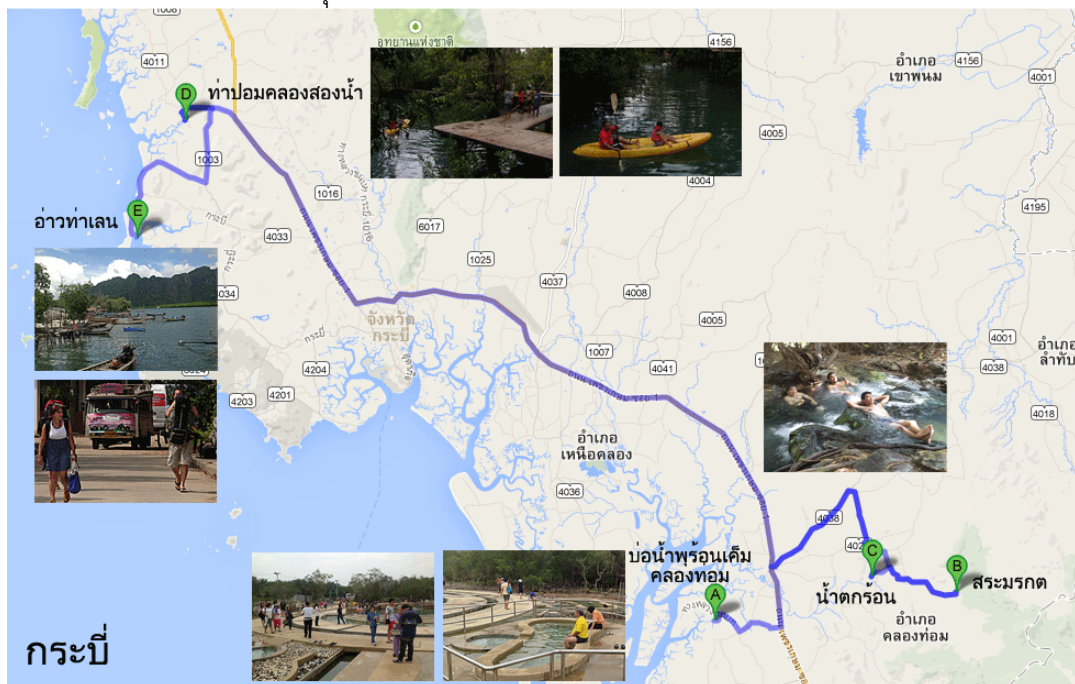
4. จังหวัดกระบี่ ทั้งหมด 3เส้นทาง (ตารางที่ 21) ดังนี้

4.1 เส้นทางท่องเที่ยวมนุษย์ถ้ำ (ภาพที่ 58) สัมผัสและเรียนรู้เรื่องราวมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ชมความงดงามของหินงอกหินย้อย และหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ถ้ำ ชมภาพเขียนสีบนผนังถ้ำ และสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวแบบ Unseen นั่นคือ น้ำผุดปรบมือ

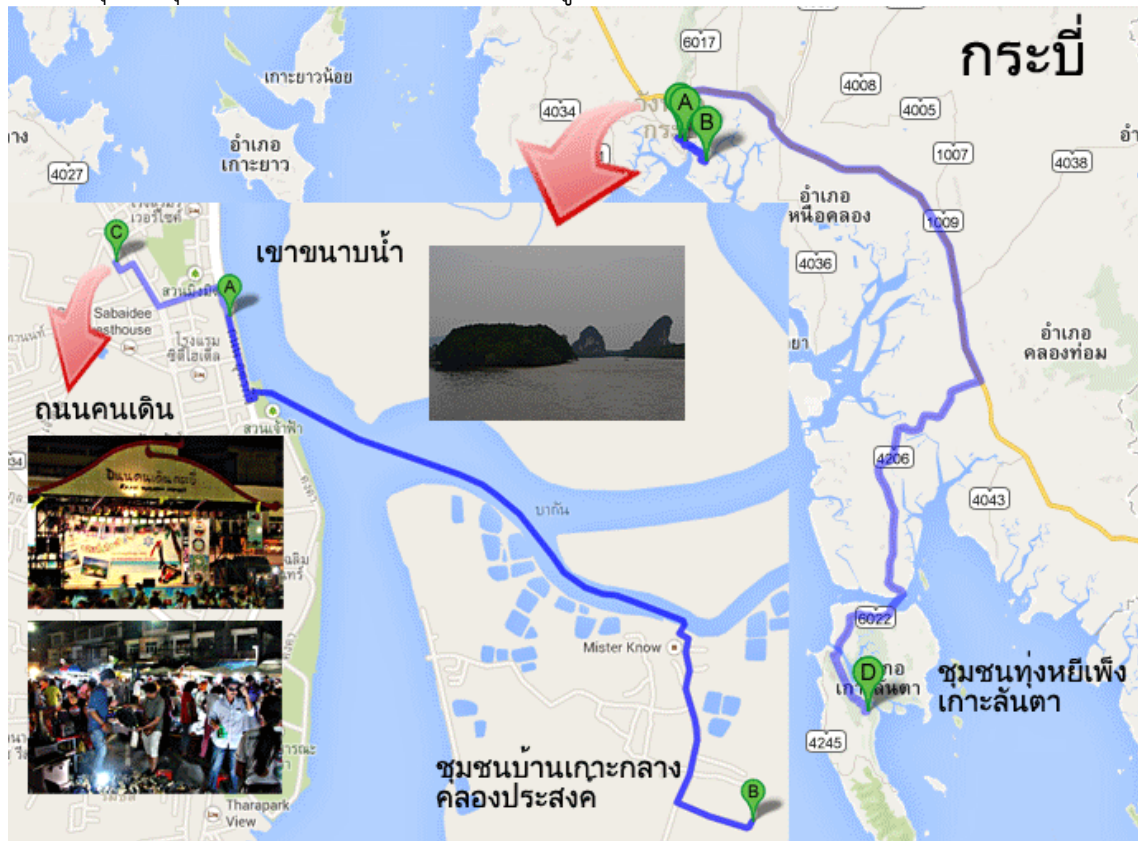
ภาพที่ 58 เส้นทางท่องเที่ยวมนุษย์ถ้ำ

4.2 เส้นทางท่องเที่ยวน้ำพุร้อน(ภาพที่ 59) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับสปาธรรมชาติ สัมผัสความสวยงามของสายน้ำที่รังสรรค์โดยธรรมชาติ ณ ท่าปอมคลองสองน้ำ ก่อนมุ่งสู่อ่าวท่าเลน พายเรือคายัคสู่อ่าวท่าเลน ขาวเกาะกลางน้ำ เล่นน้ำที่สระมรกต และแช่น้ำร้อนที่น้ำตกร้อน ปิดท้ายช่วงเย็นด้วยสปาธรรมชาติที่บ่อน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม

ภาพที่ 59 เส้นทางท่องเที่ยวน้ำพุร้อน

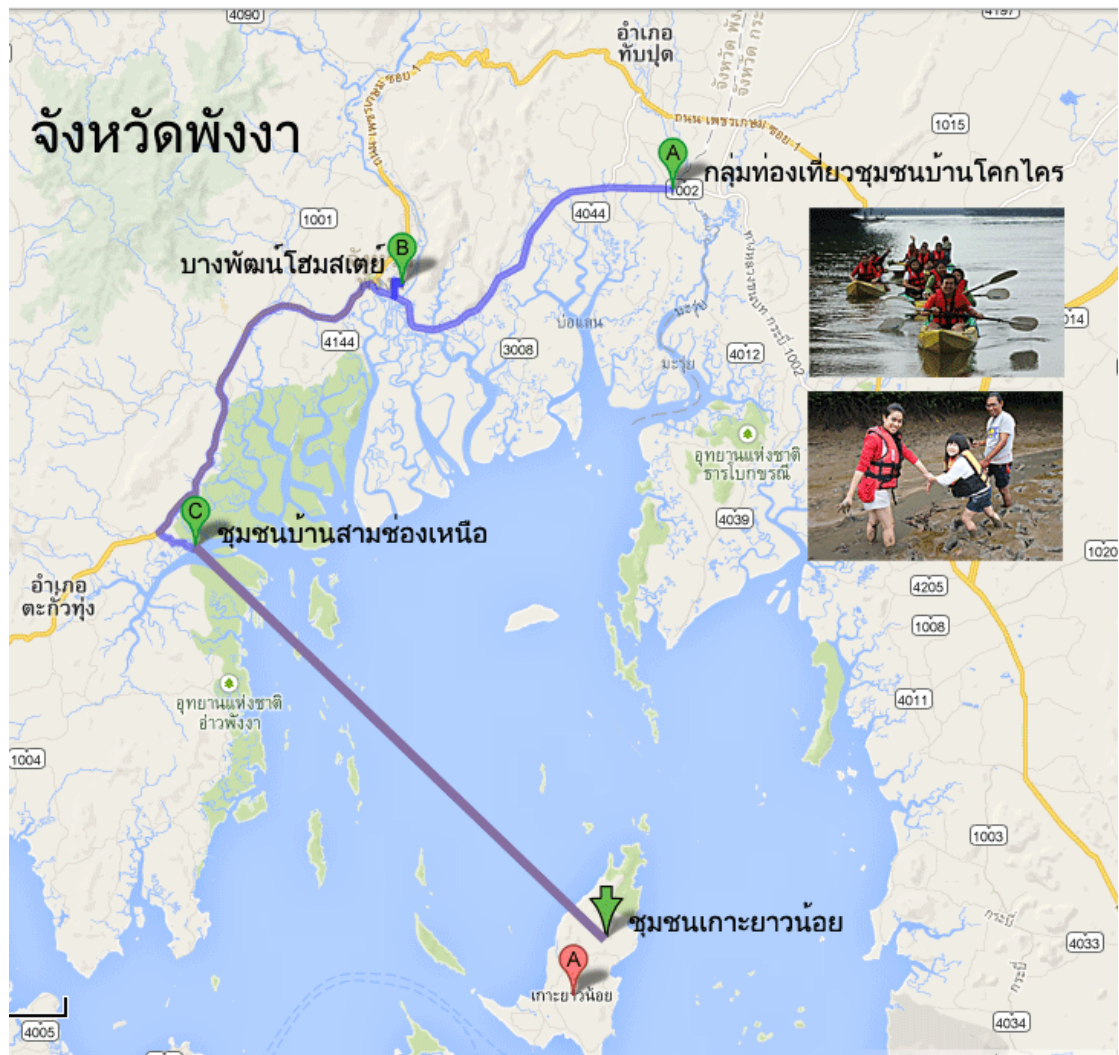
4.3 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกระบี่ (ภาพที่ 60) สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนท่องเที่ยวและสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนบ้านเกาะกลาง คลองประสงค์ ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ชมความสวยงามของเขานาบน้ำ เลือกซื้อสินค้า อาหารและเครื่องดื่มที่ถนนคนเดินกระบี่ ก่อนมุ่งสู่เกาะลันตา เยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนทุ่งหยีเพ็งเพื่อรับประทานอาหารซีฟู้ดสดจากทะเล

ภาพที่ 60 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกระบี่

5. จังหวัดพังงา ทั้งหมด 1เส้นทาง (ตารางที่ 21) ดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน (ภาพที่ 61)สัมผัสความหลากหลายของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพังงาสัมผัสวิถีชีวิตชาวประมงที่บ้านสามช่องเหนือ ก่อนมุ่งสู่โฮมสเตย์บ้านบางพัฒน์ หลังจากพักค้างคืน รุ่งเช้าพายเรือคายัคที่บ้านโคกไคร ชมปุมตแดง เก็บหอยตลับ สป่าธรรมชาติที่หาดทรายร้อน ชมความงดงามของถ้ำ ภาพเขียนสี และรับประทานอาหารทะเล ก่อนเดินทางไปที่ท่องเที่ยวที่เกาะยาวน้อย สัมผัสวิถีชีวิตชาวประมง และความงดงามของธรรมชาติของชายหาดและธรรมชาติบนเกาะยาวน้อย

ภาพที่ 61 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพังงา

ตารางที่ 21 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดกระบี่

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1. ท่องเที่ยวนุขย์ถ้ำ	1. ถ้ำคลัง 2. ถ้ำผีหัวโต 3. ถ้ำธารลอด 3. น้ำผุดปรบมือ 4. ถ้ำวิมานเมฆ	สัมผัสและเรียนรู้เรื่องราวมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ชมความงดงามของหินงอกหินย้อย และหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ถ้ำ ชมภาพเขียนสีบนผนังถ้ำ และสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวแบบ Unseen นั่นคือ น้ำผุดปรบมือ
2. ท่องเที่ยวน้ำพุร้อน	สระมรกต น้ำตกร้อนคลองท่อม ท่าปอมคลองสองน้ำ อ่าวท่าเลน บ่อน้ำพุร้อนเค็ม	ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับสปาธรรมชาติ สัมผัสความสวยงามของสายน้ำที่รังสรรค์โดยธรรมชาติ ณ ท่าปอมคลองสองน้ำ ก่อนมุ่งสู่อ่าวท่าเลน พายเรือคายัคสู่หาดทรายขาวเกาะกลางน้ำ เล่นน้ำที่สระมรกต และแช่น้ำร้อนที่น้ำตกร้อน ปิดท้ายช่วงเย็นด้วยสปาธรรมชาติที่บ่อน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม
3. ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกระบี่	เขานาบน้ำ ชุมชนบ้านเกาะกลาง ถนนคนเดินกระบี่ ชุมชนทุ่งหยีเพ็ง	สัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ท่องเที่ยวและสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนบ้านเกาะกลางคลองประสงค์ ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ชมความสวยงามของเขานาบน้ำ เลือกซื้อสินค้า อาหารและเครื่องดื่มที่ถนนคนเดินกระบี่ ก่อนมุ่งสู่เกาะลันตา เยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนทุ่งหยีเพ็ง เพื่อรับประทานอาหารเช้าที่ฟูดส์จากทะเล

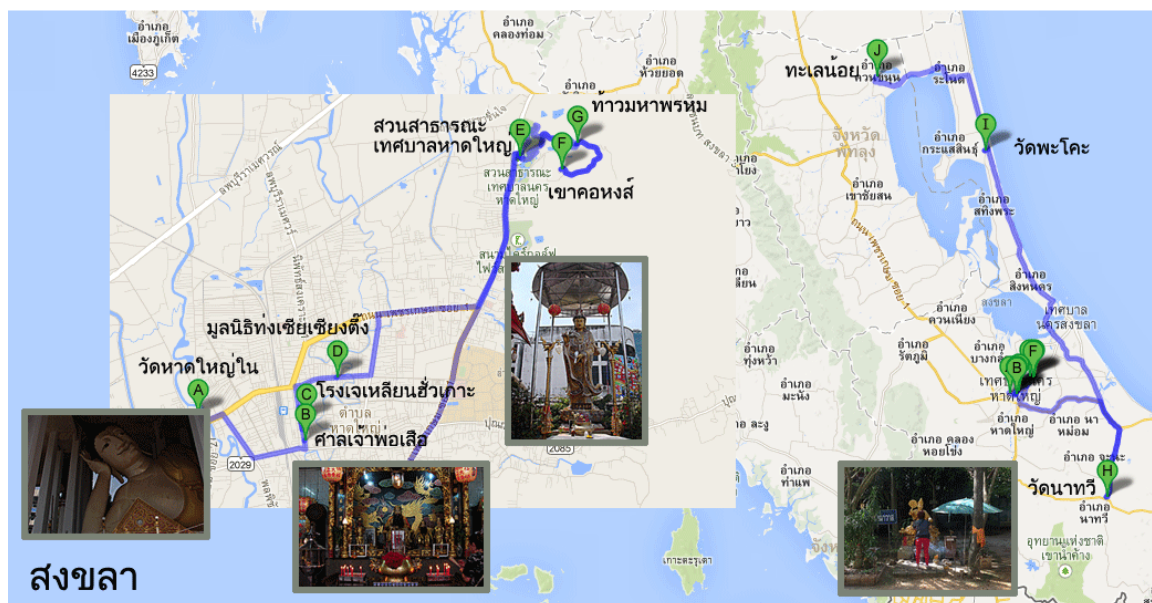
ตารางที่ 22 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดพังงา

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1. ท่องเที่ยวชุมชนพังงา	ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ ชุมชนบ้านโคกไคร ชุมชนบ้านบางพัฒน์ ชุมชนเกาะยาวน้อย	สัมผัสความหลากหลายของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา สัมผัสวิถีชีวิตชาวประมงที่บ้านสามช่องเหนือ ก่อนมุ่งสู่โฮมสเตย์บ้าน บางพัฒน์ หลังจากพักค้างคืน รุ่งเช้าพายเรือคายัคที่บ้านโคกไคร ชมบูมด แดง เก็บหอยตลับ สป่าธรรมชาติที่หาดทรายร้อน ชมความงดงามของถ้ำ ภาพเขียนสี และรับประทานอาหารทะเล ก่อนเดินทางไปท่องเที่ยวที่ เกาะยาวน้อย สัมผัสวิถีชีวิตชาวประมง และความงดงามของธรรมชาติ ของชายหาดและธรรมชาติบนเกาะยาวน้อย

6. จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 2 เส้นทาง (ตารางที่ 23) ดังนี้

6.1 Miracle of Hadyai (ภาพที่ 62) สักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเมืองหาดใหญ่ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอำเภอหาดใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่สักการะพระพุทธรูปไสยาสน์ พระประจำวันของผู้ที่เกิดวันอังคาร มุ่งสู่ศาลเจ้าพ่อเสือเพื่อขอพรด้านเสริมวาสนา และการค้าขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ขงในช่วงตรุษจีนของแต่ละปี และเสี่ยงทายเชิยมซีที่แม่นยำ หลังจากนั้นเดินทางไปขอพรเจ้าแม่กวนอิมที่โรงเจเหลียนฮั่วเกะ ก่อนไปขอพรเทพเจ้าแห่งโชคลาภที่ศาลเทพเจ้าไฉซิงเอี้ย ณ มูลนิธิมิตรภาพสามัคคี หลังจากนั้นแวะรับประทานอาหารกลางวันทีค้อหน้งแต่เตียม และซื้อของที่ตลาดกิมหยง ก่อนเดินทางไปยังสวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่เพื่อขึ้นเขาคอหงส์ และสักการะขอพรเจ้าแม่กวนอิม พระพุทธรมงคคมหาราช ท้าวมหาพรหม และพระมหาเจดีย์ไตรภพไตรมงคล

6.2 เส้นทางไหว้พระขอพรสงขลา-พัทลุง (ภาพที่ 62) เส้นทางตามรอยสมเด็จพระพะโค๊ะ และ ตักศิลาเขาอ้อ เส้นทางการท่องเที่ยวนี้สามารถผนวกเส้นทาง Miracle of Hadyai และรับประทานอาหารเย็นที่ตัวเมืองสงขลา โดยพักค้างคืนที่อำเภอหาดใหญ่ วันรุ่งขึ้นเดินทางจากเมืองหาดใหญ่มุ่งหน้าสู่อำเภอนาทวีเพื่อสักการะ เสริมดวงและขอพรจากหลวงพ่อกัทร อริโย หรือที่ได้รับการขนานนามจากชาวมลายูและสิงคโปร์ว่า “เทพเจ้าสามตา” ที่ทำนายทายทักได้แม่นยำ และเสริมดวงด้านโชคลาภ วาสนาและบารมี ก่อนที่จะมุ่งหน้าสู่วัดพะโค๊ะ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาเพื่อสักการะขอพรต้นกำเนิดของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดและเดินทางไปยังอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงเพื่อเยี่ยมชมเขาอ้อ ตักศิลาแดนใต้ ชมถ้ำฉัตรพันช์บรรพต วัดเขาอ้อที่ตามตำนานเชื่อว่ามีฤาษีบำเพ็ญเพียรที่ถ้ำแห่งนี้ ก่อนที่จะเดินทางไปยังทะเลน้อย ซื้อสินค้าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์จากกระจูด โดยพักค้างคืนที่ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง รุ่งเช้า ตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อล่องเรือชมนกและพระอาทิตย์ขึ้นที่ทะเลน้อย ก่อนเดินทางต่อเพื่อไหว้พระขอพรพระเกจิอาจารย์ที่สืบสายพุทธคุณเขาอ้อ ได้แก่ วัดบ้านสวน วัดภูเขาทอง วัดดอนศาลา ก่อนเดินทางกลับอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 62 เส้นทางท่องเที่ยวอำเภอหาดใหญ่

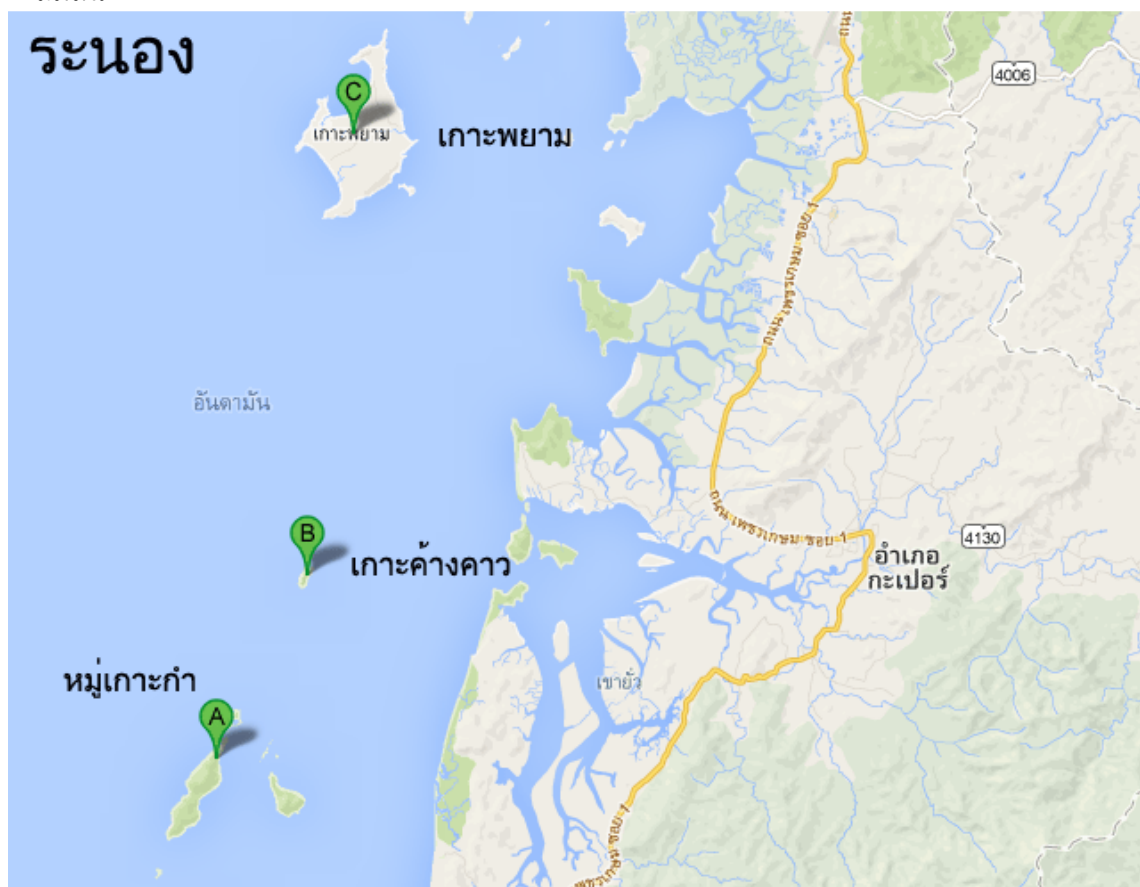
ตารางที่ 23 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดสงขลา

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1. Miracle of Hadyai One-day trip ในหาดใหญ่	วัดหาดใหญ่ใน (พระพุทธรูปหัตถมณฑล หรือ พระพุทธไสยาสน์) ศาลเจ้าพ่อเสือ (ตัวเล่าเอี้ย) โรงเจเหลียนฮั่วเกะ (เจ้าแม่กวนอิมปาง ประทานพร) ศาลเทพเจ้าไฉซิงเอี้ย (เทพเจ้าแห่งโชคลาภ ณ มูลนิธิมิตรภาพสามัคคี) สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ (พระ โพธิสัตว์กวนอิม) เขาคอหงส์ พระพุทธรูปมงคลหาราช ท้าวมหาพรหม พระมหาเจดีย์ไตรภพไตรมงคล	สักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเมืองหาดใหญ่ ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอำเภอ หาดใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่สักการะพระพุทธรูปไสยาสน์ พระประจำวันของผู้ที่ เกิดวันอังคาร มุ่งสู่ศาลเจ้าพ่อเสือเพื่อขอพรด้านเสริมวาสนา และการ ค้าขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ขงในช่วงตรุษจีนของแต่ละปี และเสี่ยง ทายเซียมซีที่แม่นยำ หลังจากนั้นเดินทางไปขอพรเจ้าแม่กวนอิมที่โรงเจ เหลียนฮั่วเกะ ก่อนไปขอพรเทพเจ้าแห่งโชคลาภที่ศาลเทพเจ้าไฉซิงเอี้ย ณ มูลนิธิมิตรภาพสามัคคี หลังจากนั้นแวะรับประทานอาหารกลางวัน ที่ คอหงส์แต่เตี้ยม และซื้อของที่ตลาดกิมหยง ก่อนเดินทางไปยัง สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่เพื่อขึ้นเขาคอหงส์ และสักการะขอ พรเจ้าแม่กวนอิม พระพุทธรูปมงคลหาราช ท้าวมหาพรหม และพระมหา เจดีย์ไตรภพไตรมงคล
2. ไหว้พระขอพรสงขลาพัทลุง3 วัน 2 คืน พร้อมศักยภาพในการ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศ มาเลเซียเพื่อสักการะสถานที่ละ สังฆารของหลวงปู่ทวด	วัดนาทวี อำเภอนาทวี วัดพะโค๊ะ อำเภอสทิงพระ พัคค่าง ณ ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง	เส้นทางตามรอยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และตักศิลาเขาอ้อ เส้นทาง การท่องเที่ยวนี้ผนวกเส้นทาง Miracle of Hadyai และรับประทานอาหาร เย็นที่ตัวเมืองสงขลา โดยพัคค่างคืนที่อำเภอนาทวี วันรุ่งขึ้นเดินทาง จากเมืองหาดใหญ่มุ่งหน้าสู่อำเภอนาทวีเพื่อสักการะ เสริมดวงและขอพร จากหลวงพ่อกัทร อริโย หรือที่ได้รับการขนานนามจากชาวมลายูและ สิงคโปร์ว่า “เทพเจ้าสามตา” ที่ทำนายทายทักได้แม่นยำ และเสริมดวง

		ด้านโขคลาภ วาสนาและบารมี ก่อนที่จะมุ่งหน้าสู่วัดพะโค๊ะ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาเพื่อสักการะขอพรต้นกำเนิดของหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดและเดินทางไปยังอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงเพื่อเยี่ยมชมน้ำเต้า ตักศิลาแดนใต้ ชมถ้ำฉัตรพันช์บรรพต วัดเขาอ้อที่ตามตำนานเชื่อว่ามีการบำเพ็ญเพียรที่ถ้ำแห่งนี้ ก่อนที่จะเดินทางไปยังทะเลน้อย ชื้อสินค้าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์จากกระจูด โดยพักค้างคืนที่ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง รุ่งเช้า ตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อล่องเรือชมนกและพระอาทิตย์ขึ้นที่ทะเลน้อย ก่อนเดินทางต่อเพื่อไหว้พระขอพรพระเกจิอาจารย์ที่สืบสายพุทธคุณเขาอ้อ ได้แก่ วัดบ้านสวน วัดภูเขาทอง วัดดอนศาลา ก่อนเดินทางกลับอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
--	--	---

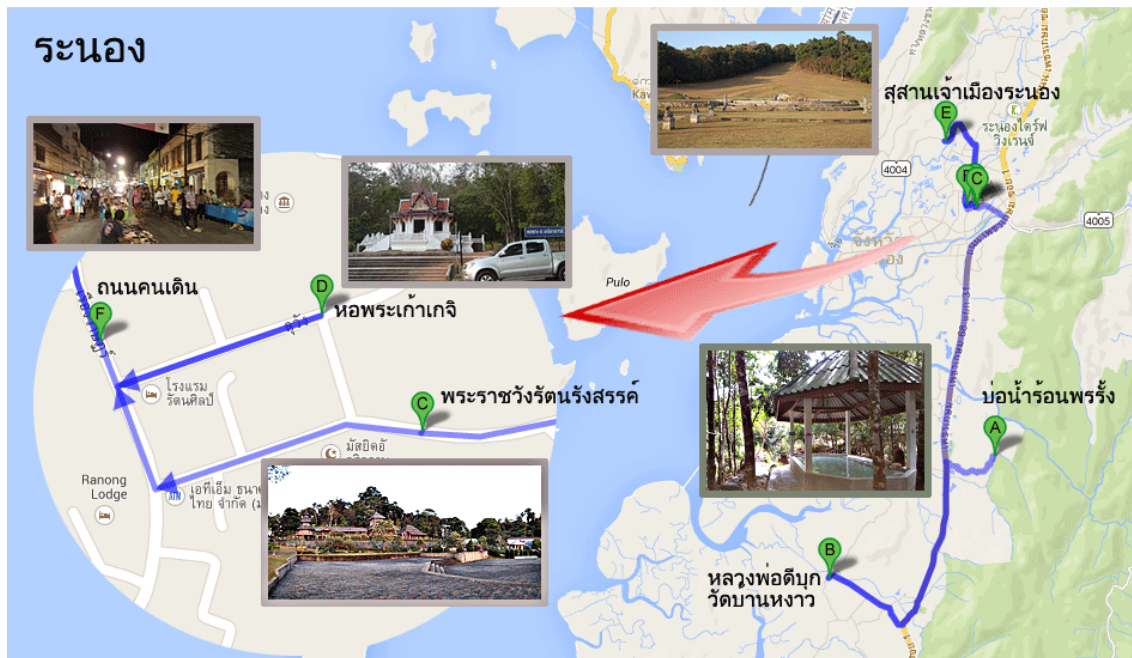
7. จังหวัดระนอง ทั้งหมด 3 เส้นทาง (ตารางที่ 24) ดังนี้

7.1 เส้นทางด่านน้ำระนอง (ภาพที่ 63) สัมผัสความงดงามของอันดามันกับความอุดมสมบูรณ์ได้น้ำทะเล ด้วยการดำน้ำที่หมู่เกาะกำ เกาะค้างคาว และเกาะญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำน้ำตื้นสามารถดำน้ำลึกที่เกาะค้างคาวได้ สัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ และพักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติแหลมสน

ภาพที่ 63 เส้นทางด่านน้ำระนอง

7.2 เส้นทางเมืองระนอง (ภาพที่ 64) เรียนรู้เรื่องราวเมืองระนอง และแช่น้ำพุร้อนมั่งสุ่น้ำพุร้อนพริ้งในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ก่อนไปสักการะและชมความงดงามของหลวงพ่อดีบุกที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่วัดบ้านหงาว หลังจากนั้นเดินทางไปยังตัวเมืองระนองเพื่อเยี่ยมชมพระราชวังรัตนรังสรรค์ พระราชวังจำลองที่สร้างขึ้นใหม่ซึ่งแต่เดิมเป็นพระราชวังของรัชกาลที่ 5 ทดแทนหลังเดิมที่ผุพังไปตามกาลเวลา เข้าเยี่ยมชมภายในพระราชวังก่อนไปสักการะ 9 พระเกจิอาจารย์ของภาคใต้ และเมืองระนองที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ก่อนที่จะเดินทางไปชมสุสานเจ้าเมืองระนองที่ตลอดเส้นทางจะเห็นสุสานน้อยใหญ่ของคนในตระกูล ณ ระนอง หลังจากนั้น ตรงไปยังปากน้ำระนองเพื่อรับประทานอาหารทะเลและชมปากน้ำระนองจากบนยอดเขาในยามเย็นที่สามารถมองเห็นฝั่งพม่าก่อนที่จะกลับมาเดินทางคนเดินเมืองระนอง ในช่วงเดือนธันวาคม – เมษายนของทุกปี

ภาพที่ 64 เส้นทางเมืองระนอง

7.3 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน (ภาพที่ 65) ซื้อสินค้าชุมชนและชมวิถีทัศน์ของระนองแคนยอน ย่านน้ำพุร้อนรักษะวาริน ก่อนเดินทางสู่วัดหาดส้มแป้น และซื้อสินค้าชุมชนที่หลากหลายที่ชุมชน หาดส้มแป้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์เซรามิกและมุ่งหน้าสู่ระยองแคนยอนในอดีตเป็นเหมือน แร่เก่าที่เลิกไปแล้ว หลังจากนั้นธรรมชาติก็ฟื้นฟูและรังสรรค์ความงดงามของแอ่งน้ำขนาดใหญ่ที่น้ำ เป็นสีเขียวมรกต

ภาพที่ 65 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน

ตารางที่ 24 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูงในโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดระนอง

เส้นทาง	รายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมและความโดดเด่น
1. ด่านน้ำระนอง	หมู่เกาะกำ เกาะค้างคาว เกาะญี่ปุ่น	สัมผัสความงดงามของอันดามันกับความอุดมสมบูรณ์ได้น้ำทะเล ด้วยการดำน้ำที่หมู่เกาะกำ เกาะค้างคาว และเกาะญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำน้ำตื้น สามารถดำน้ำลึกที่เกาะค้างคาวได้ สัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ และพักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติแหลมสน
2. เมืองระนอง	น้ำพุร้อนพรั้ง สักการะหลวงพ่อดีบุก พระราชวังรัตนรังสรรค์ หอเก่าพระเกจิ สุสานเจ้าเมืองระนอง ถนนคนเดิน	เรียนรู้เรื่องราวเมืองระนอง และแช่น้ำพุร้อน มุ่งสู่น้ำพุร้อนพรั้งในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ก่อนไปสักการะและชมความงามของหลวงพ่อดีบุกที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่วัดบ้านหวาว หลังจากนั้นเดินทางไปยังตัวเมืองระนองเพื่อเยี่ยมชมพระราชวังรัตนรังสรรค์ พระราชวังจำลองที่สร้างขึ้นใหม่ซึ่งแต่เดิมเป็นพระราชวังของรัชกาลที่ 5 ทดแทนหลังเดิมที่ผู้พังไปตามกาลเวลา เข้าเยี่ยมชมภายในพระราชวังก่อนไปสักการะ 9 พระเกจิอาจารย์ของภาคใต้และเมืองระนองที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ก่อนที่จะเดินทางไปชมสุสานเจ้าเมืองระนองที่ตลอดเส้นทางจะเห็นสุสานน้อยใหญ่ของคนในตระกูล ณ ระนอง หลังจากนั้น ตรงไปยังปากน้ำระนองเพื่อรับประทานอาหารทะเลและชมปากน้ำระนองจากบนยอดเขาในยามเย็นที่สามารถมองเห็นฝั่งพม่า ก่อนที่จะกลับมาเดินถนนคนเดินเมืองระนอง ในช่วงเดือนธันวาคม – เมษายนของทุกปี
3. ท่องเที่ยวชุมชน	น้ำพุร้อนรักษะวาริน วัดหาดส้มแป้น ชุมชนหาดส้มแป้น ระยองแคนยอน	ซื้อสินค้าชุมชนและชมวิถีชีวิตทัศนของระนองแคนยอน แช่น้ำพุร้อนรักษะวาริน ก่อนเดินทางสู่วัดหาดส้มแป้น และซื้อสินค้าชุมชนที่หลากหลายที่ชุมชนหาดส้มแป้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์เซรามิกและมุ่งหน้าสู่ระยองแคนยอนที่ในอดีตเป็นเหมืองแร่เก่าที่เลิกไปแล้ว หลังจากนั้นธรรมชาติก็ฟื้นฟูและรังสรรค์ความงามของแอ่งน้ำขนาดใหญ่ที่น้ำเป็นสีเขียวมรกต

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1 สำหรับองค์กรบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับหน่วยงานและองค์กรที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ควรให้ความสำคัญกับต้นทุนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยให้สอดคล้องกับสิ่งซึ่งเป็นอัตลักษณ์เดิมที่มีอยู่ก่อน และควรมีการพัฒนาแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในความรับผิดชอบ เนื่องจากแผนการจัดการจะเป็นเครื่องมือในการกำกับและกำหนดทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ช่วยลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องมีการแก้ไขก่อนหลัง อีกทั้งจะเป็นการป้องกันผลกระทบด้านลบที่จะขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาทัศนียภาพ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่กำลังเผชิญอยู่ รวมไปถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม ทั้งนี้ข้อมูลศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ การปรับปรุงปัจจัยต่างๆ ตามตัวชี้วัดศักยภาพทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร การป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ซึ่งจากผลการวิจัยแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้มักมีการใช้งบประมาณในส่วนของการพัฒนาสิ่งปลูกสร้างถาวร โดยขาดกลไกในการบริหารจัดการที่ต่อเนื่อง อาคารหลายแห่งถูกทิ้งร้าง รวมไปถึงห้องน้ำที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีการพัฒนาก่อสร้างห้องน้ำแห่งใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยปล่อยห้องน้ำเดิมให้ชำรุดทรุดโทรมและรกร้าง นอกจากนี้ขาดการพัฒนาโครงการต่างๆ ในเชิงบูรณาการ ไม่มีการประสานความร่วมมือส่งผลให้การดำเนินโครงการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นและบัณฑิตศึกษาในด้านความสวยงามและดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหากมีการวางแผนและตรวจสอบประเมินผลอย่างสม่ำเสมอไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการก็จะช่วยยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้นสามารถรองรับการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาสื่อตัวกลางที่จะเอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งที่ไม่มีการพัฒนาระบบสื่อความหมายซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะให้ความรู้ กระตุ้นจิตสำนึกและส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่ในอดีตเคยมีการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายแต่ปัจจุบันปล่อยให้ชำรุดทรุดโทรมก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่ดี ดังนั้นหากจะทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่มีความดึงดูดใจ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้นักท่องเที่ยว ตลอดจนลดโอกาสในการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสื่อความหมาย

5.3.2 สำหรับผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว

สำหรับผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแล้วธุรกิจท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น การดำเนินธุรกิจที่เอื้อประโยชน์กับท้องถิ่น ไม่เอารัดเอาเปรียบชุมชน เช่น การส่งต่อลูกค้าที่ใช้บริการธุรกิจที่พักไปประกอบกิจกรรม

ท่องเที่ยวในชุมชนโดยค่าตอบแทนที่เป็นธรรม การจับจ่ายซื้อสินค้าที่ระลึกในชุมชน การอาศัยวัสดุและวัตถุดิบในท้องถิ่น และการจ้างแรงงานในท้องถิ่น ของสถานประกอบก็จะช่วยสร้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน ทั้งนี้จากผลการศึกษาที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในตัวชี้วัดย่อยเกี่ยวกับการให้โอกาสชุมชนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมต่ำ ทำให้ลักษณะของสังคมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่ได้มีภาพลักษณ์ของการเป็นสถานที่พักผ่อนที่ผู้คนเป็นมิตร เอื้ออารี ยิ้มแย้มและพึงพาอาศัยตามที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

5.4งานวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงประยุกต์เป็นรายจังหวัดและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะของกรณีศึกษา โดยเน้นการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ตามความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เนื่องจากศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตพื้นที่ศึกษากว้าง เน้นข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อที่จะอธิบายศักยภาพในภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้และจังหวัดที่ศึกษา ให้เห็นแนวโน้มทิศทางและศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่งไม่ได้ต้องการโปรแกรมหรือกิจกรรมใหม่ แต่ต้องการให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาคือความเสื่อมโทรมอันเป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาที่ไม่ได้กำหนดกรอบทิศทางและการวางแผน นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวเดิม รวมไปถึงหลักและแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบนิเวศเปราะบาง หรือพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม ชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมท้องถิ่นเดิม เช่น ชุมชนเมืองเก่าศรีอยุธยา หมู่เกาะลันตา เป็นต้น ซึ่งการศึกษาในประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) “แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.” ราชกิจจานุเบกษา 17 มิถุนายน พ.ศ. 2554 [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <http://www.thailandtourismcouncil.org/home.php>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555) “จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย,” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=4147
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2532) *คู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัดเล่มที่ 4: วัดในภาคใต้*, กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- จิตตานันท์ ติกุล และคณะ (2550) “ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้,” รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- จริญญา ฌพิกุล และวรัชต์ มัธยมบุรุษ (2555) “การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย,” การประชุมทางวิชาการพะเยาวิจัยครั้งที่ 1
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์ (2548) *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรรชนี เอ็มพันธุ์ (2546) *การประเมินศักยภาพของทรัพยากรนันทนาการ* เอกสารประกอบการสอนวิชา การวางแผนและออกแบบอุทยานและพื้นที่นันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดรรชนี เอ็มพันธุ์ (2549) *หลักการพื้นฐานของการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ* เอกสารประกอบการสอนวิชา หลักนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดโนยา ตั้งอุทัยสุข (2552) “ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์,” *วารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ* [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.ttresearch.org/E-journal/>
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว และนิทัศน์ นุ่นสง (2554) “การวิเคราะห์และจำแนกความหลากหลายทางนันทนาการในพื้นที่คุ้มครอง,” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- นตยา ธนพลเกียรติ (2547) “การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นิทัศน์ นุ่นสง (2549) “การประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการฐานป่าไม้,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ประทีป นวลเจริญ อุไรรัตน์ มากจันทร์ และธวัชชัย จันทร์ทอง (2547) “การศึกษาศักยภาพของ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทางบกของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่,”
รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2555) *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว* เอกสารประกอบการสอน
นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- มงคล โปร่งเจริญ และสมโภชน์ วีระกุล (2545) “ศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์
ป่าชายน้ำ และสัตว์น้ำตามลำแม่น้ำมูล,” คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- มนัส สุวรรณ และ อุดม เกิดพิบูลย์ (2543) “โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการ
ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล
(สต.),” รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- มยุรี นาสา และเฉลิมเกียรติ สุริยวงค์ (2554) “การประเมินสถานภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติของวนอุทยานชีหลง จังหวัดมหาสารคาม,” การประชุมวิชาการ มอ.ภูเก็ตวิจัย
ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต
- มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (2550) *ทรัพยากรการท่องเที่ยว* [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก
http://dit.dru.ac.th/home/023/travel_resource/a2.html
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช (2545) *เอกสารการสอนชุดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวหน่วยที่
1-8* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- ระพีพรรณทองห่อและคณะ (2549) *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัด
ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
- รุ่งรัตน์ ทองสกุล มยุเรศ ตนะวัฒนา และวชิราภรณ์ ชนะศรี (2549) “การจัดการการท่องเที่ยววิถี
ชีวิตชุมชน ประเพณี และวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่,”
รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- วรรณ วังษ์วานิช (2539) *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิภา ศรีระทุ (2551) “ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์,” สาร
นิพนธ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2532) “ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยว,” *จุลสารการท่องเที่ยว*
8(2) 42 – 49
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548) “โครงการศึกษาผลกระทบและการ
กำหนดท่าทีไทยต่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก,” เสนอต่อ กรมเจรจาการค้า
ระหว่างประเทศ.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) “โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อ
รักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้,” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) “รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษา
เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ,” กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) “รายงานการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ,” กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) “รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,” รายงานผลการดำเนินการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2544) “โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว,” รายงานฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2547) “การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา,” รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- เสรี วังสีไพจิตร (2534) *จุดหักเหของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* ชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- สุวิมล ว่องวานิชและดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2553) *Research Approach* ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://wiki.edu.chula.ac.th/groups/90e28/wiki/c3d03/mixed_methods_research.html
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2554) *ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559): ภาคใต้*. เอกสารอัดสำเนา
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) (2554) “โครงการปกป้องสภาพภูมิอากาศในภาคการท่องเที่ยว,” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.dasta.or.th/th/Sustain/detail_sustain.php
- Arnould, E. J. and Thompson, C.J. (2005) “Consumer Culture Theory (CCT): Twenty Years of Research,” *Journal of Consumer Research*, 31(4), 868-82.
- Creswell, J., and Plano Clark, V. (2007) *Designing and Conducting Mixed Methods Research* Thousand Oaks, CA: Sage
- Goeldner, C.R., J.R. B. Ritchie and R., W. McIntosh (2000) *Tourism Components and Supply*. In *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. New York, John Wile and Son Ltd., pp. 362 – 393.
- Middleton, V.T.C. (1989) *Tourist Product*. In: Witt, S.F. & Moutinho, L. (eds.). *Tourism Marketing and Management Handbook*. Hempel Hempstead: Prentice- Hall.

- Schroeder, J.E. (2005), **The Artist and the Brand**, *European Journal of Marketing*, 39(11), 1291 – 1305.
- Shaw, G. and Williams, A. (2004) *Tourism and Tourism Spaces*, Sage, London.
- Smith, S.L.J. (1994) “**The Tourism Product**”. *Annals of Tourism Research*. 21 (3): pp. 582 – 595.
- Thuong, V.T., Konsin, P., Malaik, W. and Sutthiphapa, N. (2012) “**Tourist Attraction Potential Assessment for Arranging Sam Phan Bok Route Network,**” NESTC2012.
- Tse, R.Y.C. (2001) “**Estimating the Impact of Economic Factors on Tourism: Evidence from Hong Kong,**” *Tourism Economics*, 7(3), 277 – 293.

ภาคผนวก

ภาคผนวก1
แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากร
การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้

แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยวภาคใต้

ตัวชี้วัดศักยภาพผลิตภัณฑ์ฯ เป็นปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลักในการประเมินศักยภาพ ทั้งในด้านการกำหนดตัวชี้วัดศักยภาพฯ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว และในด้านการประเมินตัวชี้วัดหรือการให้ค่าความสำคัญของตัวชี้วัดในแต่ละปัจจัย ซึ่งมีน้ำหนักหรือค่าความสำคัญแตกต่างกันไป การประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้ โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.)

การศึกษาค้นคว้าที่จะประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรในแหล่งดังกล่าว เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในรูปแบบของการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวรวมถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน การกระจายรายได้ดังกล่าวสู่ชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ถูกทำลาย และนักท่องเที่ยวพึงพอใจ กับประสบการณ์ที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
พิกัด UTM.....
วันที่ประเมิน
ผู้ประเมิน

กรณีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ระบุประเภทย่อย ของแหล่งท่องเที่ยว..... ☐ 1.ชายหาด (Beach) ☐ 2.เกาะ (Island) ☐ 3.น้ำตก (Waterfall) ☐ 4.แหล่งน้ำ (Water Resource) หมายถึง พรุนองบึงทะเลสาบคลองลำธารและแม่น้ำ ☐ 5. ถ้ำ (Cave) ☐ 6.ภูเขา (Mountain & Hill) ☐ 7.แก่ง (Rapid) ☐ 8.โป่งพุร้อน (Thermal Spring) ☐ 9. ซากดึกดำบรรพ์ (Fossil) ☐ 10. ธรณีสัณฐานและภูมิประเทศที่มีลักษณะพิเศษ (Special Geography and Topography) ☐ 11. ต้นไม้และสัตว์ป่าที่มีลักษณะพิเศษ (Special Plant and Wildlife)

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

- 1.1 สถานที่ตั้ง หมู่ที่/หมู่บ้านตำบล
อำเภอ จังหวัด.....
1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการ.....

1.3 เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยเส้นทางประเภทใด (ลูกรัง, ดิน, คอนกรีต).....

1.4 ระยะทางจากถนนหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว กิโลเมตร

1.5 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

- ☐ 1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ☐ 2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- ☐ 3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณี
- ☐ 4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- ☐ 5. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถาบันเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สวนสนุกจิปาถะ
- ☐ 6. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ☐ 7. อื่นๆ

1.6 กิจกรรมการท่องเที่ยว และ/หรือ ลักษณะโปรแกรมการท่องเที่ยว

1.7 ลักษณะที่โดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว (เอกลักษณ์, เรื่องราวที่น่าสนใจ)

ตอนที่ 2 แบบประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวกรณีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ปัจจัยชี้วัดศักยภาพทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยว	ค่า ความสำคัญ (W_i)	ค่าคะแนน (R_i)	ค่าผลคูณ $\sum W_i R_i$
1) ศักยภาพด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว			
1.1 ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	5		
1.2 ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ	5		
1.3 ความหลากหลายของระบบนิเวศ	4		
1.4 ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ต้นไม้ สัตว์ป่าและพืชพรรณต่างๆ	5		

1.5 โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า และ/หรือสัตว์น้ำในทะเล	4		
1.6 ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่นหายาก ใกล้สูญพันธุ์หรือมีจำนวนมาก	5		
1.7 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว	3		
1.8 จำนวนและความหลากหลายของประเภททรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว	4		
2) ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว			
2.1 การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งปริมาณและความหลากหลาย	5		
2.2 ความคงทนของสภาพแวดล้อมต่อการถูกทำลายให้เสื่อมโทรมหรือ ลดคุณค่าจากการพัฒนาการท่องเที่ยว	4		
2.3 ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	5		
2.4 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4		
2.5 ความใกล้ ใกล้ของแหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่ศูนย์กลาง	4		
2.6 ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	5		
2.7 ขนาดเนื้อที่สำหรับประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	5		
2.8 การสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก	3		
2.9 โอกาสในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น	3		
2.10 การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ	4		

ปัจจัยชี้วัดศักยภาพทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยว	ค่า ความสำคัญ (W_i)	ค่าคะแนน (R_i)	ค่าผลคูณ $\Sigma W_i R_i$
3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรและการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม			
1. มาตรการในการจัดการและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว	5		
2. การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	3		
3. การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว	5		

4. การให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับธุรกิจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่	4		
5. การเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4		
3.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว			
1. มีบริการที่พักเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3		
2. มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย	4		
3. การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการประกอบกิจกรรม และระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว	5		
4. การจัดการด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันผลกระทบ เช่น ถังขยะ ป้ายห้าม ฯลฯ	4		
5. มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามาโดยเฉพาะในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น	3		
6. มีป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน รวมถึงป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงจุดบริการต่างๆ เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ	5		
7. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร	5		
9. มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการเช่นห้องน้ำสำหรับผู้พิการรถเข็นมีบริการเส้นทางสำหรับผู้พิการ	3		
10. มีระบบสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ	5		
ผลรวมของ W_i ($\sum W_i$)			
ผลรวมของ $W_i R_i$ ($\sum W_i R_i$)			
ระดับศักยภาพ $\sum W_i R_i / \sum W_i$			

ภาคผนวก 2

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

บัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(เก็บข้อมูลจากประชากร)

1. ททท. สำนักงานหาดใหญ่
2. ททท. สำนักงานนครศรีธรรมราช
3. ททท. สำนักงานภูเก็ต
4. ททท. สำนักงานกระบี่
5. ททท. สำนักงานชุมพร
6. ททท. สำนักงานสุราษฎร์ธานี
7. ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวสมุย
8. ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว จ.พังงา

2. หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ(เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามประเภทและที่ตั้ง จำนวน 14 ตัวอย่าง)

จังหวัดกระบี่		จังหวัดพังงา	
1	อุทยานแห่งชาติเขานมเบญจา	15	อุทยานแห่งชาติเขาลำปี-หาดท้ายเหมือง
2	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี	16	อุทยานแห่งชาติเขาลึก-ลำรู่
3	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา	17	อุทยานแห่งชาติศรีพังงา
4	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี	18	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช		19	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
5	อุทยานแห่งชาติเขาลวง	20	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา
6	อุทยานแห่งชาติเขานัน	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
7	อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด	21	อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง
8	อุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้	22	อุทยานแห่งชาติเขาสก
9	อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	23	อุทยานแห่งชาติคลองพนม
จังหวัดระนอง		24	อุทยานแห่งชาติใต้ร่มเย็น
10	อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว	25	อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน
11	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบรี	26	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง
12	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง	จังหวัดสงขลา	
13	อุทยานแห่งชาติแหลมสน	27	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
จังหวัดภูเก็ต		28	อุทยานแห่งชาติสัณกาลาคีรี
14	อุทยานแห่งชาติสิรินาถ		

3. องค์กรท้องถิ่นและชุมชนที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว : ประชากรในส่วนนี้คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ที่บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือประธานเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 30 ตัวอย่าง

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

แม้จะเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) แต่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญในการที่จะนำไปสู่การตอบโจทก์การวิจัยและการได้มาซึ่งข้อมูลที่จะบ่งชี้ในเบื้องต้นสำหรับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการประเมิน และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรและมีความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยดำเนินการตั้งคำถามตามเงื่อนไขของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน โดยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหลักดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมการขายอยู่ในปัจจุบัน และกำลังอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมที่จะขายในอนาคต รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้ตั้งมาตรฐานจุดขาย
2. การกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรดำเนินการอยู่ เช่น มุ่งเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้า ฯลฯ
3. ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในแผนการบริหารจัดการขององค์กรที่สามารถจะกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น
4. แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งแนวทางที่จะประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น

ภาคผนวก3

ค่าถ่วงน้ำหนักของดัชนีชี้วัดศักยภาพในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

ค่าถ่วงน้ำหนักของดัชนีชี้วัดศักยภาพในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

ดัชนีชี้วัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าถ่วงน้ำหนักจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว			
	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น
1) ศักยภาพด้านคุณค่าและความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว				
1.1 ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	5	5	5	5
1.2 ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ	5	5	5	5
1.3 ความหลากหลายของระบบนิเวศ	4	4	4	4
1.4 ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ต้นไม้ สัตว์ป่าและพืชพรรณต่างๆ	5	5	5	5
1.5 โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า และ/หรือสัตว์น้ำในทะเล	4	4	4	4
1.6 ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่นหายากใกล้สูญพันธุ์หรือมีจำนวนมาก	5	5	5	5
1.7 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี	-	5	-	-
1.8 คุณค่าและความดึงดูดทางวัฒนธรรม	-	-	5	-
1.9 สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว	3	3	3	3
1.10 จำนวนและความหลากหลายของประเภททรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว	4	4	4	4
2) ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว				
2.1 การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งปริมาณและความหลากหลาย	5	5	5	5
2.2 ความคงทนของสภาพแวดล้อมต่อการถูกทำลายให้เสื่อมโทรมหรือ ลดคุณค่าจากการพัฒนาการท่องเที่ยว	4	4	4	4
2.3 ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	5	5	5	5
2.4 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4	4	4	4
2.5 ความใกล้ไกลของแหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่ศูนย์กลาง	4	4	4	4
2.6 ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	5	5	5	5
2.7 ขนาดเนื้อที่สำหรับประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	5	5	5	5
2.8 การสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก	3	3	3	3

2.9 โอกาสในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น	3	3	3	3
2.10 การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ	4	4	4	4
3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว				
3.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรและการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม				
1. มาตรการในการจัดการและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว	5	5	5	5
2. การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	3	3	3	3
3. การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว	5	5	5	5
4. การให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับธุรกิจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่	4	4	4	4
5. การเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4	4	4	4
3.2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว				
1. มีบริการที่พักเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3	3	3	3
2. มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัย	4	4	4	4
3. การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการประกอบกิจกรรม และระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว	5	5	5	5
4. การจัดการด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันผลกระทบ เช่น ถึงขยะ ป้ายห้าม ฯลฯ	4	4	4	4
5. มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามาโดยเฉพาะในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น	3	3	3	3

6.มีป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน รวมถึงป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงจุดบริการต่างๆ เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ	5	5	5	5
7. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	5	5	5	5
9. มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการเช่นห้องน้ำสำหรับผู้พิการรถเข็นมีบริการเส้นทางสำหรับผู้พิการ	3	3	3	3
10. มีระบบสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ	5	5	5	5

ภาคผนวก4

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ :
จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัด
พังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
1	พระพุทธรูปสี่องค์	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2588	99.5749	ภาครัฐ
2	หอพระอิศวร	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2526	99.5749	ภาครัฐ
3	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2623	99.5737	ภาครัฐ
4	หอพระนารายณ์	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2527	99. 5751	ภาครัฐ
5	หอสมุดแห่งชาตินครศรีธรรมราช	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2359	99.5810	ภาครัฐ
6	กุฏิทรงไทย(กุฏิร้อยปี)วัดวังตะวันตก	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2617	99.5742	ภาครัฐ
7	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2431	99.5895	ภาครัฐ
8	ฐานพระสยามานุรักษ์	ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2436	99.5812	ภาครัฐ
9	พิพิธภัณฑ์เมืองนครศรีธรรมราช	ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2434	99.5827	ภาครัฐ
10	วัดหน้าพระลาน	ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2432	99.5758	ภาครัฐ
11	บ้านหนังตะลุงสุชาติทรัพย์สิน	ถ.ศรีธรรมโศกซอย 3 ต.ในเมือง	ทางวัฒนธรรม	8.2452	99.5872	เอกชน
12	วัดสวนป่า	ถ.ศรีธรรมโศก ต.ในเมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2452	99.5751	ภาครัฐ
13	วัดมเหยงค์	ต.ท่าวัง อ.เมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2627	99.5741	ภาครัฐ
14	สวนสาธารณะศรีธรรมมาโคกราช	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	เชิงสุขภาพ	8.2536	99.5745	ภาครัฐ
15	อุทยานการเรียนรู้เมือง	ถ.ท่าช้าง ต.คลัง	มนุษย์สร้างขึ้น	8. 2541	99.5741	ภาครัฐ
16	พระวิหารสูงหรือหอพระสูง	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2548	99.5741	ภาครัฐ
17	วัดสวนหลวง	ถ.ราชดำเนิน	ทางประวัติศาสตร์	8.2419	99.5861	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
18	แก่งจันทัดประตูและวัดแจ้ง	ถ.ราชดำเนิน	ทางประวัติศาสตร์	8.2749	99.5740	ภาครัฐ
19	พระเจดีย์ยักษ์	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางประวัติศาสตร์	8.26 92	99.5746	ภาครัฐ
20	วัดท้าวโคตร	ถ.ราชดำเนิน	ทางประวัติศาสตร์	8.2417	99.5850	ภาครัฐ
21	ศาลาโดกหรือศาลาประตูหก	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2544	99.5749	ภาครัฐ
22	สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84	ต.ในเมือง	มนุษย์สร้างขึ้น	8.2719	99.5785	ภาครัฐ
23	สระล้างดาบศรีปราชญ์	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2549	99.5752	ภาครัฐ
24	อนุสาวรีย์ไทยหรือเจ้าพ่อดำ	ค่ายวิชรุช ต.ปากพูน	ทางวัฒนธรรม	8.2959	99.5716	ภาครัฐ
25	กำแพงเมืองเก่า	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2538	99.5745	ภาครัฐ
26	ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช	ถ.ราชดำเนิน ต.คลัง	ทางวัฒนธรรม	8.2549	99.5743	ภาครัฐ
27	เสาชิงช้า	ถ.ราชดำเนิน	ทางประวัติศาสตร์	8.2526	99.5749	ภาครัฐ
28	วัดแจ้งวรวิหาร	ต.ท่าวัง อ.เมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2750	99.5741	ภาครัฐ
29	โบสถ์พราหมณ์	ต.ประตูไชยเหนือ	ทางประวัติศาสตร์	8.2823	99.5748	ภาครัฐ
30	วัดจันทาราม	ต.ท่าซัก	ทางประวัติศาสตร์	8.2637	99.5744	ภาครัฐ
31	ศาลพระเสื้อเมือง	ต.มะม่วงสองต้น	ทางประวัติศาสตร์	8.2459	99.5754	ภาครัฐ
32	บ้านศาลาบางปู	ต.ปากพูน	ทางวัฒนธรรม	8.3411	99.5649	ภาครัฐ
33	วัดประตูพัฒนาราม	ต.ท่าวัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2708	99.5737	ภาครัฐ
34	กลุ่มฝ้ายกบ้านมะม่วง	ม.8 บ้านมะม่วง ต.ท่าจั่ว	ทางวัฒนธรรม	8.2847	99.5126	ภาครัฐ
35	น้ำตกหนานหินสอง	ต.ท่าจั่ว	ทางธรรมชาติ	8.2816	99.4891	ภาครัฐ
36	บ้านท่านขุนรัฐวุฒิวิจารณ์	ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง	มนุษย์สร้างขึ้น	8.2434	99.5826	ภาครัฐ
37	บันไดปลาโจน	ต.ท่าจั่ว	ทางธรรมชาติ	8.4663	99.5259	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
38	อ่าวยางแดง	ต.ท่าจั่ว	ทางธรรมชาติ	8.2846	99.5259	ภาครัฐ
39	สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติร.9	ต.โพธิ์เสด็จ	มนุษย์สร้างขึ้น	8.2598	99.5730	ภาครัฐ
40	บ้านคีรีวง	ต.กำโลน	ทางวัฒนธรรม	8.2660	99.4640	ภาครัฐ
41	น้ำตกกระโรม	ม.2 ต.เขาแก้ว	ทางธรรมชาติ	8.2221	99.4410	ภาครัฐ
42	ห้วยเทวดานาคราช	ม.4 ต.เขาแก้ว	ทางธรรมชาติ	8.2047	99.4311	ภาครัฐ
43	ถ้ำแก้วสุรกานต์	ต.เขาแก้ว	ทางธรรมชาติ	8.2141	99.4742	ภาครัฐ
44	จุดชมยอดเขาหลวง	ต.ลานสกา	ทางธรรมชาติ	8. 2211	99.4444	ภาครัฐ
45	น้ำตกหนานโจน	ม.3 ต.ลานสกา	ทางธรรมชาติ	8.1833	99.4617	ภาครัฐ
46	ถ้ำเขาวัง ระฆังทอง	ม. 2 ต.ลานสกา	ทางธรรมชาติ	8.1717	99.4732	ภาครัฐ
47	น้ำตกหนานฝน	ม. 5 ต.ลานสกา	ทางธรรมชาติ	8.1815	99.4615	ภาครัฐ
48	วังโบราณลานสกา	ม. 6 ต.ลานสกา	ทางประวัติศาสตร์	8.1753	99.4712	ภาครัฐ
49	น้ำตกวังหมื่นผลาญ	ต.กำโลน	ทางธรรมชาติ	8.2359	99.4632	ภาครัฐ
50	น้ำตกวังไม้ปัก	ต.กำโลน	ทางธรรมชาติ	8.2646	99.4631	ภาครัฐ
51	น้ำตกสอยดาว	ต.กำโลน	ทางธรรมชาติ	8.2629	99.4537	ภาครัฐ
52	น้ำตกเขาหลวง	ต.กำโลน	ทางธรรมชาติ	8.2756	99.4620	ภาครัฐ
53	ถ้ำน้ำวังศรีธรรมโศกราช	ม. 4 ต.ขุนทะเล	ทางประวัติศาสตร์	8.2045	99.5012	ภาครัฐ
54	เขื่อนชลประทานเสาธง	ม. 4 ต.ขุนทะเล	เชิงเกษตร	8.2028	99.5012	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองติจูด	
อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช						
55	ผาเหยียบเมฆ	ม.6 ต.ทอนหงส์	ทางธรรมชาติ	8.3560	99.4728	ภาครัฐ
56	น้ำตกอ้ายเขียว	ม.5 ต.ทอนหงส์	ทางธรรมชาติ	8.3333	99.4644	ภาครัฐ
57	น้ำตกวังลุงหรือน้ำตกสองรัก	ม. 6 ต.ทอนหงส์	ทางธรรมชาติ	8.3512	99.4512	ภาครัฐ
58	น้ำตกพรหมโลก	ม.5 ต.พรหมโลก	ทางธรรมชาติ	8.3136	99.4657	ภาครัฐ
59	วัดเขาปูน	ม. 8 ต.พรหมโลก	ทางธรรมชาติ	8.3125	99.4954	ภาครัฐ
60	พระตำหนักเมืองนคร	ม.5 ต.พรหมโลก	ทางธรรมชาติ	8.3225	99.4976	ภาครัฐ
61	วัดเขาขุนพนม	ม.3 บ้านเขาขุนพนม	ทางธรรมชาติ	8.3236	99.5035	ภาครัฐ
62	เกาะปายู	ต.ทอนหงส์	ทางธรรมชาติ	8.3471	99.4644	ภาครัฐ
อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
63	น้ำตกยอดเหลื่อง	ม.6 ต.นาแหรง	ทางธรรมชาติ	8.3742	99.4339	ภาครัฐ
64	ถ้ำหงส์	ม.3 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.44 82	99.3812	ภาครัฐ
65	ถ้ำหลวงหรือถ้ำลูกธนูคนธรรพ์	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4833	99.3456	ภาครัฐ
66	น้ำตกกรุงชิง	ม.3 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4317	99.4026	ภาครัฐ
67	ถ่องแก่งคลองกลาย	ม.3 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4815	99.3539	ภาครัฐ
68	อุทยานแห่งชาติเขาหลวง-ป่ากรุงชิง	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4317	99.4026	ภาครัฐ
69	ทะเลหมอกเขาเหล็ก	ม. 1 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4362	99.4627	ภาครัฐ
70	น้ำตกคลองปาว	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4847	99.3236	ภาครัฐ
71	น้ำตกเขานันเมีย	ม.7 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4727	99.3445	ภาครัฐ
72	น้ำตกกรุงนาง	บ้านสวนปราง ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4326	99.4081	ภาครัฐ
73	น้ำตกเขาไฉ	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4550	99.4630	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอพบพิต้า จังหวัดนครศรีธรรมราช						
74	ปากคลองกรุงชิง	ต.นบพิต้า	ทางธรรมชาติ	8.4156	99.4416	ภาครัฐ
76	ป่าประ	ม.5 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4724	99.3626	ภาครัฐ
77	น้ำตกวังเหมือง	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4574	99.4627	ภาครัฐ
78	ถ้ำธารน้ำลอด	ม.7 บ้านห้วยตง ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4539	99.3743	ภาครัฐ
79	น้ำตกคลองผด	ม.6 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4556	99.4629	ภาครัฐ
80	ถ้ำกรุงนาง	บ้านสวนปราง ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4556	99.4630	ภาครัฐ
81	จุดชมวิวะทะเลหมอก	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4633	99.4324	ภาครัฐ
82	น้ำตกเขานัน	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4731	99.3444	ภาครัฐ
83	ถ้ำขุนคลัง	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4734	99.3814	ภาครัฐ
84	ยอดทกพ	ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4646	99.3642	ภาครัฐ
85	บ่อน้ำพุร้อนกรุงชิง	ม.3 ต.กรุงชิง	ทางธรรมชาติ	8.4446	99.3928	ภาครัฐ
อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
86	แปลงดอกหลา	ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2038	99.3923	เอกชน
87	น้ำตกคลองแห	ม.2 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.2225	99.3922	ภาครัฐ
88	ถ้ำหินยมน	ม.1 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.2216	99.3956	ภาครัฐ
89	เขาเหมน	ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.1948	99.3831	ภาครัฐ
90	น้ำตกสวนขัน	ม.3 ต.สวนขัน	ทางธรรมชาติ	8.2549	99.3839	ภาครัฐ
91	น้ำตกท่าแพ	ม.14 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.2136	99.4121	ภาครัฐ
92	น้ำตกสวนอายุ	ม.5 ต.คลองละอาย	ทางธรรมชาติ	8.2258	99.4410	ภาครัฐ
93	ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรช้างกลาง	ม.14 ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2059	99.4110	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
94	วัดธาตุน้อย	ต.นาแ้ว	ทางวัฒนธรรม	8.2223	8.2223	ภาครัฐ
95	น้ำตกคลองเหมน	ม.1 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.1954	99.4042	ภาครัฐ
96	น้ำตกคลองทองออก	ม.15 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.1910	99.3924	ภาครัฐ
97	ลุ่มน้ำท้ายเหมือง	ม.13 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.2053	99.3614	ภาครัฐ
98	ถ้ำชะอมหรือถ้ำหินส้ม	ม.1 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.2038	99.3923	ภาครัฐ
99	น้ำตกคลองรังเกียรติ	ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.1912	99.3956	ภาครัฐ
100	กลุ่มเลี้ยงผึ้งควนसान	ม.5 ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2038	99.3923	เอกชน
101	น้ำตกเขาเหมนหรือน้ำตกคลองกุ่ม	ม. 10 ต.ช้างกลาง	ทางธรรมชาติ	8.1749	99.3947	ภาครัฐ
102	น้ำตกคลองจิ่ง	ต.นาบอน	ทางธรรมชาติ	8.1613	99.3839	ภาครัฐ
103	น้ำตกหนานไทร	ม.3 ต.สวนขัน	ทางธรรมชาติ	8.1622	99.3958	ภาครัฐ
104	ชุมชนคนรักเห็ด	ม. 5 บ้านด่านไผ่ ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.1939	99.3806	เอกชน
105	พรเพชรฟาร์ม	ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2051	99.3918	เอกชน
106	ฟาร์มเพาะพันธุ์นกยูง	ม. 14 ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2038	99.3923	เอกชน
107	ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพ	ม. 5 ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2110	99.3554	ภาครัฐ
108	แปลงดอกหน้าวัววีราฟลอรา	ต.ช้างกลาง	เชิงเกษตร	8.2049	99.3920	เอกชน
อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช						
109	อช.หาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้	ต.ขนอม อ.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.1246	99.5124	ภาครัฐ
110	อ่าวท้องชิง	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1651	99.5044	ภาครัฐ
111	หาดนางกำ	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1983	99.4518	ภาครัฐ
112	วัดกระดังงา	ต.ขนอม	ทางวัฒนธรรม	9.1085	99.5141	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช						
113	วัดเจดีย์หลวง	ม.4 บ้านท่าใน ต.ควนทอง	ทางวัฒนธรรม	9.1122	99.4856	ภาครัฐ
114	อ่าวท้องยาง	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.9228	99.5225	ภาครัฐ
115	อ่าวขนอม	บ้านหน้าด่านบ้านคอเขาบ้านในเพลา	ทางธรรมชาติ	9.1216	99.5233	ภาครัฐ
116	หาดในเพลา	บ้านในเพลา ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.7354	99.5257	ภาครัฐ
117	บ่อน้ำจืดธรรมชาติกลางทะเล	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1853	99.5327	ภาครัฐ
118	ป่าชายเลนคลองขนอม	ต.ขนอม ต.ควนทอง และ ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1831	99.4947	ภาครัฐ
119	เกาะน้อยหรือเกาะนุ้ย	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1854	99.5445	ภาครัฐ
120	เกาะท่าไร่	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1829	99.5739	ภาครัฐ
121	เกาะผี	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1823	99.5451	ภาครัฐ
122	เกาะน้อยใน	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1839	99.5542	ภาครัฐ
123	เกาะน้อยนอก	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1959	99.5444	ภาครัฐ
124	หาดในเปร็ด	ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.9325	99.5223	ภาครัฐ
125	หาดคอเขา	ม.3 ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.1218	99.5233	ภาครัฐ
126	จุดชมทิวทัศน์เขาดาดฟ้า	ต.ควนทอง	ทางธรรมชาติ	9.9420	99.4835	ภาครัฐ
127	ถ้ำเขาวังทอง	ต.ควนทอง	ทางธรรมชาติ	9.1217	99.4625	ภาครัฐ
128	อ่าวหลักซอเขาหลักซอ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1146	99.1146	ภาครัฐ
129	อ่าวท้องกรวด	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1834	99.4749	ภาครัฐ
130	อ่าวดินสอ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1836	99.4710	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช						
131	หาดหน้าด่าน	ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.1055	99.5223	ภาครัฐ
132	หลวงพ่อดำเหยียบน้ำทะเลจืด	อ.ขนอม	ทางวัฒนธรรม	9.1836	99.5729	ภาครัฐ
133	อ่าวแขวงเภา	ม.2 ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1654	99.5036	ภาครัฐ
134	อ่าวท้องหยี	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.6441	99.5359	ภาครัฐ
135	ถ้ำเขาพระ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1642	99.4723	ภาครัฐ
136	เวทีพุ่มพวง	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1934	99.5324	ภาครัฐ
137	น้ำตกท่าน้อย	ต.ควนทอง	ทางธรรมชาติ	9.8583	99.4828	ภาครัฐ
138	น้ำตกหินลาด	บ้านในเพลา ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.6588	99.5218	ภาครัฐ
139	น้ำตกเสม็ดขุน	ม.9 ต.ขนอม	ทางธรรมชาติ	9.8193	99.5144	ภาครัฐ
140	แหลมประทับ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1853	99.4813	ภาครัฐ
141	อ่าวท้องกลาง	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1536	99.5046	ภาครัฐ
142	เขาผีหยาย	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1349	99.5021	ภาครัฐ
143	เจดีย์ปะการังเขาธาตุ	ต.ท้องเนียน	ทางประวัติศาสตร์	9.1656	99.4855	ภาครัฐ
144	อ่าวท้องท่าคำ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1836	99.4646	ภาครัฐ
145	เขาคอ	ต.ท้องเนียน	ทางธรรมชาติ	9.1429	99.5132	ภาครัฐ
146	หาดสีชล	ม.3 ต.สีชล	ทางธรรมชาติ	9.4428	99.5435	ภาครัฐ
147	หาดหินงาม	ม.3 ต.สีชล	ทางธรรมชาติ	9.0483	99.5511	ภาครัฐ
148	เขาพลายดำ	ต.ทุ่งไเส	ทางธรรมชาติ	9.7857	99.5258	ภาครัฐ
149	หาดปิติ	ม.3 ต.สีชล	ทางธรรมชาติ	8.5946	99.5458	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช						
150	แหล่งโบราณสถานเขาคา	ม.11 ต.เสาเภา	ทางประวัติศาสตร์	8.5241	99.5210	ภาครัฐ
151	น้ำตกสี่ขีด	ม.2 ต.สี่ขีด	ทางธรรมชาติ	9.1365	99.4617	ภาครัฐ
152	หาดทุ่งไส	ม.8 ต.ทุ่งไส	ทางธรรมชาติ	9.2595	99.5440	ภาครัฐ
153	น้ำตกหนานไผ่	ม.3 ต.ทุ่งไส	ทางธรรมชาติ	9.5227	99.5041	ภาครัฐ
154	ถ้ำเขาพับผ้า	ต.สี่ขีด	ทางธรรมชาติ	9.0176	99.4642	ภาครัฐ
155	ถ้ำโครำ	ต.สี่ขีด	ทางธรรมชาติ	9.0552	99.4617	ภาครัฐ
156	น้ำตกคลองท่าหลัก	ต.เขาน้อย	ทางธรรมชาติ	8.5525	99.4723	ภาครัฐ
157	เทือกเขาคีโหมด	ต.สี่ขีด	ทางธรรมชาติ	9.1292	99.4621	ภาครัฐ
158	น้ำตกหน่อตง	ม.3 ต.เขาน้อย	ทางธรรมชาติ	9.1485	99.4617	ภาครัฐ
159	น้ำตกห้วยโหมด	ต.เขาน้อย	ทางธรรมชาติ	8.5613	99.4617	ภาครัฐ
160	เจดีย์บ้านไสอิฐ	ต.เสาเภา	ทางธรรมชาติ	8.5416	99.5358	ภาครัฐ
161	ถ้ำจอมทอง	ม. 6 ต.สิชล	ทางธรรมชาติ	9.2412	99.5262	ภาครัฐ
162	ถ้ำทอดสุข	ต.ทุ่งปรัง	ทางธรรมชาติ	8.5630	99. 5343	ภาครัฐ
163	น้ำตกคลองฝ้ายหรือน้ำตกยางแดง	ต.เทพราช	ทางธรรมชาติ	8.5020	99.4545	ภาครัฐ
164	น้ำตกหนานช่องฟ้า	ต.เทพราช	ทางธรรมชาติ	8.5048	99.4449	ภาครัฐ
165	น้ำตกวังไทร	ต.ทุ่งไส	ทางธรรมชาติ	9.5288	99.5338	ภาครัฐ
166	ถ้ำสวนปรางหรือวิมานค้างคาว	ต.สี่ขีด	ทางธรรมชาติ	9.1256	99.4618	ภาครัฐ
167	น้ำตกห้วยแก้ว	ม.3 ต.เขาน้อย	ทางธรรมชาติ	8.5650	99.4436	ภาครัฐ
168	หาดฝายท่า	ม. 1 ต.ทุ่งไส	ทางธรรมชาติ	8.5694	99.4251	ภาครัฐ
169	น้ำตกห้องยาง	ม. 8 ต.ทุ่งไส	ทางธรรมชาติ	9.3517	99.5131	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช						
170	กลุ่มเครื่องจักสานไม้ไผ่	ต.ทุ่งไผ่	เชิงเกษตร	9.3237	99.5149	ภาครัฐ
171	ตลาดเกษตรสิชล	ต.สิชล	มนุษย์สร้างขึ้น	9.1031	99.1952	ภาครัฐ
172	สวนส้มโอจอมทอง	ม. 6 บ้านเหนือ ต.สิชล	เชิงเกษตร	9.1573	99.5138	เอกชน
173	แหล่งตกปลาหินกอง	ม. 8 ต.ทุ่งไผ่	มนุษย์สร้างขึ้น	9.0528	99.5531	เอกชน
174	ชายหาดบ้านปลายทอน	ม.7 ต.ทุ่งปรัง	ทางธรรมชาติ	9.0334	99.5518	ภาครัฐ
175	ชายทะเลท้ายสำเภา	ม.2 ต.ท้ายสำเภา	ทางธรรมชาติ	9.0280	99.5538	ภาครัฐ
176	เกาะลอย	ต.ทุ่งไผ่	ทางธรรมชาติ	9.0203	99.5537	ภาครัฐ
177	อ่างเก็บน้ำบ้านเขาทราย	ต.เปลี่ยน	เชิงเกษตร	8.5001	99.5244	ภาครัฐ
178	น้ำตกวังแดง	ม.10 ต.เทพราช	ทางธรรมชาติ	8.5046	99.4661	ภาครัฐ
179	น้ำตกอ่าวยางแดง	ม.10 ต.เทพราช	ทางธรรมชาติ	8.4925	99.4540	ภาครัฐ
180	น้ำตกยอดน้ำ	ม.7 ต.เขาน้อย	ทางธรรมชาติ	8.5524	99.4354	ภาครัฐ
181	ถ้ำเขาพรัง	ม.15 ต.ทุ่งปรัง	ทางธรรมชาติ	8.5916	99.5345	ภาครัฐ
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช						
182	หาดชันไรต์	ม.9 ต.ท่าศาลา	ทางธรรมชาติ	8.4045	99.5649	ภาครัฐ
183	น้ำตกสุนันทา	ต.ตลิ่งชัน	ทางธรรมชาติ	8.4536	99.4642	ภาครัฐ
184	กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงไทย	ม.4 ต.สระแก้ว	เชิงเกษตร	8.2756	99.4509	เอกชน
185	ศึกษาธรรมชาติบัว	ต.ตลิ่งชัน	ทางธรรมชาติ	8.4719	99.4247	ภาครัฐ
186	ชุมชนมุสลิมบ้านในถุ้ง	ม. 5 บ้านในถุ้ง ต.ท่าศาลา	ทางวัฒนธรรม	8.3838	99.5658	ภาครัฐ
187	หาดปากควด	ม. 1 ต.กลาย	ทางธรรมชาติ	8.5131	99.5518	ภาครัฐ
188	โบราณสถานวัดตุมปัง	ต.ไทยบุรี	ทางประวัติศาสตร์	8.3845	99.5254	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช						
189	หมู่บ้านป็นหม้อ	ม.4 บ้านมะยิง ต.โพธิ์ทอง	ทางวัฒนธรรม	8.3739	99.5539	ภาครัฐ
190	แหล่งนกน้ำบ้านปากพะยั้ง	ต.โพธิ์ทอง	ทางธรรมชาติ	8.3743	99.5529	ภาครัฐ
191	น้ำตกหินท้อ	ม.7 ต.ลิ้งชัน	ทางธรรมชาติ	8.4726	99.4950	ภาครัฐ
192	หาดทรายแก้วหรือหาดท่าซิ่น	ม.1 บ้านท่าซิ่น ต.ท่าซิ่น	ทางธรรมชาติ	8.4279	99.5638	ภาครัฐ
193	หาดปากน้ำท่าสูงบน	ม.4 ต.ท่าศาลา	ทางธรรมชาติ	8.4011	99.5657	ภาครัฐ
194	หาดปากน้ำบ้านด่านภาษี	ต.ท่าศาลา	ทางธรรมชาติ	8.3937	99.5741	ภาครัฐ
195	หาดสันติสุข	ต.ท่าศาลา	ทางธรรมชาติ	8.3970	99.5717	ภาครัฐ
196	หาดจอมทอง	ต.ท่าศาลา	ทางธรรมชาติ	8.3734	99.5716	ภาครัฐ
197	หาดท่าศาลา	ต.ท่าซิ่น	ทางธรรมชาติ	8.3824	99.5754	ภาครัฐ
198	หาดโพธิ์ทอง	ม.1 บ้านท่าซิ่น ต.ท่าซิ่น	ทางธรรมชาติ	8.3717	99.5722	ภาครัฐ
199	หาดบ้านเราะ	ม.3,4,6 บ้านเราะ ต.สระแก้ว	ทางธรรมชาติ	8.3659	99.5732	ภาครัฐ
200	หาดธารา	ต.ท่าซิ่น	ทางธรรมชาติ	8.4266	99.5635	ภาครัฐ
201	โบราณสถานวัดโมคลาน	ต.โมคลาน	ทางประวัติศาสตร์	8.3539	99.5548	ภาครัฐ
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
202	แหลมตะลุมพุก	ต.แหลมตะลุมพุก	ทางธรรมชาติ	8.3020	100.9496	ภาครัฐ
203	บ้านรังนก	ม.2 ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	มนุษย์สร้างขึ้น	8.2028	100.1030	เอกชน
204	เกาะเล็ก	ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางธรรมชาติ	8.3126	100.6349	ภาครัฐ
205	วัดท่าพญา	ต.บ้านเพิง	ทางวัฒนธรรม	8.1829	100.1239	ภาครัฐ
206	เกาะกลาง	ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางธรรมชาติ	8.2540	100.1212	ภาครัฐ
207	เกาะกระ	ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางธรรมชาติ	8.1913	100.1239	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
208	วัดเกาะนางโผ	ต.คลองน้อย	ทางประวัติศาสตร์	8.2350	100.6178	ภาครัฐ
209	กลุ่มหมู่บ้านเกษตรหอยรากพัฒนา	ถ.ศรีสมบุรณ์ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางวัฒนธรรม	8.2134	100.1124	ภาครัฐ
210	วัดทรงบน (พ่อท่านเขียว)	ต.บางตะพong	ทางประวัติศาสตร์	8.1331	100.9343	ภาครัฐ
211	หาดบ้านหน้าโกฏิ	ม.10 บ้านหน้าโกฏิ ต.ขนานาก	ทางธรรมชาติ	8.1324	100.1767	ภาครัฐ
212	หาดบ้านเกาะผ่าย	ม.7 บ้านเกาะผ่าย ต.ขนานาก	ทางธรรมชาติ	8.1234	100.1712	ภาครัฐ
213	หาดสยาม	ม.1,3 ต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางธรรมชาติ	8.2213	100.1430	ภาครัฐ
214	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติเพื่อพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	ม.5 ต.หูล่อง	ทางวัฒนธรรม	8.1850	100.1134	ภาครัฐ
215	วัดนันทาราม	ถ.ชายน้ำต.ปากพนังฝั่งตะวันออก	ทางประวัติศาสตร์	8.2194	100.1159	ภาครัฐ
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
216	อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	ม.2 ต.ถ้ำใหญ่	ทางธรรมชาติ	8.1019	99.4428	ภาครัฐ
217	น้ำตกวังปริง	ม.1 ต.ถ้ำใหญ่	ทางธรรมชาติ	8.1032	99.4430	ภาครัฐ
218	วัดถ้ำใหญ่	ม.4 ต.ถ้ำใหญ่	ทางประวัติศาสตร์	8.8594	99.4332	ภาครัฐ
219	น้ำตกปลิว	ม.7 ต.ถ้ำใหญ่	ทางธรรมชาติ	8.9580	99.4543	ภาครัฐ
220	รูปเหมือนหลวงพ่อกัลยา	ต.หนองหงส์	ทางประวัติศาสตร์	8.1199	99.3732	ภาครัฐ
221	วัดเขาโร	ต.เขาโร	ทางประวัติศาสตร์	8.3528	99.3510	ภาครัฐ
222	คูเมืองโบราณ	ต.เขาโร	ทางประวัติศาสตร์	8.4902	99.3517	ภาครัฐ
223	ถ้ำเขาพลู	ต.เขาโร	ทางธรรมชาติ	8.1314	99.3440	ภาครัฐ
224	น้ำตกหนานปลิว	ม.5 และม.7 ต.นาหลวงเสน	ทางธรรมชาติ	8.1613	99.4134	ภาครัฐ
225	น้ำตกหนานเตย	ม. 8 ต.นาหลวงเสน	ทางธรรมชาติ	8.1355	99.4222	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
226	น้ำตกหนานตากฟ้า	ม. 5 และม. 3 ต.นาหลวงแสน	ทางธรรมชาติ	8.1418	99.4256	ภาครัฐ
227	ภูเขาถ้ำน้ำลอด	ม.2 ต.กะปาง	ทางธรรมชาติ	8.1443	99.4435	ภาครัฐ
228	น้ำตกธาราวรินทร์	ต.น้ำตก	ทางธรรมชาติ	8.0273	99.4520	ภาครัฐ
229	ถ้ำน้ำลอด	ม.3 ต.น้ำตก	ทางธรรมชาติ	8.2022	99.4461	ภาครัฐ
230	ถ้ำตลอด	ต.น้ำตก	ทางธรรมชาติ	7.5849	99.4528	ภาครัฐ
231	น้ำตกโยง	ต.ถ้ำใหญ่	ทางธรรมชาติ	8.1144	99.4525	ภาครัฐ
อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช						
232	อ่างเก็บน้ำทุ่งทับใน	ม.8 ต.แหลม	เชิงเกษตร	7.5916	100.1043	ภาครัฐ
233	ตลาดน้ำคลองแดน	ต.รามแก้ว	ทางวัฒนธรรม	7.5250	100.1228	ภาครัฐ
234	วัดเกาะเพชร	ต.เกาะเพชร	ทางประวัติศาสตร์	8.9158	100.1809	ภาครัฐ
235	วัดควนชะลิก	ต.ควนชะลิก	ทางประวัติศาสตร์	7.5455	100.1352	ภาครัฐ
236	สวนนกบ้านควนทะเลมอง	ม.5 บ้านควนทะเลมอง	ทางธรรมชาติ	7.5540	100.1319	ภาครัฐ
237	วัดพุทธสีมา	ต.ท่าช่อม	ทางประวัติศาสตร์	8.8562	100.1450	ภาครัฐ
238	หาดแพรกเมือง	ต.หน้าสตน	ทางธรรมชาติ	8.1221	100.1785	ภาครัฐ
239	หาดจันทร์แจ้งหรือหาดหน้าสตน	ม.2 ต.หน้าสตน	ทางธรรมชาติ	8.4515	100.1837	ภาครัฐ
240	หาดหัวอ้ายด้วน	ม.2 ต.หน้าสตน	ทางธรรมชาติ	8.0272	100.1922	ภาครัฐ
อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
241	ศาลหลวงตันไทร	ต.การะเกด	ทางประวัติศาสตร์	8.1069	100.8434	ภาครัฐ
242	ศูนย์ทอผ้าคงคาล้อม	ต.แม่เจ้าอยู่หัว	ทางวัฒนธรรม	8.6392	100.5420	ภาครัฐ
243	พิพิธภัณฑ์แกะรูปหนัง	ม. 6 ต.การะเกด	ทางประวัติศาสตร์	8.5233	100.7517	เอกชน

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
244	ศาลเจ้าทวดปากเชียร	ต.เชียรใหญ่	ทางประวัติศาสตร์	8.1092	100.8439	ภาครัฐ
245	จุดชมวิวนเขาพระบาท	ต.เขาพระบาท	ทางประวัติศาสตร์	8.4197	100.1246	ภาครัฐ
246	วัดแม่เจ้าอยู่หัว	ต.แม่เจ้าอยู่หัว	ทางประวัติศาสตร์	8.6465	100.7091	ภาครัฐ
247	ศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง	ต.แม่เจ้าอยู่หัว	ทางวัฒนธรรม	8.1210	100.4229	ภาครัฐ
248	ป่าพรุแม่เจ้าอยู่หัว	ต.แม่เจ้าอยู่หัว	ทางธรรมชาติ	8.4313	100.5121	ภาครัฐ
อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช						
249	ทุ่งกระจูด	ต.นาเกาะ	ทางธรรมชาติ	8.2536	99.2647	ภาครัฐ
250	สวนป่าควนสวรรค์	ต.นาแวง	ทางธรรมชาติ	8.2931	99.3157	ภาครัฐ
251	ภูเขาศูนย์	ต.ไม้เรียง	ทางธรรมชาติ	8.2654	99.3030	ภาครัฐ
252	น้ำตกสวนคาง	ต.ละอาย	ทางธรรมชาติ	8.3010	99.3832	ภาครัฐ
253	น้ำตกหนานจน	ม. 11 ต.ละอาย	ทางธรรมชาติ	8.1821	99.4718	ภาครัฐ
254	น้ำตกสอยดาว	ม. 7 ต.ละอาย	ทางธรรมชาติ	8.2631	99.4538	ภาครัฐ
255	น้ำตกหัวแหวน	ม.9 ต.ละอาย	ทางธรรมชาติ	8.2722	99.3555	ภาครัฐ
256	น้ำตกสวนอาย	ม.5 ต.ละอาย	ทางธรรมชาติ	8.3098	99.3931	ภาครัฐ
257	วัดควนสวรรค์	ม.8 บ้านควนสวรรค์ ต.นาแวง	ทางประวัติศาสตร์	8.2930	99.3113	ภาครัฐ
258	อนุสรณ์สถานเจดีย์พ่อท่านคล้าย	ม.8 บ้านควนสวรรค์ ต.นาแวง	ทางประวัติศาสตร์	8.2224	99.3234	ภาครัฐ
259	สุสานหอย 37 ล้านปี	ม.5 ต.จันดี	ทางธรรมชาติ	8.2411	99.3133	ภาครัฐ
อำเภอนาบอนจังหวัดนครศรีธรรมราช						
260	น้ำตกคลองจิ่ง	ต.นาบอน	ทางธรรมชาติ	8.1611	99.3839	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองติจูด	
อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช						
261	เขตอนุรักษ์เกาะลอย	ม. 3,11 ต.คูสิต	ทางธรรมชาติ	8.2835	99.2222	ภาครัฐ
262	ถ้ำกัลยาณมิตร	ม. 7 ต.คูสิต	ทางธรรมชาติ	8.3050	99.2252	ภาครัฐ
263	เกาะลอยน้ำผุด	ต.คูสิต	ทางธรรมชาติ	8.2652	99.1843	ภาครัฐ
264	วัดถ้ำทองพรรณรา	ม.9 บ้านถ้ำทอง ต.ถ้ำพรรณรา	ทางประวัติศาสตร์	8.2518	99.2248	ภาครัฐ
อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
265	สวนสมุนไพรร	ต.กุแหร	ทางธรรมชาติ	8.1122	99.1941	ภาครัฐ
266	ถนนคนเดินเทศบาลท่ายาง	ต.ท่ายาง	มนุษย์สร้างขึ้น	8.1884	99.2149	ภาครัฐ
267	วัดควนอุโบสถ	ต.ปริก	ทางธรรมชาติ	8.1820	99.2817	ภาครัฐ
268	ถ้ำเขาแม่น้ำ	ม. 1 ต.กรุงหยัน	ทางธรรมชาติ	8.1253	99.2352	ภาครัฐ
269	วัดเขาหน้าเหวียง	ม. 1 ต.กรุงหยัน	ทางประวัติศาสตร์	8.1257	99.2218	ภาครัฐ
270	ทะเลปรง	ม. 6 ต.กรุงหยัน	ทางธรรมชาติ	8.1338	99.2610	ภาครัฐ
271	ป่าเขานางนอน	ม.2 ต.กรุงหยัน	ทางธรรมชาติ	8.8452	99.2532	ภาครัฐ
272	ถ้ำเขาสังข์	ม.2 ต.ทุ่งสัง	ทางธรรมชาติ	8.2152	99.2044	ภาครัฐ
273	ภูเขาลำทัง	ม.2 ต.ทุ่งสัง	ทางธรรมชาติ	8.2149	99.2040	ภาครัฐ
274	ชายหาดแม่น้ำตาปี	ม.4 ต.ทุ่งสัง	ทางประวัติศาสตร์	8.2335	99.2214	ภาครัฐ
275	ทะเลสาบทะเลสองห้อง	ต.กรุงหยัน	ทางธรรมชาติ	8.1337	99.2551	ภาครัฐ
276	ชายหาดแม่น้ำตาปี	ม.4 ต.ทุ่งสัง	ทางธรรมชาติ	8.2343	99.2161	ภาครัฐ
277	เขาถ้ำพิศดาร	ม.4 ต.บางรูป	ทางธรรมชาติ	8.2357	99.1572	ภาครัฐ
278	ถ้ำปลา	ม.4 ต.บางรูป	ทางธรรมชาติ	8.2477	99.1513	ภาครัฐ
279	อ่างเก็บน้ำจุฬารามณ์	ม.6 บ้านจุฬารามณ์พัฒนา 3 ต.กุแหร	เชิงสุขภาพ	8.1046	99.1959	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
280	วัดอาตาศรีเชตหรือวัดถ้ำเพดาน	ม.7 ต.กรงหย่น	ทางประวัติศาสตร์	8.8294	99.2319	ภาครัฐ
281	ถ้ำกระดุก	ม.7 ต.กรงหย่น	ทางธรรมชาติ	8.1384	99.2548	ภาครัฐ
282	วัดใหม่	ม.8 ต.ทุ่งใหญ่	ทางประวัติศาสตร์	8.2423	99.2654	ภาครัฐ
283	วัดเขาถ้ำเพดาน	ม.9 ต.บ้านถ้ำทอง	ทางประวัติศาสตร์	8.2521	99.2247	ภาครัฐ
อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช						
284	น้ำตกกระแนะหรือน้ำตกวังแรด	ม.6 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3353	99.3627	ภาครัฐ
285	น้ำตกเหนือฟ้า	ม.6 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3353	99.3627	ภาครัฐ
286	น้ำตกหนานนกนางแอ่น	ม.3 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3356	99.3751	ภาครัฐ
287	วัดโบราณาราม	ม.4 ต.พิปูน	ทางประวัติศาสตร์	8.3253	99.3717	ภาครัฐ
288	น้ำตกหนานเจ็ดชั้น	ม.7 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3396	99.3459	ภาครัฐ
289	ภูเขาพระ	ม.1 ต.เขาพระ	ทางธรรมชาติ	8.3629	99.4403	ภาครัฐ
290	น้ำตกหนานปู	ม.3 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3321	99.3420	ภาครัฐ
291	น้ำตกห้วยสาว	ม. 8 ต.กะทูน	ทางธรรมชาติ	8.3341	99.3331	ภาครัฐ
292	น้ำตกอ่าวพวย	ม.7 ต.พิปูน, ม.6 ต.ยางค้อม	ทางธรรมชาติ	8.3013	99.3724	ภาครัฐ
293	บ่อน้ำร้อนบ้านหน้าเขา	ม.2 ต.เขาพระ	เชิงสุขภาพ	8.3323	99.3754	ภาครัฐ
294	บ่อน้ำร้อนบ้านหุบ	ม. 4 ต.พิปูน	เชิงสุขภาพ	8.3345	99.3639	ภาครัฐ
295	บ่อน้ำร้อนห้วยทรายขาว	ม. 5 ต.กะทูน	เชิงสุขภาพ	8.3332	99.3789	ภาครัฐ
296	น้ำตกหนานผาหม้อ	ม. 4 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3511	99.3552	ภาครัฐ
297	น้ำตกหนานน้ำผึ้ง	ม.8 ต.กะทูน	ทางธรรมชาติ	8.3410	99.3343	ภาครัฐ
298	ป่าเฟิร์นโบราณ	ม. 6 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3248	99.4050	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช						
299	หินหลัก	ต.กะทูน	ทางธรรมชาติ	8.7575	100.2178	ภาครัฐ
300	น้ำตกเหนือโตน	ม. 12 ต.บ้านลำนาว	ทางธรรมชาติ	7.5726	99.2510	ภาครัฐ
301	น้ำตกเหนือฟ้า	ม. 6 ต.พิปูน	ทางธรรมชาติ	8.3440	99.3213	ภาครัฐ
อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช						
302	อุทยานบ่อน้ำร้อน	บ้านบ่อน้ำร้อนต.วังหิน	ทางธรรมชาติ	7.5944	99.3316	ภาครัฐ
303	ถ้ำเขาดิน	ม. 12 ต.บางขัน	ทางธรรมชาติ	8.6514	99.2759	ภาครัฐ
อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
304	น้ำตกคูหาสวรรค์	ม.3 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1316	99.4855	ภาครัฐ
305	วัดร่อนนา	ม.2 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางวัฒนธรรม	8.1046	99.5118	ภาครัฐ
306	ถ้ำพระราหู วัดเทพพนมเขียด	ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.9546	99.5115	ภาครัฐ
307	น้ำตกไล่โตน	ม. 10 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1412	99.4815	ภาครัฐ
308	น้ำตกห้วยไม้แก่น	ม.11 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1314	99.4828	ภาครัฐ
309	น้ำตกวังศิลารักษ์หรือวังอ้านควาย	ม.3 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1321	99.4941	ภาครัฐ
310	วัดถลุงทอง	ม. 1 ต.หินตก	ทางวัฒนธรรม	8.1818	99.5133	ภาครัฐ
311	วัดสระเนรมิต/วัดสระเหวี่ยง	ต. เสาธง	ทางประวัติศาสตร์	8.1646	99.5411	ภาครัฐ
312	หมู่บ้านทำพัดใบกะพ้อ	ม.10 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางวัฒนธรรม	8.8458	99.4832	ภาครัฐ
313	ยอดเขารามโรม	ม.3 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1018	99.4429	ภาครัฐ
314	จุดชมวิวยอดเขาควหา	ม.3 ต.ร่อนพิบูลย์	ทางธรรมชาติ	8.1055	99.5043	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครราชสีมา						
315	น้ำตกแม่ศรีษะ	ม.7 ต.รัตนบุรี	ทางธรรมชาติ	8.9418	99.4911	ภาครัฐ
316	น้ำตกอ่าวยายยาง	ม.8 บ้านไสเภาะ ต.หินตก	ทางธรรมชาติ	8.1557	99.4910	ภาครัฐ
317	น้ำตกคลองทองนางโยน	ม.8 บ้านไสเภาะ ต.หินตก	ทางธรรมชาติ	8.1515	99.4754	ภาครัฐ
318	น้ำตกแพรงน้ำแดง	บ้านไสเภาะต.หินตก	ทางธรรมชาติ	8.1520	99.4810	ภาครัฐ
อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครราชสีมา						
319	หมู่บ้านทำพัดใบกะพ้อ	ต.ทุ่งโพธิ์	ทางวัฒนธรรม	8.8483	99.4833	ภาครัฐ
320	ศิลาจารึกหุบเขาช่องค้อย	ม. 5 ต.ทุ่งโพธิ์	ทางประวัติศาสตร์	8.5399	99.4827	ภาครัฐ
321	เขาชุมทอง	ต.ทุ่งโพธิ์	ทางประวัติศาสตร์	8.8090	99.5217	ภาครัฐ
อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช						
322	น้ำตกหน้าโตนเล็ก	ต.เขาพระทอง	ทางธรรมชาติ	7.5923	99.5624	ภาครัฐ
323	น้ำตกหน้าโตนใหญ่	ต.เขาพระทอง	ทางธรรมชาติ	7.5924	99.5624	ภาครัฐ
324	วัดเขาลำปะ	ม.2บ้านเขาลำปะต.เขาพระทอง	ทางวัฒนธรรม	7.5921	99.5625	ภาครัฐ
325	น้ำตกน่านสวรรค์	ม.5 ต.วังอ่าง	ทางธรรมชาติ	7.5332	99.4723	ภาครัฐ
326	ถ้ำวังนายผุด	ม.5 ต.วังอ่าง	ทางธรรมชาติ	7.4045	99.5221	ภาครัฐ
327	อุทยานบ่อน้ำร้อนวังหิน	ม.13 ต.วังหิน	ทางธรรมชาติ	8.0588	99.3422	ภาครัฐ
328	วัดดอนตรอ	ต. ดอนตรอ	ทางวัฒนธรรม	8.1153	100.1543	ภาครัฐ
329	วัดทุ่งเพ็ญ	ม.5 บ้านทุ่งเพ็ญ ต.สวนหลวง	ทางวัฒนธรรม	8.7951	100.4406	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
1	ปากน้ำตาปี	ม. 3 ต.บางกุ้ง	ทางธรรมชาติ	9.1127	99.2210	ภาครัฐ
2	สถานีพัฒนาฯ สัตว์ป่าเขาท่าเพชร	ต.มะขามเตี้ย	ทางธรรมชาติ	9.5440	99.2045	ภาครัฐ
3	ตลาดโต้รุ่งศาลเจ้า(วัดท่าไทร)	ต.ตลาด	มนุษย์สร้างขึ้น	9.8468	99.1941	ภาครัฐ
4	คลองร้อยสาย	ม.5 ต.บางชนะ	ทางธรรมชาติ	9.8599	99.1912	ภาครัฐ
5	หลวงพ่อบ้างสุกวัดบางใบไม้	ต.บางใบไม้	ทางประวัติศาสตร์	9.9282	99.1825	ภาครัฐ
6	เขาท่าเพชร	ต.มะขามเตี้ย	ทางธรรมชาติ	9.5416	99.2046	ภาครัฐ
7	วัดสุนทรนิवास (วัดประดู่)	ต.วัดประดู่	ทางประวัติศาสตร์	9.7292	99.1728	ภาครัฐ
8	พระธาตุศรีสุราษฎร์	ม.1 บ้านนิคม ต.ขุนทะเล	ทางประวัติศาสตร์	9.6389	99.2129	ภาครัฐ
9	บ้านโบราณ	ต.บางไทร	ทางประวัติศาสตร์	9.1032	99.1718	ภาครัฐ
10	วัดพัฒนาราม	ถ.หน้าเมือง ต.ตลาด	ทางวัฒนธรรม	9.9053	99.1941	ภาครัฐ
11	สวนสาธารณะเกาะลำพู	ต.บางชนะ	เชิงสุขภาพ	9.81911	99.1943	ภาครัฐ
12	วิทยาลัยฝึกยิงเพื่อการเกษตร	ม.4 ต.ทุ่งกง	เชิงเกษตร	9.7525	99.2332	ภาครัฐ
13	น้ำตกเพชรพนมวัฒน์	ม. 7 ต.ช้างซ้าย	ทางธรรมชาติ	8.5633	99.3141	ภาครัฐ
14	ฟาร์มหอยนางรม	ต.กาญจนดิษฐ์	เชิงเกษตร	9. 2345	99.1829	ภาครัฐ
15	ถ้ำแม่นางเภา	ม.1 ต.กรูด	ทางธรรมชาติ	8.5721	99.1053	ภาครัฐ
16	บ่อน้ำพุร้อนกรูด	ม.5 ต.กรูด	เชิงสุขภาพ	9.1463	99.1444	ภาครัฐ
17	โบราณสถานวัดถ้ำคูหา	ม.1 บ้านคูหา ต.ช้างขวา	ทางประวัติศาสตร์	9.9174	99.2817	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
18	ศูนย์ฝึกกลังเพื่อการเกษตรกระแตแจะ	ม.3 บ้านกะแตแจะ ต.ตะเคียนทอง	เชิงเกษตร	9.9313	99.2545	ภาครัฐ
19	ศาลเจ้าปากน้ำกะแต	ม.3 บ้านกะแตแจะ ต.ตะเคียนทอง	ทางวัฒนธรรม	9. 8303	99.1944	ภาครัฐ
20	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เมืองท่าทองฯ	ม.1 ต.ท่าทอง	ทางประวัติศาสตร์	9.8374	99.1954	ภาครัฐ
21	พระพุทธรูปบ่อน้ำทิพย์	ต.ท่าอุแท	ทางประวัติศาสตร์	9.1119	99.3444	ภาครัฐ
22	น้ำตกลานช้างวังมัจฉา	ต.ท่าอุแท	ทางธรรมชาติ	9.4506	99.3939	ภาครัฐ
23	วัดเขาถ้ำธรรมอุทัย	ต.ท่าอุแท	ทางประวัติศาสตร์	9.4506	99.3939	ภาครัฐ
24	ถ้ำน้ำห้อยแก้ว	ม.1 ต.ทุ่งกง	ทางธรรมชาติ	9.8480	99.2436	ภาครัฐ
25	วัดทุ่งกง	ต.ทุ่งกง	ทางประวัติศาสตร์	9.8426	99.1936	ภาครัฐ
26	ถ้ำเพชรพนมวัง	ม.6 บ้านในเกาะ ต.ปาร์ออน	ทางธรรมชาติ	9.6185	99. 2032	ภาครัฐ
27	วัดพระพุทธรูปศรีสุราษฎร์	ม.7 บ้านเขาค้อ ต.ท่าอุแท	ทางประวัติศาสตร์	9.9755	99.3843	ภาครัฐ
28	ศูนย์ OTOP	ต.บ้านดอน	มนุษย์สร้างขึ้น	9.8315	99.1932	ภาครัฐ
29	วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์	ม. 8 ต.ดอนสัก	ทางประวัติศาสตร์	9.1913	99.4146	ภาครัฐ
อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
30	วังหิน	ม. 5 ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1854	99.4132	ภาครัฐ
31	ท่าเรือเฟอร์รี่	ม. 10 ต.ดอนสัก	มนุษย์สร้างขึ้น	9.1917	99.4472	ภาครัฐ
32	พิพิธภัณฑ์ปลาหิน	ม. 5 ต.ดอนสัก	มนุษย์สร้างขึ้น	9.1854	99.4132	ภาครัฐ
33	เกาะนกเภา	ม.13 บ้านเกาะนกเภา ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1930	99.4170	ภาครัฐ
34	หาดนางกำ	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1971	99.4176	ภาครัฐ
35	ถ้ำเขาสลักเพชร	ม.8 บ้านบางน้ำจืด ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.7573	99.2456	ภาครัฐ
36	เกาะแรด	ม.3 ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1955	99.4212	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
37	คลองดอนสัก	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1531	99.3238	ภาครัฐ
38	เขาชะโงก	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1825	99.4028	ภาครัฐ
39	เกาะริกัน	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1825	99.4028	ภาครัฐ
40	เกาะหลัก	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.3129	99.4048	ภาครัฐ
41	แหลมกุลา	ต.ดอนสัก	ทางธรรมชาติ	9.1853	99.4351	ภาครัฐ
42	น้ำตกวิภาวดี	ต.ปากแพรก	ทางธรรมชาติ	9.8187	99.4019	ภาครัฐ
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
43	วัดพระใหญ่เกาะพาน	ต.บ่อผุด	ทางประวัติศาสตร์	9.3413	100.3455	ภาครัฐ
44	พระพุทธรูปเจดีย์แหลมสอ(เจดีย์ศรีวิชัย)	ต.มะเร็ต	ทางประวัติศาสตร์	9.2449	99.5894	ภาครัฐ
45	สำนักสงฆ์หินลาดน้ำเค็ม	บ้านพังกา	ทางประวัติศาสตร์	9.2750	100.0501	ภาครัฐ
46	พระบรมสารีริกธาตุเกาะสมุย	ม. ต.ตลิ่งงาม	ทางประวัติศาสตร์	9.2442	99.5885	ภาครัฐ
47	พระพุทธรูปบาทเขาเล่า	ต.มะเร็ต	ทางประวัติศาสตร์	9.2535	100.0302	ภาครัฐ
48	เกาะแตน	ม. 2 ต.ตลิ่งงาม	ทางธรรมชาติ	9. 2216	99.5727	ภาครัฐ
49	ศาลเจ้าพ่อกวอนอูเกาะสมุย	ต.มะเร็ต อ.เกาะสมุย	ทางประวัติศาสตร์	9.3156	100.2463	ภาครัฐ
50	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง	ม. 6 ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.2820	99.5881	ภาครัฐ
51	หาดบ่อผุด	ต.บ่อผุด	ทางธรรมชาติ	9.3343	100.1321	ภาครัฐ
52	ถนนคนเดินบ่อผุด	ต.บ่อผุด	มนุษย์สร้างขึ้น	9.3322	100.3768	ภาครัฐ
53	หาดเชิงมน	บ้านปลายแหลม ต.บ่อผุด	ทางธรรมชาติ	9.3422	100.4543	ภาครัฐ
54	หินตาหินยาย	ม.3 อ่าวละไม ต.มะเร็ต	ทางธรรมชาติ	9.2821	100.4904	ภาครัฐ
55	หาดละไม	บ้านละไม ต.มะเร็ต	ทางธรรมชาติ	9.2749	100.2423	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
56	หาดเฉวง	ม. 4 ต.ตลิ่งงาม	ทางธรรมชาติ	9.3152	100.3163	ภาครัฐ
57	ฟาร์มงูพังกา	ม. 4 ต.ตลิ่งงาม	เชิงเกษตร	9.2632	99.5640	ภาครัฐ
58	สวนสมุนไพรเกาะสมุย	ม. 5 ต.ลิปะน้อย	เชิงเกษตร	9.2934	99.5714	ภาครัฐ
59	ฟาร์มจระเข้พังกา	ม. 4 ต.ตลิ่งงาม	เชิงเกษตร	9.3333	100.3414	ภาครัฐ
60	สวนผีเสื้อสมุย	ต.มะเร็ต	มนุษย์สร้างขึ้น	9.2530	100.0411	ภาครัฐ
61	บ้านควายไทยสมุย	ม. 1 ต.หน้าเมือง	เชิงเกษตร	9.2633	99.5925	ภาครัฐ
62	สวนเสือและสวนน้ำสมุย	ม.2 ต.มะเร็ต	มนุษย์สร้างขึ้น	9.2897	100.2452	ภาครัฐ
63	น้ำตกหน้าเมือง	ม.1 บ้านทุเรียนต.หน้าเมือง	ทางธรรมชาติ	9.2753	99.5929	ภาครัฐ
64	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดละไม	ม.4 ถ.ทวิราษฎร์ภักดี ต.มะเร็ต	ทางวัฒนธรรม	9.2826	100.2301	ภาครัฐ
65	น้ำตกหินลาด	บ้านจิปะใหญ่ ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3115	99.5718	ภาครัฐ
66	จุดชมวิวกะสมุย	ต.ปะน้อย	ทางธรรมชาติ	9.2947	99.5924	ภาครัฐ
67	พระพุทธรบาท 4 รอยวัดเขาเล่	ต.หน้าเมือง	ทางประวัติศาสตร์	9.2620	100.0233	ภาครัฐ
68	ทะเลในทะเลสาบกลางภูเขา	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3725	99.4029	ภาครัฐ
69	เกาะสามเส้า	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3732	99.4029	ภาครัฐ
70	เกาะวัวตาหลับ	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3646	99.4244	ภาครัฐ
71	เกาะท้ายเพลา	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3910	99.4042	ภาครัฐ
72	จุดชมวิวกาจันทร์จรัส	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3656	99.4056	ภาครัฐ
73	เกาะวัวกันตัง	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3711	99.4041	ภาครัฐ
74	ถ้ำบัวบก	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3245	100.2186	ภาครัฐ
75	เกาะพะลวย	ม.6 ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3104	99.4031	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
76	เกาะวัวจิว	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3927	99.4048	ภาครัฐ
77	เกาะแม่เกาะ	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.2849	99.4038	ภาครัฐ
78	เกาะไผ่ลวก	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.2752	99.4024	ภาครัฐ
79	เกาะคา	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.2651	99.3974	ภาครัฐ
80	เกาะสั้ม	ต.บ่อผุด	ทางธรรมชาติ	9.2533	99.4014	ภาครัฐ
81	เกาะหินดับ	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.4149	99.4038	ภาครัฐ
82	เกาะวัวตัง	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.4042	99.4043	ภาครัฐ
83	เกาะหินตั้ง	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3946	99.4111	ภาครัฐ
84	อ่าวท้องกรูด	ต.หน้าเมือง	ทางธรรมชาติ	9.2744	99.5954	ภาครัฐ
85	เจดีย์แหลมสอวัดแหลมสอ	ต.หน้าเมือง	ทางประวัติศาสตร์	9.2443	99.5888	ภาครัฐ
86	วัดสำเร็จ	ต.หน้าเมือง	ทางวัฒนธรรม	9.2618	100.0396	ภาครัฐ
87	วัดคุณารามหรือวัดเขาโป๊ะ	ต.หน้าเมือง	ทางวัฒนธรรม	9.2715	100.0223	ภาครัฐ
88	หอวัฒนธรรมวัดละไม	ต.มะเร็ต	ทางวัฒนธรรม	9. 2826	100.2333	ภาครัฐ
89	น้ำตกลานวานร	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9. 3023	99.5735	ภาครัฐ
90	หาดหน้าทอน	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3341	99.5613	ภาครัฐ
91	หาดแม่น้ำ	ต.แม่น้ำ	ทางธรรมชาติ	9.3424	99.5916	ภาครัฐ
92	หาดพังกา	ต.หน้าเมือง	ทางธรรมชาติ	9.2515	99.5617	ภาครัฐ
93	หาดดลิ่งงาม	ต.หน้าเมือง	ทางธรรมชาติ	9.2710	99.5648	ภาครัฐ
94	หาดพระใหญ่(หาดบางรักษ์)	ต.บ่อผุด	ทางธรรมชาติ	9.3328	100.3168	ภาครัฐ
95	ท่าเรือสมุย	ต.อ่างทอง	ทางธรรมชาติ	9.3212	99.5637	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
96	พระพุทธรโคดม (วัดพระใหญ่)	ต.บ่อผุด	ทางประวัติศาสตร์	9.3422	100.3398	ภาครัฐ
97	วัดพระธาตุหินงู(วัดพระธาตุศิลา)	ต.อ่างทอง	ทางประวัติศาสตร์	9.3049	99.5878	ภาครัฐ
อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
98	พระพุทธรบาทจำลองบนภูเขา	ม. 3 ต.เกาะพะงัน	ทางประวัติศาสตร์	9.3213	100.3313	ภาครัฐ
99	วัดเขาถ้ำ(สวนสุวรรณโชติการาม)	ต.บ้านใต้	ทางประวัติศาสตร์	9.4228	100.1124	ภาครัฐ
100	วัดมรุวาราราม	ม. 3 ต.เกาะพะงัน	ทางประวัติศาสตร์	9.4425	100.0236	ภาครัฐ
101	ศาลเจ้าแม่กวนอิม	ม. 7 บ้านโหลกลำ ต.เกาะพะงัน	ทางวัฒนธรรม	9. 4676	100.0218	ภาครัฐ
102	หาดแม่หาด	ม. 7 บ้านโหลกลำ ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	9.4813	99.5812	ภาครัฐ
103	หาดรีน	ม. 4 ต.บ้านใต้	ทางธรรมชาติ	9.4813	99.5812	ภาครัฐ
104	อ่าวท้องนายปาน	ม. 5 ต.บ้านใต้	ทางธรรมชาติ	9.4643	100.3223	ภาครัฐ
105	อ่าวศรีธนู	ม. 8 ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	9.4307	99.5938	ภาครัฐ
106	น้ำตกแพง	ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	9.4410	100.0449	ภาครัฐ
107	บ้านโหลกลำ	ต.เกาะพะงัน	ทางวัฒนธรรม	9.4912	100.0505	ภาครัฐ
108	น้ำตกธารเสด็จ	ม.5 ต.บ้านใต้	ทางธรรมชาติ	9.4585	100.3312	ภาครัฐ
109	เกาะเต่า	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.5582	99.5023	ภาครัฐ
110	เกาะนางยวน	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.7396	99.4856	ภาครัฐ
111	อ่าวมะม่วง	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.5393	99.5162	ภาครัฐ
112	เกาะกงทรายแดง	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.3483	99.5039	ภาครัฐ
113	ท้องศาลา	ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	9.4241	99.5959	ภาครัฐ
114	จุดชมวิวดมยาศิลา	ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	9.4494	100.0430	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองติจูด	
อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
115	พระพุทธรูปบาทจำลองวัดมธุรวราราม	ม.3 ต.เกาะพะงัน	ทางประวัติศาสตร์	9.4421	100.0244	ภาครัฐ
116	อ.ชนาตถกธารเสด็จ-เกาะพะงัน	ม.3 บ้านมะเดื่อหวาน	ทางธรรมชาติ	9.4458	100. 4016	ภาครัฐ
117	หาดทรายรี	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.7520	99.4828	ภาครัฐ
118	แหลมหินจปร.	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10. 6536	99.5017	ภาครัฐ
119	แหลมตาโต๊ะ	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.3383	99.4942	ภาครัฐ
120	อ่าวแหลมเทียน	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.5278	99.5059	ภาครัฐ
121	อ่าวโตนด	ต.เกาะพะงัน	ทางธรรมชาติ	10.5593	99.5036	ภาครัฐ
122	กองหินเขียว	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.4495	99.5025	ภาครัฐ
123	กองหินขาว	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	10.4492	99.0150	ภาครัฐ
124	น้ำตกธารประเวช	ต.บ้านใต้	ทางธรรมชาติ	9.4622	100.2488	ภาครัฐ
125	น้ำตกธารประพาส	ต.บ้านใต้	ทางธรรมชาติ	9.4623	100.2538	ภาครัฐ
126	หินจารึกพระปรมาภิไธย	ต.บ้านใต้	ทางประวัติศาสตร์	9.4616	100.3402	ภาครัฐ
127	วัดโน	ม.7 ต.บ้านใต้	ทางประวัติศาสตร์	9.4213	100.0501	ภาครัฐ
128	แหล่งปะการังใต้ทะเล	ต.เกาะเต่า	ทางธรรมชาติ	9.4638	100.3431	ภาครัฐ
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
129	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา	ม. 3 ถ.รักษันรกิจ ต.เวียง	ทางประวัติศาสตร์	9.2483	99.1046	ภาครัฐ
130	วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร	ม. 3 ถ.รักษันรกิจ ต.เวียง	ทางประวัติศาสตร์	9.2346	99.1124	ภาครัฐ
131	วัดรัตนาราม (วัดแก้ว)	บ้านวัดแก้ว ต.เลม็ด	ทางวัฒนธรรม	9.2243	99.1122	ภาครัฐ
132	วัดหลง	ต.ตลาดไชยา	ทางวัฒนธรรม	9.2302	99.1125	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
133	สวนโมกขพลาราม	ม.6 ต.เสม็ด	ทางวัฒนธรรม	9.2215	99.1016	ภาครัฐ
134	สวนรุกขชาติเขาพุทธทอง	ม.6 ต.เสม็ด	ทางธรรมชาติ	9.2302	99.1125	ภาครัฐ
135	หมู่บ้านพุมเรียงและแหลมโพธิ์	ต.พุมเรียง	ทางวัฒนธรรม	9.2222	99.1610	ภาครัฐ
136	วัดจำปา	ม.5 ต.ทุ่ง	ทางวัฒนธรรม	9.2426	99.1342	ภาครัฐ
137	วัดเวียง	ต.ตลาดไชยา	ทางวัฒนธรรม	9.2380	99.1132	ภาครัฐ
138	วัดอิฐ	ม.6 ต.ทุ่ง	ทางวัฒนธรรม	9.2434	99.1414	ภาครัฐ
139	หาดทรายแก้ว	ต.ตะกรบ	ทางธรรมชาติ	9.2758	99.1513	ภาครัฐ
140	น้ำตกโตนเรือบิน	ต.ปากหมาก	ทางธรรมชาติ	9.2843	98.5631	ภาครัฐ
141	วัดป่าลิไลยก์	ต.เสม็ด	ทางวัฒนธรรม	9.2257	99.1218	ภาครัฐ
142	วัดศาลาทั้งหรือวัดชยาราม	ม.1 ต.ตลาด	ทางวัฒนธรรม	9.2300	99.2300	ภาครัฐ
143	วัดสมุหนิมิต	ต.พุมเรียง	ทางประวัติศาสตร์	9.2250	99.1534	ภาครัฐ
อำเภอท่าชนะจังหวัดสุราษฎร์ธานี						
144	ถ้ำใหญ่เขาประสงค์	ต.เขาประสงค์	ทางธรรมชาติ	9.3413	99.1025	ภาครัฐ
145	วัดถ้ำใหญ่	ม.5 ต.วัง	ทางประวัติศาสตร์	9.3222	99.1130	ภาครัฐ
146	หาดสำเริง	ต.ท่าชนะ	ทางธรรมชาติ	9.3515	99.1230	ภาครัฐ
147	น้ำตกคลองพา	ต.คลองพา	ทางธรรมชาติ	9.1812	98.5159	ภาครัฐ
148	ปากน้ำท่ากระจาย	ต.ท่าชนะ	ทางธรรมชาติ	9.3613	99.1218	ภาครัฐ
149	ถ้ำเขาเพ-ลา	ต.สมอทอง	ทางธรรมชาติ	9.3416	99.6408	ภาครัฐ
150	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าพรุคันธลี	ม.5,7,9 ต.คันธลี	ทางธรรมชาติ	9.3843	99.5418	ภาครัฐ
151	ศูนย์อนุรักษ์ธรรมชาติภูเขาคันธลี	ต.คันธลี	ทางธรรมชาติ	9.3842	99.5412	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอท่าชนะจังหวัดสุราษฎร์ธานี						
152	ถ้ำลึกเขาเช่า	ต.คันธูลี	ทางธรรมชาติ	9.3835	99.5393	ภาครัฐ
153	วัดอัมพวาสหรือวัดท่าม่วง	ม.7 ต.วัง	ทางประวัติศาสตร์	9.3257	99.1157	ภาครัฐ
154	บ่อน้ำร้อนถ้ำสิงขร	ม. 5 ต.ถ้ำสิงขร	ทางธรรมชาติ	9.8437	99.4949	ภาครัฐ
155	น้ำตกโตนปากแหวด	ม.8 ต.กะเปา	ทางธรรมชาติ	9.3435	98.8744	ภาครัฐ
156	หนองเจ้าเมือง	ม.1 ต.กะเปา	ทางธรรมชาติ	8.5979	98.9203	ภาครัฐ
157	โบราณสถานวัดถ้ำสิงขร	ต.ถ้ำสิงขร	ทางประวัติศาสตร์	9.2308	99.2244	ภาครัฐ
อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
158	เขื่อนรัชชประภา(เขื่อนเชี่ยวหลาน)	ม. 3 ต.เขาพัง	มนุษย์สร้างขึ้น	8.5818	98.4821	ภาครัฐ
159	ถ้ำปากอม	ต.เขาพัง	ทางธรรมชาติ	8.5831	98.4935	ภาครัฐ
160	เขาปริมน้ำ	ม.3 ต.เขาพัง	ทางธรรมชาติ	8.5850	98.4839	ภาครัฐ
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
161	อุทยานแห่งชาติเขาสก	ม.6 ต.คลองสก	ทางธรรมชาติ	8.5853	98.3811	ภาครัฐ
162	อุทยานแห่งชาติคลองพนม	ต.คลองสก ต.พนมต.พลูเถื่อน	ทางธรรมชาติ	8.5247	98.4026	ภาครัฐ
163	น้ำตกเหมืองทวด	บ้านเหมืองทวด ต.เพิ่มพูนทรัพย์	ทางธรรมชาติ	8.4578	99.2672	ภาครัฐ
164	ถ้ำปะการัง	ต.คลองสก	ทางธรรมชาติ	8.5838	98.4914	ภาครัฐ
165	วัดถ้ำราราม (วัดถ้ำปลา)	ต.คลองสก	ทางประวัติศาสตร์	8.5232	98.3657	ภาครัฐ
166	ถ้ำประกายเพชร	ต.คลองสก	ทางธรรมชาติ	9.0138	98.5047	ภาครัฐ
167	ถ้ำน้ำลอดเขาวงกต์	ม.8 ต.คลองสก	ทางธรรมชาติ	8.5252	98.4028	ภาครัฐ
168	น้ำตกแม่ยาย	ม.6 ต.คลองสก	ทางธรรมชาติ	8.5301	98.2953	ภาครัฐ
169	ชุมชนบ้านถ้ำผึ่ง	ม.5 ต.ตันยวน	ทางธรรมชาติ	8.4809	98.5152	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองติจูด	
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
170	ถ้ำน้ำทะเลหรือถ้ำน้ำหลู	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5453	98.3140	ภาครัฐ
171	ถ้ำค้างคาว	ม.6 ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5452	98.3141	ภาครัฐ
172	น้ำตกบางเลียบน้ำ	ม.6 ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5451	98.3141	ภาครัฐ
173	น้ำตกโตนไทร	ม.6 ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5425	98.2853	ภาครัฐ
174	วังยาว	ม.6 ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.3553	99.5418	ภาครัฐ
175	น้ำตกบางหัวแรด	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5448	98.3053	ภาครัฐ
176	น้ำตกวังหิน	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5448	98.3149	ภาครัฐ
177	ตั่งน้ำหรือตั้นน้ำ	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5353	98.2743	ภาครัฐ
178	น้ำตกธารสวรรค์	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5453	98.3140	ภาครัฐ
179	น้ำตกสิบเอ็ดชั้น	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5453	98.3144	ภาครัฐ
180	น้ำตกสายพิน	ม.10 ต.คลองชะอุ่น	ทางธรรมชาติ	8.4037	98.4858	ภาครัฐ
181	ศูนย์ฝึกการบินบ้านคลองไทร	ม. 3 ต.คลองไทร	เชิงเกษตร	9.1128	99.7364	ภาครัฐ
182	เส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นทางดอกบัวผุด	ต.คลองศก	ทางธรรมชาติ	8.5529	98.3339	ภาครัฐ
อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
183	น้ำตกบางหอย	ต.บางหอย	ทางธรรมชาติ	9.1849	98.5159	ภาครัฐ
184	ศาลพ่อขุน	ต.ท่าฉาง	ทางวัฒนธรรม	9.1642	99.1312	ภาครัฐ
185	คลองท่าฉาง	ต.ท่าฉาง	ทางธรรมชาติ	9.1666	99.1133	ภาครัฐ
186	เจดีย์เอนวัดจันทาราม	ต.ท่าฉาง	ทางประวัติศาสตร์	9.1629	99.1147	ภาครัฐ
187	บ่อน้ำเย็นท่าโบสถ์	ต.ท่าฉาง	ทางธรรมชาติ	9.1623	99.1267	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
188	อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น	ม. 7 ต.ลำพูน	ทางธรรมชาติ	8.4019	99.2756	ภาครัฐ
189	ถ้ำเหมก	ม. 7 ต.ลำพูน	ทางธรรมชาติ	8.4019	99.2756	ภาครัฐ
190	ถ้ำขมิ้นหรือถ้ำเหม็น	ต.บ้านนาสาร	ทางธรรมชาติ	8.4948	99.2246	ภาครัฐ
191	น้ำตกดาดฟ้า	ม.7 บ้านปลายน้ำ ต.ลำพูน	ทางธรรมชาติ	8.5154	99.2836	ภาครัฐ
192	น้ำตกเหมืองทวด	ต.เพิ่มพูน	ทางธรรมชาติ	8.4581	99.2672	ภาครัฐ
193	ศึกษาธรรมชาติเขาหนามเตย	ม.6 ต.ลำพูน	ทางธรรมชาติ	8.4022	99.2755	ภาครัฐ
194	สันเย็น	ม.7 ต.ลำพูน	ทางธรรมชาติ	8.4019	99.2757	ภาครัฐ
195	เกาะแม่น้ำงไทร (เกาะหิน)	ม.6 ต.น้ำพุ	ทางธรรมชาติ	8.4643	99.1962	ภาครัฐ
196	วัดวารัง	ม.2 บ้านน้ำพุต.น้ำพุ	ทางประวัติศาสตร์	8.4635	99.1950	ภาครัฐ
197	สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	ม.2 ต.น้ำพุ	มนุษย์สร้างขึ้น	8.4635	99.1841	ภาครัฐ
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
198	วัดกอบแก้ว	ต.เพิ่มพูน	ทางประวัติศาสตร์	8.4520	99.2534	ภาครัฐ
199	สวนสละอาทิตย์	ต.คลองปราบ	เชิงเกษตร	8. 4549	99.2150	ภาครัฐ
200	ภูเขาขรมหรือเขาถ้ำขรม	ม.1 ต.ครองปราบ	ทางธรรมชาติ	8.4559	99.2132	ภาครัฐ
201	ถ้ำขมิ้น	ต.บ้านนาสาร	ทางธรรมชาติ	8.4918	99.2249	ภาครัฐ
อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
202	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหนองทุ่งทอง	ต.เขาคอก	ทางธรรมชาติ	8.5117	99.1456	ภาครัฐ
203	บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติอช.หนองทุ่งทอง	ต.เขาคอก	ทางธรรมชาติ	8.5036	99.1494	ภาครัฐ
204	ศูนย์เรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ค่าย 514	ม. 17 ต.บ้านส้อง	ทางประวัติศาสตร์	8.3759	99.2236	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
205	น้ำตกสามห้าเจ็ด	ม. 17 ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8.4022	99.2757	ภาครัฐ
206	น้ำตกคลองน้ำเฒ่า	ม. 14 ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8.4192	99.2815	ภาครัฐ
207	น้ำตกคลองคันเบ็ด	ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8. 4149	99.2432	ภาครัฐ
208	น้ำตกธารทิพย์	ม. 17 ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8.3759	99.2236	ภาครัฐ
209	เขาหนอง	ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8.4037	99.2829	ภาครัฐ
210	ถ้ำปลา	ต.บ้านส้อง	ทางธรรมชาติ	8.4019	99.2757	ภาครัฐ
211	แหล่งเพาะพันธุ์ปลาหนองเตย	ม.6 ต.เวียงสระ	เชิงเกษตร	8.3754	99.2059	ภาครัฐ
อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
212	โบราณสถานวัดเวียงสระ	ม.7 ต.เวียงสระ	ทางประวัติศาสตร์	8.3755	99.2055	ภาครัฐ
213	เขานิพันธ์	ต.เขานิพันธ์	ทางธรรมชาติ	8.3437	99.2055	ภาครัฐ
อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
214	กลุ่มชุมชนลีเล็ดน้ำเขียวเพื่อการอนุรักษ์	ม.5 บ้านบางปลา-บางโพธิ์ ต.ลีเล็ด	ทางธรรมชาติ	9.1121	99.1511	ภาครัฐ
215	บ่อน้ำร้อนท่าสะท้อน(รัตนโกสัย)	ม.2 บ้านบ่อรัง ต.สะท้อน	ทางธรรมชาติ	9. 6295	99.1959	ภาครัฐ
216	จักสานกระจูดบ้านห้วยลึก	ม.6 บ้านห้วยลึก ต.ท่าสะท้อน	ทางวัฒนธรรม	9.0233	99.1547	ภาครัฐ
217	วัดเขาศรีวิชัย	ม.1 ต.เขาศรีวิชัย	ทางประวัติศาสตร์	9.9240	99.3856	ภาครัฐ
218	วัดเขาพระอานนท์	ม.4 ต.พุนพิน	ทางประวัติศาสตร์	9.9386	99.4483	ภาครัฐ
219	ถ้ำแม่นางเขาวัดเขานางเขา	ม.1 บ้านกรูด ต.กรูด	ทางประวัติศาสตร์	9.7232	99.5780	ภาครัฐ
220	วัดน้ำรอบ	ม.1 ต.น้ำรอบ	ทางประวัติศาสตร์	9.4225	99.7166	ภาครัฐ
221	น้ำตกเขาหัวควาย	ต.เขาหัวควาย	ทางธรรมชาติ	9.4445	99.1459	ภาครัฐ
222	เขาพลู	ต.ท่าสะท้อน	ทางธรรมชาติ	8.5823	99.1738	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
223	พิพิธภัณฑ์เมืองคนดี	ถ.จุลจอมเกล้า ต.ท่าข้าม	มนุษย์สร้างขึ้น	9.7570	99.1852	ภาครัฐ
224	สวน 90 ปีสุราษฎร์ธานี	ต.ท่าข้าม	ทางธรรมชาติ	9.6179	99.1358	ภาครัฐ
225	วัดเกาะธรรมประทีป	ต.ท่าข้าม	ทางประวัติศาสตร์	9.6299	99.1350	ภาครัฐ
226	ศูนย์จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ	ต.ท่าข้าม	มนุษย์สร้างขึ้น	9.6255	99.1348	ภาครัฐ
227	ศาลพระยาท่าข้าม	ต.ท่าข้าม	ทางประวัติศาสตร์	9.6257	99.1353	ภาครัฐ
228	ฐานบันไดพลับพลา ร.6	ต.ท่าข้าม	ทางประวัติศาสตร์	9.6269	99.1355	ภาครัฐ
229	ตลาดเก่าฝ่ายท่า	ม.2 ต.ท่าข้าม	มนุษย์สร้างขึ้น	9.6189	99.1354	ภาครัฐ
230	สะพานจุลจอมเกล้า	ต.ท่าข้าม	มนุษย์สร้างขึ้น	9.6475	99.1325	ภาครัฐ
231	ชุมชนลีเล็ด	ต.ลีเล็ด	ทางธรรมชาติ	9. 1056	99.1458	ภาครัฐ
อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
232	สระแก้ว(บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์)	ม.4 บ้านสระแก้ว ต.บางสวรรค์	ทางธรรมชาติ	8.3728	98.5838	ภาครัฐ
233	น้ำตกคลองโหยน	ม.5 ต.บางสวรรค์	ทางธรรมชาติ	8.3731	98.5833	ภาครัฐ
234	กลุ่มศิลปนิพนธ์ราชนาถบ้าน	ต.ไทรโสภา	ทางวัฒนธรรม	8.3619	99.3543	ภาครัฐ
อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
235	วัดควนท่าแร่	ต.ทรัพย์ทวี	ทางประวัติศาสตร์	8.5694	99.1444	ภาครัฐ
อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
236	น้ำตกโตรม	ต.สองแพรก	ทางธรรมชาติ	8.2857	99.5133	ภาครัฐ
237	น้ำตกหินลาด	ม.7 ต.ชัยบุรี	ทางธรรมชาติ	8.2618	99.5258	ภาครัฐ
238	น้ำตกเจ็ดชั้น(คลองบางปัด)	ม.7 ต.ชัยบุรี	ทางธรรมชาติ	8.3007	99.3159	ภาครัฐ
239	ป่าชุมชนบ้านหินคั้งคั้ง	ม.9 ต.คลองน้อย	ทางธรรมชาติ	8.2154	100.6515	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
240	น้ำตกห้ายอด	ม.3 ต.คลองน้อย	ทางธรรมชาติ	8.2154	100.6515	ภาครัฐ
241	ถ้ำหอมวิปัสสนา	ต.ไทรทอง	ทางธรรมชาติ	8.2211	99.4696	ภาครัฐ
กิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี						
242	อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง	ต.ตะกุกเหนือ	ทางธรรมชาติ	9.3336	98.4934	ภาครัฐ
243	ศูนย์ศิลปาชีพบ้านท่านหญิง (ทอผ้า)	ต.ตะกุกเหนือ	ทางวัฒนธรรม	9.1539	98.5319	ภาครัฐ
244	น้ำตกบางจำ (น้ำตกโกะกะ)	ต.ตะกุกเหนือ	ทางธรรมชาติ	9.1800	98.5212	ภาครัฐ
245	บ่อน้ำร้อน	ต.ตะกุกเหนือ	ทางธรรมชาติ	9.1757	98.5229	ภาครัฐ
246	ผาหนุมาน	ต.ตะกุกเหนือ	ทางธรรมชาติ	9.1747	98.5143	ภาครัฐ
247	วัดอรัญญาราม (วัดวิภาวดีวนาราม)	ต.ตะกุกเหนือ	ทางประวัติศาสตร์	9.1418	98.5831	ภาครัฐ
248	จุดชมวิวกาโตรน้อย	ต.ตะกุกเหนือ	ทางธรรมชาติ	9.1430	98.5564	ภาครัฐ
249	น้ำตกวิภาวดีลำน้ำคลองพาย	ม.8 ต.ตะกุกใต้	ทางธรรมชาติ	9. 9472	98.5388	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดภูเก็ต

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองติจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต						
1	แหลมพันวา	ม. 8 ต.วิชิต	ทางธรรมชาติ	7.4847	98.2434	ภาครัฐ
2	เขารัง	ถ.คอซิมบี๊ ต.ตลาดเหนือ	ทางธรรมชาติ	7.5346	98.2240	ภาครัฐ
3	สะพานหิน	ถ.ภูเก็ต ต.ตลาดใหญ่	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5155	98.2402	ภาครัฐ
4	ตึกสมัยเก่าชิโนโปรตุกีส	ถ.ถลาง ต.ตลาดใหญ่	ทางประวัติศาสตร์	7.5353	98.2325	ภาครัฐ
5	เกาะสิเหร่	ต.รัษฎา	ทางธรรมชาติ	7.5247	98.2551	ภาครัฐ
6	หมู่บ้านชาวไทยใหม่	ต.รัษฎา	ทางประวัติศาสตร์	7.5241	98.2535	ภาครัฐ
7	วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม)	ต.ฉลอง	ทางประวัติศาสตร์	7.5047	98.2016	ภาครัฐ
8	อ่าวฉลอง	ต.ฉลอง	ทางธรรมชาติ	7.4914	98.2041	ภาครัฐ
9	หาดราไวย์	ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4629	98.1928	ภาครัฐ
10	เกาะแก้ว	ม. 3 ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.5618	98.2348	ภาครัฐ
11	แหลมพรหมเทพ	ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4531	98.1811	ภาครัฐ
12	หาดในหาน	ม. 1 ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4632	98.1822	ภาครัฐ
13	อ่าวเสน	ม. 1 ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4639	98.1804	ภาครัฐ
14	อ่าวกะตะ	ต.กะรน	ทางธรรมชาติ	7.4911	98.1751	ภาครัฐ
15	อ่าวกะรน	ต.กะรน	ทางธรรมชาติ	7.5099	98.1738	ภาครัฐ
16	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ	ม.8 ถ.ศักติเดช ต.วิชิต	มนุษย์สร้างขึ้น	7.4826	98.2428	ภาครัฐ
17	สวนผีเสื้อและอควาเรียมภูเก็ต	ม.5 ถ.เยาวราช ต.รัษฎา	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5443	98.2230	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต						
18	หมู่บ้านไทยและสวนกล้วยไม้ภูเก็ต	ถ.เทพกระษัตรี ต.เกาะแก้ว	เชิงเกษตร	7.5434	98.2248	ภาครัฐ
19	สวนสัตว์ภูเก็ต	ม.3 ซ.ป่าหลาย ต.ฉลอง	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5033	98.2130	ภาครัฐ
20	ฟาร์มชนะเจริญ	ถ.ชนะเจริญ ต.ตลาดใหญ่	เชิงเกษตร	7.5330	98.2314	ภาครัฐ
21	ไซมอนคาบาเรต์	ต.ป่าตอง	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5243	98.1731	ภาครัฐ
22	พิพิธภัณฑ์เปลือกหอยภูเก็ต	ถ.วิเศษ ต.ราไวย์	ทางประวัติศาสตร์	7.4742	98.1953	ภาครัฐ
23	พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว	ถ.กระบี่ ต.ตลาดเหนือ	ทางประวัติศาสตร์	7.5386	98.2312	ภาครัฐ
24	เกาะโหลน	ม.3 บ้านเกาะโหลน ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4771	98.2215	ภาครัฐ
25	เกาะตะเภาใหญ่	ต.เกาะตะเภาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.4710	98.2239	ภาครัฐ
26	คอรัลไอซ์แลนด์ (เกาะเฮ)	ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.4445	9.2237	ภาครัฐ
27	เกาะไม้ท่อน	ต.วิชิต	ทางธรรมชาติ	7.4940	98.2449	ภาครัฐ
28	เกาะรายา (เกาะราชา)	ต.ราไวย์	ทางธรรมชาติ	7.3639	98.2212	ภาครัฐ
29	เกาะรังใหญ่	ต.เกาะแก้ว	ทางธรรมชาติ	7.5626	98.2587	ภาครัฐ
30	หอชมวิวเขาขาด	ม. 6 ต.วิชิต	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5074	98.2339	ภาครัฐ
31	พระพุทธรูปมิ่งมงคลเอกนาคคีรี	ต.กะรน	ทางประวัติศาสตร์	7.4946	98.1848	ภาครัฐ
32	บ้านชินประชา	ถ.กระบี่ ต.ตลาดเหนือ	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5318	98.2357	ภาครัฐ
33	หาดป่าตอง	ต.ป่าตอง	ทางธรรมชาติ	7.5342	98.1740	ภาครัฐ
34	เกาะมะพร้าว	ต.เกาะแก้ว	ทางธรรมชาติ	7.5619	98.2516	ภาครัฐ
35	ล่องเรือก้อจ้าน	ถ.รัตนโกสินทร์ 200 ปี ต.วิชิต	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5215	98.2128	ภาครัฐ
36	หาดกะตะ	ต.กะรน	ทางธรรมชาติ	7.4914	98.1750	ภาครัฐ
37	หาดกะตะน้อย	ต.กะรน	ทางธรรมชาติ	7.4823	98.1755	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต						
38	ภูเก็ตแฟนตาซี	ต.กมลา	มนุษย์สร้างขึ้น	7.5723	98.1712	ภาครัฐ
39	หาดกะหลิม	ต.ป่าตอง	ทางธรรมชาติ	7.5446	98.1738	ภาครัฐ
40	หาดกมลา	ต.กมลา	ทางธรรมชาติ	7.5717	98.1658	ภาครัฐ
41	พิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ภูเก็ต	ถ.หมืองท่อดสูง ต.กะทู้	ทางประวัติศาสตร์	7.5652	98.2059	ภาครัฐ
42	น้ำตกกะทู้	ต.กะทู้	ทางธรรมชาติ	7.5225	98.1853	ภาครัฐ
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต						
43	หาดในยาง	ม.1 ต.สาคร	ทางธรรมชาติ	8.5166	98.1747	ภาครัฐ
44	หาดในทอน	ม.4 ต.สาคร	ทางธรรมชาติ	8.3381	98.1640	ภาครัฐ
45	หาดไม้ขาว	ต.ไม้ขาว	ทางธรรมชาติ	8.7309	98.1845	ภาครัฐ
46	ศูนย์เรียนรู้การเกษตรตำบลสาคร	ต.สาคร	เชิงเกษตร	8.5102	98.1863	ภาครัฐ
47	หาดบางเทา	ถ.เทพกระษัตรี	ทางธรรมชาติ	7.5912	98.1715	ภาครัฐ
48	อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร	ต.ศรีสุนทร	ทางประวัติศาสตร์	8.1537	98.2008	ภาครัฐ
49	น้ำตกโตนไทร	ต.เทพกษัตรี	ทางธรรมชาติ	8.1404	98.2054	ภาครัฐ
50	หาดสุรินทร์	ต.เชิงทะเล	ทางธรรมชาติ	7.5831	98.1642	ภาครัฐ
51	หาดแหลมสิงห์	ต.กมลา	ทางธรรมชาติ	7.5854	98.1637	ภาครัฐ
52	วัดพระทอง (วัดพระผุด)	ม.7 ต.เทพกระษัตรี	ทางประวัติศาสตร์	8.1351	98.2047	ภาครัฐ
53	วัดม่วงโกมารภัจจ์	ต.เทพกษัตรี	ทางประวัติศาสตร์	8.1570	98.1944	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดกระบี่

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่						
1	สุสานหอยสี่สิบล้านปี	ม.2 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1556	98.4916	ภาครัฐ
2	อ่าวถ้ำพระนาง	ม.5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.0217	98.5014	ภาครัฐ
3	เกาะปอดะ	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.2455	98.4812	ภาครัฐ
4	ถ้ำไวกิ้ง หรือถ้ำพญานาค	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.5560	98.4916	ภาครัฐ
5	เกาะพีพีเล	ม.7 - 8 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4058	98.4676	ภาครัฐ
6	เกาะพีพีดอน	ม.7 - 8 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4453	98.4643	ภาครัฐ
7	อ่าวลิ๊ะซามะ	ม.7 - 8 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.2445	98.4812	ภาครัฐ
8	อ่าวมาหยา	ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1530	98.4921	ภาครัฐ
9	อ่าวปิเละ	ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4610	98.4617	ภาครัฐ
10	เกาะไม้ไผ่	ม.7 - 8 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1530	98.4921	ภาครัฐ
11	เกาะยูง	ม.7 - 8 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.2491	98.4810	ภาครัฐ
12	ถ้ำเสด็จ	ม.2 บ้านหนองกก ต.ไสไทย	ทางธรรมชาติ	8.3357	98.5246	ภาครัฐ
13	เขาหงอนนาค	ม.3 ต.ไหนดอนทะเล	ทางวัฒนธรรม	8.4576	98.5444	ภาครัฐ
14	ป่าพรุท่าปอมคลองสองน้ำ	ม.2 บ้านหนองจิก ต.เขาคราม	ทางธรรมชาติ	8.1319	98.4768	ภาครัฐ
15	อ่าวท่าเลน	ต.เขาทอง	ทางธรรมชาติ	8.8244	98.4452	ภาครัฐ
16	หมู่เกาะห้อง	ม. 2 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.4417	98.4042	ภาครัฐ
17	ทะเลแหวก	ม.2 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1566	98.4915	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่						
18	หาดไร่เลย์	ม.2 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.0351	98.5014	ภาครัฐ
19	หาดนพรัตน์ธารา	ม.5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.2332	98.4837	ภาครัฐ
20	เขาชนาบน้ำ	ต.ไสไทย	ทางธรรมชาติ	8.5527	98.5214	ภาครัฐ
21	วัดแก้วโกรวาราม (หอศิลป์ร่วมสมัย)	ถ.อิศรา ต.ปากน้ำ	ทางวัฒนธรรม	8.3427	98.5448	ภาครัฐ
22	ถนนคนเดิน	ถ.มหาราช ต.ปากน้ำ	มนุษย์สร้างขึ้น	8.3526	98.5459	ภาครัฐ
23	สระแก้ว	ต.เขาทอง	ทางธรรมชาติ	8.1090	98.4834	ภาครัฐ
24	วัดถ้ำเสือ	บ้านถ้ำเสือ ต.กระบี่น้อย	ทางธรรมชาติ	8.7367	98.5524	ภาครัฐ
25	หาดทับแขก	ต.หนองทะเล	ทางธรรมชาติ	8.5224	98.4446	ภาครัฐ
26	หาดคลองม่วง	ม. 2 บ้านคลองม่วง ต.หนองทะเล	ทางธรรมชาติ	8.2552	98.4529	ภาครัฐ
27	ถ้ำพระนาง และทะเลใน	ม.2 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.0223	98.5014	ภาครัฐ
28	น้ำตกห้วยโต้	ม.4 ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.1421	98.5454	ภาครัฐ
29	น้ำตกห้วยสะเด	ม.4 ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.1424	98.5450	ภาครัฐ
30	ถ้ำเขาผึ้ง	ม.4 ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.1421	98.5413	ภาครัฐ
31	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวน	ต.เขาคราม	เชิงเกษตร	8.1112	98.4957	ภาครัฐ
32	แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบเขียว	บ้านหน้าชิง ต.กระบี่น้อย	ทางประวัติศาสตร์	8.8562	98.5551	ภาครัฐ
33	ถ้ำอ่าวปากหมาก	ม. 2 บ้านนาเขาไฟไหม้ ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.8464	98.5214	ภาครัฐ
34	แหล่งโบราณคดีถ้ำ	โรงเรียนทับปrik ต.ทับปrik	ทางประวัติศาสตร์	8.1050	98.5248	ภาครัฐ
35	อ่าวนางนุช	ม. 7 บ้านคลองหิน ต.ไสไทย	ทางธรรมชาติ	8.2487	98.5425	เอกชน
36	หาดเกาะกวาง	ม. 3 บ้านเกาะกวาง ต.หนองทะเล	ทางธรรมชาติ	8.3261	98.4455	ภาครัฐ
37	น้ำตกบางสร้าน	ม. 4 ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.1425	98.4526	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่						
38	บ่อน้ำผุด	ม. 4 ต.ทับปริก	ทางธรรมชาติ	8.1425	98.5449	ภาครัฐ ^{๑๙}
39	คอนางนอน	ม. 4 ต.ทับปริก	ทางธรรมชาติ	8.1424	98.5450	ภาครัฐ ^{๑๙}
40	เขาลูกช้าง	ม. 4 ต.ทับปริก	ทางธรรมชาติ	8.7306	99.6535	ภาครัฐ ^{๑๙}
41	น้ำตกห้วยเนียง	ม. 4 ต.ทับปริก	ทางธรรมชาติ	8.1427	98. 5452	ภาครัฐ ^{๑๙}
42	น้ำตกห้วยสะเค	ม. 4 ต.ทับปริก	ทางธรรมชาติ	8.1442	98.5459	ภาครัฐ ^{๑๙}
43	เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาหางนาง	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1422	98.5453	ภาครัฐ ^{๑๙}
44	สุสานหอยแหลมโพธิ์	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1203	98.5259	ภาครัฐ ^{๑๙}
45	อ่าวตันไทร	ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1530	98. 4921	ภาครัฐ ^{๑๙}
46	อ่าวโละดาลัม	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.2114	98.4953	ภาครัฐ ^{๑๙}
47	น้ำตกห้วยโต	ต.ทับปริก อ.เมือง	ทางธรรมชาติ	8.1418	98.5459	ภาครัฐ ^{๑๙}
48	อ่าวโละบาเกา	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4404	98.4642	ภาครัฐ ^{๑๙}
49	เกาะยุง	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.5343	98.5842	ภาครัฐ ^{๑๙}
50	แหลมตง	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4740	98.4524	ภาครัฐ ^{๑๙}
51	อ่าวโละลานะ	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7. 4555	98.4548	ภาครัฐ ^{๑๙}
52	อ่าวนุ้ย	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.2985	99.5355	ภาครัฐ ^{๑๙}
53	อ่าวหยงกาเล็ม (อ่าวลิง)	ม. 5 ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	7.4436	98.4542	ภาครัฐ ^{๑๙}
54	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งกระบี่	ม.6 ต.ไสไทย	ทางวัฒนธรรม	8.1296	98.5241	ภาครัฐ ^{๑๙}
55	สวนสาธารณะธารา	ต.ไสไทย	มนุษย์สร้างขึ้น	8.3792	98.5526	ภาครัฐ ^{๑๙}
56	หาดอ่าวนาง	ต.อ่าวนาง	ทางธรรมชาติ	8.1598	98.4940	ภาครัฐ ^{๑๙}

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่						
57	อุทยานแห่งชาติเขาพนมเบญจา	ม.4 ต.ทับปrik	ทางธรรมชาติ	8.1425	98.5450	ภาครัฐ
58	สวนส้มศรีเจริญ (ส้มโชกุน)	ม.4 ต.หน้าเขา	เชิงเกษตร	8.1511	99.2459	เอกชน
59	คลองชายเขา	ต.หน้าเขา	ทางธรรมชาติ	8.1524	98.5750	ภาครัฐ
60	น้ำตกต้นหาร	ต.หน้าเขา อ.เขาพนม	ทางธรรมชาติ	8.1716	98.5718	ภาครัฐ
อำเภอปลายพระยาจังหวัดกระบี่						
61	ถ้ำปราสาทนาผาครีง	ม.11 ต.ปลายพระยา	ทางธรรมชาติ	8.3335	98.5145	ภาครัฐ
62	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา	ม.4 ต.ปลายพระยา	ทางธรรมชาติ	8.9256	98.5316	ภาครัฐ
63	น้ำตกบางเต่าแม่	ม.3 ต.เขาต่อ	ทางธรรมชาติ	8.3616	98.4317	ภาครัฐ
64	ถ้ำวารีริน	ม.2 ต.คีรีวง	ทางธรรมชาติ	8.2645	98.5000	ภาครัฐ
65	ถ้ำวิมาลย์ศิลาลัย	ม.2 ต.คีรีวง	ทางธรรมชาติ	8.2744	98.5026	ภาครัฐ
66	ถ้ำทะเลหอย	ม.10 ต.ปลายพระยา	ทางธรรมชาติ	8.3157	98.5149	ภาครัฐ
67	น้ำตกบางหินงาม	ม.4 ต.ปลายพระยา	ทางธรรมชาติ	8.9256	98.5316	ภาครัฐ
68	ถ้ำน้ำบางนา	ม. 2 ต.ปลายพระยา	ทางธรรมชาติ	8.2924	98.5455	ภาครัฐ
69	อ่างเก็บน้ำคลองปัญญา	ต.เขาเขน	ทางธรรมชาติ	8.3555	98.4849	ภาครัฐ
อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่						
70	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี	ม. 2 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2351	98.4463	ภาครัฐ
71	ถ้ำลอดเหนือ และถ้ำลอดใต้	ม. 2 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2324	98.4404	ภาครัฐ
72	ถ้ำขาวเล	ม. 2 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2428	98.4531	ภาครัฐ
73	น้ำตกแห้ง	ต.อ่าวลึกเหนือ	ทางธรรมชาติ	8.2347	98.4811	ภาครัฐ
74	เกาะทะลุ	ต.เกาะทะลุ อ.อ่าวลึก	ทางธรรมชาติ	8.2421	98.3028	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่						
75	เกาะแดง	ต.อ่าวลึก	ทางธรรมชาติ	7.4169	99.1955	ภาครัฐ
76	ถ้ำผีหัวโต	ม. 2 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2245	98.4140	ภาครัฐ
77	ถ้ำสองพี่น้อง	ม. 2 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2205	98.4124	ภาครัฐ
78	ถ้ำโตะหลวง	บ้านนบ ต.หนองหิน	ทางธรรมชาติ	8.1854	98.4932	ภาครัฐ
79	เกาะกาโรส	ม.5 และม.2 ต.อ่าวลึกน้อย	ทางธรรมชาติ	8.1427	98.4360	ภาครัฐ
80	ถ้ำเพชร	ม.2 ต.อ่าวลึกเหนือ	ทางธรรมชาติ	8.2324	98.4622	ภาครัฐ
81	ถ้ำพระ	ม.4 ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2341	98.4323	ภาครัฐ
82	ถ้ำสระวนทอง	ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2147	98.4444	ภาครัฐ
83	หมู่เกาะเหลาปิละ	ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	7.5820	98.4836	ภาครัฐ
84	อ่าวห้อง	อ.เมือง	ทางธรรมชาติ	8.1141	98.3818	ภาครัฐ
85	เกาะเหลากา เกาะเหลาบูโละ	อ.เมือง	ทางธรรมชาติ	8.1138	98.3646	ภาครัฐ
86	ถ้ำเขาทะเล	ต.แหลมสัก	ทางธรรมชาติ	8.1746	98.3759	ภาครัฐ
87	ถ้ำคลัง	ม.1 ต.อ่าวลึกเหนือ	ทางธรรมชาติ	8.2039	98.4440	ภาครัฐ
88	ถ้ำห้วยกะโหลกในหรือถ้ำบุญมาก	ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2251	98.4197	ภาครัฐ
89	หาดโคลนร้อน	ต.อ่าวลึกใต้	ทางธรรมชาติ	8.2486	98.4112	ภาครัฐ
อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่						
90	หาดหอย	ม.4 ต.ปกาสัย	ทางธรรมชาติ	8.1149	99.3405	ภาครัฐ
91	ชายหาดหลังเกาะ	ต.เกาะศรีบอยา	ทางธรรมชาติ	7.5340	98.5840	ภาครัฐ
92	ชายหาดบ้านเกาะจำ	ต.เกาะศรีบอยา	ทางธรรมชาติ	7.4820	98.5945	ภาครัฐ
93	หาดยาว	ม. 4 ต.ตลิ่งชัน	ทางธรรมชาติ	7.5827	98.5826	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่						
94	เทวดาบ่อน้ำร้อน (พุน้ำเค็ม)	ต.เหนือคลอง	ทางธรรมชาติ	7.5453	99.6498	ภาครัฐ
อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่						
95	พิพิธภัณฑวัดคลองท่อม	ต.คลองท่อมใต้	ทางวัฒนธรรม	7. 5541	99.8508	ภาครัฐ
96	น้ำตกหินเพิง	ม.8 บ้านหินเพิง ต.คลองพน	ทางธรรมชาติ	7.5185	99.1455	ภาครัฐ
97	น้ำตกร้อนคลองท่อม	บ้านบางคราม – บ้านบางเตียว	ทางธรรมชาติ	7.5671	99.1217	ภาครัฐ
98	สระมรกต	ต.คลองท่อมเหนือ	ทางธรรมชาติ	7.5523	99.1535	ภาครัฐ
99	เกาะศิลา	ต.ทรายขาว	ทางธรรมชาติ	7.4013	99.1151	ภาครัฐ
100	ป่าทุ่งเตียว	ต.คลองท่อมเหนือ	ทางธรรมชาติ	7.5517	99.1573	ภาครัฐ
101	เขตรักษาพันธุ์ฯเขาประ-บางคราม	บ้านบางเตียว ต.คลองท่อมเหนือ	ทางธรรมชาติ	7.5522	99.1511	ภาครัฐ
102	น้ำพุร้อนเค็ม	ม.8 ต.ห้วยน้ำขาว	ทางธรรมชาติ	7.5416	99.6306	ภาครัฐ
103	น้ำตกคลองจาก	ต.เกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา	ทางธรรมชาติ	7.2918	99.5232	ภาครัฐ
104	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา	ม.5 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.3023	99.6188	ภาครัฐ
105	เกาะลันตาน้อย	ม.1 ต.เกาะลันตาน้อย	ทางธรรมชาติ	7.3927	99.2290	ภาครัฐ
106	เกาะลันตาใหญ่	ม.2 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.3152	99.5295	ภาครัฐ
107	แหลมโตนด/เกาะหม้อ	ม. 5 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.3273	99.4445	ภาครัฐ
108	เกาะไหง	ม.4 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2815	99.5529	ภาครัฐ
109	หมู่เกาะห้า	ม.2 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2958	99.4153	ภาครัฐ
110	เกาะเล็งเบ็ง	ม.2 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2951	99.7591	ภาครัฐ
111	เกาะรอก	ม.2 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2754	99.5533	ภาครัฐ
112	อ่าวมานไทร	ม.2 ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2811	99.6018	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่						
113	อ่าวบากันเตี้ย	ต.ลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2932	99.4354	ภาครัฐ
114	หาดพระแอะ	ต.ศาลาด่าน	ทางธรรมชาติ	7.3613	99.2420	ภาครัฐ
115	หาดคอกวาง	ต.ศาลาด่าน	ทางธรรมชาติ	7.3238	99.2474	ภาครัฐ
116	หาดคลองนิน	ต.ลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.3244	99.2515	ภาครัฐ
117	หาดคลองโตน	อ.เกาะลันตา	ทางธรรมชาติ	7.3326	99.2193	ภาครัฐ
118	หาดคลองดาว	ต.ศาลาด่าน	ทางธรรมชาติ	7.3878	99.2096	
119	หาดคลองจาก	ต.ลันตาใหญ่	ทางธรรมชาติ	7.2910	99.5204	ภาครัฐ
120	หาดคลองโขง	ต.ศาลาด่าน	ทางธรรมชาติ	7.3344	99.2121	ภาครัฐ
121	พิพิธภัณฑ์เกาะลันตา	ต.เกาะลันตาใหญ่	ทางประวัติศาสตร์	7.3727	99.4452	ภาครัฐ
อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่						
122	น้ำตกทุ่งไทรทอง	ม.1 ต.ทุ่งไทรทอง	ทางธรรมชาติ	8.0547	99.1723	ภาครัฐ
123	ถ้ำเขาดิน	ม.4 ต.ดินอุดม	ทางธรรมชาติ	8.5141	99.2116	ภาครัฐ
124	ชุมชนบ้านเกาะกลาง	ต.คลองประสงค์	ทางวัฒนธรรม	8. 3271	98.56 44	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดพังงา

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดพังงา						
1	เขาช้าง	ต.โคกกลอย	ทางธรรมชาติ	8.2638	98.3046	ภาครัฐ
2	ถ้ำพุงช้าง	วัดประจิมเขต ถ.เพชรเกษม	ทางธรรมชาติ	8.2631	98.3108	ภาครัฐ
3	ถ้ำถ้ำชีสวรรค์	ถ.เขาช้าง	ทางวัฒนธรรม	8.2646	98.3112	ภาครัฐ
4	ถ้ำเขาจุ่ม	อ.เมือง	ทางธรรมชาติ	8.2630	98.3116	ภาครัฐ
5	วนอุทยานสระนางมโนห์รา	ต.นบปริง	ทางธรรมชาติ	8.2335	98.1546	ภาครัฐ
6	สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า	ต.ตากแดด	เชิงเกษตร	8.2515	98. 2919	ภาครัฐ
7	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	ม. 1 บ้านท่าด่าน ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2417	98.3029	ภาครัฐ
8	เกาะปันหยี	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2355	98.3047	ภาครัฐ
9	เขาหมาจู	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2211	98.3041	ภาครัฐ
10	เขาเขียน	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2349	98.3051	ภาครัฐ
11	ถ้ำลอด	ต.ตากแดด	ทางธรรมชาติ	8.2418	98.3030	ภาครัฐ
12	เกาะปันก	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2418	98.3028	ภาครัฐ
13	สะพานพระอร่าม	ต.ท้ายช้าง อ.เมือง	มนุษย์สร้างขึ้น	8.1627	98.1916	ภาครัฐ
14	เขาห้อง	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.1913	98.2031	ภาครัฐ
15	ถ้ำค้างคาว	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2544	98.2833	ภาครัฐ
16	น้ำตกโตนน้ำพุ	ม.2 ต.สองแพรก	ทางธรรมชาติ	8.2924	98.2554	ภาครัฐ
17	น้ำตกโตนปิวรรต	ม.2 ต.สองแพรก	ทางธรรมชาติ	8.3549	98.3310	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดพังงา						
18	วัดถ้ำสุวรรณคูหา	ต.ท้ายช้าง	ทางประวัติศาสตร์	8.2544	98.817	ภาครัฐ
19	สวนนกพังงา	ต.ตากแดด	เชิงเกษตร	8.2457	98.2918	ภาครัฐ
20	เขาตাপู - เขาพิงกัน	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.1748	98.2827	ภาครัฐ
21	เขาเขียน	ต.เกาะปันหยี	ทางธรรมชาติ	8.2033	98.2946	ภาครัฐ
22	หมู่บ้านบางพัฒน์	บ้านบางพัฒน์ ต.บางเตย	ทางวัฒนธรรม	8.2790	98.3515	ภาครัฐ
อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา						
23	อ่าวเกือก	ต.ลำแก่น	ทางธรรมชาติ	8.2159	98.3530	ภาครัฐ
24	หมู่เกาะสิมิลัน	ต.เกาะพระทอง	ทางธรรมชาติ	8.3422	98.1350	ภาครัฐ
25	หมู่เกาะสุรินทร์	ต.คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1335	98.2227	ภาครัฐ
26	อ่าวผักกาด	ต. ท้ายช้าง	ทางธรรมชาติ	8.2626	98.3194	ภาครัฐ
27	อ่าวช่องขาด	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.6460	98.1136	ภาครัฐ
28	อ่าวไม้งาม	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1055	98.1828	ภาครัฐ
29	อ่าวจาก	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1422	98.2242	ภาครัฐ
30	อ่าวเต่า	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1429	98.2228	ภาครัฐ
31	อ่าวสุเทพ	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1559	98.2224	ภาครัฐ
32	เกาะปาจุมบา (เกาะมังกร)	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1233	98.2252	ภาครัฐ
33	เกาะตอรินลา (เกาะไข่)	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1348	98.2117	ภาครัฐ
34	เกาะรี(เกาะสตอร์ค,เกาะไฟแว็บ)	ต. คุระ	ทางธรรมชาติ	9.1379	98.2236	ภาครัฐ
35	หมู่บ้านชาวเล (เผ่ามอแกน)	ต. คุระ	ทางวัฒนธรรม	9.1334	98.2226	ภาครัฐ
36	หมู่เกาะระ - หมู่เกาะพระทอง	ต.คุระ	ทางธรรมชาติ	9.5574	98.1615	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา						
37	อุทยานแห่งชาติศรีพังงา	อ.กระบุรี อ.ตะกั่วป่า	ทางธรรมชาติ	9.6286	98.2837	ภาครัฐ
38	น้ำตกโตนตันไทร	ม. 2 ต.บางวัน อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.5408	98.2639	ภาครัฐ
39	น้ำตกโตนตันเตย	ต.บางนายสี อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	8.5628	98.2425	ภาครัฐ
40	น้ำตกตำหนัง	ต.บางวัน อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	8.5956	98.2883	ภาครัฐ
41	น้ำตกโตนเต้ง	อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.3569	98.2649	ภาครัฐ
42	น้ำตกโตนอุ	อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.2024	98.2792	ภาครัฐ
43	น้ำตกสวนใหม่	ม.6 ต.กระ อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.1437	98.2537	ภาครัฐ
44	น้ำตกโตนหินรา	อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.1446	98.2550	ภาครัฐ
45	น้ำตกโตนชิงแห้ง	อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.1354	98.2557	ภาครัฐ
46	วังปลาพลวง	ต.บางวัน อ.กระบุรี	ทางธรรมชาติ	9.1354	98.2557	ภาครัฐ
47	เกาะสุรินทร์เหนือ	ต.กระ	ทางธรรมชาติ	9.2356	97.5158	ภาครัฐ
48	เกาะสุรินทร์ใต้	ต.กระ	ทางธรรมชาติ	9.2356	97.5158	ภาครัฐ
อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา						
49	อุทยานแห่งชาติเขาหลัก -ลำรู่	ม. 7 ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.3747	98.1427	ภาครัฐ
50	หาดบางลึก	ต.บางม่วง	ทางธรรมชาติ	8.4623	98.1545	ภาครัฐ
51	ชายทะเลเขาหลัก	ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.2815	98.1859	ภาครัฐ
52	น้ำตกโตนช่องฟ้า	ถ.เพชรเกษม ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.3938	98.1655	ภาครัฐ
53	น้ำตกสายรุ้ง	ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.4413	98.1710	ภาครัฐ
54	หาดบางเนียง	บ้านบางเนียง ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.4030	98.1436	ภาครัฐ
55	หาดนางทอง	ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.3842	98.1448	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา						
56	แหลมปะการัง	ต.คึกคัก	ทางธรรมชาติ	8.4410	98.1320	ภาครัฐ
อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพังงา						
57	น้ำตกลำปี	ม.6 ต.ย้ายเหมือง อ.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2518	98.1427	ภาครัฐ
58	น้ำตกโดนไพร	ต.ย้ายเหมือง อ.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2931	98.2910	ภาครัฐ
59	หาดย้ายเหมือง	ต.ย้ายเหมือง อ.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2516	98.1423	ภาครัฐ
60	เขาหน้ายักษ์	ต.ย้ายเหมือง อ.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2916	98.1640	ภาครัฐ
61	ทุ่งหญ้าสะวันนา	ต.ย้ายเหมือง อ.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2531	98.1714	ภาครัฐ
62	ซากเรือซูดแร่โบราณ	ต.ย้ายเหมือง	ทางประวัติศาสตร์	8.2517	98.1431	ภาครัฐ
63	ศูนย์อนุรักษ์กลาง	ต.ทับละมุ	มนุษย์สร้างขึ้น	8.3421	98.1355	ภาครัฐ
64	บ่อน้ำพุร้อนบ้านบ่อตาน	ต.นาเตย	เชิงสุขภาพ	8.19'23	98.1718	ภาครัฐ
65	บ่อนุบาลเต่ากองเรือภาค 3	ต.ทับละมุ	ทางประวัติศาสตร์	8.3417	98.1331	ภาครัฐ
66	อช.เขาลำปี – หาดย้ายเหมือง	ม.5 ต.ย้ายเหมือง	ทางธรรมชาติ	8.2615	98.1935	ภาครัฐ
67	เกาะเมียง (เกาะสี่)	ต.ลำแก่น	ทางธรรมชาติ	8.5810	98.1653	ภาครัฐ
68	เกาะหุยง (เกาะหนึ่ง)	ต.ลำแก่น	ทางธรรมชาติ	8.2847	97.3852	ภาครัฐ
69	เกาะสิมิลัน (เกาะแปด)	ต.ลำแก่น	ทางธรรมชาติ	8.3986	97.3832	ภาครัฐ
70	เกาะบางงู (เกาะเก้า)	ต.ลำแก่น	ทางธรรมชาติ	8.3632	97.3735	ภาครัฐ
อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา						
71	วัดสุวรรณคูหา	ม. 2 ต.กระโสม	ทางประวัติศาสตร์	8.2544	98.2815	ภาครัฐ
72	น้ำตกgramมัญ	ต.กระโสม	ทางธรรมชาติ	8.27 84	98.2656	ภาครัฐ
73	ชายทะเลท่านุ่น	ช่องแคบปากพระ	ทางธรรมชาติ	8.2341	98.1452	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา						
74	เขาพิงกัน	ต.กะไหล อ.ตะกั่วทุ่ง	ทางธรรมชาติ	8.2419	98.3028	ภาครัฐ
75	เขาตะปู	ต.กะไหล อ.ตะกั่วทุ่ง	ทางธรรมชาติ	8.2149	98.2883	ภาครัฐ
76	เกาะทะลุนอก	ต.กะไหล อ.ตะกั่วทุ่ง	ทางธรรมชาติ	8.2149	98.2883	ภาครัฐ
77	เกาะลวะใหญ่	ต.คลองเคียน อ.ตะกั่วทุ่ง	ทางธรรมชาติ	8.2418	98.3028	ภาครัฐ
78	เกาะห้อง	ต.คลองเคียน อ.ตะกั่วทุ่ง	ทางธรรมชาติ	8.24'38	98.3125	ภาครัฐ
79	ท่าเรือสุระกุล	ต.กระโสม	ทางธรรมชาติ	8.2324	98.2737	ภาครัฐ
80	วัดไตรมาตรสถิต	ต.โคกกลอย	ทางประวัติศาสตร์	8.1642	98.1822	ภาครัฐ
อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา						
81	เกาะยาวใหญ่	ต.เกาะยาว	ทางธรรมชาติ	8.3115	98.3414	ภาครัฐ
82	เกาะยาวน้อย	ต.เกาะยาว	ทางธรรมชาติ	8.8232	98.3240	ภาครัฐ
83	หาดป่าทราย	ต.เกาะยาว	ทางธรรมชาติ	8.5521	98.3756	ภาครัฐ
84	หาดท่าเขา	ต.เกาะยาว	ทางธรรมชาติ	8.7318	98.3531	ภาครัฐ
อำเภอกะปง จังหวัดพังงา						
85	น้ำตกลำรู่	บ้านลำรู่ อ.กะปง	ทางธรรมชาติ	8.3735	98.1455	ภาครัฐ
86	พระมหาธาตุเจดีย์พุทธธรรมบันลือ	ต.บางเหริ่ง	ทางประวัติศาสตร์	8.3548	98.4037	ภาครัฐ
87	ชุมชนบ้านสามช่องเหนือ	ต. กะไหล	ทางวัฒนธรรม	8. 2626	98. 3194	ภาครัฐ
88	ชุมชนเกาะยาวน้อย	ต. เกาะยาวน้อย	ทางวัฒนธรรม	8.7904	98. 3618	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ :
จังหวัดสงขลา

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา						
1	แหลมสมิหลา	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1142	100.3655	ภาครัฐ
2	เกาะหนู- เกาะแมว	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1410	100.3547	ภาครัฐ
3	สวนเสรี	ต.บ่อยาง	เชิงสุขภาพ	7.1249	100.3540	ภาครัฐ
4	พระตำหนักเขาน้อย	ถ.สะเดา	ทางประวัติศาสตร์	7.1228	100. 3534	ภาครัฐ
5	เขาดังกวน	ต.บ่อยาง	ทางประวัติศาสตร์	7.1238	100.3527	ภาครัฐ
6	แหลมสนอ่อน	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1256	100.3518	ภาครัฐ
7	เขาเก้าเส้ง	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1256	100.3518	ภาครัฐ
8	สวนสัตว์สงขลา	ถ.สงขลา-จะนะ ต.เขารูปช้าง	ทางธรรมชาติ	7.8429	100.3629	ภาครัฐ
9	เกาะยอ	ม. 3 ต.เกาะยอ	ทางธรรมชาติ	7.1040	100.3243	ภาครัฐ
10	หาดทรายแก้ว	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1537	100.5610	ภาครัฐ
11	หาดสร้อยสวรรค์	ถ.ปะทิว ต.บ่อยาง อ.เมือง	ทางธรรมชาติ	6.5322	100.5610	ภาครัฐ
12	วัดเกาะถ้ำ	ม. 4 บ้านเกาะถ้ำ ต.เขารูปช้าง	ทางประวัติศาสตร์	7.1156	100.3531	ภาครัฐ
13	สถาบันทักษิณคดีศึกษา	ม. 1 บ้านอ่าวทราย ต.ยอ	ทางวัฒนธรรม	7.1052	100.3234	ภาครัฐ
14	บ้านลุงหนังฉิ้น อรมุต	อ.เมือง	ทางวัฒนธรรม	7.1156	100.3531	ภาครัฐ
15	บ้านศรีทรา	ต.เขารูปช้าง	ทางวัฒนธรรม	7.6164	100.3553	ภาครัฐ
16	พิพิธภัณฑท์พธำมระง	ถ.จะนะ ต.บ่อยาง	ทางประวัติศาสตร์	7.1280	100.3523	ภาครัฐ
17	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	ถ.วิเชียรชม	ทางประวัติศาสตร์	7.1288	100.3520	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา						
18	เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล	ถ.เพชรมงคล-ชัยมงคล	ทางประวัติศาสตร์	7.1141	100.3530	ภาครัฐ
19	วัดมัสยิดมาวาส (วัดกลาง)	ถ.ไทรบุรี	ทางประวัติศาสตร์	7.1139	100.3531	ภาครัฐ
20	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสงขลา	ต.บ่อยาง	มนุษย์สร้างขึ้น	7.1330	100.3444	ภาครัฐ
21	หมู่บ้านทำกรรณก	ม. 2 บ้านนา ต.บ้านนา	ทางประวัติศาสตร์	7.1147	100.3526	ภาครัฐ
22	ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำ	อ.เมือง	ทางประวัติศาสตร์	7.1337	100.3436	ภาครัฐ
23	สวนสาธารณะป่าเปรม	ถ.สงขลา – ระโนด ต.เกาะยอ	เชิงสุขภาพ	7.8549	100.3338	ภาครัฐ
24	สะพานติณสูลานนท์	ต.เกาะยอ	มนุษย์สร้างขึ้น	7.9504	100.3338	ภาครัฐ
25	วัดเขาบ่อ	ต.เกาะยอ	ทางประวัติศาสตร์	7.1109	100.3229	ภาครัฐ
26	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา	ต.บ่อยาง	ทางประวัติศาสตร์	7.1291	100.3520	ภาครัฐ
27	เจดีย์เขาดังกวอน	ต.บ่อยาง	ทางประวัติศาสตร์	7.1237	100.3521	ภาครัฐ
28	เขาน้อย	ต.บ่อยาง	ทางธรรมชาติ	7.1241	100.3537	ภาครัฐ
29	ศาลหลักเมืองสงขลา	ต.บ่อยาง	ทางวัฒนธรรม	7.1147	100.3526	ภาครัฐ
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา						
30	สวนสาธารณะเทศบาลเมืองหาดใหญ่	ถ.กาญจนวนิช	เชิงสุขภาพ	7.1338	100.3040	ภาครัฐ
31	วัดหาดใหญ่ใน	ถ.เพชรเกษม	ทางวัฒนธรรม	7.0116	100.2717	ภาครัฐ
32	น้ำตกโตนงาช้าง	ต.ทุ่งเสา	ทางธรรมชาติ	6.5652	100.1471	ภาครัฐ
33	ตลาดกิมหยง	ถ.ศุภสารรังสรรค์	มนุษย์สร้างขึ้น	7.0279	100.2897	ภาครัฐ
อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา						
34	วัดคงคาเลียบ	ม.5 บ้านหนองขวน ต.ท่าช้าง	ทางวัฒนธรรม	7.0542	100.2444	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา						
35	วัดเอกเชียงแสน	ต.เชียงแสน	ทางวัฒนธรรม	7.3815	100.2010	ภาครัฐ
36	หน่วยพิทักษ์สัตว์ป่าแหลมควายราบ	ต.เกาะใหญ่	เชิงเกษตร	7.3140	100.1716	ภาครัฐ
37	บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์(วัดแหลมบ่อท่อ)	ม. 4 ต.เกาะใหญ่	เชิงสุขภาพ	7.3242	100.1757	ภาครัฐ
38	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง	ม.1 ต.คลองกวาง	ทางธรรมชาติ	6.3424	100.3452	ภาครัฐ
39	วัดนาทวี	ต.นาทวี	ทางประวัติศาสตร์	6.4459	100.4148	ภาครัฐ
40	อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง	ม.1 ต.คลองกวาง	ทางประวัติศาสตร์	6.3417	100.3455	ภาครัฐ
41	น้ำตกโตนดาดฟ้า	ม.1 ต.คลองกวาง	ทางธรรมชาติ	6.3549	100.3445	ภาครัฐ
42	อุโมงค์ปิยมิตร	ต.คลองกวาง	ทางประวัติศาสตร์	6.3510	100.3410	ภาครัฐ
อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา						
43	วนอุทยานน้ำตกบริพัตร	ม.10 ต.เขาพระ	ทางธรรมชาติ	6.5946	100.8332	ภาครัฐ
อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา						
44	วัดถ้ำตลอด	ม.6 ต.เขาแดง	ทางประวัติศาสตร์	6.3126	100.4915	ภาครัฐ
45	ถ้ำรูนกสั๊ก	ม.4 ต.คูหา	ทางธรรมชาติ	6.2763	100.5453	ภาครัฐ
46	ถ้ำกระดุก	ม.2 ต. บาโฮย	ทางธรรมชาติ	6.2710	100.5443	ภาครัฐ
47	ถ้ำผึ้ง	ม.2 ต. บาโฮย	ทางธรรมชาติ	6.2737	100.5436	ภาครัฐ
อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา						
48	วัดถ้ำเขารูปช้าง	ต.ปาดังเบซาร์	ทางประวัติศาสตร์	6.4255	100.1639	ภาครัฐ
49	ปาดังเบซาร์	ถ.ศิริมิ่งคล ต.ปดังเบซาร์	มนุษย์สร้างขึ้น	6.3959	100.1924	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา						
50	อุทยานนกน้ำคูขุด	ต.คูขุด	ทางธรรมชาติ	7.2747	100.2444	ภาครัฐ
51	วัดเจ้ทั้งพระ	ม.4 ต.เจ้ทั้งพระ	ทางประวัติศาสตร์	7.2828	100.2620	ภาครัฐ
52	หาดสทิงพระ	ม.4 ต.เจ้ทั้งพระ	ทางธรรมชาติ	7.2829	100.2645	ภาครัฐ
53	หาดม่วงงาม	ต.ม่วงงาม	ทางธรรมชาติ	7.2018	100.2952	ภาครัฐ
54	วัดพะไ้ะ(วัดราชประดิษฐฐาน)	ม. 6 ต.ชุมพล	ทางวัฒนธรรม	7.3626	100.2333	ภาครัฐ
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา						
55	เจดีย์พี่น้องยอดเขาแดง	ต.เขาแดง	ทางวัฒนธรรม	7.1332	100.3410	ภาครัฐ
56	หาดทรายแก้ว	ต.ชิงโค	ทางธรรมชาติ	7.1518	100.3256	ภาครัฐ
57	ที่ฝังศพสุลต่านโลมาน	ต.สทิงหม้อ	ทางประวัติศาสตร์	7.1424	100.3325	ภาครัฐ
อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา						
58	หาดสะกอม	ต.สะกอม	ทางธรรมชาติ	6.5734	100.5038	ภาครัฐ
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา						
59	หาดปากบางสะกอม	บ้านปากบาง อ.จะนะ	ทางธรรมชาติ	6.5712	100.4929	ภาครัฐ
60	ฟาร์มนกเขาชวา (นกเขาเล็ก)	ม. 2 บ้านนา ต.บ้านนา	เชิงเกษตร	6.5924	100.4547	ภาครัฐ
61	วัดขวด	บ้านคลองทาน ต.บ้านแค	ทางประวัติศาสตร์	6.4848	100.3994	ภาครัฐ

ข้อมูลพื้นฐานด้านจำนวน และการกระจายของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้:
จังหวัดระนอง

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง						
1	วัดหาดส้มแป้น	ม. 3 ต.หาดส้มแป้น	ทางวัฒนธรรม	9.5733	98.4137	ภาครัฐ
2	บ่อน้ำแร่ร้อนบ้านพรรั้ง	ม.3 ต.บางริน	เชิงสุขภาพ	9.5450	98.3742	ภาครัฐ
3	วัดวาปีบรรพต	ม. 1 ต.หาดส้มแป้น	ทางประวัติศาสตร์	10.0284	98.3923	ภาครัฐ
4	สุสานเจ้าเมืองระนอง	ม. 3 ต.บางนอน	ทางประวัติศาสตร์	9.5984	98.3739	ภาครัฐ
5	กำแพงจวนเจ้าเมืองระนอง	ถ.กิจผดุง ต.เขานิเวศน์	ทางประวัติศาสตร์	9.5745	98.3757	ภาครัฐ
6	น้ำตกฝายดาดพ้อตา	ต.บางนอน	ทางธรรมชาติ	10.0473	98.3959	ภาครัฐ
7	วัดสุวรรณคีรีวิหาร พระอารามหลวง	ถ.ชาติเฉลิม ต.เขานิเวศน์	ทางประวัติศาสตร์	9.5846	98.3816	ภาครัฐ
8	น้ำตกโตนทอง	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.4418	98.3688	ภาครัฐ
9	อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว	ม. 1 ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5124	98.3737	ภาครัฐ
10	ภูเขาหญ้าหรือเขาหัวล้าน	ม. 1 ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5158	98.3714	ภาครัฐ
11	น้ำตกโตนเพชร	ม. 4 ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.4326	98.3655	ภาครัฐ
12	ศูนย์วิจัยป่าชายเลนหงาว	ม. 4 บ้านล่าง ต.หงาว	เชิงเกษตร	9.5234	98.3613	ภาครัฐ
13	อุทยานวังมัจฉาวัดบ้านหงาว	ม.2 ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5051	98.3654	ภาครัฐ
14	พระราชวังรัตนรังสรรค์(จำลอง)	ถ.ลู่วัง ต.เขานิเวศน์	ทางประวัติศาสตร์	9.5759	98.3842	ภาครัฐ
15	โบราณคดีน้ำตกกรากลอย	ถ.เพชรเกษม ต.ราชกรูด	ทางประวัติศาสตร์	9.4143	98.3518	ภาครัฐ
16	สวนรุกขชาติป่าชายเลน	ม.1 ต.ทรายแดง	เชิงเกษตร	9.4744	98.3219	ภาครัฐ
17	เนินประวัติศาสตร์(นิเวศน์คีรี)	ต.เขานิเวศน์	ทางประวัติศาสตร์	9.5757	98.3813	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง						
18	เขื่อนน้ำล้นคลองหาดส้มแป้น	ต.หาดส้มแป้น	เชิงเกษตร	9.5730	98.4134	ภาครัฐ
19	จุดชมวิวนาฬิกา	ต.นาฬิกา	ทางธรรมชาติ	9.5756	98.3814	ภาครัฐ
20	เกาะไข่น้ำหรือเกาะโจน	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.7822	98.4034	ภาครัฐ
21	เกาะเสียด	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.6408	98.4019	ภาครัฐ
22	เกาะปลิง	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.9561	98.4130	ภาครัฐ
23	เกาะยาว	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.8552	98.4113	ภาครัฐ
24	เกาะนกเป่า	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.8601	98.4045	ภาครัฐ
25	แหลมเสียดตะกวด	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.1053	98.4228	ภาครัฐ
26	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี	ม.3 บ้านหินช้าง ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	10.5669	98.4011	ภาครัฐ
27	เกาะขวาง	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.7398	98.4042	ภาครัฐ
28	หาดขามดำ	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	9.5752	98.3535	ภาครัฐ
29	เกาะทะลุ	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.5232	98.3515	ภาครัฐ
30	หาดทรายแดง	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	10.9597	98.4351	ภาครัฐ
31	เกาะไฟไหม้	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4552	98.2447	ภาครัฐ
32	เกาะสองพี่น้อง	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.4520	98.3351	ภาครัฐ
33	เกาะทรายดำ	ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5242	98.3456	ภาครัฐ
34	เกาะหม้อ	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4458	98.2328	ภาครัฐ
35	เกาะตาครุฑ	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4458	98.2328	ภาครัฐ
36	เกาะไร่	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4306	98.2435	ภาครัฐ
37	เขาอ่าวอ่าง	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.4348	98.3629	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง						
38	เกาะหมู	ต.ราชกรูด	ทางธรรมชาติ	9.4119	98.3213	ภาครัฐ
39	เกาะเป๊กน้ำน้อย	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	10.4117	98.3834"	ภาครัฐ
40	ปากน้ำระนอง	ต.บางริ้น	ทางธรรมชาติ	9.5558	98.3535	ภาครัฐ
41	บ่อน้ำร้อนพุดมพิ	ถ.เพชรเกษม ต.บางริ้น	เชิงสุขภาพ	9.5422	98.3755	ภาครัฐ
42	น้ำตกหงาว	ม. 1 ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5122	98.3739	ภาครัฐ
43	เกาะตาวัวดำ	ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.5252	98.3349	ภาครัฐ
44	เกาะขวาง (เกาะนพเกตุ)	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.6414	98.4020	ภาครัฐ
45	ถ้ำญี่ปุ่น (เกาะขวาง)	ต.ทรายแดง	ทางธรรมชาติ	10.6413	98.4022	ภาครัฐ
46	เกาะขาม	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4409	98.2522	ภาครัฐ
47	เกาะโพธิ์	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4385	98.2458	ภาครัฐ
48	เกาะลมราบ	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4558	98.2458	ภาครัฐ
49	เกาะหลาม	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4353	98.2249	ภาครัฐ
50	เกาะสินไห	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4228	98.2469	ภาครัฐ
51	เกาะเหลา	ต.บางริ้น	ทางธรรมชาติ	9.5510	98.3426	ภาครัฐ
52	เกาะกำ	ต.บางริ้น	ทางธรรมชาติ	9.5510	98.3554	ภาครัฐ
53	เกาะสระนีย์	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	10.1372	98.3719	ภาครัฐ
54	เกาะคนที	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	10.4300	98.3851	ภาครัฐ
55	เกาะกลาง	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	9.5942	98.3625	ภาครัฐ
56	เกาะกลม	ต.หงาว	ทางธรรมชาติ	9.4910	98.3358	ภาครัฐ
57	เกาะนุ้ย	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4258	98.2521	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง						
58	เกาะช้าง	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4418	98.2518	ภาครัฐ
59	เกาะต้นไม้	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4321	98.2510	ภาครัฐ
60	เกาะลูกปลาย	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4233	98.2487	ภาครัฐ
61	เกาะลูกสินไห	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4353	98.2249	ภาครัฐ
62	เกาะโพธิ์น้อย	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4447	98.2320	ภาครัฐ
63	เกาะคัน	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4379	98.2419	ภาครัฐ
64	เกาะภูมิ	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4553	98.2411	ภาครัฐ
65	เกาะโคม	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4410	98.2259	ภาครัฐ
66	ซากเรือรบญี่ปุ่น	ถ.เพชรเกษม ต.ทรายแดง	ทางประวัติศาสตร์	10.1121	98.4249	ภาครัฐ
67	หวัรถจักรไอน้ำ	ต.ทรายแดง	ทางประวัติศาสตร์	10.1028	98.4308	ภาครัฐ
68	หาดชาญดำริ	ต.ปากน้ำ	ทางธรรมชาติ	9.5755	98.3535	ภาครัฐ
69	เกาะพยาม	ม. 1 ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4436	98.2564	ภาครัฐ
70	เกาะช้าง	ม. 2 ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.4329	98.2527	ภาครัฐ
71	อช.หมู่เกาะพยาม	ต.เกาะพยาม	ทางธรรมชาติ	9.5232	98.3513	ภาครัฐ
72	บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน	ต.หาดส้มแป้น	เชิงสุขภาพ	9.5732	98.3858	ภาครัฐ
73	ระนองแคนยอน	บ้านทุ่งคา ต.หาดส้มแป้น	ทางธรรมชาติ	9.5674	98.4116"	ภาครัฐ
74	ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพธารน้ำแร่	ต.เขานิเวศน์	เชิงสุขภาพ	9.5325	98.3845	ภาครัฐ
อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง						
75	คอคอดกระ (กิวกระ)	บ้านทับหลี ต.ละมู	ทางธรรมชาติ	10.2863	98.4832	ภาครัฐ
76	น้ำตกเก้าชั้น	ต.ปากจั่น	ทางธรรมชาติ	10.3127	98.5049	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง						
77	ศาลเจ้าหลักเมือง	ต.ปากจั่น	ทางประวัติศาสตร์	10.3115	98.4947	ภาครัฐ
78	คานเรือบิน	ต.ปากจั่น	ทางประวัติศาสตร์	10.3116	98.4942	ภาครัฐ
79	ศิลปะสักพระปรมาภิไธย	ม.1 ต.ปากจั่น	ทางประวัติศาสตร์	10.2938	98.5435	ภาครัฐ
80	ถ้ำพระขยางค์(ถ้ำเขาหย่ง)	ต.ลำเลียง	ทางธรรมชาติ	10.1933	98.4554	ภาครัฐ
81	น้ำตกชุมแสง (น้ำตกสายรุ้ง)	บ้านปากจั่น ต.ปากจั่น	ทางธรรมชาติ	9.5122	98.3739	ภาครัฐ
82	แม่น้ำกระบุรี	บ้านปากจั่น ต.ปากจั่น	ทางธรรมชาติ	10.6238	98.3918	ภาครัฐ
83	น้ำตกห้วยเนียง	ต.ลำเลียง	ทางธรรมชาติ	10.2023	98.4630	ภาครัฐ
84	หมู่บ้านมโนราห์	ถ.เพชรเกษม ต.บางใหญ่	ทางวัฒนธรรม	10.1714	98.4637	ภาครัฐ
85	น้ำตกโบกกราย	ม. 8 ต.น้ำจืด	ทางธรรมชาติ	10.2239	98.5117	ภาครัฐ
86	หมู่บ้านซาลาเปาทับหลี	บ้านทับหลี ต.ละมุ	ทางประวัติศาสตร์	10.2832	98.4845	ภาครัฐ
87	วัดจันทาราม	ม. 2 ต.น้ำจืด	ทางประวัติศาสตร์	10.2411	98.4638	ภาครัฐ
88	วัดมณีเมฆเขต	ม. 1 ต.มะมุ	ทางประวัติศาสตร์	10.2750	98.4829	ภาครัฐ
89	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา	ต.บ้านนา ต.เขี้ยวเหลียง	ทางธรรมชาติ	9.5133	98.3538	ภาครัฐ
90	อุทยานแห่งชาติแหลมสน	ม. 4 บ้านบางเบน ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3612	98.2809	ภาครัฐ
91	หาดประพาส (หาดหินทุ่ง)	ม. 2 ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2157	98.2344	ภาครัฐ
92	หาดบางเบน	ม. 4 บ้านบางเบน ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3648	98.2753	ภาครัฐ
93	หาดแหลมสน	ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3614	98.2759	ภาครัฐ
94	เขาบางเบน	ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3736	98.2832	ภาครัฐ
95	เกาะเปียนน้ำใหญ่	ต.บางหิน	ทางธรรมชาติ	9.3458	98.2812	ภาครัฐ
96	เกาะเปียนน้ำน้อย	ต.บางหิน	ทางธรรมชาติ	9.3445	98.2843	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง						
97	เกาะนกฮูก	ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3517	98.3057	ภาครัฐ
98	เกาะมะพร้าว	ต.บางหิน	ทางธรรมชาติ	9.3423	98.3057	ภาครัฐ
99	หาดอ่าวเคย	ม. 4 บ้านม่วงเคย ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.2111	98.2336	ภาครัฐ
100	วัดธรรมาวุธาราม	ม. 3 ต.กะเปอร์	ทางประวัติศาสตร์	9.3571	98.3674	ภาครัฐ
101	เกาะเทา	ต.บางหิน	ทางธรรมชาติ	9.3346	98.3416	ภาครัฐ
102	น้ำตกเขาพระนารายณ์	ม. 1 ต.กะเปอร์	ทางธรรมชาติ	9.3605	98.3530	ภาครัฐ
103	อุทยานวังมัจฉาวัดปทุมธาราราม	ม. 5 ต.กะเปอร์	ทางธรรมชาติ	9.3583	98.3545	ภาครัฐ
อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง						
104	เขาฝาชี	ต.บางแก้ว	ทางธรรมชาติ	10.1120	98.4322	ภาครัฐ
105	อุทยานประวัติศาสตร์บางแก้ว	ม. 3 ต.บางแก้ว	ทางประวัติศาสตร์	10.1113	98.4315	ภาครัฐ
106	พิพิธภัณฑสถานโลกครั้งที่ 2	อ.ละอุ่น	ทางประวัติศาสตร์	10.1142	98.4353	ภาครัฐ
107	อุโมงค์ทหารญี่ปุ่น	ต.บางแก้ว	ทางประวัติศาสตร์	10.1123	98.4250	ภาครัฐ
108	บ่อน้ำร้อนหาดยาย	ม.2 ต.บางพระเหนือ	เชิงสุขภาพ	10.5101	98.3941	ภาครัฐ
109	น้ำตกกำแพงยักษ์	ต.ในวงเหนือ	ทางธรรมชาติ	10.3121	98.5033	ภาครัฐ
110	อนุสาวรีย์หัวรถจักร (รพท.)	ต.บางแก้ว	ทางประวัติศาสตร์	10.1052	98.4248	ภาครัฐ
111	แหล่งน้ำร้อนธรรมชาติ	ม. 2 บ้านขุนแพ่ง ต.บางพระเหนือ	เชิงสุขภาพ	10.4266	98.4332	ภาครัฐ
112	น้ำตกโตนปัก	ม. 2 ต.บางพระเหนือ	ทางธรรมชาติ	10.5897	98.3942	ภาครัฐ
113	น้ำตกหินลิ้น	ม. 4 ต.บางพระเหนือ	ทางธรรมชาติ	10.4151	98.4321	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง						
114	เขื่อนเชี่ยวคล้าย	ม. 5 ต.บางพระเหนือ	ทางธรรมชาติ	10.4105	98.4318	ภาครัฐ
115	โบราณคดีถ้ำประกายเพชร	ต.โนงเหนือ	ทางประวัติศาสตร์	10.2704	98.5046	ภาครัฐ
116	ถ้ำหนัดโตหรือถ้ำค้างคาว	ม. 5 บ้านปากแพรก ต.โนงเหนือ	ทางธรรมชาติ	10.1566	98.5031	ภาครัฐ
117	ถ้ำน้ำลอด	ต.โนงใต้	ทางธรรมชาติ	10.1599	98.5732	ภาครัฐ
อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง						
118	น้ำตกโตนกลอย	ม. 6 ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2023	98.2733	ภาครัฐ
119	หาดทะเลนอก	ม. 1 ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2847	98.2613	ภาครัฐ
120	เกาะลูกกำออก	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2258	98.2350	ภาครัฐ
121	เกาะลูกกำกลาง	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2416	98.2331	ภาครัฐ
122	เกาะลูกกำใต้	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	9.3236	98.2856	ภาครัฐ
123	เกาะกำตก(เกาะอ่าวเขาควาย)	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	9.2857	98.2827	ภาครัฐ
124	เกาะค้างคาว	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	93.2932	98.2941	ภาครัฐ
125	เกาะล้าน	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2258	98.2352	ภาครัฐ
126	เกาะกำน้ย	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2259	98.2469	ภาครัฐ
127	เกาะกำใหญ่	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2353	98.2432	ภาครัฐ
128	เหมืองโซน	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2238	98.2448	ภาครัฐ
129	อุทยานแห่งชาติแหลมสน (บางเบน)	ม. 2 ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.2954	98.3416	ภาครัฐ
130	แหล่งโบราณคดีภูเขาทอง	ม. 3 ต.กำพวน	ทางประวัติศาสตร์	9.2222	98.2515	ภาครัฐ
131	เกาะทับนอ	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	9.1115	98.1556	ภาครัฐ
132	แหลมนาว	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	9.1651	98.2132	ภาครัฐ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ที่ตั้ง	ประเภทแหล่ง	พิกัด		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				ละติจูด	ลองจิจูด	
อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง						
133	แหลมหินทุ่ง	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.1217	98.1546	ภาครัฐ
134	แหลมกล้วย	ต.กำพวน	ทางธรรมชาติ	9.1010	98.1535	ภาครัฐ
135	เกาะนก	ต.นาคา	ทางธรรมชาติ	9.2719	98.2829	ภาครัฐ
136	มุสลิมโฮมสเตย์ม่วงกลวง	ต.ม่วงกลวง	ทางธรรมชาติ	9.3634	98.3104	ภาครัฐ

ภาคผนวก 5
บทความวิจัยที่เผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการ
มศว.วิจัยครั้งที่ 7
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2 เมษายน 2556

การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา

THE MANAGEMENT OF SUSTAINABLE COMMUNITY-BASED TOURISM: THE CASE OF KOKEKRAI, PHANG NGA

พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์

Pimlapas Pongsakornrungrasit

หน่วยวิจัยการบริโภคและเศรษฐกิจยั่งยืนสำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Consumption and Sustainable Economy Research Unit, School of Management, Walailak University

Corresponding author, E-Mail: kpimlapa@wu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร โดยวิเคราะห์ตามศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำกลุ่ม และดำเนินการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมระหว่างการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครเป็นการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีการจัดนำเที่ยวและประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ สปาโคลนร้อนและทรายร้อน ฆาตโคลนร้อน การชมปูมดแดง การเก็บหอยตลับ การพายเรือคายัค เป็นต้น ทั้งนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครคือ การมีจิตสำนึกที่ดีในด้านการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มากกว่าการมุ่งเน้นผลประโยชน์ด้านรายได้ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บ้านโคกไคร

Abstract

This study aimed to explore the management of sustainable community-based tourism: the case of Baan Kokkrai by analyzing through the potential of sustainable community-based Tourism Management. Researcher conducted in-depth interviews, participant observation and non-participant observation as a tourist.

The results showed that Baan Kokkrai Tourism community is the local enterprise in the form of community service trips for both Thai and oversea tourists. Baan Kokkrai conducts unique tourism activities including hot mud and sand spa, crab seeing, shell picking, kayaking and etc. The Baan Kokkrai has joined a network of community-based tourism in Phang Nga, focused on promoting and driving the sustainable growth of the tourism community activities.

The key elements of sustainable community-based tourism were the co-creation of mindset toward the preservation of tourism resources and its sustainability, rather than focus on revenue only.

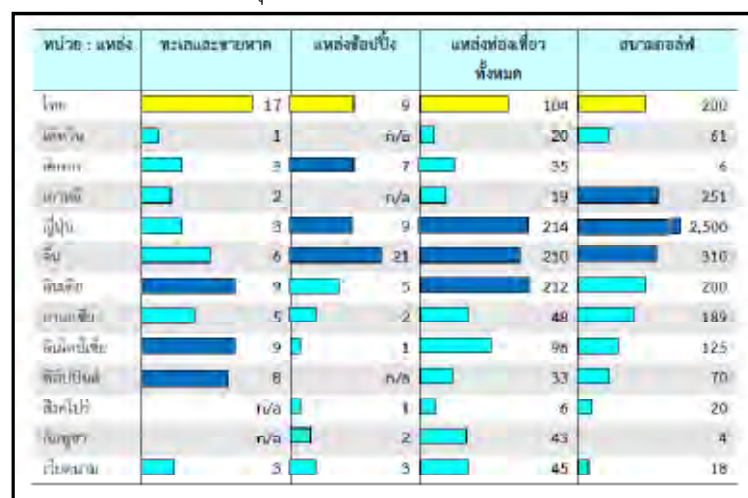
Baan Kokkrai Tourism Community employs tourism as a tool for conservation of natural resources and the environment, as well as the cultural capital of the community. Baan Kokkrai provides opportunities for community members to participate directly and indirectly. This is the crucial part for getting supports from other members of community.

Keywords: Community-Based Tourism, Sustainable Tourism, Baan Kokekrai

บทนำ (Introduction)

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้นำดำเนินการ และเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบของการท่องเที่ยวชุมชน (Community - based Tourism) นั้น เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งมุ่งเน้นที่จะสร้างความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงถูกคาดหวังให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ไปจนถึงการสร้างงาน การกระจายรายได้สู่ชุมชน ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ทั้งนี้ชุมชนส่วนใหญ่ยังมีการจัดการโดยไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวรวมทั้งอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตดั้งเดิมซึ่งเป็นรากฐานของชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน ประกอบกับที่ผ่านมา ภาวเดช พยัฆวิเชียร (2550) ได้ให้ข้อสังเกตว่า การลงทุนและการสนับสนุนของภาครัฐ มักมุ่งไปที่การลงทุนขนาดใหญ่ ทั้งการบูรณะปฏิสังขรณ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในด้านของการบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานบริการต่างๆ เป็นต้น โดยคาดหวังที่จะให้มีการกระจายรายได้ สร้างแรงงาน ให้ระบบเศรษฐกิจไหลผ่าน (Trickle down) ไปยังชุมชนในชนบท แต่ทว่ายังขาดความชัดเจนในนโยบายและการดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นสินค้าด้านการบริการ เช่น การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการของชุมชน การสร้างเครือข่ายของชุมชน การต่อยอดในเรื่องของการตลาด การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ แล้วประเทศไทยมีขีดความสามารถและมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรพื้นฐาน [1] ด้วยความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น รวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเชื่อมโยง และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมาก เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชีย โดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ประมาณ 100 แห่ง เป็นรองประเทศจีน ญี่ปุ่นและอินเดีย ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดมากที่สุด [2] ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย
ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555) [2]

ด้วยศักยภาพความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดในภาคใต้ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต่างต้องการที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวและมีการพัฒนามากขึ้น สิ่งที่จะตามมาคือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนท้องถิ่นหรือแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งในภาครัฐ เอกชน หรือชุมชนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างงาน สร้างรายได้อย่างยั่งยืน มีการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีคุณภาพ ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการพัฒนารูปแบบของการท่องเที่ยวที่หลากหลาย บนพื้นฐานความแตกต่างกันของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวสีเขียว เป็นต้น

ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ชุมชน หรืออยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ชุมชน หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว แต่ทว่าอุปสรรคประการหนึ่งของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนต่าง ๆ คือ ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว บริบทชุมชนรวมทั้งอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนที่แท้จริงคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ศักยภาพด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับ ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะของแต่ละชุมชน

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นชุมชนมุสลิม ที่โดยพื้นฐานทั่วไปแล้วมักเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแบบสงบ ดำรงชีวิตเรียบง่าย ไม่นิยมทำธุรกิจบริการหรือธุรกิจท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ชุมชนอันเนื่องมาจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว แต่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครอาศัยการท่องเที่ยวเป็นวิธีการในการอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยอาศัยวิธีการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) [3] เพื่อทำความเข้าใจกับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร และศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

ในการศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา
2. ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)

1. การศึกษาในครั้งนี้การศึกษานี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน
2. ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างขั้นต้นด้วยการเลือกพื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนที่จะใช้ในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่สามารถเลือกจากคุณลักษณะบางประการที่ต้องการศึกษาได้ [4] โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนและต้องการศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวในที่มีการดำเนินงานในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ บ้านโคกไคร ตำบลมะรุ่ย อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนผู้วิจัยจะใช้สมุดจดบันทึกภาคสนาม (Field Note) เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร และเพื่อเป็นการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมด้วยการพักในชุมชนและใช้บริการนำเที่ยว

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะจัดทำบันทึกภาคสนาม (Field Note) จากการสัมภาษณ์และการสังเกต พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดจากการเก็บข้อมูล (Transcripts) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบใจความสำคัญ (Thematic Analysis) เพื่อตอบคำถามในการวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

1) ผู้วิจัยอ่านรายละเอียดจากการเก็บข้อมูล (Transcripts) ที่ได้ดำเนินการสรุปจากบันทึกภาคสนาม (Field Notes) การสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อกำหนดรหัส (Code) สำหรับการลงรหัส (Coding) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2) ผู้วิจัยทบทวนรหัส (Codes) ที่พบและระบุความหมายและรายละเอียดของรหัสต่าง ๆ และอ่านรายละเอียดจากการเก็บข้อมูลอีกครั้งเพื่อกำหนดรหัสที่มีความซ้ำซ้อน หรือเพิ่มเติมรหัสใหม่

3) ผู้วิจัยจัดกลุ่มรหัส (Codes) ทั้งหมดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความหมายหรือมีรายละเอียดที่ใกล้เคียงกัน ในกระบวนการนี้ผู้วิจัยจะอ่านรายละเอียดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งการทำความเข้าใจกับทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์และกำหนดใจความสำคัญ รวมทั้งการระบุความหมายของใจความสำคัญ (Themes)

4) ผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเชิญให้นักวิจัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพอย่างน้อย 2 ท่านได้พิจารณาใจความสำคัญ (Themes) และผลการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

6. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2555

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Results and Discussion)

การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา มีผลการวิจัยดังนี้

1. ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลมะรุ่ย อำเภอบ้านทับทิม จังหวัดพังงา โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในดินแดนสองทะเล ติดกับทะเลจังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักท่องเที่ยวในนาม ไข่มุกแห่งอันดามัน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ หาดโคลนร้อน หรือหาดทรายร้อน เขาตังเลน ดอนหอยตลับ ถ้ำภาพเขียนสีน้ำมันโบราณ ถ้ำลอดที่บ่อแสน ถ้ำมิด และถ้ำลาภูน สำหรับศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครนั้นมีศักยภาพด้านความดึงดูดใจสูง โดยวิเคราะห์จาก ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ โอกาสในการพบเห็นนก ปูมดแดง หอยตลับและสัตว์น้ำอื่นๆ รวมไปถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งการนั่งเรือชมป่าชายเลน การพายคายัค ชมการประกอบอาชีพประมง พื้นบ้านของชุมชน ฟาร์มหอยนางรม และปลาที่มีการเลี้ยงในกระชังภายในชุมชนเป็นสิ่งดึงดูด และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหลักของชุมชนบ้านโคกไคร และจากการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมด้วยการเดินทางท่องเที่ยวตามโปรแกรมต่าง ๆ ของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว โดยให้บริการนักท่องเที่ยวเพียง 1 กลุ่มต่อวันจำนวนไม่เกิน 8 – 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับปริมาณที่โฮมเตย์สามารถรองรับได้ ทางกลุ่มให้ความเห็นว่าการควบคุมจำนวนจะเป็นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ให้เหตุผลในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ว่าเป็นเพราะทรัพยากรดังกล่าวเป็นแหล่งในการหาเลี้ยงชีพ การทำประมง การใช้ประโยชน์ป่าชายเลนผืนเดียวกันนั้น ในการดำรงชีพของคนทั้งหมดในชุมชนบ้านโคกไคร ดังนั้นการธำรงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนย่อมหมายถึงความยั่งยืนของวิถีชีวิตชุมชน และสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป [5]

2. ศักยภาพทางด้านการกิจกรรมและการบริการนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านโคกไคร้นี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะจากสหภาพยุโรป (European Union:EU) โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาเที่ยวน้อยมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสัญชาติอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี จากการสังเกตในหนังสือเยี่ยมพบของบ้านโคกไครพบว่า มีนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น และนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียอื่น ๆ ด้วย โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ได้กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโคกไครเป็นการท่องเที่ยวหนึ่งวัน (one day trip) และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันใน 11 เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา หลีกเลี่ยงการแย่งนักท่องเที่ยวหรือแข่งขันระหว่างชุมชน แต่เน้นการกระจายนักท่องเที่ยวให้สมาชิกเครือข่ายอื่น ๆ ตามความถนัดและศักยภาพของแต่ละชุมชนดังเช่นตัวอย่างที่ศูนย์นิกร สารการ หนึ่งในผู้บุกเบิกและกรรมการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้อธิบายให้เห็นแนวทางในการดำเนินการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครว่า

“..เราไม่เน้นเงิน เช่น ใครจะมา Homestay ทางกลุ่มจะส่งไปบางพัฒน์ เพราะเรารู้ว่าเรายังไม่พร้อม เราเน้นรับทัวร์มาจากเขาหลัก คิดหัวละ 1,400 บาท ทางโรงแรมเก็บจากนักท่องเที่ยวประมาณ 3,000 - 4,000 บาท ถ้าทำอะไรไม่พร้อมจะไม่ได้ และเราก็ไม่อยากโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวมาก พอทำกลายเป็นสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้คนอื่น อย่างเช่น หาดทรายร้อนอยู่แถบนี้ มีทัวร์มาจากภูเก็ต มาจากกระบี่ แต่ถ้าเราอยู่ในเครือข่าย พอจะมาหาดทรายร้อนเครือข่ายก็ส่งมาให้เรา แต่ถ้าเป็นคนไทย อยากนอก เราส่งไปนอนบางพัฒน์ เน้นที่พัก อาหาร พร้อม”

(นิกร สารการ, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2555)

“นักท่องเที่ยวต้องการอะไร เราจัดให้ไปให้ตรงกลุ่ม สอบถามพูดคุย เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มฮันนีมูนมาโคกไคร เราไม่รับ เราส่งไปเกาะยาวน้อย มีกิจกรรม ข้าวใหม่ปลามัน ต้อนรับกลุ่มฮันนีมูน จัดสิ่งที่เหมาะสมให้กับลูกค้า เน้นจัดการให้ดี การท่องเที่ยวแบบนี้ต้องลุย ๆ แต่คนไทยไม่ชอบลุย เราจะเลือกลูกค้าและส่งต่อไปกับเครือข่ายที่โคกไคร ฝรั่งชอบ ส่วนใหญ่จะมี Contact กับบ่อแสนวิลล่า กับ Unseen ปีต่อไป ปกติจะรับนักท่องเที่ยวที่ book ล่วงหน้า”

(นิกร สารการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นว่ากลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครให้ความสำคัญกับการตลาดในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจ [6] เนื่องจากกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครไม่ถนัดที่จะดำเนินการให้บริการโฮมสเตย์ หากนักท่องเที่ยวต้องการพักในชุมชน ทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครจะติดต่อประสานงานกับชุมชนบางพัฒน์ในการส่งนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยไปพักโฮมสเตย์ที่ชุมชนบางพัฒน์ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว หรือโรงแรมที่พักในเขาหลักที่มีการติดต่อประสานไว้ล่วงหน้า ซึ่งกรณีนี้เป็นจุดแข็งของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครที่สามารถวางแผนในการบริหารจัดการได้ล่วงหน้า เนื่องจากจะรู้ปริมาณนักท่องเที่ยวล่วงหน้า การวางแผนด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม และโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อต้นทุนการดำเนินงานที่ลดลง ทั้งนี้ในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการพักค้างในชุมชนบ้านโคกไคร ทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครก็ให้บริการที่พักในลักษณะของโฮมสเตย์ โดยคิดค่าบริการที่พักคืนละ 200 บาทต่อคน

โดยกิจกรรมที่กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครให้บริการนักท่องเที่ยวคือ กิจกรรมคายัค ชมภาพเขียนสี หาดทรายร้อน โคลนร้อน งมหอยตลับ นวดฝ่าเท้าร้อน เป็นสปอร์ตธรรมชาตินักท่องเที่ยวจะเพลิดเพลินกับกิจกรรมพายเรือคายัค ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร

อย่างไรก็ตาม กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครเป็นหนึ่งในผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวที่ประสบกับปัญหานักท่องเที่ยวลดลง โดยคุณนิกร สารการ อธิบายเพิ่มเติมว่า

“เนื่องมาจากปีที่ผ่านมา ทางสหภาพยุโรปประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวที่นี้ด้วย เพราะเขาหลักได้รับผลกระทบ...นักท่องเที่ยวจากเขาหลัก คนลดลง จึงทำให้ตอนนี้เครือข่ายต้องปรับกลยุทธ์ เจาะกลุ่มเอเชียมากขึ้น อย่างไรก็ตามทัวร์จีนมาติดต่อเยอะ แต่ก็ยังไม่ตัดสินใจรับเพราะปัจจุบันทางเครือข่าย เน้นตลาดยุโรปเป็นหลัก หากรับทัวร์จีน ตลาดยุโรปหายเลย นอกจากจีนแล้วที่ไม่รับยังมีรัสเซีย เพราะรัสเซียมา สแกนดิเนเวียจะไม่มา...”

(นิกร สารการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

ซึ่งทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนมีการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดการท่องเที่ยวด้วยการค้นหา ตลาดที่จะชดเชยตลาดที่มีปัญหา ในขณะเดียวกันก็ไม่เลือกวิธีการที่จะทำให้ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวแต่อาจจะได้รับ ผลกระทบมาก และเลือกตลาดเป้าหมายเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อและมีศักยภาพต่อการเติบโตของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน บ้านโคกไครในระยะยาว ทั้งนี้ คุณสมพร สารการ เลขาธิการของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้อธิบายเพิ่มเติม ว่า

“ถ้ารับทัวร์จีน รับทัวร์จีน 100 คน เท่ากับรับฝรั่ง 10 คน ทัวร์จีนเรื่องมากด้วยและเน้นการกินเป็นหลัก ถ้าเป็น ฝรั่ง ไปเที่ยวเข้าถ้าตุลัตุปา ดูกันจริง ๆ เข้าใจวิธีการท่องเที่ยว วิธีการชม รักษาสิ่งแวดล้อมมากกว่า นับว่าเป็น นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือชาวจีน เสียดัง ไม่เคารพสถานที่...”

(สมพร สารการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

การดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร การท่องเที่ยวไม่ใช่เรื่องหลัก เนื่องจากเป้าหมายหลักคือ ชุมชน คือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้าน โคกไครมีการรับนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 6 – 10 คน ไม่นับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามในทาง ปฏิบัติ หากกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีการบริการและการควบคุมคุณภาพการบริการที่ดีย่อมส่งผลต่อ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น [7]

3. ศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ในอดีตที่ผ่านมากลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร มีการดำเนินการในรูปแบบให้บริการโฮมสเตย์ แต่ในปัจจุบัน กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ได้ร่วมกันหารือและมีข้อสรุปให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากการเป็นกลุ่มโฮมสเตย์เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) โดยมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว 5 อำเภอในจังหวัดพังงา เป็นทั้งหมด 11 เครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อดำเนินการการท่องเที่ยวของชุมชนตามความถนัดและศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน แม้ว่าการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพังงาดูเหมือนจะมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอื่นมาก แต่การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพังงามีการดำเนินการแบบมีระบบและยั่งยืน เนื่องจากทางเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาจะเน้นและให้ความสำคัญกับการคิดสรรและวางแผนการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทั้งในด้านการเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และการรองรับต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว พิจารณาความพร้อมของสมาชิกในเครือข่ายและมีการประชุมทุกเดือนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นแนวเดียวกับชุมชนบ้านปลายโพรงพังงา จังหวัดเชียงใหม่ [8]

จากกรณีนี้เห็นได้ว่าทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร เน้นกลยุทธ์กระบวนการบริการของการตลาด หรือ S-D logic [9] ที่มีการให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างคุณค่าของลูกค้าพูดคุยสอบถามถึงการให้คุณค่าของนักท่องเที่ยวและนำเสนอสินค้าหรือบริการซึ่งได้แก่โปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการให้คุณค่าของนักท่องเที่ยว [6] โดยในการดำเนินการเช่นนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบเครือข่าย โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

“นักท่องเที่ยวชาวไทยเน้นสบาย ๆ ธรรมดา ที่นี้จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว ถ้าเป็นชาวไทย ปีละประมาณ 400 คน ชาวต่างประเทศประมาณ 300 คน ทางกลุ่มสแกนดินเเรียนมาเที่ยวเขาหลัก ปีนี้เริ่มดีขึ้น ปีที่แล้วแย่มาก นักท่องเที่ยวที่ออกมาท่องเที่ยวต้องทำให้จ่ายตังค์ให้ได้ ปีหน้าจะเน้นตลาดเอเชีย”

(นิกร สาระการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

โดยในด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้ดำเนินการประชุมร่วมกับเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดพังงา เพื่อร่วมหาแนวทางและแผนการดำเนินงานที่จะลดการแข่งขันระหว่างชุมชนและเน้นสร้างการเติบโตร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยมีการดำเนินการภายใต้ความถนัดและจุดเด่นของแต่ละชุมชน รวมถึงให้ความสำคัญกับพื้นที่ตั้งของแต่ละชุมชน

“กลุ่มเครือข่ายหลัก ๆ มีบางพัฒนา ตลาดหลักคือตลาดคนไทย เน้น One day trip เราเน้นให้อยู่นาน ชุมชนทำได้หากต้องการเงิน แต่เราเลือกคุณภาพมากกว่าเงิน กลุ่มสามช่อง ทำเรือหางยาว มีอยู่ 40 ลำเน้นท่องเที่ยวเลย บางพัฒนาไป เน้นการจัดการชุมชน และนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่การจัดการสิ่งแวดล้อม กลุ่มทำดินแดง ได้นักท่องเที่ยวรัสเซีย เน้นกิจกรรมคายัค หาดทราย วิถีชุมชน และโฮมสเตย์ อะไรที่เราถนัด เราหวังไว้เป็นของตนเอง...เครือข่ายที่เกาะยาวน้อย จะจัดกิจกรรมข้าวใหม่ปลามัน เน้นตลาดฮันนีมูน มีข้าวไร่ ข้าวนา ตากกันเอง และหุงเอง มีกิจกรรม โดยเครือข่ายการท่องเที่ยวร่วมกันจัด”

(นิกร สาระการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่านั้นต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อลดอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นกับชุมชน โดยปัญหาที่เด่นชัดคือ การขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน โดยคุณนิกร สาระการ ได้ให้ข้อมูลว่า

“...ในการสร้างเครือข่าย เนื่องจากหน่วยงานภายนอกภาครัฐกิจและภาครัฐไม่มั่นใจว่าชุมชนทำได้ ปีนี้จึงตั้งเป้าให้ทางกลุ่มต่าง ๆ กลับไปทบทวนตัวเอง ให้ทุกคนเดินไปด้วยกันได้ ความต้องการชุมชนเป็นอย่างไร จะทำอย่างไรให้เครือข่ายมีกองทุนการท่องเที่ยวชุมชน ปี 58 ทุนต่างประเทศเข้ามา เราสู้ได้เพราะความเข้มแข็ง”

(นิกร สาระการ, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2555)

กรณีดังกล่าวข้างต้น กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาเงินทุนในการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร โดยทางกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครต้องหาวิธีการแก้ไขอุปสรรคในการดำเนินการด้วยการจัดตั้งกองทุนการท่องเที่ยวชุมชน

4. ศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน

การดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครเป็นการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน โดยสมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครเป็นผู้ให้บริการกับนักท่องเที่ยวเพื่อมุ่งเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีการระดมเงินทุนจากสมาชิกและมีการบริหารงานภายใต้คณะกรรมการบริหารของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จำนวน 13 คน และมีเงินลงทุนเบื้องต้น 400,000 บาทที่มาจากทุนของสมาชิก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครจะไม่ได้มีสมาชิกของชุมชนบ้านโคกไครทั้งหมดได้เข้ามามีส่วนร่วมทางตรงกับการบริหารจัดการ แต่เนื่องจากกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้มีการจัดสรรเงินรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชนบ้านโคกไครเพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และสร้างการมีส่วนร่วมทางอ้อมของสมาชิกในชุมชนในด้านการรองรับการท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และลดการต่อต้านจากสมาชิกชุมชนคนอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร โดยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่เป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงของสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร และการมีส่วนร่วมทางอ้อมของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกไครที่มีการประกอบอาชีพอื่น ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับสิ่งที่องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกี่ยวข้องกับ (1) การดำเนินกิจการการท่องเที่ยวภายใต้ความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (2) ความตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (3) การมีส่วนร่วมชุมชน และการกระจายรายได้ให้กับชุมชน และ (4) การเชื่อมโยงประสานความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเลือกของชุมชนและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน [10]

สรุป (Conclusions)

จากการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพังงา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีการให้บริการนักท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับของนักท่องเที่ยว มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวโดยมีคหบดีท้องถิ่น การจัดการมุ่งเน้นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการมุ่งผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้การดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครยังได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนทั้งแบบการมีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อม

2. กลุ่มการท่องเที่ยวบ้านโคกไครมีการดำเนินการเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันจากการรวมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพังงาในการเป็นเครือข่าย โดยการให้บริการนักท่องเที่ยวตามศักยภาพการรองรับและการจัดการของกลุ่ม สอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ อันจะช่วยเสริมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเป็นการสร้างแนวทางการเติบโตในระยะยาวอย่างยั่งยืน

3. ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการศึกษานานนี้กับผลการศึกษาที่ผ่านมาจากชุมชนอื่น เช่น การถอดบทเรียนท่องเที่ยวชุมชนที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศของ บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่และ บ้านปลายโพงพาง หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยพบว่ามีความเหมือน หรือจุดเด่นในการบริหารจัดการคือ บ้านโคกไครมีผู้นำกลุ่มชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งสามารถสร้างความเข้าใจให้กับลูกบ้านสมาชิกและคนในชุมชนและมีขีดความสามารถในการประสานขอความสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกได้และการเตรียมความพร้อมของชุมชน ซึ่งระยะเวลาและลักษณะของการเตรียมการจะแตกต่างกันตามบริบทหรือเงื่อนไขของพื้นที่ บ้านโคกไครยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นที่มีผู้ประกอบการโฮมส

เตย์ จำนวนไม่มารับนักท่องเที่ยวได้ 8 -15 คน ซึ่งคล้ายกับจุดเริ่มต้นของบ้านปลายโพรงในผลการศึกษาของ ภราเดช ภูมิวิเชียร (2550) ที่พบว่าเริ่มต้นด้วยบ้านที่เข้าร่วมโครงการท่องเที่ยวชุมชนเพียง 3 หลัง แต่ภายหลังได้มีการขยายตัวมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และการสนับสนุนของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ในการสนับสนุนทุนพัฒนาหน่วยวิจัยการบริโภคและเศรษฐกิจยั่งยืน และขอขอบคุณ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร่ที่ให้ข้อมูลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 17มิถุนายน พ.ศ. 2555, จาก <http://www.thailandtourismcouncil.org/home.php>
- [2] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555). จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย. สืบค้นเมื่อ 25ตุลาคม พ.ศ. 2555, จาก <http://www.thailandtourismcouncil.org/home.php>
- [3] Yin, R. (2009). Case Study Research: Design and Methods. 4th Eds. Sage Publishing.
- [4] ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2547) *สถิติธุรกิจ* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพียร์สัน อินโดไชน่า (ประเทศไทย)
- [5] พิมพ์ภัสร์ ชันหลวง. (2545). ผลกระทบทางจิตวิทยาและการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยาของแหล่งโบราณสถานการประเพณีน้ำตก. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุทยานและนันทนาการ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- [6] ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2555).*หลักการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.
- [7] World Tourism Organization. (2011). Quality in Tourism. *E-Bulletin*, February 2011.
- [8] ภราเดช ภูมิวิเชียร. (2550). การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรากหญ้าโดยชุมชนในประเทศไทย.eTAT Tourism Journal, 1, 1 – 7.
- [9] Vargo, S. and Lusch, R. (2008). Service-Dominant Logic: Continuing the Evolution,” *Journal of the Academic Marketing Science*, 36, 1 – 10.
- [10] World Tourism Organization. (1998). Guide for local authorities on developing sustainable tourism. Madrid, Spain.